

Med Bibelen som rettesnor

En studie i kristne dagsavisers mediedekning av det politiske partiet Hamas

Av Øyvind Førland Olsen

Masteroppgave i journalistikk

Våren 2008

Universitetet i Oslo

Det humanistiske fakultet

Institutt for medier og kommunikasjon

Sammendrag

Denne masteroppgaven har til hensikt å undersøke mediedekningen i den kristne dagspressen i forbindelse med valgseieren til Hamas i 2006 og anerkjennelsen av den palestinske samlingsregjeringen i 2007. Problemstillingen retter søkelyset mot hvilke holdninger og synspunkter/standpunkter som framkom i *Dagen* og *Vårt Land* i forbindelse med disse to hendelsene. I tillegg er *Dagsavisen* inkludert som en tredje avis og som sammenligningsgrunnlag for de to førstnevnte avisene. Det empiriske materialet utgjør 60 avistekster – henholdsvis leder- og nyhetsartikler. Fremgangsmåten i tolkningen av avistekstene er kvalitativ tekstanalyse som trekker veksler på tolkningsverktøy fra semiotikk, argumentasjonsanalyse og diskursteori. I tillegg til analyse av avistekstene, har jeg også foretatt semistrukturerte informantintervjuer med redaksjonsmedarbeidere i *Vårt Land* og *Dagen*. Formålet med disse intervjuene er å sette mediedekningen inn i en kontekst slik at de kan forstås i lys av mer grunnleggende redaksjonelle føringer.

Funnene i analysen viser at den kristne dagspressen er svært kritisk til Hamas. *Dagen* omtaler Hamas som en terroristorganisasjon som har som mål å utslette staten Israel. Anerkjennelse av en regjering utgått fra Hamas er dermed å oppfatte som en direkte støtte til kampen mot Israel. *Vårt Land* er ikke like kategoriske i sin bedømmelse av Hamas, men mener likevel at Hamas' ideologiske og teologiske fundament er et hinder for tilnærming mellom de to partene. *Dagsavisen* skiller seg ut fra de kristne dagsavisene ved å innta en tydelig Israel-kritisk holdning. Avisen mener Israel er et like stort hinder for en fredelig løsning av Israel/Palestina-konflikten som Hamas. *Dagsavisen* framstiller Hamas mer som en politisk organisasjon og legger mindre vekt det teologiske og ideologisk grunnlaget den bygger på. I større grad enn de to kristne avisene slipper *Dagsavisen* til palestinske kilder i sine nyhetsartikler.

Funnene i analysen av avistekstene og informasjonen fra intervjuene antyder at *Dagen* og *Vårt Lands* kristne redaksjonelle grunnholdning har innvirket på mediedekningen av Hamas' valgseier og anerkjennelsen av samlingsregjeringen.

Forord

For mange kristne var 14. mai 1948 en merkedag. Opprettelsen av staten Israel ble tolket som et tegn på Guds inngripen og en del av hans frelsesplan for menneskeheten. Siden den gang har Israel/Palestina-konflikten preget mediebildet i Norge.

De siste tiårene har det vært et opinionsskifte til fordel for palestinerne sak og støtten til Israel er på ingen måte lenger entydig. Men hendelser i nyere tid kan føre til at pendelen svinger i motsatt retning.

Etter 11.september 2001, Irak-krigen, invasjonen av Afghanistan og Muhammed-karikaturer, framstår verden i dag som mye mer polarisert. I tillegg til militære kamphandlinger, er det også en kamp mellom ulike livssyn og virkelighetsforståelser.

Midtøsten er geografisk sett like langt unna som før, men opplevelsen av at konflikten har kommet nærmere er likevel åpenbar. I de palestinske selvstyreområder er levekårene svært dårlige og islamsk ekstremisme har god grobunn i Midtøsten i dag. De religiøse og politiske motsetningene er sterke. På bakgrunn av dette noe dystre bakteppet, har hensikten ved denne oppgaven vært å undersøke mediedekningen av Israel/Palestina-konflikten i de kristne avisene *Vårt Land* og *Dagen*.

Jeg vil jeg takke de som har bidratt til denne masteroppgavens utseende og innhold. Først takk til Knut Lundby som har vært min veileder. Med litteraturtips og nyttige tilbakemeldinger har han gjort oppgaven bedre. Takk til pappa som med sitt kritiske blikk har pekt på ting jeg har vært blind for. Takk til Gunnar Omsted for å ha tatt seg tid til å lese korrektur. Ikke minst vil jeg takke Odd Sverre Hove og Erling Rimehaug for sin åpenhet om et tema som for mange, er dypt personlig. Det er med en viss porsjon lettelse og anspenhet jeg leverer fra meg sluttverket.

Alle tilbakemeldinger tas imot med takk: forlandolsen@hotmail.com

Oppgaven er meldt inn og behandlingen av personopplysninger er godkjent av *Norsk samfunnsvitenskaplig datatjeneste*.

Våren 2008, Øyvind Førland Olsen

1. INNLEDNING	6
2. SENTRALE BEGREPER OG TEORIER	10
2.1 HVA ER JOURNALISTIKK?	10
2.2 KONSTRUKSJON ELLER "SPEILING"?	12
2.2.1 JOURNALISTEN SOM KILDEKRITISK PROBLEM	15
2.3 HVA ER EN NYHET?	18
2.3.1 MEDIEEFFEKTER OG FOKUSERING	19
2.3.2 MEDIENES TOLKNINGSRAMMER	21
2.4 HVA ER EN AVIS?	23
2.4.1 DET NORSKE AVISMARKEDET	24
2.5 RELIGJON, POLITIKK OG JOURNALISTIKK	25
2.5.1 RELIGJØSITET OG POLITISKE HOLDNINGER	26
2.5.2 FUNDAMENTALISME	29
2.5.3 NORGE, ISRAEL OG KRISTENDOMMEN	31
3. METODISK TILNÆRMING OG EMPIRISK MATERIALE	34
3.1 VALG AV KILDER OG AVGRENSING	34
3.1.1 LEDER- OG NYHETSARTIKLER FRA TO HENDELSER	37
3.1.2 INTERVJU AV REDAKSJONSMEDARBEIDERE	39
3.2 VALG AV METODE	41
3.3 FORSKERROLLEN OG FEILKILDER	43
4. INTERVJUENE: HVA SIER REDAKTØRENE?	45
4.1 AVISENES MÅLGRUPPE OG FORMÅL	45
4.2 ISRAEL, BIBELEN OG HAMAS	47
5. ANALYSE AV AVISENES MEDIEDEKNING	50
5.1 LEDERARTIKLENE: HAMAS VINNER VALGET	50
5.1.1 DAGEN MENER	51
5.1.2 VÅRT LAND MENER	57
5.1.3 DAGSAVISEN MENER	62
5.2 LEDERARTIKLENE: NORGE ANERKJENNER SAMLINGSREGJERINGEN	66
5.2.1 DAGEN MENER	67
5.2.2 VÅRT LAND MENER	71
5.2.3 DAGSAVISEN MENER	74
5.3 HVA SIER NYHETSBIKDET?	76
5.3.1 HAMAS VINNER VALGET	77
5.3.2 NORGE ANERKJENNER SAMLINGSREGJERINGEN	81
5.4 HVA SIER KILDENE?	85
5.4.1 KILDENE OM HAMAS	85
6. AVSLUTNING	92
6.1 OPPSUMMERING AV HOVEDTREKK	92
6.2 EVALUERING AV ANALYSEN	95
6.3 KRISTNE FØRINGER I MEDIEDEKNINGEN?	97

6.4 MOTKULTURELLE AVISER?	100
<u>7. LITTERATURLISTE</u>	<u>107</u>
<u>8. VEDLEGG</u>	<u>114</u>

1. Innledning

Mitt første klare minne av Israel/Palestina-konflikten er fra ungdomskolen. Det var først da den tidligere israelske presidenten, Yitzhak Rabin, ble myrdet i 1995, at det begynte å gå opp for meg hvor kompleks og dypt innvevd konflikten var i sine religiøse røtter. Min gamle klasseforstander – som for lengst har passert pensjonsalderen – stilte spørsmålet; ”Hvorfor dreper folk sine ledere?” Hvis jeg husker rett ble det ikke gitt noen forklaring. Men i ettertid viste det seg at det fantes en forklaring, og at den var mer dyptpløyende enn at drapet var handlingen til en mentalt ustabil mann.

Rabin ble drept av den konservative jøden og sionisten, Yigal Amir, som en direkte følge av Oslo-avtalen – en fredsplan som for noen ekstremistiske israelere var et svik overfor landet, folket og den ”guddommelige plan” (McTernan 2003). Avtalen fra 1993 var et resultat av et nitidig fredsarbeid mellom sekulære krefter, og ble sett som et gjennombrudd i arbeidet for å skape en fredsløsning mellom palestinerne og israelerne. Men etter at det ble klart at avtalen hadde mislykkes i å skape varig fred, mistet personene bak avtalen mye av sin troverdighet og autoritet (Tveit 2005). Til tross for gjentatte forsøk på å skape fred, blusset volden og mistroen opp på begge sider. I 2006, 13 år etter Oslo-avtalen, virket konflikten mer fastlåst enn på lenge.

Seint i januar 2006 gikk palestinerne til valgurnene for å stemme inn representanter til den lovgivende forsamlingen. Forrige gang det skjedde var i 1996. I et ”land” uten nevneverdig demokratiske tradisjoner, var det knyttet stor spenning til valgprosessen og selvfølgelig til utfallet av valget. Palestinske myndigheter rapporterte om en valgoppslutning på nærmere 75 prosent blant de stemmeberettigede. FN-observatører kunne i tillegg konstatere at valget hadde vært demokratisk og gått riktig for seg. Dette gledet store deler av verdenssamfunnet. Men for mange kom det som en ubehaglig overraskelse at islamistpartiet Hamas vant valget. Med rundt 44 prosent av stemmene¹ ble Hamas det største partiet, med 74 mot Fatahs 45 plasser i den lovgivende forsamlingen. Til tross for at norske aviser var positive overfor at palestinerne fikk mulighet til å delta i et demokratisk valg, var det med mistro og skepsis nyheten om at Hamas nå hadde muligheten til å danne regjering, ble mottatt.

¹ Tall fra det palestinske valget 2006, ”*The Final Results for the Electoral Lists*”, http://www.elections.ps/pdf/Final_Results_PLC_Summary_Lists_Seats_2_En.pdf.

Debatten som fulgte i kjølvannet av valget tydeliggjorde skillelinjer i norsk politikk og folkeholdninger/opinion som har eksistert siden opprettelsen av staten Israel i 1948. Fra å innta en trofast Israel-vennlig politikk (Waage 2000:189), har Norge gradvis beveget sin utenrikspolitikk i retning av en mer kritisk posisjon. Ifølge Hirsch (2005) har sympatien og den kompromissløse støtten fra norske kristne – som Israel og jødene i årevis har mottatt – gått i en mer kritisk retning. Denne holdningsendringen kan tenkes å være et resultat av et mediebilde som gjennom årene har rettet søkelyset mot lidelsene palestinerne har blitt påført av en militær stormakt. Allikevel, holdningene til Israel/Palestina-konflikten er fortsatt delte og delvis motstridende.

Denne oppgaven har som formål å undersøke mediedekningen og journalistiske vinklinger i dagspressen av det politiske partiet Hamas. Søkelyset retter seg først fremst mot den kristne dagspressen og hvordan den:

- dekket begivenhetene i etterkant valget av Hamas i 2006
- stilte seg til den påfølgende norske anerkjennelsen av den palestinske samlingsregjeringen

Til tross for at det finnes en rekke aviser i Norge med kristen redaksjonell grunnholdning, er det de to avisene *Vårt Land* og *Dagen* som er gjenstand for analyse. Begge avisene retter seg hovedsaklig mot den kristne delen av befolkningen og er to av de mest dominerende kristne avisene rent opplagsmessig². I tillegg var *Vårt Land* og *Dagen* de to største kristne *dagsavisene* i Norge, det vil si at de har minst tre publikasjoner i uken (Høst 2004). Dermed er det grunn til å tro at både *Vårt Land* og *Dagen* er premissleverandører for en rekke kristne, og at mediedekningen reflekterer hvordan konflikten blir forstått blant mange kristne. I tillegg har jeg valgt å inkludere en tredje avis – nemlig *Dagsavisen* – som sammenligningsgrunnlag i forhold til den kristne dagspresse. Med utgangspunkt i formålet med oppgaven, er følgende problemstilling formulert:

Hvilke holdninger og standpunkter framkommer av mediedekningen i den kristne dagspresse i forbindelse med, og i etterkant av valget av Hamas i 2006?

² Mediebedriftenes landsforening, "Avisenes nettoopplag 2007", <http://www.mediebedriftene.no/novus/upload/Helge/Pressekonf%2014.02.08/Netto%20opplag%202007.xls>

Med holdninger mener jeg det som eksplisitt og implisitt framgår av medietekstene i forhold til hvilket bilde det blir tegnet av Hamas. Standpunkt handler om hvordan avisene tegner årsaksforhold og problemer, for deretter å presentere en løsning. Det er to typer medietekster som utgjør det empiriske datamaterialet for analysen: *lederartikler* og *nyhetsartikler*. Lederartikler er medietekster som tydeliggjør standpunkt og holdningene avisene har til de to hendelsene, mens nyhetsartiklene har mer implisitte medbetydninger. Hensikten ved problemstillingen er å vise tekstene som mediefremstillinger, som kan belyse hvilke holdninger og standpunkter avsenderne av tekstene har. Det vil si journalistenes verdier, og avisens redaksjonelle grunnholdning.

Siden det er kristne dagsaviser jeg har som mål å undersøke, har jeg tilføyd et delmål som jeg ønsker å diskutere i oppgavens avslutning. Der vil jeg se nærmere om medietekstene, slik de framstår, sier noe om avsendernes kristne tro. Dette vil jeg diskutere på bakgrunn av funnene i tolkningen. Men også i lys av intervjuene med redaksjonsmedarbeidere i *Vårt Land* og *Dagen*, i tillegg til den redaksjonelle grunnholdningen i avisen.

Min motivasjon og tidligere forskning

Bakgrunnen for valg av tema er en generell interesse for religion som samfunnsfenomen i spenningsfeltet mellom religiøs overbevisning og de konsekvenser det kan få for politiske holdninger og handlinger. Personlig har jeg ingen religiøs overbevisning. Det innebærer imidlertid ikke at jeg deler det reduksjonistiske perspektivet (McTernan 2003:158) hvor samfunnet blir sett på som gjennomsekularisert, og hvor religion som en kraft i seg selv er plassert på sidelinjen som en potensiell faktor for innvirkning på samfunnet politisk og sosialt. Enten det gjelder Muhammed-karikaturer eller homofili-, abort, eller mer uskyldige englespørsmål, har den siste tiden vist at religiøse oppfatninger fortsatt preger den offentlige diskursen – også i Norge.

Min målsetting med oppgaven er blant annet å undersøke hvilken betydning religiøs overbevisning og identitet kan ha hatt for mediedekningen i forbindelse med en konkret politisk hendelse. Det vil si det palestinske valget i 2006. Caset jeg har valgt å undersøke tror jeg egner seg til å illustrere hvor dypt sammenvevd religiøs overbevisning og politiske holdninger i noen tilfeller kan være. Et annet interessant forhold er at det i norsk sammenheng er få – om noen – journalistiske studier som har viet oppmerksomhet til dette spørsmålet. Av tidligere forskning som jeg har trukket inspirasjon fra, kan jeg nevne hovedoppgaven til Silje

Marie Hirsch (2005) som så på hvordan avisene *Vårt Land* og *Dagen* dekket Israel/Palestina-konflikten fra 1960-tallet fram til årtusenskiftet.

Det pirrer nysgjerrigheten og motivasjonen at jeg i noen grad rydder ny mark innenfor journalistikkforskningen. Det er også et ønske fra min side at oppgaven skal stimulere til debatt og interesse for den innvirkningen religion kan ha på mediedekningen og politiske ytringer og beslutninger generelt. Dette er først og fremst en eksplorerende oppgave. Det innebærer at jeg ikke har til hensikt å trekke én endelig konklusjon for hvordan kristne aviser vinkler politiske saker. I stedet er hensikten å bidra til å øke kunnskapen om et emne – som til nå – har vært utenfor medievitenskapens og journalistikkforskningens søkelys.

Oppgavens struktur og innhold

Hovedsakelig har oppgaven fire hoveddeler: teori, metode, analyse og diskusjon/konklusjon. Første del er viet det teoretiske grunnlaget for oppgaven. Her er medievitenskaplig teori som retter seg mot journalistisk praksis i fokus. Hensikten er å rette søkelyset mot underliggende årsaker for hvorfor journalistikk i all hovedsak er konstruksjon, eller nærmere bestemt, rekonstruksjon av hendelser. I denne delen vil jeg også bevege meg innenfor et fagfelt som ikke direkte kan knyttes til medievitenskapen og journalistikken, men som har betydning for min oppgave – nemlig religionssosiologi. I metoddelen avgrenses det empiriske datamaterialet for oppgaven. I tillegg vil jeg klargjøre framgangsmåten og begrunnelsen for hvordan datamaterialet har blitt analysert. Brorparten av oppgaven er viet analysen av det empiriske datamaterialet leder- og nyhetsartikler. Avslutningsvis vil jeg sammenfatte hovedtrekkene av funnene som framgikk av analysen og diskutere resultatet av min forskning.

2. Sentrale begreper og teorier

I en oppgave hvor kildematerialet i hovedsak består av avisartikler er det ikke til å komme utenom å klargjøre hva journalistikk er, og hvilke prosesser som er med på å påvirke det journalistiske produkt. Av den grunn vil jeg omtale *individuelle* og *strukturelle* forhold som bidrar til at journalistisk formidling er en form for konstruksjon. Det innebærer at en objektiv og nøytral gjengivelse av virkeligheten er vanskelig, mens en ”speiling” av virkeligheten er tilnærmet umulig. Hensikten med denne delen av oppgaven er å danne et teoretisk grunnlang som virker forklarende i forhold til analysen av de journalistiske tekstene.

2.1 Hva er journalistikk?

I dagens mediesamfunn blir vi til stadighet bombardert av sanseinntrykk. Gjennom TV, Internett, radio eller aviser, kan vi holde oss orienterte om ulike hendelser til alle døgnets tider. Mediene gjennomsyrrer samfunnet vårt og er svært viktige for de fleste av oss ved å gi et innblikk i hva som foregår utenfor vår egen utgangsdør. Vi er mediekonsumenter som hører på radio mens vi leser avisen, og ”surfer” på nettet mens vi har på TV. Enkelte bruker timevis hver dag på å følge mediebildet. Ifølge Jostein Gripsrud lever vi et samfunn hvor mediene bidrar til å definere virkeligheten rundt oss, slik at de også bidrar til å skape vår selvforståelse:

De viser fram måter å forstå verden på, måter å framstille verden på, bilder, lyd og skrift, og de lanserer ideer om hva som er viktig og uviktig, godt og dårlig, morsomt og kjedelig. De viser oss deler og dimensjoner av verden vi ikke selv har erfart, og kanskje aldri kommer til å erfare.”
(Gripsrud 2002:15).

Mediene bruker mye tid og avsetter stor spalteplass til underholdning i ulike former. Allikevel, det først og fremst i journalistikken hvor hovedoppgaven er å holde et speil opp til verden, og å dekke hendelser på en sannferdig måte.

Ordene journalist og journalistikk er begreper med røtter tilbake på 1600-tallet. Opprinnelig beskrev ordet journalistikk handlingen til en person (journalisten) som holdt en journal eller dagbok, og systematisk nedtegnet ulike hendelser innenfor en spesifisert tidsramme, for så å gjøre tekstene offentlig tilgjengelig (Zelizer 2004). Senere har begrepet blitt utvidet til å omfatte en metode for innsamling, bearbeidelse og presentasjon/formidling av informasjon – ofte innenfor en redaksjonell ramme. Ifølge Barbie Zelizer skiller journalistikk seg ut fra andre uorganiserte former å gjenfortelle offentlige erfaringer – som rykter, sladder eller

udokumenterbare påstander – ved at det er en steg for steg basert offentliggjøring av hendelser (2004:22).

Ifølge lærebokforfattere i journalistikk er det fire nøkkelord som er sentrale for å beskrive faget; nemlig søke – vurdere – velge – formidle (Østlyngen og Øverbø 1999:16). Disse nøkkelordene for å beskrive faget peker i retning av et vesentlig poeng: at journalistikk er basert på valg. Eksempelvis jobber journalister ofte ut fra en problemstilling eller hypotese, de søker og innhenter informasjon fra ulike kilder, de ”siler” og vurderer informasjonen på bakgrunn av ulike kriterier – for deretter å vinkle det journalistiske produktet ved hjelp av illustrasjoner, bilder, overskrifter og ordvalg generelt.

Hvilke valg som blir tatt – fra innsamlingsfasen til presentasjonsfasen – er avgjørende for om teksten journalisten produserer tilfredsstillende godt metodearbeid. Det mener tidligere rektor ved journalistutdanningen ved Høgskolen i Oslo, Per Olav Reinton. Ifølge Reinton er den enkelte journalists kunnskap om temaet/saken det blir skrevet om, og innsikt i metodene som benyttes, avgjørende for å opprettholde kravet for godt metodearbeid (i Østlyngen og Øverbø 1998: 17). Han lagde følgende formel for å beskrive hva journalistikk og den journalistiske metode innebærer:

Kildeferdighet

$$J = K \times 3F \text{ (Journalistikk = Kunnskap} \times \text{Analyseferdighet)}$$

Formidlingsferdighet

Reinton vektla kunnskap som en forutsetning for journalistikk, men mente i tillegg at kunnskap alene ikke er nok til å lede til god journalistikk. Det som fortelles skal i tillegg være riktig, det skal være viktig, og det skal formidles slik at publikum innser at det både er viktig og riktig (Østlyngen og Øverbø 1999:17). Det at noe skal være ”riktig” innebærer at det som fortelles inneholder en kjerne av fakta – udiskutable fakta. Dette er en forutsetning for profesjonen journalistikk:

En journalist er altså en som i en redaksjon, eller alene, produserer aktuelle, faktabaserte massemediebudskap. Faktabasert er nøkkelbegrepet. Det gjelder å komme fram til en solid kjerne av fakta enten vi er interessert i disse faktaene, har holdninger til dem, eller begge deler. Fakta forstås her som holdbare påstander om virkeligheten (Fossum og Meyer 2003:21).

Journalistikk handler altså om valg – fra kildearbeidsfasen til formidlingsfasen – hvor fakta utgjør kjernen i et aktualisert massemediebudskap. Journalistene ”bestemmer” hva som er interessant og velger deretter kilder ut fra hvor stor relevans og troverdighet de har i forhold til saksforholdet som dekkes. Men ikke alle journalister har en bestemt metode eller er bevisste i forhold til valgene de gjør fra innsamlings- til formidlingsfasen, og jobber i stedet ut fra vaner, eller det noen omtaler som intuisjon. Noen påstår sågar en såkalt nese for nyheter – at de til en hver tid vet hva som er nyhetsverdig og hvordan disse skal formidles (Zelizer 2004). Dette viser at det er ulike kriterier journalister jobber ut fra. Men i sammenheng med profesjonaliseringen av utdanningen, ved høyskoler og universitet, har det blitt tydeligere retningslinjer i forhold til journalistiske kriterier.

Tolkningen og formidlingen av hendelser skal i et journalistisk perspektiv, være basert på tilgang og kontakt med kilder underlagt regler for kildekritikk, og skal dessuten være framstilt på en slik måte at dette er tilgjengelig for publikum (Allern 1997:31). Journalister skal også fungere som en kritisk motpol til de som har makten og være sannhetssøkere som er uavhengig av arbeidsgivers eller kilders ønske om å vinkle en sak på en spesiell måte. Men verken journalistikk eller nyheter er en absolutt enhet som empirisk kan bevises, eller kvantifiseres. Det er heller en kulturell praksis og sosial virksomhet som blir tillagt mening i konteksten den produseres – blant annet av journalistens valg og redaksjonell praksis. Det er derfor problematisk når journalister operer med begreper som ”speiling av virkeligheten” og objektivitet.

2.2 Konstruksjon eller ”speiling”?

Til tross for at det ikke finnes en samstemt og enhetlig oppfatning av hva journalistikk er eller innebærer, har journalister like fullt en oppfatning av at deres virke er en del av et større samfunnsoppdrag. Historisk har journalistrollen endret seg i takt med nyhetsbegrepet. Fra å avspeile eksisterende maktforhold og rette seg mot lesere i de høyere sosioøkonomiske klassene i samfunnet, har journalistrollen fått et annet innhold. Da ulike sosiale grupper som arbeiderklassen begynte å lese aviser, innvirket det på journalistikkens idealer hvor krav om endring og fokus på sosial urett ble vektlagt i større grad enn tidligere (Ottosen 2004:16). Dermed endret selvforståelsen og yrkesidentiteten blant journalistene seg til en mer kritisk holdning overfor autoriteter – til et motmakt-perspektiv og et ”vaktbikkje”-ideal.

Selvforståelsen går blant annet ut på at hensikten med journalistikken er å; avdekke maktmisbruk, informere publikum og rette et kritisk søkelys mot maktsentra i samfunnet. Det blir sagt at pressen har et samfunnsoppdrag ved at de innehar en demokratisk og kulturell rolle som informasjonsformidler, overvåker og dessuten en arena for samfunnsdebatt (Brurås 2002:29). Troen på nyhetsjournalistikkens evne til å ”speile virkeligheten” er også et sentralt moment i yrkesidentiteten for en rekke utøvere av det journalistiske yrket (Allern 2005). Ifølge Egil Fossum og Sidsel Meyer er det viktigste kravet for at noe skal kunne kalles journalistikk ”sannhetskravet”. Det vil si at det journalistiske produkt som blir presentert må være holdbart – det må stemme med virkeligheten (2003:20).

Det idealiserte bildet av journalisten som en ren informatør, men allikevel en vaktbikkje overfor makta, blir tydeliggjort ved et sitat av den tidligere redaktøren i *Dagsavisen*, Arvid Jacobsen:

Hovedoppgaven er verken å påvirke eller reflektere – men informere. Mediene må ha solidartet med leseren, gi leseren den hele og fulle sannhet og alle relevante opplysninger så langt vi formår. Journalistens oppgave er å finne svakhetene i samfunnet, slå ned på overgrepene. Med et slikt grunnlag kan muligens også avisene drives på en ren journalistisk plattform, uten en verdimelessig forankring i vanlig forstand (i Allern 1999: 145).

Dette sitatet bør ikke forstås som en direkte gjengivelse av hvordan journalistikken fungerer i virkeligheten. I stedet kan det sees på som idealisert framstilling av formålet med journalistikken. Og som de fleste journalister med litt fartstid i bransjen kan skrive under på, er det av og til stor avstand mellom journalistiske idealer og journalistikken i praksis. I likhet med andre yrker, utøver ikke journalisten sin rolle verken i et sosialt, kulturelt eller verdimelessig vakuum. Påvirkningen på det journalistiske sluttprodukt kommer fra en rekke ulike instanser. Det kan for eksempel bli lagt redaksjonelle føringer for hvordan en hendelse skal formidles. Videre vil journalistens formidling av ”virkeligheten” kunne bli påvirket av subjektive holdninger og formidlingsvalg. Derfor er det vanlig blant medieforskere å karakterisere journalistikken som en sosial konstruksjon av virkeligheten (Allern 2005:48).

Sigurd Allern mener det er mer riktig å omtale nyhetsformidling av hendelser som en sosial konstruksjon enn et speilbilde av virkeligheten. Det fordi den journalistiske teksten blir til i samspillet mellom minst to parter: nemlig journalisten og kilden. Slik sett deltar og påvirker

journalister – i likhet med samfunnsforskere – i den virkeligheten de formidler. Derfor kan de verken være fullstendig objektive eller uavhengige (Allern 2001: 47). Journalister er dermed aktører, og på lik linje med kildene de benytter, er de delaktige i å utforme det journalistiske sluttresultatet – nyheten. Enten journalisten har utdanningsbakgrunn fra fagfeltet, eller er selvlært nyhetsjeger, blir de normene som er forbundet med journalistrollen internalisert. Det samme er tilfelle for de normene som gjelder for selve utformingen av de journalistiske produktene (Hillesund 1994:11).

Noen utøvere av det journalistiske yrket føler at benevningen ”konstruksjon” representerer en urettmessig kritikk, og er en feilaktig beskrivelse av journalistisk praksis. Ordet konstruksjon kan bli tolket dit hen at journalister bedriver juks, ved bevisst å tillegge hendelser sine subjektive meninger i et slør av objektivitet. Men det er allikevel et stykke fra nyhetskonstruksjon til det å finne opp, eller konstruere nyheter på falskt grunnlag. Den amerikanske medieforskeren og sosiologen Michael Schudson sier at journalister ofte misforstår ordet konstruksjon og dermed, på feil grunnlag, går i forsvarsposisjon: ”We didn’t say journalists fake the news, we said journalists make the news” (i Allern 2001:48). Det innebærer at nyheter i seg selv ikke er et objektivt observerbart faktum som journalistene informerer om, men i stedet det som blir vurdert som en journalistisk begivenhet. Ifølge journalisten og medieforskeren Martin Conboy er dermed valgene journalistene tar i utøvelsen av yrket, som ofte er underlagt redaksjonelle retningslinjer, en viktig faktor i hvordan virkelighetsbilder blir skapt (2007). Selv om disse strukturelle årsakene ikke er tydelige, innvirker de allikevel på vår virkelighetsoppfatning, mener han.

In the news media, which act as some of the most influential channels for definition of reality, this control may not be overt, but it is exercised nevertheless in patterns, habits and structures which have become so commonplace that they no longer are seen as contributing to processes of control but are seen merely ‘reflecting the world as it exists’ (Conboy 2007:5).

Til tross for at det av og til hender at journalister ”faker” nyheter, er dette mer unntaket enn regelen. Men oppfatningen om at nyheter ikke blir sett som et speilbilde av virkeligheten, er tydelig når det gjelder publikums oppfatning av journalister. Ifølge en rekke amerikanske undersøkelser er tiltroen til journalister på et bunnivå av hva etikk og moral angår. Det er særlig pressejournalister som har et dårlig rykte, og befolkningen i USA har større tiltro til bilselgere og eiendomsmeglere enn skrivende journalister i pressen (Conley 2002:13-14). En

av hovedgrunnene til dette, er trolig en forestilling blant publikum om journalistens partiskhet og favorisering av kilder basert på ideologisk, politisk eller religiøst ståsted. Den ”venstrevridde pressen” er ikke bare en benevnelse som blir tillagt norske journalister. Men selv om deler av publikum mener at pressen er såkalt venstrevridd eller radikal, mener Conboy nyhetene først og fremst fremmer en konservativ verdensforståelse. Det er fordi nyhetene kategoriserer hendelsene rundt oss innenfor tolkningsrammer som befester dominerende holdninger, selv om det også finnes eksempler på at medier og nyheter går utenfor etablerte rammer av forståelse (Conboy 2007:110).

2.2.1 Journalisten som kildekritisk problem

Tillit og troverdighet til pressen er nært forbundet med journalistens og redaktørens integritet. Ideelt sett skal journalister være uavhengig, og uten bindinger til kilder eller maktsentra som kan skade tilliten blant publikum. I sammenheng med pressens kanskje viktigste oppgave – å overvåke myndigheter, næringsliv eller andre maktsentra – er det viktig at journalisten er mest mulig fri og uavhengig i sin virksomhet (Brurås 2002:48). Men til tross for krav om objektivitet og kildekritisk holdning, kan journalister i kraft av sine holdninger og virksomhet være et hinder for objektiv og balansert journalistikk.

Publikum, det vil si mottakerne av mediebudskap, er til en viss grad prisgitt framstillingen som blir presentert i media. Folk flest har verken tid eller ressurser til å undersøke og gå i dybden for å etterprøve holdbarheten i mediefremstillingene. De må ”stole” på den journalistiske formidlingen de blir servert. Journalisten fungerer i den sammenheng som mellomledd mellom publikum og virkeligheten. Enten i kraft av å være observatør (førstehåndskilde) eller ved å rekonstruere hendelser basert på kildeutsagn – i skriftlig eller muntlig form (Fossum og Meyer 2003:73). Men i likhet med leserne, har journalister ofte en holdning eller forforståelse av et saksforhold som kan sette sitt preg på formidlingen av en hendelse. Til tross for at det er klare retningslinjer for journalistisk atferd og forholdet til kilder, vil holdninger, tro og fordommer innvirke på valg av kilder, kildeutsagn og formidlingen av mediebudskapet.

Nå er det ikke nødvendigvis slik at journalister kun velger kilder på bakgrunn av egne holdninger og preferanser. Ifølge McNair (1994) kan mediernes eierforhold innvirke på hvilke kilder som kommer til tale. Det innebærer at det journalistiske produktet da blir utformet på

bakgrunn av føringer utenfor den enkelte journalists kontroll. McNair hevder allikevel at den beste måten å forstå hvilke kilder som blir valgt og utformingen av journalistikken, er den *kulturalistiske tilnærmingen*. Det vil si at journalistiske valg blir gjort på bakgrunn av strukturelle, økonomiske føringer. Men denne tilnærmingen innebærer også at den enkelte journalists holdninger og ideologi, innvirker på journalistikkens utforming (McNair 1994:48). Det betyr at journalistisk praksis, som blant annet kildevalg, ikke kan ses som et resultat av én enkelt tilnærming.

Ifølge Øyvind Østerud er pressens og journalistenes redigerende makt i forhold til hva som anses som viktig og uviktig, troverdig eller feilaktig, ofte i opposisjon til objektivitetsidealet.

Det er en selvopfatning som plasserer pressen på Folkets side i avsløring av Makten, og som samtidig vil gi folket den underholdningen det vil ha. Men denne forenklete populismen undermineres samtidig av det stikk motsatte – et nedlatende, misjonerende og oppdragende elitesyn i forhold til holdninger og meninger i befolkningen. I et syndrom av saker står dominerende pressesyn på tvers av store folkegrupper – i synet på livsstil og homofili, moderne kunst, innvandring og sosial omstillingstakt. Medieideologien er den kulturradikale modernitet. Journalisme er brukt om denne særegne kombinasjonen av populisme og elitisme, og det er en interessant antakelse at dette er blitt mer befestet (i Fossum og Meyer 2003:198).

Det tidligere partijournalist-idealet, hvor pressen hadde lojalitet overfor den redaksjonelle grunnholdningen som var programfestet i en politisk retning eller ideologi, begynte gradvis å avta fra slutten av 1960-tallet (Østlyngen og Øverbø 1998). I stedet ble journalistikken mer uavhengig av sine politiske bindinger og mer kommersielt innriktet. Reine partiaviser var dermed historie. Men det betyr ikke at avisene er upolitiske eller verdinøytrale. *Aftenposten*, *Dagbladet* og *Dagsavisen* uttrykker alle ideologiske syn og tilnærminger i sine formålsparagrafer. I tillegg har aviser som *Dagen* og *Vårt Land* en grunnholdning hvor religionen innvirker på det redaksjonelle innholdet. Men det vil jeg komme tilbake til senere.

Ifølge Olof Peterson har journalister og medieinstitusjoner til en viss grad opprettet sin egen ideologi omtalt som *journalismen*, hvor samfunnet er delt i tre grupper: makthavere, vanlige folk og journalister. Eller i journalistsjargong: kilder, publikum og redaksjoner. (Østlyngen og Øverbø 1998:62). Peterson mener at journalister opptrer elitistisk og at publikum stakkarsliggjøres i forhold til makthaverne. Dette symboliseres ved journalistenes selvforståelse hvor de alene har evne til å gjennomskue makten, noe som er avgjørende for

folkets ve og vel. Dermed er det i journalismens ånd viktig at journalisten – på vegne av folket – formidler, tolker og omtolker. Ideen om journalistens objektivitet, og selvforståelsen at de bare formidler fakta og speiler nyhetsbildet, er ikke tilstrekkelig. Samtidig underslår denne selvforståelsen at nyhetsformidling også handler om fortolkning (Østlyngen og Øverbø 1998:62). Hva som blir vektlagt som viktig og uviktig i nyhetsformidlingen, vil det derfor i større eller mindre grad, alltid ha et innslag av subjektivitet.

Til tross for at journalistene ofte er kritiske til hva personer nær makta sier, viser undersøkelser at det i overveiende utstrekning er maktelite som blir brukt som kilder i nyhetsformidlingen (Allern 1999:2). Såkalte ekspert- og elitekilder som politikere og næringslivsledere, får større spalteplass enn *konsekvenseksperter*. Det vil si folk som føler konsekvensene av politiske handlinger eller hendelser. Journalister tenderer i stor grad mot de *autoriserte viterne*, som i den sammenheng får mulighet til å definere hva som er viktig og uviktig. De autoriserte viterne er personer som har offentlig anerkjent kompetanse som nyhetsmediene benytter seg av – som gir faktaopplysninger, men også tolkninger og synspunkter (Allern 2001:64). Nyhetene blir da et instrument som underbygger bildet av hvilke kilder som er troverdige, samtidig som det befester hvilken posisjon de innehar i kunnskapshierarkiet. Ved å sitere autoriserte vitere underbygger journalisten og nyhetsinstitusjonen sin egen autoritet (Ericson 1989:395). Ifølge Allern er dette en trussel i forhold til en kritisk og uavhengig journalistikk fordi journalistens ideologiske verdivalg blir implisitte. Det vil si: de kan leses ”mellom linjene”, uten at de klargjøres eller blir diskutert. Dermed kan journalister tilpasse seg de rådende verdier og holdninger som eksisterer innenfor dominerende kildegrupper (Allern 2001:23).

Til tross for at journalistebegrepet har blitt kritisert for å være for moralistisk, mener Ottosen at debatten er nyttig. I kjølvannet av journalistmedebatten har nemlig søkelyset blitt rettet mot journalistens selvopptatthet på en kritisk måte. Dermed er profesjonsutøvelsen til journalister kontinuerlig i offentlighetens søkelys (Ottosen 2004:74). Trolig har det ført til en større bevissthet om at journalistene og medieinstitusjonene er en politisk maktfaktor, som på grunnlag av sine politiske holdninger innvirker på nyhetene de formidler.

2.3 Hva er en nyhet?

Nyheter er noe nytt som har hendt som på en eller annen måte – og i ulik grad – har betydning for samfunnet vi lever i. Det er hovedbetydningen av ordet. Men hva innebærer egentlig nyhetsbegrepet, og på hvilket grunnlag blir noe ansett og vurdert som nyheter, samtidig som andre hendelser blir ignorert?

I boken *Nyhetsverdier* skriver Allern at den mest pragmatiske definisjonen på nyheter er; det redaksjonelle stoffet som radio, aviser og fjernsyn presenterer for et publikum på nyhetssider eller ved nyhetssendinger (2001:52). Definisjonen sier lite om hvorfor enkelte hendelser blir ”nyheter” og hvilke kriterier som ligger til grunn for utvalget. Derimot viser det at nyheter prioriteres og fortolkes i forhold til kriterier som er underlagt journalistisk virksomhet. Nyheter kan enten fortone seg som overraskende hendelser som naturkatastrofer og andre ulykker, eller ting som er mer eller mindre forutsette. Det være seg flaggdager, stortingsforhandlinger, pressekonferanser eller idrettsbegivenheter. Nyheter er slik sett knyttet til et kretsløp av små og store hendelser, som blir gjort til begivenheter og nyheter av pressen. Men hendelser kan ut fra journalistiske vurderinger også bli definert som uinteressant, og dermed ignorert (Allern 2001:53).

Nyhetsprioriteringen, det vil si hva som blir ansett som viktig og uviktig, har flere likhetstrekk blant journalister. Dette spesielt fremtredende for journalister som har jobbet i samme nyhetsredaksjon (Conley 2002:41). Det er fordi journalister ofte jobber ut fra et sett av kriterier som er bestemmende i forhold til hvilke saker som blir prioritert. Nyhetsverdiene, det vil si de kriteriene som benyttes for å bedømme om noe er nyhetsverdig eller ikke, er dermed bestemmende i forhold til hvilke saker som blir prioritert. Disse kriteriene er konflikt, vesentlighet, identifikasjon, sensasjon og aktualitet.

Vesentlighet handler om at nyheten skal ha relevans og angå leserne. Den skal være viktig. *Aktualitet*, derimot, er en egenskap som kan knyttes til at en nyhet blir fortalt på én bestemt dag, og at den fortsatt har relevans til tross for at det hendte i går. For eksempel gjelder dette offentliggjøringen av statsbudsjettet som viser nedprioritering av helsevesenet, og som i neste omgang vil få konsekvenser for sykehuskøen. Til tross for at offentliggjøringen av statsbudsjettet er gammelt nytt, betyr ikke det at konsekvensene er kjente. *Sensasjonskriteriet* er på mange måter selvforklarende, og handler om hendelser som bryter med forventninger. En illustrerende klisjé er analogien ”mann biter hund”. Her bryter nyheten vante forestillinger

hvor tilfellet som regel er det motsatte – at hund biter mann. *Identifikasjon* handler om kulturell og geografisk nærhet. Hendelser hvor nordmenn er involvert, enten i Norge eller utlandet, vil i større grad tilfredsstille identifikasjonskravet enn nyheter som angår utlendinger hvor den kulturelle avstanden er større (Østlyngen og Øverbø 1998:104-105). Konflikt er ikke ett av de etablerte nyhetskriteriene, men spiller allikevel en rolle når det kommer til dramatiseringen av nyheter. Dramatisering av nyheter peker da blant annet mot tabloide grep som har til hensikt å gjøre nyheter mer ”spennende”. Pressen kan i kraft av sine mediefremstillinger tillegge hendelser en grad av konflikt ved å *personifisere* nyheter ved å sette utsagn og personer opp mot hverandre.

Nyhetskriteriene er dermed en rettesnor som virker veiledende i forhold til hvilke hendelser som blir vurdert som nyhetsverdige. Desto flere kriterier en hendelse innbefatter, jo bedre. Kriteriene er allmenne og abstrakte. Dermed kan det gi et inntrykk av at de er uforanderlige og uavhengige av tid og sted (Allern 2001:55), men nyhetsvurderingen er allikevel preget av individuelle, redaksjonelle og kulturelle forhold.

News is not some sort of independent, autonomous entity. Rather, it is a human-made construct, a set of conventions which make intuitive sense to one group of journalists in one time and place, but which is subject to change as peoples ideas and values change (Conley 2002:56).

Dermed, nyhetskriterier som nå fungerer som retningslinjer for å vurdere hva som er nyhetsverdige, er ikke nødvendigvis relevante om ti år, eller for en nyhetsredaksjon i utlandet. Nyhetskriteriene er dermed et uttrykk for hvilke verdier, og hvilket segment av publikum en gitt avis eller medieinstitusjon retter seg mot (Conboy 2007:30). Tabloidaviser vil ofte være preget av mer sensasjonelle overskrifter og vinklinger enn konservative eller elite-pregede aviser. Det kommer av at aviser ofte kartlegger og kjemper om ulike deler av lezerskaren som skiller seg fra hverandre av grunner som politisk og religiøs oppfatning. Slik sett er vurderingen av hvilke nyhetskriterier som er viktigst vektlagt ulikt fra redaksjon til redaksjon. De sakene som blir vurdert som viktige i tabloidene *VG* og *Dagbladet*, vil dermed ikke nødvendigvis bli vektlagt i verdiaviser som *Dagen*, *Dagsavisen* og *Vårt Land*.

2.3.1 Medieeffekter og fokusering

Ved å studere forsiden i et utvalg aviser finner vi raskt ut hvilke hendelser som er prioritert i nyhetsbildet. Hvis *VG*, *Dagbladet* og *Aftenposten* har vektlagt sykehuskrisa i Norge som

hovedoppslag, vil det også påvirke hva publikum oppfatter som viktig. Hvordan så avisene velger å vinkle sykehuskrisa i Norge, enten det er Gro Harlem Brundtlands påståtte sniking i sykehuskøen eller mobbekulturen som tilsynelatende hersker/hersket i LO, blir avgjørende for hvordan publikum oppfatter saksforholdet. Det er dette som i medievitenskapen henholdsvis kalles *priming* og *framing*. Mediene setter dagsorden for hva som blir oppfattet som viktig ved å fokusere på enkelte samfunnsspørsmål for så å vinkle nyheten ved bruk av kilder, overskrifter og ordvalg – som bidrar til å sette det inn i en forståelsesramme eller medieramme (Allern 2001:52).

Denne medieeffekten ble tydeliggjort i 1972 i en undersøkelse kalt *Chapel Hill Study*. Undersøkelsen, som var gjennomført av Donald Shaw og Maxwell McCombs, påviste en sammenheng mellom hva velgerne i det amerikanske presidentvalget i 1968 mente var de viktigste sakene, og hvilke saker som hadde blitt publisert i pressen og vist på TV. Det innebar at de politiske sakene i presidentvalget som fikk størst oppmerksomhet på TV og i pressen, også ble oppfattet som de viktigste sakene av velgerne. Dette fenomenet ga Shaw og McCombs tilnavnet *dagsordenfunksjonen*. De konkluderte med at det var media som satt agendaen for hva som blir oppfattet som viktige politiske saker (Zhu og Blood 1997:97). Gjentatte undersøkelser gjort i senere tid har vist at mediefokusering er en av de mer veldokumenterte effektene media har når det gjelder publikumspåvirkning (McCombs 2002:12).

Mediefokusering innebærer at visse saker blir fremhevet mens andre blir oversett. Og ved at mediene retter fokus på et visst aspekt ved et tema eller ved en person, så aktiveres visse tankeprosesser blant publikum. Denne mediefokuseringen har dessuten den effekten at den påvirker hvilke kriterier for eksempel velgerne vurderer som viktige når de går til valg av bestemte politikere eller partier (Aardal m.fl. 2004:22). Saksprioritering og fokusering har først og fremst den egenskapen at den har innflytelse på hvilke saker som til enhver tid opptar publikum. Ved å prioritere visse saker eller budskap og ignorere andre, setter mediene standarden for hva som oppfattes som viktig (Allern 2001:59). Idet et tema blir satt på dagsorden av nyhetsmediene – ofte i samspill med kilder som har interesse av at en spesifikk sak blir fremmet – så innebærer det at mediene har definisjonsmakt i forhold til forståelsen av temaet. Mediene setter standarden for hva vi oppfatter som viktig og uviktig.

Men til tross for at mediene setter agendaen for hvilke saker som til enhver tid opptar oss, betyr ikke det nødvendigvis at vi er enig i forhold til hvordan saken blir presentert. I den sammenheng har nyhetsmediene blitt beskrevet som svært mektige når det gjelder hvilke saker som opptar oss, og som vi anser viktige. Men de er ikke nødvendigvis like mektige når det gjelder å påvirke publikum i forhold til hvilke tanker og holdninger de skal ha overfor et gitt tema eller hendelse (McCombs 2004:2). En av årsakene til dette er en forståelse av at mottakerne av mediebudskap er selektive i forhold til hvilken informasjon de tar til seg. En rekke medieundersøkeleser viser at publikum aktivt unngår informasjon som går på tvers av egne meninger og holdninger. Mens informasjon som støtter opp om egne holdninger og meninger, i stor grad blir oppsøkt og godt mottatt (McCombs 2004:6).

2.3.2 Medienes tolkningsrammer

Framing, som på norsk er oversatt til medienes tolkningsrammer eller medierammer, bygger på antagelsen om at nyhetens presentasjonsform har innvirkning i forhold til publikums holdninger og standpunkt (Scheufele og Tewksbury 2007:11). Denne markerer et brudd i forhold til at mediene bare influerer oss i forhold til hva vi skal tenke på. Mediene innvirker også hva vi skal tenke om, og hvilke holdninger vi har overfor en gitt sak. Dette markerer også de historiske paradigmeendringene hvor mediene først ble sett på som allmektige til avmektige, og til slutt hvor mediene ble sett som en viktig instans for virkelighetsforståelse.

Ifølge Scheufele og Tewksbury er medierammene nødvendige redskaper for journalister når de skal presentere komplekse saker effektivt. For eksempel ved nyheter om forskning. Medierammene gjør nyhetene tilgjengelige for et publikum uten spesialkunnskap om bestemte temaer. Det fordi de blir presentert innenfor rammen av eksisterende kognitive "skjemaer" (Scheufele og Tewksbury 2007:12). Det innebærer at mediene setter hendelser inn i kontekst, og gjør de forståelige ved å framheve eller dempe visse saksaspekter innenfor eksisterende rammer av forståelse. Videre, så vil det få betydning for hvordan publikum opplever et bestemt saksforhold.

Framing essentially involves selection and salience. To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation and/or treatment recommendation for the item described (Entman 1993:52).

Overordnet kan disse medierammene deles opp to grupper nemlig i *episodiske-* og *tematiske* nyhetsrammer. Episodiske nyhetsrammer vektlegger enkelthendelser og egenskaper knyttet til bestemte personer og spesifikke saker, med den effekt at publikum får et fragmentert og konkretisert bilde av verden. Videre kjennetegnes episodiske nyhetsrammer av at de ofte er personfokuserte og konfliktorienterte, for eksempel ved å presentere politiske valgkamper som et personlig oppgjør mellom to politikere. Tematiske nyhetsrammer, derimot, tar for seg hendelser eller spørsmål i en mer abstrakt eller allmenn kontekst med den hensikt å vise årsakssammenhenger (Aardal m.fl. 2004:21).

Måten mediene rammer inn nyhetene på, er en del av massemedienes dramaturgiske grep. Mange nyheter er reint beskrivende, men nyheter har av og til likheter med den tradisjonelle fortellingen. I såkalte mediedramaer eller medieføljetonger spilles meningsmotstandere opp mot hverandre. Det blir satt en ramme hvor noen tildeles helterollen, mens andre blir fremstilt som overgriperen eller skurken. Dramaet starter med en konflikt som for eksempel ved avsløring om maktmisbruk, for så å bevege seg i retning av en eller annen form for løsning (Gripsrud 2002:196). Ifølge Patterson bygger denne formen for nyhetsstruktur på menneskers latente behov for å få komplekse årsaksforhold – som konflikter ofte er – menneskeligjort og personifisert.

The media play on the natural human tendency to understand complex processes through the actions of prominent personalities. Accordingly, the news often exaggerates the role of leading figures at the expense of other and more significant factors” (Patterson 1997:448).

Journalister presenterer dermed samfunnet som bestående av individer med kontroll over sine liv, slik at handlingene de foretar seg er et resultat av valg og motiv. Dermed går journalister inn i rollen som en forteller av virkeligheten hvor han eller hun følger visse narrative lover for fortellingsstruktur (Holmberg 1995:110-111). Eksempelvis kan de mektige kildene bli framstilt som er igangsettere av og årsaken bak hendelsen, mens de relativt maktesløse kildene blir sett som ofre for noe som har skjedd dem (Cook 2005:92). Denne trenden er særlig forbundet med de episodiske nyhetsrammene.

2.4 Hva er en avis?

Det er et spørsmål hvor svaret kan virke gitt, men begrepet er likevel viktig å definere i en oppgave hvor analyse av avisproduktet er sentralt.

På det fysiske nivå består en avis av papir som er stiftet sammen og utgjør sider, i tillegg til trykksverte og av og til fargestoff. På avissidene utgjør trykksverten bilder og bokstaver – som igjen utgjør ord og setninger. Det kan framstå unødvendig og selvforklarende å gå ned til det fysiske nivå av hva en avis er, men ifølge Terje Hillesund er det viktig å ta for seg de minste enhetene for å forstå hva som skiller trykte aviser fra andre medier:

Ved hjelp av sorte linjer og prikker, som kontrasteres med det hvite eller grå i papiret, formidles et budskap. Den språklige delen av en avis er på denne måten også visuelt formidlet, gjennom bruk av bokstaver. Bokstavene er visuelle representasjoner av visse språklige lyder. Derfor kan en si at all formidling av mening og betydning i en avis er visuelt formidlet. Avisen er et visuelt medium. (Hillesund 1994: 23).

En avis er altså et fysisk produkt som først og fremst er et visuelt medium som formidler et budskap som kan leses med øynene. I så måte kan det virke som aviser har mye til felles med andre medier. Men det skiller seg ut ved at det er et fysisk produkt som det kan blas i, og i motsetning til medier som TV og radio, ikke i like stor grad er avgrenset innenfor en viss tidsramme. Vi kan lett finne tilbake til gårsdagens avis for å lese en artikkel som vi fant interessant, men historisk har det vært vanskeligere å finne tilbake til et nyhetsinnslag på *Dagsrevyen*. Derfor har nyheter og annet redaksjonelt stoff i trykket form lengre levetid enn nyheter i konkurrerende medier.

Definisjonen av hva som utgjør en avis, stopper ikke ved det fysiske nivå. For hva skiller egentlig ukeblader og andre trykte publikasjoner med et redaksjonelt innhold, fra aviser? Dette ble en aktuell problemstilling for pressefolk og politikere da *Se og Hør* i 2003 ønsket å påberope seg avisstatus, for blant annet å få momsfristak. *Se og Hør* mente de oppfylte kravene etter at de utvidet til to publikasjoner per uke, og hadde en bredere dekning av politikk og samfunnsstoff enn tidligere (Høst 2004:6). Å få avisstatus innebærer nemlig pressestøtte som er fordelt i to poster: indirekte støtte i form momsfristak og direkte pengestøtte. På bakgrunn av dette ble det tydelig at det var nødvendig med en presis og helhetlig definisjon av hva en avis er.

Avisforsker Sigurd Høst mener at kriteriene for at en publikasjon skal kunne kalles avis blant annet er at den skal utkomme minst én gang i uken, og fylle de opprinnelige reglene for listeføring som avis. Det innebærer at publikasjonene skal ”orientere allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål”, og ta betaling for abonnementet og løssalg. I tillegg skal publikasjonene tilfredstille et krav om minst 50 prosents egenprodusert stoff (Høst 2004:43). Først og fremst er det fire elementer som gjentar seg i ulike avisdefinisjoner. Det er innhold, utgivelsesfrekvens, kravet om ansvarlig redaktør og kravet om reel betaling. Når det gjelder utgivelsesfrekvens så må en publikasjon minst ha én utgivelse per uke for å bli vurdert som avis, mens aviser med tre eller flere utgivelser per uke går under kategorien *dagsavis*.

Ifølge Høst er det innholdskriteriet som har skapt mest hodebry (2004). Innholdskriteriet er todelt. For det første er det et krav om redaksjonell kvalitet. Dette har ikke vært en aktuell problemstilling fordi ingen avis har blitt lagt ned på grunn av lav kvalitet eller uønsket innhold. For det andre er det et krav om hvilke temaer og saker som skal inngå i det redaksjonelle innholdet. Avisene skal reelt sett være uavhengige, og kunne trykke det de ønsker av redaksjonelt innhold. Allikevel må avisene også fungere som en primærkilde for allmennheten i å orientere seg i samfunnet. Det ved et differensiert innhold av nyheter og kommentarer (Storvoll 2007:28). Følgelig har det vært debattert hva som utgjør et differensiert innhold av nyheter og kommentarer og det som skiller aviser fra nisjeblader.

2.4.1 Det norske avismarkedet

Norge har et mangfold av trykte aviser – både lokale, regionale og riksdekkende – som i hovedsak er abonnent eller løssalgaviser. På nettsidene til Mediebedriftenes Landsforening, som er mediebedriftenes bransje- og utgiverorganisasjon, kan vi lese at 173 trykte aviser er medlem av deres organisasjon – noe som utgjør 97 prosent av det totale avisopplaget i Norge³. Disse avisene er alt fra tabloide løssalgaviser med et stort opplag som *VG* og *Dagbladet*, til små og mellomstore aviser.

For å opprettholde mangfoldet av aviser i Norge, ble det i 1969 innført pressestøtte. Ifølge Mediebedriftenes Landsforening er bakgrunnen for å opprettholde presstøtten følgende:

³ <http://www.mediebedriftene.no/index.asp?id=44266>

Hensikten med pressestøtten er å korrigere markedskreftene, slik at ikke annonseinntekter alene skal være bestemmende for om det er mulig å utgi aviser. Det har vært ansett som viktig for demokratiet og samfunnsdebatten at så mange ulike synspunkter som mulig kommer fram. Samfunnsnyttene av en rik avisflora har derfor vært ansett som så stor at pressestøtten har hatt bred støtte på Stortinget (Mediebedriftenes Landsforening).

I tillegg til at Pressestøtten har sikret livsgrunnlaget for en rekke publikasjoner, så har den også sikret at nordmenn i stor grad leser aviser. Ifølge en undersøkelse gjennomført av *Statistisk sentralbyrå*, leser 74 prosent av den norske befolkningen avisen daglig, noe som de i gjennomsnitt bruker en halv time på⁴. Det er likevel en nedgang i antall lesere fra tidligere år, og det er det syvende år på rad hvor avisopplaget har sunket. Først og fremst er det tabloidavisene som taper markedsandeler (Storvoll 2007: 28).

Hovedårsakene til nedgangen i avisopplaget er ifølge Sigurd Høst konkurransen mellom aviser i det interne markedet, hvor løssalgavisene *VG* og *Dagbladet* har hatt en markant nedgang. Men den eksterne konkurransen mellom massemediene, svekkelse av produktet (pris, distribusjon og redaksjonell kvalitet) og endringer i folks livssituasjon og interesser, har også innvirket på det synkende avisopplaget (Høst 2006: 24). Mens papiravisene ser ut til å merke konkurransen i en ny mediehverdag, opplever nettavisene et oppsving i forhold til antall brukere. Det er derfor ikke nødvendigvis slik at nordmenn har mistet interesse i å følge mediebildet, men heller at de prioriterer og orienterer seg på en annen måte enn tidligere.

2.5 Religion, politikk og journalistikk

Hva er religion og hvordan påvirker det samfunnet og folket? Det er spørsmål filosofer – fra Platon til Marx – har stilt seg. For det første er det viktig å påpeke at det ikke finnes én definisjon av hva religion er som er allment akseptert blant forskere på feltet. Den franske sosiologen Émile Durkheim – som så religion og religiøs praksis som limet som holdt moderne samfunn sammen – hadde følgende definisjon:

En religion er et omforent system av trosforestillinger og praksisformer relatert til hellige ting, det vil si ting som er skilt ut og forbudte – trosforestillinger og praksisformer som forener alle som slutter seg til dem, til et moralsk fellesskap kalt en kirke (i Furseth og Repstad 2003:30).

⁴ "Dette er Norge – hva tallene forteller" (2006) <http://www.ssb.no/norge/norge.pdf>

Til tross for at ikke alle (for eksempel Marx og Engels 1884) aksepterte religion som en kilde til moralitet og samhold, har religionsdefinisjonen til Durkheim verdi fordi den tar for seg det substansielle og funksjonelle ved religion. Det substansielle betyr i dette tilfellet hva som troen kjennetegnes av i praksisformer, riter og fysiske ting som en kirke. Det funksjonelle, derimot, er hvilke konsekvenser, følger og innvirkning religionen har på samfunnet og enkeltmennesket (Furseth og Repstad 2003:31). Det er først og fremst det funksjonelle planet av religiøs overbevisning som er tema her.

Ifølge Furseth og Repstad er religions sosiologi en del av sosiologien som er spesielt opptatt av å studere religionen i sin sosiale kontekst (2003:16). Hensikten med religions sosiologisk forskning er dermed å finne ut hvordan religionen påvirker på samfunnslivet, og hvordan samfunnslivet kan forme og prege religiøst liv. I de neste avsnittene vil jeg rette søkelyset på denne vekselvirkningen, med særlig fokus på koblingen mellom religiøsitet og politiske holdninger.

2.5.1 Religiøsitet og politiske holdninger

Er det en sammenheng mellom religiøsitet og politiske holdninger? Selv om dette er et spørsmål som det er vanskelig å svare entydig ja eller nei på, er det allikevel undersøkelser som peker i retning av at det er en sammenheng. En studie gjort av Pierre Bréchon – som kartla moralske og politiske holdninger blant katolikker og protestanter – viste at religiøs tro og politiske og moralske standpunkt var sterkt forbundet med hverandre. Ifølge Bréchon var det slik at desto større betydning troen hadde for enkeltindividet, desto større var sjansen for at personen var konservativ og politisk høyreorientert:

...integration into Catholicism and Protestantism has an important effect: the more religiously active the individual is, the more likely he or she is to be oriented to the right (Bréchon 2003:131).

Funnene fra studien er ikke spesielt overraskende hvis man ser den i sammenheng med andre religiøse kristne bevegelser, deriblant i USA. Ifølge Brekke er religiøsitet ofte forbundet med en verdikonservatisme, i tillegg til en sterk tro og lojalitet overfor autoriteter i samfunnet – enten det gjelder politi eller militærvesen (Brekke 2007).

Organisasjonen Moralsk Majoritet (nå Koalisjonen for moralsk majoritet) – som ble startet av den nå avdøde pastoren og evangelisten, Jerry Falwell – hadde som mål å hindre det de så på som USAs moralske forfall (Repstad og Furseth 2003:193). Falwell og hans meningsfeller ønsket at kristne læresetninger og Bibelens ord, skulle være fundamentet det amerikanske samfunnet bygget på. Til tross for at det i USA – i motsetning til Norge – er et klart skille mellom stat og kirke, har kristne i USA tradisjonelt hatt en sterk tilknytning til høyresiden i politikken. Typiske kjernesaker som samlet de verdikonservative kristne var en sterk motstand mot abort og kamp mot homofiles rettigheter. Det vil si, det de så på som symptomer for et korrumpert land på vei mot den moralske avgrunnen. Selv om disse kreftene på ingen måte representerer alle kristne i USA, har de ifølge Berlet og Chamberlain stor innflytelse på amerikansk politikk.

There is a Culture War in America, but most voters are non-combatants. It is a guerrilla war in which Christian Right institutions help win national elections for Republican candidates through micro-targeted grassroots mobilizations of voters. To be precise, there is compelling statistical evidence that the Christian Right is able, in some elections, to shift a small but decisive number of White Christian evangelical voters *in specific states* towards the Republican Party (2006:2).

USA er på mange områder veldig annerledes enn Norge og andre europeiske land hva religiøsitet angår. På individnivå står troen mye sterkere blant amerikanere enn det gjør for vesteuropeere. Slik sett er vesteuropeiske land mer sekulære. Men tendensene vi ser i USA, hvor fundamentalistiske kristne krefter ønsker politisk makt, er del av et større bilde. I boken "Gud i norsk politikk" (2002) retter religionshistorikeren Torkel Brekke søkelyset mot sammenblandningen mellom politikk og religion i Norge. Denne sammenblandningen har blitt tydeliggjort av nyere politiske hendelser. Kampen mot livssynsnøytral formålsparagraf i skolen og barnehagen, skille mellom stat og kirke, kjønnsnøytral ekteskapslov og kampen for å bevare norske verdier – som sies å være grunnfestet i kristendommen – har ført konservative kristne fram i den politiske arenaen, også i Norge.

For å underbygge dette bruker Brekke tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik som eksempel. Bondevik politiske avgjørelser var sterkt knyttet opp til hans egen religiøse overbevisning. Han ga blant annet økonomisk støtte til frelsesarrangementer i Midtøsten ved predikant Arild Edvardsen, og gjennom sitt medlemskap i den kristenkonserverative

Fellowship-stiftelsen (Brekke 2002) – en stiftelse som flere sentrale KrF-politikere har vært tilknyttet:

Bondevik og mange KrF-politikere er påvirket av den amerikanske formen for religionsutøvelse: den vekkelsesbaserte, inderlige troen. De ser sekulærfundamentalismen, som Edvardsen og Bondevik kaller det, som en stor trussel. Mens amerikanerne er åpne om hvor sterkt de mener Bibelen skal styre samfunnet, er det svært vanskelig å få Bondevik til å snakke om forholdet mellom religion og politikk” (Brekke i Dagbladet 11.12 2004).

Sammenblanding av religion og politikk ser dermed ikke ut til å være like akseptert hos nordmenn – noe politikerne forholder seg til – sammenlignet med amerikanere flest. Det betyr allikevel ikke at sammenblandningen mellom tro og politikk aldri forekommer.

Mange kristne ser det som sin moralske plikt å stå opp mot sekulariseringen av samfunnet, og spesielt den sekulære humanismen, som den kristne høyresiden har utropt til sin hovedfiende (Brekke 2002:92). Dette er en tydelig trend i USA. Men også i Norge ser vi tendenser til at kristne grupperinger har blitt mer politiserte, og ønsker gjennomslag for sine verdier og holdninger i kampen mot det de ser på som relativiseringen av moral. I et pluralistisk samfunn hvor gamle holdninger møter nye og ukjente utfordringer, føler mange kristne avmakt i forhold til et politisk system som de mener har beveget seg bort fra Gud. Ifølge religionssosiologen Pål Repstad har dette medført tiltagende privatisering av ulike sekteriske religiøse bevegelser og en viss grad av selvvalgt eksklusjon fra samfunnet (1996:7). Det har også ført til en oppblomstring av religiøse bevegelser, og skapt engasjement blant kristne som ønsker oppmerksomhet og gjennomslagskraft for sine politiske holdninger.

Pastor Arnfinn Clementsen, som representerer en del av den kristne vekkelsesbevegelsen med utspring fra Pinsemenigheten, er blant disse. Han mener det er viktig at kristendommen får betydning for norsk politikk:

Alt for lenge har vi kristne tidd stille i politiske spørsmål. Det høres så fint ut: Vi må ikke blande kristendom og politikk. Men det er på høy tid å blande mer kristendom inn i politikken og påvirke og forandre. I denne verden er politikk en del av vårt liv (Clementsen i Brekke 2002:94).

Denne holdningen er sammenfallende med det som i religionssosiologien kalles *etisk deprivasjonsteori*. Ut fra denne teorien kan det skje en religiøs vekking hvis individer opplever konflikt mellom sitt eget verdssystem og samfunnets verdssystem (Repstad og Furseth 2003:139). Dette kan blant annet lede til ulike grasrotaksjoner – som vi så i sammenheng bønnedebatten i skolen – i tillegg til religiøs fundamentalisme.

2.5.2 Fundamentalisme

Ordet fundamentalisme er hyppig brukt i media om religiøse grupperinger innenfor islam, og ofte forbundet med grupper som bruker vold og trusler som politisk virkemiddel. Men ifølge Brekke innebærer fundamentalisme først og fremst en kamp mot sekularisme.

Fundamentalisme er religiøse gruppers aktive motstand mot den forvitring av religiøs autoritet i både privat og offentlig liv som har funnet sted fra omkring 1850 som følge av nasjonalstatens sekulariserende effekter på samfunn over hele verden (2007:7).

Religiøs fundamentalisme har i motsetning til det mange tror utspring fra kristne grupperinger, ikke islam⁵. I tillegg til at fundamentalister ser det som sin plikt å kjempe mot sekularisering, har de et dualistisk verdenssyn hvor det er et klart skille mellom hva som er riktig og hva som er galt. Skillet er ofte forbundet med motpolene: himmel og helvete, godt og ondt. Fundamentalister ønsker å gå tilbake til røttene av religionen og har ofte det de framstiller som en bokstavtro tolkning av hellige skrifter, enten det er Bibelen, Koranen eller Toraen. Fundamentalister har ofte et romantisert forhold til fortiden – en tid da folk levde mer i tråd med Guds ord slik det er beskrevet i de hellige tekstene. Og selv om flertallet av de religiøse i Norge – spesielt de kristne – har et relativt avslappet forhold til religion, er det for et mindretall fundamentet for en fortolkningsramme for praksis, virkelighetsoppfatning og selvforståelse (Repstad og Furseth 2003:162).

Mange identifiserer seg som kristne, muslimske eller jøder fordi det gir dem en følelse av tilhørighet og mening med livet som ikke det profane kan tilby (Berger 1993:22). Denne troen på det hellige fortøner seg som en subjektiv tolkningsramme for virkeligheten, skapt gjennom en sosialiseringssprosess påbegynt fra tidlig alder. Gjennom denne sosialiseringssprosessen skapes meningssystemer, virkelighetsbilder og identitet. I likhet med etnisitet og nasjonalitet,

⁵ Fundamentalisme ble først brukt av kristne protestanter i USA på begynnelsen av 1900-tallet, som protesterte mot forvitringen av religionens plass i statsstyret.

kan religion skape skiller eller tenkte bånd av fellesskap. For å opprettholde en spesifikk selvforståelse eller identitet, er det behov for å kategorisere hvem som er en del av inn- og utgruppen:

I stedet for å oppfatte ens egen gruppe som en undergruppe av en undergruppe av menneskeheten som helhet, er det ikke bare mulig, men også vanligst å være integrert i grupper, som enten selv bestemmer seg negativt i forhold til andre grupper, eller selv blir bestemt negativt av disse (Østerberg 1994:27)

Den anerkjente filosofen Daniel C. Dennett har et liknende syn på religion. Han mener religion er et sosialt fenomen som oppsto av evolusjonsmessige årsaker, med den hensikt å øke samarbeidsevnen til de menneskene som bekjente seg til én spesifikk religiøs overbevisning. Men dette er et tveegget sverd, ifølge Dennett. For samtidig som noen tjener på dette fellesskapet, står de "andre" utenfor det kognitive fellesskapet religionen har definert (Dennett 2006:106). Det kan føre til polarisering og fiendskap mellom folk basert på hva de tror. I enkelte tilfeller kan det også legitimere bruk av vold – noe det finnes flere historiske og samtidige eksempler på.

I et stadig mer pluralistisk samfunn, ser noen kristne islamsk kultur og religion som en trussel mot norsk kulturidentitet og "kristne" verdier. Dermed blir grupper plassert i ulike båser basert på religiøs tro. I debatten rundt muslimenes ønske om bønnerop fra moskeene i Oslo, gikk KrF-politikeren Gunnar Prestegård hardt ut om mot det ønsket. Argumentet var at bønnerop ville virke forstyrrende på de kristne tradisjoner i Norge, og hans oppfatning om at kristendom og islam er gjensidig utelukkende: "Gud har kun én ambassadør, det er Jesus. Han har en unik posisjon, og Muhammed rekker ikke opp til ankene på ham" (Prestegård i Brekke 2002:78).

Organisasjoner som *Norge tilbake til Gud* og det konservative *Kristent Samlingsparti*, er i norsk sammenheng relativt marginale fenomener. Men de er likevel betydningsfulle, fordi de – som nevnt – er en del av en global trend der religiøse bevegelser får økt tilslutning. Som en reaksjon på fragmenteringen og mangelen på integrasjon og de identitetsproblemer som det moderne samfunnet har medført, mener Brekke at den religiøse sfære har økt sin innflytelse over den politiske sfæren (2002:89). Dermed er det i møtet mellom det kjente og ukjente, at religiøs nasjonalisme og fundamentalisme kan vokse. Det fordi en følelse av marginalisering og fremmedgjørelse kan, som tidligere nevnt, føre til religiøse motbevegelser.

Hvis vi overfører dette til å gjelde utenrikspolitiske saker, så har Israel høstet sympati og sterk støtte hos kristne og den politiske høyresiden i Norge (Brekke 2002:78). I de påfølgende avsnittene vil jeg derfor ta for meg posisjonen Israel og jødene har i kristendommen. Der vil jeg se på koblingen mellom kristendommens teologi og holdninger overfor Israel og jødene.

2.5.3 Norge, Israel og kristendommen

I alle de tre monoteistiske verdensreligionene jødedommen, kristendommen og islam – er Det gamle testamente en viktig kilde som forklarer skapelsen av Jorda. Den inneholder *de Ti Bud* – lovene menneskene skal føye seg etter. Den har inspirert skriftene i det nye testamentet, men også Koranen – muslimenes hellige bok (Hakim 2001). I tillegg blir Abraham, som ifølge det gamle testamente levde rundt 2000 år før vår tidsregning, sett som stamfar for de tre religionene. Sammen utgjør Det nye- og Det gamle testamente Bibelen – de kristnes hellige bok. Innenfor kristendommen, og fra individ til individ, er det ulike syn på hvordan tekstene skal forstås. For noen er Det gamle testamente Guds ord – og derav en autoritativ tekst i forhold til skapelsesberetningen, historie, moralske påbud og forbud. For andre er det en historisk kilde som kan tolkes og forstås ut fra sin samtid.

For de bokstavtro kristne, det vil si de som oppfatter Bibelen som Guds direkte nedtegnede ord, har jødene og Israel en helt unik posisjon. Ifølge Mosebøkene ga Gud jødene en helt spesiell plass som sitt utvalgte folk, og skjenket dem landområdet som blant annet innebefatter staten Israel⁶. På dette bibelske grunnlaget mener noen kristne – spesielt evangelisk kristne – at jødene har en hellig rett til landområdene som utgjør Israel og de palestinske selvstyreområdene. Men i likhet med de fleste religiøse skrifter, er det ulike forståelser av hvordan det skal tolkes i samtiden.

Ifølge *Norsk Teologisk Samtaleforum*⁷ (NTSF) blir Israels og jødernes rolle i kristendommen oppfattet forskjellig på bakgrunn av teologiske tilnærminger til Det gamle- og nye testamente (2006). Til tross for at bildet ikke er enhetlig, står visse tolkninger sterkere enn andre. Èn av forståelsene går ut på at Gud har to folk – jødene og den kristne kirke – og at det eksisterer en ”frelshesholdning” (dispensation) for hver av dem. Jødene skal ved Jesus gjenkomst ta imot ham som sin frelser, som dermed vil styre Guds nye rike på jorden fra Jerusalem. De

⁶ Se 1.Mosebok kapittel 12, 13.15 og 15

⁷ NTSF er tilknyttet Nye Norges Kristne Råd som innebefatter nesten alle kristne kirker og kristne trossamfunn i Norge

”hedningekristne”, derimot, vil bli rykket opp til Guds rike. Med bakgrunn i denne tolkningen har jødene et hellig krav på Israel. En annen tolking er *erstatningsteologien* som legger vekt på at kirken er det nye Israel. I denne retningen har landløftene fra Det gamle testamentet ikke noen betydning. For så lenge ikke jødene tar i mot Jesus som sin frelser, blir de heller ikke dekket av Guds løfter. Et tredje syn er at jødene og de kristne vil bli et folk ved endetiden (NTSF 2006:11). Det vil si slutten på den verdenen vi kjenner i dag. Hvilke tolkninger ulike kristne grupperinger har, innvirker på holdningene overfor konflikten mellom Israel og Palestina. For noen blir da enkelte politiske hendelser tolket til å være en del av ”Guds plan”. For andre har det ikke den samme betydningen. Forståelsen om landløftet og jødene som Guds utvalgte folk, avhenger derfor av hvilken tolkning den enkelte har til de aktuelle bibelske skriftene.

Til tross for at antisemittismen historisk har stått sterkt i Europa og i kristendommen, har jødene mye større sympati blant kristne og andre nå, enn tidligere i historien. Det henger sammen med folkemordet mot jødene under 2. verdenskrig, hvor rundt seks millioner jøder ble drept i et forsøk på løse det ”jødiske spørsmålet”. Under krigen deporterte sågar Norge – med god hjelp av politivesenet – 771 jøder til konsentrasjonsleire rundt om i Europa. Bare 34 overlevde⁸. Men til tross for sjokket som fulgte i etterkant av folkemordet, mente verken Norge eller andre europeiske land at det var riktig å opprette en egen stat for jødene (Waage 2000).

Men etter politisk ”tautrekking” som varte i to år, skjedde det en holdningsendring blant en rekke land og politikere. På bakgrunn av FNs delingsplan i 1947, ble det tidligere britiske mandatområde kjent som Palestina, delt i en jødisk og arabisk del. Ett år senere 14.mai 1948, erklærte Israel seg som selvstendig stat med støtte fra USA og Sovjet (Herzog 1982:11). Ifølge Waage hadde den nye jødiske staten sterk støtte i det norske politiske landskapet. Selvstendighetserklæringen fikk støtte fra Arbeiderpartiet, konservative politiske partier og ulike kristne grupperinger (Waage 2000:193). Men den nye staten ble ikke godt mottatt blant de arabiske landene. De mente det var feil å opprette en ny stat på tidligere arabisk jord, tildele den til et nytt folk, og flytte den palestinske befolkningen. I kjølvannet av opprettelsen av Israel fulgte en rekke konflikter. Blant annet *Frigjøringskrigen* og *Seksdagerskrigen* i

⁸ Se Holocaust-senterets hjemmeside om deportasjonen av jøder:
<http://www.hlsenteret.no/kunnskapsbasen/hendelse/deportasjoner/1628>

1967. Israel gikk seirende ut av dem begge, og det resulterte i at landet tilegnet seg mer jord enn det som var hensikten ved FNs delingsplan (Hirsch 2005:38-39).

Gradvis endret opinionen i Norge i forhold til den ubetingede støtten Israel historisk hadde hatt. I nyere tid har Israel møtt fordømmelse for militære aksjoner og sin bosettingspolitikk, både fra norske myndigheter og FN. Selv om støtten på folkeplanet i Norge ikke er like sterk som den tidligere var, finnes allikevel en hard kjerne av kristne som støtter staten Israel i tykt og tynt – uanfektet av folkeopinionen.

I deler av det konservative norske kristenfolket, i dag særlig i pinsebevegelsen, har staten Israel nærmest en form for etisk *carte blanche* i konfliktene i Midtøsten, fordi en ser det som skjer som et ledd i Guds frelsesplan, som det ofte uttrykkes. Det må imidlertid tilføyes at de subkulturer som hevder en slik etisk dispensasjon, ikke er så store tallmessig (Repstad 2002:31).

I den kristne opinion så vel som i resten av befolkningen, er det altså ulike forståelser av konflikten mellom Israel og Palestina. Det finnes en rekke årsaker til at holdningen til Israel har blitt mer kritisk. Men det finnes allikevel kristne som argumenterer ut fra at det er Guds plan at Israel tilhører jødene, og som ser politiske hendelser ut fra dette perspektivet. Det er i denne politiske og religiøse konteksten *Vårt Land*, *Dagen* og *Dagsavisen* henvender seg til sine lesere.

3. Metodisk tilnærming og empirisk materiale

I arbeidet med å skrive en masteroppgave er et av de mest sentrale momentene å velge en vitenskaplig metode som kan belyse oppgavens problemstilling. Hensikten med å ha et eget metodekapittel er å tydeliggjøre valg for så å begrunne dem. For det første vil jeg derfor avgrense oppgavens datamateriale. Det innebærer at jeg vil presentere avisene som er gjenstand for analyse, hvilke typer tekster som er inkludert og hvilke hendelser disse tekstene er knyttet til. For det andre har jeg til hensikt å klargjøre den metodiske tilnærmingen som blir brukt for å analysere tekstene. Et viktig punkt her er å begrunne metodevalget og forklare hvorfor den egner seg i å besvare problemstillingen. Avslutningsvis vil jeg gå nærmere inn i min rolle som forsker; hvilke utfordringer forskerrollen innebærer og hvordan jeg har forholdt meg til reliabilitets- og validitetsspørsmål.

3.1 Valg av kilder og avgrensning

Til tross for at det finnes en rekke kristne publikasjoner i Norge har *Dagen* og *Vårt Land* vært de eneste dagsavisene – over en lengre periode – med kristen formålsparagraf (Hirsch 2005:5). Det er disse to avisene som utgjorde den kristne dagspresse i perioden jeg analyserte avistekster. Til tross for at det bare er nødvendig med tre utgivelser i uken for å være en dagsavis (Høst 2004), tilfredstilte ikke den kristne avisen *Magazinet* dette kriteriet. De økte senere til tre utgaver i uken, men ikke fra den første perioden jeg baserte min analyse på, nemlig Hamas' valgseier i 2006. Derfor falt valget på *Dagen* og *Vårt Land* som i en årrekke har vært dagsaviser med en kristen redaksjonell grunnholdning. En stor del av utenriksstoffet i *Vårt Land* og *Dagen* er rettet mot Midtøsten, og spesielt Israel/Palestina-konflikten. Begge avisene prioriterer dette saksområdet.

Dagen (*DagenMagazinet* fra 2008) er en dagsavis som blir utgitt mandag til og med lørdag. *Dagen* ble opprettet i 1919, og fra etableringen har avisen hatt hovedredaksjonslokalet i Bergen. Ifølge *Dagens* redaktør, Odd Sverre Hove, er leserne av deres avis først og fremst det bibeltro konservative kristenfolket. Det gjelder både grupperinger innenfor statskirken og kristne i såkalte frikirkelige miljøer (Hirsch 2005:5). Det er disse *Dagen* ser på som sine lesere. Dette speiles av *Dagens* vedtekter som har stått uendret siden avisen ble opprettet. Ifølge vedtektene er *Dagens* formål blant annet å:

På bibelsk grunn å bringe godt og oppbyggelig stoff, særlig til søndag og høytid. Å ta til gjenmæle mot angrep på de kristne grunnsannheter, samt behandle religiøse og sosiale spørsmål i kristendommens lys, og i den utstrekning bladet kan make det, å stille alt alminnelig arbeid inn under moralens og kristendommens lys (*Dagens* vedtekter § 4).

På bakgrunn av disse vedtektene er det tydelig at *Dagen* har en normativ innstilling om å vinkle nyheter og hendelser i lys av kristendommen. I tillegg kan det sies at de har lagt seg på en konfronterende linje i tilfeller hvor de mener kristendommens grunnvoller blir angrepet. I norsk sammenheng er *Dagen* en relativt liten avis opplagsmessig. Ifølge tall fra Mediebedriftenes Landsforening har avisen et opplag på 9033 (2007). Det tilsvarer, i norsk sammenheng, en mellomstor lokalavis. Leserne til *Dagen* er nesten utelukkende abonnenter, og tall fra 2007 viser at av avisens totale opplag, er kun 16 aviser basert på løssalg. Det forteller at *Dagen* har en trofast kjerne av lesere, og at avisen har siktet seg inn på et spesifikt lesersegment i Norge. Dermed er det rimelig å anta at *Dagen* er en premissleverandører i forhold til leserne deres.

Vårt Land ble opprettet i etterkant av 2. verdenskrig i 1945, og er den største av de to kristne dagsavisene. *Vårt Land* har et samlet opplag på 27.146 aviser (Mediebedriftenes Landsforening 2007). Umiddelbart kan det virke som ganske lave tall, men *Vårt Land* har allikevel et opplag som tilsvarer det *Nationen* og *Klassekampen* har til sammen. I likhet med *Dagen*, kan *Vårt Land* skilte med en svært lojal og stabil lesermasse. Tilnærmet alle av avisenes lesere er abonnenter – noe som få riksdekkende aviser er forunt. I motsetning til tabloidaviser, som leses sporadisk av publikum og ikke baserer seg på abonnenter, leses *Vårt Land* og *Dagen* nesten utelukkende av abonnenter. Dermed er det nærliggende å tro at leserne ser på disse to avisene som en kilde til informasjon og meningsdannelse omkring ulike temaer og hendelser. For som forfatteren bak boken om *Vårt Lands* historie skriver:

Med sin vide dekning av begivenheter og personer innen kirken og med sitt kritiske blikk på betenkelige tendenser innen det moderne samfunn, er avisen tydelig blitt uunnværlig for en temmelig fast og troende grunnstamme lesere (Voksø 1994:178).

Vårt Land favner et bredt spekter av kristne. Og i motsetning til *Dagen*, som har størst nedslagsfelt i tradisjonelle kristne kjernemiljøer på Sør- og Vestlandet, bor 60 prosent av *Vårt Lands* lesere på Østlandet (Hirsch 2005:5). Det er flere årsaker til at *Vårt Land* gradvis har endret sin redaksjonelle profil. I motsetning til *Dagen*, som Hirsch mener har gått i retning av

en motkulturell ”skyttergravmentalitet” (2005:III), har *Vårt Land* gradvis åpnet for meningsutveksling og mer åpenhet i sine lederspalter. Allerede fra 1970-tallet begynte *Vårt Land* å tillate mer ”radikalt” innhold hvor det blant ble tatt parti for Vietcong i Vietnamkrigen. Umiddelbart førte dette til et leseropprør blant abonnenter, og avisen mistet støtte blant flere av sine kristne lesere. Det førte til lavere opplagstall enn hva *Vårt Land* tidligere hadde hatt. (Voksø 1994:147). Men det til tross, avisen har i de senere årene hatt en stabil lesermasse og i underkant av 30.000 i opplag.

Selv om *Vårt Land* har tidligere har tatt standpunkt som opprørte den kristne grunnstammen av leserne, har avisen allikevel en tydelig kristen profil. Det viser avisens visjonsdokument.

Vårt Land skal være en uavhengig dagsavis for mennesker som ønsker å lese om det vesentligste som skjer, og om troens rolle i dette. Avisen skal forvalte kristen tro og tanke, og bidra til at dette får prege samfunnet og menneskers liv og valg (*Vårt Lands* visjonsdokument).

Disse to kristne avisene utgjør grunnstammen av det analytiske datamaterialet i oppgaven. På bakgrunn av hva som framgår av opplagstall, demografiske opplysninger og den redaksjonelle grunnholdningen i de to avisene, er *Vårt Land* og *Dagen* sentrale stemmer i den kristne opinion. Avisene jeg har valgt representerer derfor trolig et tverrsnitt av den kristne lezerskaren.

I tillegg til disse to kristne avisene, har jeg valgt å inkludere en tredje avis – nemlig *Dagsavisen*. Historisk har *Dagsavisen* – tidligere *Arbeiderbladet* – hatt tette bånd til Arbeiderpartiet og arbeiderbevegelsen. Avisen ble opprettet i 1884 under navnet *Vort Arbeide*, som et organ for fagforeningene i Oslo. *Dagsavisen* er faktisk én av to aviser i Norge som har vært fullt eid av et politisk parti⁹, nemlig Arbeiderpartiet. Men i tråd med en gradvis avpolitisering av aviser i Norge, har *Dagsavisen* nå en mer selvstendig politisk rolle. 1999 var et markant år i den sammenhengen. Da gikk *Dagsavisen* ut av A-Pressen og inn i Stiftelsen *Dagsavisen*. Veien fra *Arbeiderbladet* til *Dagsavisen* har betydd at avisen gradvis har distansert seg fra de tette båndene til Arbeiderpartiet og utviklet seg til en selvstendig aktør, som ikke er redaksjonelt bundet av partiets politiske standpunkt (von der Fehr 1999: 127). Men arven fra Arbeiderpartiets paroler er likevel framtrædende i avisen. Det viser *Dagsavisens* strategidokument:

⁹ Klassekampen har også vært eid av et politisk parti; nemlig det Marxist-Leninistiske partiet AKP.

Dagsavisen er en modig, uavhengig og samfunnsengasjert kvalitetsavis med ståsted på venstresiden. Avisens grunnsyn bygger på verdiene frihet, demokrati, likeverd og solidaritet. *Dagsavisen* skal være en radikal riksavis. Avisen dekker det sentrale nyhetsbildet, setter dagsorden og legger spesiell vekt på samfunnsdebatt, politikk, internasjonale forhold og kultur (Strategidokument 2006: 4-5)

Ifølge von der Fehr preger den redaksjonelle grunnholdningen til *Dagsavisen* også de politiske preferansene til leserne (1999:128) Til tross for at avisen ikke lenger er et partiorgan for Arbeiderpartiet, leses hovedsakelig avisen av SV og AP-sympatisører. Dette og *Dagsavisens* strategidokument gjør det rimelig å anta at avisen har redaksjonell profil som lener seg mot venstre i politikken. *Dagsavisen* er den største av de tre avisene med et opplag på 31.403, og leses i likhet med *Vårt Land* og *Dagen*, hovedsakelig av abonnenter (Mediebedriftenes Landsforening 2007).

Valget av *Vårt Land* og *Dagen* er selvforklarende i forhold til problemstillingen. Men hvorfor valgte jeg å inkludere *Dagsavisen* som en tredje avis?

For det første ønsker jeg å inkludere en tredje avis fordi den vil gi et grunnlag for sammenligning. For det andre er *Dagsavisen* i mellomsjiktet når det gjelder antallet abonnenter – og rent opplagsmessig – ikke mye større enn *Vårt Land*. I likhet med *Vårt Land* og *Dagen*, er *Dagsavisen* en meningsbærende avis som har en tydelig redaksjonell profil. Men til gjengjeld har *Dagsavisen* ikke som mål å vinkle nyheter i lys av kristendommen. Av disse årsakene mener jeg *Dagsavisen* er godt egnet som et sammenligningsgrunnlag for å få frem mulige særtrekk som skiller den kristne dagspresse fra andre aviser som ikke er bygget på religiøse oppfatninger.

3.1.1 Leder- og nyhetsartikler fra to hendelser

Jeg har valgt å forholde meg til to ulike typer journalistiske tekster: nyhetsartikler og lederartikler/avisleder.

I motsetning til den tradisjonelle nyhetsjournalistikk – som tilstreber en ”upolitisk”, nøytral og rent informerende tilnærming (se 2.2) – er lederartikler i større grad representative for den redaksjonelle grunnholdningen i avisene (van Dijk 2001:21). Lederartikler har ofte en argumenterende form som har til hensikt å overbevise, og ofte presentere en enhetlig

forståelse av ulike saker i nyhetsbildet. Videre er lederartikler en undersjanger av kommentarjournalistikken som har essayet som historisk grunnform (Allern 2001:111). Det innebærer at lederartikler ofte benytter seg av språklige virkemidler som metaforer og lignelser, i tillegg til at teksten har en tydelig fortellerstemme. Denne typen tekster har ofte en argumenterende form. Formålet er å skape logiske forbindelser mellom premissene for argumentasjonen som peker frem mot den endelige konklusjon (Østbye m.fl. 2002:74). Med andre ord blir det skapt et virkelighetsbilde som legger føringer i forhold til hvilken handling som bør følge. I så måte kan lederartiklene gi en indikasjon på hvordan en avis forholder seg til et gitt tema – også utenfor den tradisjonelle nyhetsdekningen – enten det gjelder ny ekteskapslovgivning eller Israel/Palestina-konflikten.

Nyhetsartiklene skiller seg vesentlig fra lederartikler. Nyhetsartikkelen er ikke en argumenterende tekst, men heller beskrivende eller fortellende og skal gjøre rede for noe som har skjedd i verden. Fortellende tekster markerer tidsmessige og kausale forbindelser mellom elementene, og har ofte et menneske som subjekt (Østbye m.fl. 2002:71). Nyhetsartikkelen har dessuten en annen oppbygning enn lederen, ved at det viktigste kommer først – det vil si i tittelen og ingressen – i motsetning til lederartikkelen hvor hovedpoenget og konklusjonen kommer sist. I nyhetssjangeren er prinsippet om fallende viktighet bærende, og nyheten skal gi svar på hva som skjedde, med hvem, hvor, når hvordan og hvorfor (Hillesund 1994:55).

Men det betyr ikke at nyhetsjournalistikken er nøytral. Tvert i mot kan også nyhetsjournalistikken være preget av redaksjonelle og personlige vurderinger (se 2.2.1-2.3). For å få et helhetlig blikk for hvilke holdninger og standpunkt de utvalgte avisene har overfor Hamas, mener jeg derfor det er riktig å inkludere nyhetsartikler i det empiriske materialet.

Jeg har valgt å rette søkelyset mot to hendelser som jeg mener er illustrerende for hvordan de tre avisene har konstruert virkelighetsbildet av Hamas.

- Det palestinske valget hvor Hamas fikk flertall, og det påfølgende arbeidet for å danne regjering 25. januar til 30. mars 2006.
- Den norske anerkjennelsen av samlingsregjeringen 19.mars til 30.mai 2007.

Grunnen til at jeg har valgt hendelser som på mange måter ikke er ”ferdigspilt” – og fortsatt innvirker i forhold til den politiske situasjonen i området – er et ønske om å aktualisere temavalget for oppgaven. Valget av Hamas og den påfølgende norske anerkjennelsen av den palestinske samlingsregjeringen, var på den politiske dagsorden over lengre tid. I tillegg hadde flere riksdekkende aviser fyldig dekning av hendelsesforløpet. Det kan være en indikasjon på at saken var av stor samfunnsmessig betydning – og dermed verdt å undersøke.

Totalt består det tekstanalytiske datamaterialet av 60 tekster der 14 er lederartikler og resten nyhetsartikler. *Dagsavisen* har flest tekster, totalt 24, *Dagen* har 20, mens *Vårt Land* har færrest med 16. Forskjellen mellom antall tekster er ikke signifikant og vil ikke være utslagsgivende i forhold til analysen. Innhenting av tekstene har vært todelt. Det vesentligste er innsamlet på Nasjonalbiblioteket fra mikrofilm. I tillegg har jeg gått direkte til kilden – nemlig papiravisene – for å innhente materialet som ikke var tilgjengelig på mikrofilm. Samtlige av tekstene er produsert fra de utvalgte avisene. Det innebærer at lederartiklene og nyhetsartiklene ikke er skrevet av et nyhetsbyrå, men av journalister som er tilknyttet redaksjonene i de utvalgte avisene.

3.1.2 Intervju av redaksjonsmedarbeidere

I tillegg til analyse av avistekstene, har jeg også foretatt semistrukturerte informantintervjuer med redaksjonsmedarbeidere i *Vårt Land* og *Dagen*. Informasjonen som intervjuene genererer har som mål å belyse hvorfor avistekstene framstår slik de gjør – det vil si de bakenforliggende årsakene som ikke framkommer i tekstene.

Det semistrukturerte informantintervjuet er ifølge Gentikow det mest karakteristiske intervjuformen i kvalitative empiriske undersøkelser (2005:83). Denne type intervju kjennetegnes ved at det er en samtale med et formål, og har et dialogisk preg. Semistrukturerte intervjuer har – i motsetning til et strukturert respondentintervju – som formål å gå i dybden av emnene som blir tatt opp, uten å være låst i et intervjukjema. Intervjuene jeg har foretatt har vært såkalte ansikt-til-ansikt i informantenes eget miljø – redaksjonen. Hensikten med å foreta intervjuene i redaksjonen er å høyne validiteten fordi jeg befinner meg i informantenes arbeidsmiljø. Dermed lettes forståelsen av hva respondenten sier, og det gir mulighet for å gå dybden på emner som er relevante i forhold til problemstillingen (Gentikow 2005:84).

En intervjuguide er av stor betydning for at det datamaterialet som innhentes skal være relevant i forhold til problemstillingen. Intervjuguiden jeg har utarbeidet og benyttet er en grovskisse av hvilke emner som ønskes diskutert med informantene:

Intervjuguiden markerer emner eller tematiske enheter som en ramme; innenfor denne kan intervjueren fritt utforske, teste, og stille spørsmål som kan belyse det pågjeldende tema. På denne måten har intervjueren friheten til å utforme en samtale omkring et bestemt tema, til å finne spontane formuleringer og til å etablere en konverserende stil – men stadig med fokus på det tema som er blitt forutbestemt (Patton 1980:200).

Jeg har foretatt ett intervju med én sentral medarbeider i hver av de kristne dagsavisene. I *Vårt Land* har jeg intervjuet Erling Rimehaug som er kommentarredaktør og har over 30 års erfaring fra avisen. I *Dagen* har jeg intervjuet sjefsredaktør Odd Sverre Hove som i tillegg til å ha vært sjefsredaktør siden 1999, har rundt 20 års erfaring fra avisen.

Spørsmålene jeg har stilt har hatt som formål å finne ut hvordan avisene – representert ved de to redaktørene – forholdt seg til det palestinske valget i 2006 og Israel/Palestina-konflikten. Videre har jeg som formål om å få vite hvordan redaktørenes kristne livssyn påvirker dem i deres arbeid. Hensikten med intervjuene var også å få informasjon om hvordan redaksjonelle retningslinjer kan påvirke det journalistiske innholdet i avisene. Intervjuet med Erling Rimehaug ble gjennomført i *Vårt Lands* redaksjonslokaler i Oslo 20. februar 2008, mens intervjuet med Odd Sverre Hove ble gjort i *Dagens* redaksjonslokaler i Bergen 5. mars 2008. For å sikre reliabiliteten ble begge intervjuene tatt opp, for deretter å bli transkribert.

Jeg har valg ikke å intervju noen i *Dagsavisen*. Grunnen til det er oppgavens problemstilling. Jeg ønsker å finne ut hvordan den kristne dagspresse forholdt seg til de to hendelsene, og om det fantes religiøse årsaker til det. Dermed var det mindre interessant å intervju redaksjonsmedarbeidere i en avis som ikke har en kristen redaksjonell grunnholdning.

For å få et innblikk i hvilke temaer som ble tatt opp, se intervjuguiden som er lagt med som vedlegg.

3.2 Valg av metode

Denne oppgaven har til hensikt å ta for seg det verbalspråklige som framgår av tekstene. Den visuelle dimensjonen i tekstene – det vil si alt som ikke kan realiseres som tale, som for eksempel layout og grafiske framstillinger (Hillesund 1994:23) – er ikke omfattet i oppgavens analyse. Avisanalysen vil i stor grad være på et makronivå. Det innebærer at jeg ser mer på helheten artiklene utgjør enn den enkelte artikkel. Det er mest hensiktsmessig å gjøre analysen på et makronivå av flere grunner. For det første ville det være uoversiktlig å gå inn på hver enkelt artikkel da datamaterialet utgjør 60 tekster. Til tross for at analysen undersøker generelle trekk ved medietekstene, vil den bevege seg inn på et mikronivå når det gjelder språkbruk, med den hensikt å eksemplifisere generelle tendenser i mediedekningen. Når det gjelder analysen av nyhetsartiklene vil jeg se på generelle tendenser ved avisene uten å gi eksempler fra alle tekstene. For å belyse disse tendensene vil jeg rette søkelyset mot overskrifter, inngresser og kildebruk. Videre, det empiriske datamaterialet er delt opp i tre enheter hvor hver avis utgjør én enhet. Variablene er leder- og nyhetsartikler fra to perioder. Disse periodene er Hamas' valgseier (2006) og anerkjennelsen av den palestinske samlingsregjeringen (2007).

Lederartiklene er tillagt størst vekt ved analysen. Denne delen vil ha en mer typisk kvalitativ tilnærming, hvor hvert verk eller tekst blir sett på som unikt (Østbye m.fl. 2002) Dermed vil jeg bruke mer plass, og gi teksteksempler fra samtlige lederartikler, i motsetning til analysen av nyhetsartiklene. Begrunnelsen for det er at lederartiklene er bedre egnet til å vise hvilke holdninger og standpunkt en avis har, i forhold til et gitt tema eller hendelse.

Den analytiske tilnærmingen baserer seg på vidt metodetilfang fra semiotikk, argumentasjonsanalyse og diskursteori. Hensikten er da å benytte tekstanalytiske ”verktøy”, som for eksempel denotasjon, konnotasjon og metaforanalyse. Målet med å benytte flere tekstanalytiske metoder – med bakgrunn i ulike teoretiske tradisjoner – er at de på hver sin måte er egnet til å få fram tekstens *manifeste* og *latente* innhold. Det vil si tekstens umiddelbare betydning – eller tekstens overflate – og tekstens mer underliggende betydning (Østbye m.fl. 2002:63). Jeg ønsker derfor ikke å begrense meg til én metodisk tilnærming. Videre, argumentet for å velge et bredt metodetilfang er også fordi journalistiske tekster – i likhet med andre typer tekster – alltid trekker videre tidligere etablerte betydninger (Jørgensen og Phillips 1999:15). Dermed er det mest hensiktsmessig å se på det journalistiske i et

intertekstuellet perspektiv. Det vil si, hvordan en tekst trekker elementer og diskurser fra andre tekster. Derfor mener jeg det er riktig å ha et bredt metodetilfang, men også fordi:

...language is a social practice which is one amongst many social practices of representation and signification. From this it follows that the study of language is irreducibly dual, drawing on social and semiotic theories, theories of social forces and relationships, and theories of systems of representation and signification (Hodge og Kress 1993:202-203).

I den sammenheng bruker jeg ikke én enkelt metodisk tilnærming ved analysen av det empiriske materialet, men trekker veksler på ulike metodetilnærminger for å få tak i de standpunkt og holdninger som framgår av tekstene. Ifølge Ragnvald Kalleberg er dette hensiktsmessig fordi spørsmålene man stiller seg, er det som gir prosjektet retning (Kalleberg 1998:32). Det innebærer at det empiriske materialet er medbestemmende i forhold til hvilken metodisk tilnærming som er egnet til å gripe holdningene og standpunktene i tekstene. Tilnærmingen jeg har brukt for å forstå tekstene er såkalt eklektisk. Det vil si at jeg ser på tekstene som et resultat av bevisste og ubevisste holdninger og handlinger fra produsentens side. Men det betyr også at jeg har en objektivierende lese måte, hvor jeg ser teksten som en selvstendig størrelse, uavhengig av produsenten (Gripsrud 2002:150-151).

I diskusjonsdelen av oppgaven vil jeg benytte diskursteori for å forklare hvorfor tekstene framstår slik de gjør. Diskursteori er nyttig å bruke her fordi det handler om hvordan virkelighetsbilder blir skapt gjennom bruk av språk. Ifølge Bergström og Boréus er språket som blir brukt i tekster ikke et speilbilde av den fysiske virkelighet, men i stedet et verktøy som organiserer den sosiale virkeligheten (2005:305). I den sammenheng kan da språket bli brukt forskjellige av ulike grupper til å skape forestillinger hos folk, eller én bestemt forståelse av virkeligheten. Denne formen for å skape forestillinger gjennom språk, kalles *diskursive praksiser* (Jørgensen og Phillips 2006:73).

To nøkkelbegreper innenfor diskursteorien vil være sentrale i diskusjonen: nemlig *antagonisme* og *hegemoni*. Antagonisme innebærer at det er en konflikt/kamp om å skape mening på et språklig nivå. Det innebærer også at meningsdannelse ses i lys av motsetninger – ikke konsensus (Bergström og Boréus 2005:319-320). Hegemoni, derimot, innebærer at kampen om å skape mening og en spesifikk virkelighetsforståelse, ender i konsensus/enighet. (Evans 2002:313) Det vil si at konkurrerende virkelighetsbilder ender i en noenlunde enhetlig

forståelse av et gitt emne eller hendelse. Til tross for at hegemoni og hegemoniske framstillinger har blitt sett på som påtvunget ved hjelp av elitenes manipulasjon av massene, er det vanligere å se hegemoni som et resultat av meningsutveksling mellom ulike grupper med ulike interesser – som ender i konsensus (Condit 1994 og Evans 2002). Disse to begrepene vil virke forklarende for hvor *Dagen*, *Dagsavisen* og *Vårt Land* plasserer seg i presselandskapet. I tillegg vil det bidra til å belyse hvilke holdninger og standpunkt avisene har overfor Hamas.

3.3 Forskerrollen og feilkilder

De fleste forskningsprosjekter tar utgangspunkt i en hypotese eller et spørsmål forskeren ønsker å besvare. Et problem som fort kan oppstå, er at forskeren er preget av forutinntatte holdninger som direkte påvirker resultatet av forskningen. Dermed kan forskeren forsøke å verifisere sine egne grunnholdninger ved å se bort fra materiale som kan virke motstridende i forhold til egne oppfatninger, eller som ikke underbygger hypotesen. Det innebærer at forskeren må være klar over at egne holdninger kan farge forskningsresultatene. (Chouliaraki og Fairclough 1999:26). Dermed er det viktig å være reflekterende, eller refleksiv i forhold til sine holdninger, for hvordan de kan prege forskningen.

På tross av at jeg på forhånd har visse forestillinger om hvordan religiøse oppfatninger kan innvirke på journalistiske framstillingen, har jeg forsøkt å fri meg fra egne holdninger i analysen av tekstene. Det høres kanskje lett vint ut fordi forutoppfatninger har en tendens til å påvirke tankemønstre, og av og til handlinger, men jeg har gjort mitt ytterste for ikke å presentere et karikert bilde av tekstene. Ifølge Gripsrud kan vi aldri fri oss fra våre historiske, kulturelle og sosiale forutsetninger når vi skal prøve å forstå meningen bak et fenomen (2002:143). Dermed er det viktig at tolkeren reflekterer over sine egne holdninger og klargjør disse, for å bringe de fram i ”lyset” – såkalt *hermeneutisk selvrefleksjon*. Jørgensen og Phillip mener også det er vanskelig å fri seg fra sine egne fordommer. I denne sammenheng er det viktig å sette ”parentes” om seg selv og sine egne oppfatninger slik at disse ikke overskygger analysen (1999:31). Jeg kan ikke selv bedømme om jeg har klart det. Men som sagt har jeg forsøkt å gi et balansert bilde av tekstene. Videre har jeg intervjuet noen av produsentene av tekstene for å få deres synspunkter på situasjonen, og forståelse av hvordan deres kristne tro påvirker dem i deres arbeide. I tillegg er samtlige av tekstene vedlagt slik at lesere kan gå min tolkning etter i sømmene, og gjøre sin egen bedømmelse av gyldigheten til min tolkning.

Hensikten er å bedre reliabiliteten til oppgaven. Det innebærer at den metodiske tilnærmingen for tolkningen av tekstene er klargjort og tydelige. Målet er at en annen forsker som hadde benyttet seg av de samme metodene på det samme datamaterialet, hadde kommet fra til tilsvarende funn. Reliabilitet betyr dermed hvor pålitelige og troverdige funnene er etter en undersøkelse (Gentikow 2005:57). Når det kommer til selve intervjuene av redaksjonsmedarbeiderne i *Vårt Land* og *Dagen*, kan de utgjøre et problem for reliabiliteten.

... slike undersøkelser handler om sosial praksis som er betinget av kontekst og bare kan forstås i kontekst. Forskningsprosessen forgår altså ikke under kontrollerte betingelser med standardiserte spørsmål, stilt av nøytrale forskere” (Gentikow 2005:58).

I likhet med tolkningen av nyhetsartiklene og lederne, har jeg forsøkt å sette ”parentes” over med selv og mine forutoppfatninger. Det innebærer blant annet at jeg benyttet intervjuguiden som en oversikt over hvilke temaer jeg ønsket å belyse. Allikevel har jeg latt respondentenes egne tanker og innspill føre samtalen videre. Intervjuene har dermed hatt et dialogisk preg, uten at det beveget seg utenfor det forutbestemte tema.

I motsetning til reliabilitet handler validitet blant annet om hvor hensiktsmessig metodene som har blitt benyttet, er for å besvare oppgavens problemstilling (Gentikow 2005). Den metodiske tilnærmingen jeg har brukt, det vil si ”tolkningsverktøyene” jeg benyttet i forhold til tekstene og intervjuene med redaksjonsmedarbeiderne, er trolig valide i forhold til problemstillingen. Bakgrunnen for det henger sammen med den metodiske tilnærmingen er egnet til å undersøke det manifeste og latente ved tekstene. De semistrukturerte informantintervjuene kan bidra med informasjon for de holdninger og standpunkter som framkommer ved mediedekningen i de kristne dagsavisene.

4. Intervjuene: Hva sier redaktørene?

Fra å ha presentert det teoretiske bakteppe og vist hvilke metodiske valg jeg har tatt, vil jeg nå introdusere intervjuene med Erling Rimehaug (*Vårt Land*) og Odd Sverre Hove (*Dagen*). Søkelyset vil blant annet bli rettet mot hvilket lesersegment avisene henvender seg til, i tillegg til avisens formål. Men først og fremst vil jeg vektlegge hvordan de to forstår Israel/Palestina-konflikten, på bakgrunn av deres kristne tro. I tillegg mener jeg det er viktig å vise hvordan de to tolket, og forholdt seg til valget av Hamas.

4.1 Avisenes målgruppe og formål

Både *Vårt Land* og *Dagen* retter seg hovedsakelig mot kristne lesere. Denne lesergruppen har vært målgruppen til de to avisene helt siden opprettelsen. Allikevel er det forskjeller mellom de to avisene når det gjelder hvem som leser *Vårt Land* og *Dagen*. Ifølge Erling Rimehaug sikter *Vårt Land* seg inn til bred lesergruppe innenfor ulike retninger av kristendommen.

Vi har et ønske om å om å nå så bredt ut som mulig, men vi har et kristent ståsted. Vi sier at vi er en luthersk avis, men vi har jo vært veldig åpne for andre kirkesamfunn lenge. Vi ønsker også å være en avis for andre kirkesamfunn. Pinsevekkene har vi jo hatt et godt vennskap med lenge, etter hvert også med katolikkene (Rimehaug i intervju 20.02 2008).

Rimehaug sier at de aller fleste leserne av *Vårt Land* fortsatt er *aktive kristne*¹⁰, men at denne gruppen ikke nødvendigvis er like ensartet som den en gang var. I motsetning til *Vårt Land*, har *Dagen* en smalere målgruppe. Ifølge Hove har *Dagen* hatt som hensikt siden opprettelsen i 1919, å bringe kristenlivsnyheter til leserne. Videre er *Dagens* abonnenter hovedsakelig tilknyttet Indremisjonsforbundet og Misjonssambandet, men også frikirkelige menigheter.

I norsk kirkegeografi så sokner begge disse bevegelsene til det vi kaller det radikale lekfolket, og radikal er da en teologisk – ikke en politisk karakteristikk. Det er dels frikirkefolk av alle mulige slag, protestantiske frikirker og frimenigheter på radikal protestantisk side, dels er det klassiske bedehusfolk innenfor luthersk tro og kirkelandskap. Man bor spredt og kjenner folk lokalt. Men ved å få en avis med kristenlivsnyheter, vil man vite om hverandre på kryss og tvers geografisk (Hove i intervju 05.03 2008).

¹⁰ Med aktive kristne menes de som regelmessig går til kirken, eller er involvert i aktiviteter forbundet med kirken eller kristne organisasjoner.

I vedtektene til *Vårt Land* og *Dagen* står det at avisene har til hensikt å ta til ”gjenmæle mot angrep” på det som blir omtalt som ”kristne grunnsannheter”. Men det er en ulik oppfatning av hva som er en kristen grunnsannhet, samt hva ”ta til gjenmæle” innebærer mellom de to redaktørene. Ifølge Rimehaug har *Vårt Land* gått vekk fra det som han kaller en ”kampmodell”. Avisen har heller ikke en definisjon på hva en kristen grunnsannhet er.

Vi har vel ikke noen offisiell definisjon av det så da snakker vi om hva jeg sjøl tenker. Da tenker jeg nok på sjølve læren, Jesus som frelser, han som viser oss hvem Gud er, han som er håpet om gjenopprettelse for alle ting. På et postmoderne uttrykk kunne en si; den store kristne fortellingen. Vedtektene er fra 1945. Det er nok ett av de punktene vi har forandret litt oppfatning av hvordan skal utføres. Med det som ligger i gjenmæle, som er en sånn kampmodell, den tror jeg ikke vi følger lenger (Rimehaug i intervju 20.02 2008).

Rimehaug sier *Vårt Land* har endret profil fra opprettelsen i 1945, noe som også har innvirket på formålet og avisens målgruppe. *Dagens* redaktør, derimot, mener de har holdt fast ved avisens formål helt siden opprettelsen i 1919. De har i tillegg et større fokus på nyhetsjournalistikk enn tidligere. Men oppfattelsen av hva som er en kristen grunnsannhet, og hva ta til gjenmæle innebærer for *Dagens* redaktør, skiller seg fra Rimehaugs forståelse.

Alt som Bibelen lærer som kristen lære, er en kristen grunnsannhet. Det kan være treenighetslære, det kan være ett av budene, det kan være Fadervår for eksempel. Og akkurat nå har det vært voldsom strid om noen bibeltekster som forbyr homoseksuelt samliv. Det er klart at akkurat den tiden vi lever i nå, så pålegger statuttene våre oss og forsvare disse bibelske budene i forhold til det som er toneangivende oppfatninger i samfunnet om saken. Ta til gjenmæle, det er det faget innenfor teologien som ofte kalles for apologetikk. Det er altså kristendomsforsvar (Hove i intervju 05.03 2008).

Vårt Land ser dermed ut til å ha endret seg i forhold til hvilke lesere de retter seg mot, samt avisens formål. *Dagen*, derimot, har en profil som i større grad har stått uendret. Avisen har bevart sin redaksjonelle grunnholdning, i tillegg til at vedtektene fra opprettelsen i 1919 fortsatt står uforandret. Men hvordan forholder de to redaktørene seg til Israel/Palestina-konflikten, i kraft av å være kristne? Og hvordan mener de landløftet i Bibelen skal tolkes?

4.2 Israel, Bibelen og Hamas

Israel/Palestina-konflikten er et prioritert område i utenriksjournalistikken i *Vårt Land* og *Dagen*. Rimehaug sier Israel/Palestina-konflikten er ett av de viktigste områdene innenfor den utenrikspolitiske nyhetsdekningen. I tillegg er det ett av de få utenriksområdene *Vårt Land* sender egne medarbeidere for å dekke. Bakgrunnen for at konflikten får såpass mye oppmerksomhet, er ifølge Rimehaug at det er et viktig tema, i tillegg til at leserne interesserer seg for det. Ifølge redaktøren i *Dagen*, Odd Sverre Hove, er Israel/Palestina-konflikten ett av de viktigste områdene de dekker. Hove sier at mediedekningen om Israel er viktig av to grunner. For det første er det det teologiske – altså landløftet – som motiverer tankegangen. For det andre er det allmenntiske grunner til at *Dagen* dekker dette området utførlig.

Når det gjelder deres egen tro, mener både Erling Rimehaug og Odd Sverre Hove at opprettelsen av Israel, og jødenes tilbakekomst, er en del av Guds plan. *Dagens* redaktør mener avgjørelsen var riktig av to grunner. Før det første, forfølgelsen av jødene og overgrepene de har blitt utsatt for, legitimerte opprettelsen av Israel. For det andre, så er landløftet en viktig begrunnelse for hvorfor det var riktig at jødene fikk en egen stat. I tillegg er det en del av frelsesplanen til Gud.

Den ledende debatten går jo mellom erstatningsteologi og det som jeg står for. Jeg pleier å kalle det for medborgerskapsteolog. Det går altså ut på at Gud har tenkt til å fullføre alle løfter til jøder. Iverksette de i en historisk prosess som går i sikksakk, for så vidt. Men Gud har en plan som fører til at uansett detaljene i hendelsesforløpet, så blir resultatet etter hvert at Gud får på plass planen (Hove i intervju 05.03 2008).

For Hove er opprettelsen av staten Israel bare ett steg i Guds endelige plan for jødene og kristne. Ifølge Hove vil det bli en storkonflikt i Midtøsten¹¹ – basert på profetier i kristne skrifter – før Israel opplever en ”makeløs fredsperiode” etter jødenes tilbakekomst. Rimehaug ser også på opprettelsen av Israel som et ledd i Guds plan. Men han sier han ikke nødvendigvis stiller seg bak måten Israel ble dannet på.

En ting er jo dette med landet hvor Jesus var, og de følelsesmessige tingene der. Men jeg har jo den oppfatningen at det som har skjedd med at jødene har vendt tilbake, er noe som er foreskrevet

¹¹ Hove referer til Gog-krigen, hvor Israel vil bli angrepet av en rekke fiender. Profetiene om denne konflikten står blant annet i Ezekiel 38-39

i Bibelen. Jeg kan kalle meg sionist¹² på den måten da, at jeg fortsatt mener det jeg mente som tenåring at hovedtrekkene av det som har skjedd der er en del av Guds plan. Men det betyr ikke at alle ting som skjer der er en del av Guds plan. Men det gir en grunnleggende oppfatning, av at det er riktig at staten Israel er der (Rimehaug i intervju 20.02 2008).

Rimehaug påpeker at han først og fremst vektlegger at Israel er en folkerettslig anerkjent stat, når han skriver om temaet. Han mener det er et viktigere argument fordi det er allmenngyldig – at det gjelder både for kristne og ikke-kristne. Ifølge Rimehaug så har *Dagen* og *Vårt Land* en felles plattform når det gjelder deres grunnleggende solidariske holdning overfor Israel og israelerne. Men han mener allikevel *Vårt Land* har en mer tosidig framstilling av konflikten enn *Dagen* – hvor de også ser det fra palestinernes side. Ifølge Rimehaug er grunnen til det, båndene som har blitt knyttet med kristne palestinere. Til tross for at Rimehaug tror jødernes tilbakekomst til Israel er en del av Guds plan, sier han at mange kristne knytter dagens politiske situasjon for tett opp mot løfter i Bibelen.

... det er ganske mange skritt fra det løftet i Gamle testamentet til politiske ordninger i dagens verden. Det mener jeg mange kristne hopper bukk over. Det har noe med at landet rett og slett kalles Israel, altså det samme som det het i Gamle testamentet. Du kan ikke lese Israel i Gamle testamentet og si at det gjelder det Israel som ligger der i dag (Rimehaug i intervju 20.02 2008).

Vårt Lands kommentarredaktør sier avisen har fått et mer nyansert bilde på konflikten enn tidligere – da Israel bare forsvarte seg mot ”dødsfiender”. I tillegg har *Vårt Land* støttet en tostatsløsning mellom Israel og Palestina siden Oslo-avtalen. Odd Sverre Hove og *Dagen*, derimot, stiller seg negative til det. Han mener det er en feilslutning å tro at en tostatsløsning ville løse konflikten mellom Israel og Palestina.

Jeg har ingen tro på araberne – og da tenker jeg særlig på Fatah og enda mer på Hamas. Jeg har ingen tro på at de ønsker seg en tostatsløsning. Det er litt naiv europeisk tilbudspolitik: ”Se her skal dere få til en tostatsløsning”. Jeg er overbevist om at kjernen i konflikten er religiøs, og at den dynamikken vi har innenfor islams verden er såkalt ”moderat islam”, den er svak og avmektig i møte med militant islamisme (Hove i intervju 05.03 2008).

Ifølge Hove er palestinske organisasjoner som Hamas en del av større islamistisk bevegelse som ønsker å underlegge seg andre, og hvor moderate muslimer blir marginalisert. I

¹² Sionismen var en bevegelse som startet på slutten av 1800-tallet, med den hensikt å skape en stat for jødene i deler av det historiske Israel/Palestina. En sionist er dermed en tilhenger av en egen jødisk stat.

motsetning til kristendommen og kristne vekkelser, så får vekkelser innenfor islam med en gang politiske konsekvenser, mener han.

Det er ingen innenfor kristendommen som går på bedehus og hører en preken og tenker: ”Nå skal vi lage revolusjon og avsette Jens Stoltenberg”. Når det skjer vekkelser innenfor islam får det øyeblikkelig politisk utslag fordi at beviset for ekte islam, er nettopp at du tar makta i en stat. At istedenfor 42 muslimske stater så øker det til 43, 44 eller 45. Det er ingen sonndring mellom de to regimentene. Den verdslige makt og åndelige makt er på samme hånd (Hove i intervju 05.03 2008).

For Hove er det viktig å understreke at den politiske suksessen til Hamas er en del av et større bilde – frammarsjen til militant islamisme. Derfor vil ikke en tostatsløsning bidra til fred, mener Hove. I likhet med *Dagens* redaktør, sier Rimehaug at Israel/Palestina-konflikten har religiøse røtter, uten at det kan reduseres til én enkelt årsak. Han ser ikke kampen i like stor grad som en del av frammarsjen til militant islamisme. Rimehaug mener imidlertid at Hamas etter hvert har bidratt til at frontene mellom Vesten og Israel i forhold til Hamas, har blitt styrket.

Det har jo mer blitt tolket som en del av en stor religionskonflikt, og Hamas har jo bidratt sterkt til det med sine argumenter og sin retorikk. For 10-15 år siden så ville man jo sett på det utelukkende i politiske termer. Vi har for så vidt en god posisjon i forhold til det å forstå at religion spiller en rolle også. Men samtidig kan jeg ikke si at det er riktig at dette er: ”korstogene om igjen, muslimene mot de kristne kjemper om det samme landet”. Samtidig så tror jeg at de fleste – både politikere og vanlige medier – har undervurdert religionens rolle i dette tidligere. De begynner nok å skjønne det nå (Rimehaug i intervju 20.02 2008).

Som det kan leses ut fra sitatene til *Vårt Lands* og *Dagens* redaktør er det tydelig at de har ulike forståelser. Rimehaug og Hove mener begge opprettelsen av Israel var riktig. Det på bakgrunn deres egen kristne tro, men også fordi det var en etisk og politisk riktig avgjørelse. Allikevel, de to redaktørene har ulik forståelse av hvordan tilbakekomsten til jødene og opprettelsen av Israel skal tolkes i den nåværende situasjonen. Et viktig punkt å trekke fram, er hvordan de to redaktørene forholder seg til en tostatsløsning. Ifølge Rimehaug så stiller *Vårt Land* seg bak en slik løsning. Det gjør ikke *Dagen*. Skjønt, det begge to enes om er at konflikten mellom Israel og Palestina ikke bare kan ses på med realpolitiske øyne. Religiøse oppfatninger og påfølgende motsetninger, spiller også en rolle, mener de to.

5. Analyse av avisenes mediedekning

Hamas seier i det palestinske valget var en hendelse som fikk mye spalteplass i mediene, og *Dagen*, *Dagsavisen* og *Vårt Land* omtalte hendelsen på lederplass og i nyhetsseksjonen. Samtlige vurderte valgseieren så betydningsfull at de ønsket å kommentere, vurdere og presentere sin holdning i sammenheng med hendelsen.

I dette kapittelet vil dermed søkelyset bli rettet mot mediedekningen i *Dagen*, *Dagsavisen* og *Vårt Land*. Hensikten med analysen av lederartiklene er å vise hvilke standpunkt og holdninger som var gjeldende i de utvalgte avisene. Jeg vil se på argumentasjonen og hvilke språklige virkemidler de bruker for å få fram sin forståelse av saken. I den sammenheng vil jeg først ta for meg lederartiklene i de tre avisene, før jeg kommer til analysen og tolkningen av nyhetsartiklene. I analysen av nyhetsartiklene vil jeg undersøke det som i journalistikken omtales som vinkling. Det er tett forbundet med begrepene framing og priming som ble presentert i teorien (se 2.1.2 og 2.1.3).

Leder- og nyhetsartiklene fra valget av Hamas strekker seg fra januar til utgangen av mars 2006, mens leder- og nyhetsartiklene fra anerkjennelsen er fra mars til utgangen av mai 2007.

5.1 Lederartiklene: Hamas vinner valget

Forståelsesrammen blir satt

25. januar 2006 gikk palestinerne til valgurnene for å stemme på sine kandidater i parlamentsvalget – den lovgivende politiske forsamlingen. Det var knyttet stor spenning til valgresultatet, og en rekke observatører fra både EU og FN var tilstede i de palestinske områdene for å forsikre seg om at valget gikk riktig for seg. Valget sto hovedsaklig mellom to partier. Det nasjonalistiske og sekulære Fatah, med sine sterke bånd til PLO, og Hamas – et militant islamistisk parti. Til tross for at det var ventet at partiet ville gjøre et godt valg, var det få som hadde forutsett valgskredet som sikret Hamas flertall i den lovgivende forsamlingen (Brown 2006). Valgresultatet la en demper på håpet om tilnærming, og en endelig fredsløsning mellom Palestina og Israel. For mens Fatah hadde programfestet å jobbe for en tostatsløsning, var dette ikke på den politiske agendaen til Hamas. Nesten umiddelbart etter valgresultatet var kjent, utrykte Israel at det var uaktuelt å samarbeide med en palestinsk regjering hvor Hamas deltok (Young 2006).

Bakgrunnen for det var blant annet at det islamistiske partiet har gjort seg beryktet i sin væpnede kamp mot Israel, hvor metoder som selvmordsbombere og rakettagrep var taktikker de benyttet seg av. Resultatet av disse angrepene hadde drept hundrevis av israelske soldater og sivile¹³. Samtidig som Hamas mildt sagt var upopulære hos Israel og vestlige regjeringer, hadde partiet stor sympati blant palestinere flest. Partiet og organisasjoner tilknyttet Hamas var kjent for sitt arbeide for å bedre kårerne for palestinerne gjennom frivillig arbeid, men også for sin kamp mot Israel. Valget ble omtalt som en protest mot Fatah, som ble beskyldt for å være korrupte, og for å ha sviktet palestinerne i områdene de regjerte. Disse to årsakene, i tillegg til skuffelsen blant palestinere flest over deres egen situasjon, ble trukket fram som noen av de viktigste årsakene til Hamas' overraskende valgseier (Brown 2006:2-3).

5.1.1 Dagen mener

Dagen er den eneste av avisene som konsekvent omtaler Hamas som en terroristorganisasjon. Dette er interessant av to grunner. For det første er det i opposisjon til den norske politiske konsensusen hvor Hamas ikke er definert som en terroristorganisasjon¹⁴. For det andre er begrepsbruken avgjørende for hvordan argumentasjonen i *Dagens* lederartikler fungerer.

Det bærer nå mot at terroristorganisasjonen Hamas overtar hele den palestinaarabiske selvstyremyndigheten etter at Hamas midt på *Dagen* i går lå an til å vinne absolutt flertall i de palestinaarabiske valgene. Den aller viktigste følgevirkningen dette valgfallet nå bør få, er at hele den vestlige verden straks bør slutte å presse Israel i å godta opprettelsen av en palestinaarabisk stat. For nå kan ingen lenger tvile på at det vil bli en terroriststat (*Dagen* 27.01 2006).

Første avsnitt i avisens lederartikkel legger premisset for hvordan Hamas' valgseier skal bli tolket. Teksten er normativ i det den mener bestemt å kunne forutse hva følgene av valget vil bli. Den danner kausalitet mellom det premisset at "terroristorganisasjon" Hamas vinner valget, som medfører staten i seg selv vil bli terrorist.

Hvis vi tar for oss definisjonen av Hamas som terroristorganisasjon, så legger det føringer for hvordan resten av verden skal forholde seg til utfallet av valget. Terrorister mangler politisk

¹³ Selv om de eksakte dødstallene som følge av Hamas angrep er usikre og omdiskuterte, er flere hundre soldater og sivile drept. Det israelske utenriksdepartementet har en oversikt over angrep begått av Hamas:

<http://www.mfa.gov.il/MFA>

¹⁴ Hamas er ikke på FNs liste over terrororganisasjoner som Norge sluttet seg til i 2006, mens blant andre USA, Israel og EU anser partiet for å være en terroristbevegelse.

legitimitet fordi de benytter seg av udemokratiske og voldelige metoder. Aksjonene retter seg mot sivilbefolkningen, og har til hensikt å skape frykt for å oppnå politiske mål (Primoratz 2007). Det at *Dagen* omtaler Hamas som terroristorganisasjon i stedet for et nøytralt begrep som politisk parti, eller det positivt ladede "frigjøringskjempere", er avgjørende for hvordan leserne oppfatter hvilke konsekvenser valget vil få. Det fordi bruken av ordet "terrorist" er negativt ladet (Roksvold 1989:129). Følgelig vil det å anerkjenne en regjering styrt av Hamas, være å støtte opp om og samarbeide med terrorister. *Dagen* beskriver Hamas som "panarabisk" og "globalistisk", med mål om å utslette staten Israel i tillegg til at de ønsker å opprette et verdensomspennende kalifat.

I første avsnitt kommer *Dagens* standpunkt i forhold til situasjonen tydelig fram. Adverbene "bør få" og "bør slutte" slår fast hvilke handlinger som må gjøres eller avstå fra å gjøres. Dette er typisk trekk ved lederartikler og handler om adverbs og verbs grad av modalitet (Conboy 2007:62). Det vil hvordan talehandlinger oppfordrer eller bedømmer handlinger. Dermed feller *Dagen* en moralsk dom overfor Hamas som blir omtalt som en terroristorganisasjon, for deretter å komme med en oppfordring ved at vestlige land ikke må presse Israel. Verbet "bør" er ofte brukt av *Dagen* for å oppfordre til en holdning eller handling. "Bør" er et ord som ofte står for at noe skal virke sannsynlig eller logisk å gjøre. Dermed mener avisen at det eneste fornuftige å gjøre er la være å presse Israel, og i tillegg kutte forbindelsene til Hamas og den palestinske selvstyremyndigheten. Det er et tydelig trekk ved *Dagens* lederartikler at de presenterer logiske slutninger om hva som "bør" gjøres.

I den klassiske retorikken var det tre typer talesituasjoner og taletyper. *Domstalen* retter seg mot fortiden og handler ofte om skyld og uskyld. Den *påvisende* talen handler nåtidig hendelser med den hensikt å dele ut ris og ros, mens *rådstalen* er orientert mot framtiden og handler om å overbevise en forsamling om at den ene eller andre handlingen er klok eller uklok (Gripsrud 2002:165). *Dagens* lederartikkel "Etter Hamas-seieren" (27.01 2006) har elementer av samtlige taletyper. Den er framtidsrettet og ønsker å påvirke i forhold til hvilke holdninger vi bør ha overfor organisasjonen, i tillegg til hvilke politiske handlinger som bør tas. Den peker tilbake på historien med den hensikt å skape en forståelsesramme rundt Hamas. Det gjør den ved å peke på koblingen mellom Hamas og andre ytterliggående muslimske bevegelser.

Det var nedleggelsen av kalifatet i 1924 som fødte den religionspolitiske vekkellesstrømningen innenfor islam som i dag er kjent som militant islamisme (*Dagen* 27.01 2006).

Ved å vise til forhistorien, skapes det en årsakskjede fra nedleggelsen av kalifatet til oppblomstringen av militant islamisme. Det bidrar til å styrke talerens troverdighet ved å vise innsikt i årsaksforholdene. Det vises til logiske forbindelser mellom historiske hendelser som har relevans for det politiske bildet i dag. Lederen appellerer til fornuften og intellektet ved argumentets beviskraft, og er knyttet til ett av retorikkens overtalelsesmidler, *logos* (Roksvold 1989:16.) Dermed er Hamas' valgseier en indikasjon på økende grad av militant islamisme.

Til tross for at lederen appellerer til fornuften, og gjennomgående har en belærende tone som er et trekk ved *logos*argumentet, taler den til følelsene ved bruk av negativt ladede begreper.

Derfor bør dette valgresultatet bety dødsstøtet for all vestlig tro på en moderat palestinaarabisk stat. Gir man Hamas en stat, vil den bli en terroriststat. Sannsynligvis vil vi om ikke lenge få langt flere beviser for nettopp det – i bloddryppende konkret praksis fra for eksempel Gazastripen – enn noen i vest vil like (*Dagen* 27.01 2006).

”Dødsstøtet”, ”terroriststat” og ”bloddryppende” er begreper som utelukkende har negativ betydning. De er ladede begrep som har til hensikt å vekke følelsene hos leseren. Metaforen ”bloddryppende konkret praksis” er en billedliggjøring av konsekvensene for Hamas' handlinger. Det er nærliggende å oppfatte det som en referanse til selvmordsbombere og selvmordsaksjoner. Ifølge Gripsrud brukes metaforene til å fremheve positive eller negative aspekter ved det en snakker om, og de kan fungere legitimerende i forhold til politiske handlinger (2002:180). *Dagen* benytter seg av såkalte krigsmetaforer som signaliserer at alt håp er ute for en fredelig løsning på konflikten mellom Israel og Palestina. I *Dagens* øyne er Hamas terrorister, og hvis de får sjansen, vil de forsøke å utslette Israel ved bruk av terroristmetoder. Det burde Vesten innse, og slutte å tro på ”fantasier om fremherskende vilje til moderasjon på arabisk hold” (*Dagen* 27.01 2006).

Dagen mener alle som tror Hamas vil komme til å anerkjenne Israel og oppgi bruken av vold, har ”fantasier”. ”Myte”, ”fantasier” og ”virkeligheten” er ord avisen bruker for å omtale de som mener at Hamas kan endre seg. Meningsmotstandere blir sett på som naive idealister som har et forfeilet bilde av partiet, og bedriver en politikk som er basert på ønsketenkning framfor virkelighetsorientering. I tillegg blir det rettet sterk kritikk mot politikken Norge og andre land

har ført overfor Israel siden Oslo-prosessen i 1993. I lederen ”Etter Hamas-seieren” tydeliggjør *Dagen* hva de mener sjansen er for at Hamas kan endre seg.

I vest har de fleste lenge feilbedømt graden av moderasjon hos PLO og Fatah. Den er i virkeligheten like militant. Men den er mer nasjonalt palestinaarabisk orientert, mens Hamas er usminket panarabisk og globalistisk. Å tro at Hamas kan komme til å anerkjenne Israel, endog som taktisk manøver; er sannsynligvis jevngodt med å melde seg ut av virkelighetens verden (27.01 2006).

Ifølge *Dagen* er det ikke en teoretisk mulighet at Hamas vil oppgi kampen om å utslette Israel – verken av strategiske årsaker eller ved reell endring av praktisk politikk og ideologi. På det grunnlaget bør ikke Vesten presse Israel, og heller ikke jobbe for en tostatsløsning, fordi det indirekte og direkte vil støtte en ”terroriststat”. Et annet interessant trekk ved lederartiklene er at palestinere konsekvent blir omtalt som ”palestinaarabere”. Ifølge Hirsch (2005) ser ikke *Dagen* på palestinerne som en egen folkegruppe, men heller som en undergruppe av arabere. I den sammenheng vil det å jobbe for en tostatsløsning være meningsløst, urettferdig og farlig for Israel. Både fordi Hamas er en terroristorganisasjon, men også fordi palestinerne og Palestina verken har en historisk, geografisk eller etnisk betydning som rettferdiggjør opprettelsen av en egen stat.

I *Dagens* lederartikler blir det tegnet et fiendebilde av Hamas, hvor partiet vil gjøre alt de makter og benytte seg av alle metoder for å skade Israel. Det utgjør en trussel mot Israels eksistens: ”Det er den dødstrusselen Israel står overfor med Hamas i regjeringsposisjon” (*Dagen* 20.02 2006). Ifølge Hirsch så argumenterte *Dagen* på samme måte da Israel angrep Libanon i 1982 (2005:52). Også da sto Israel overfor en dødstrussel som krevde og legitimerte bruk av militære midler. I den sammenheng er det interessant å se på hvordan Israel blir portrettert i forhold til Hamas. Israel blir gjennomgående sett på som en uskyldig tredjepart, og ikke som en faktor som innvirker på den politiske situasjonen. De blir ifølge *Dagen* trukket inn i konflikt hvor en fundamentalistisk religiøs bevegelse ønsker å utslette dem. I lederartikkelen ”Israel, Hamas og terror” (20.02 2006) er det tydelig at Israel blir framstilt som et offer. Overskriften og påfølgende avsnitt viser Hamas som synonymt med terror. Derfor blir situasjonen Israel nå står overfor et spørsmål om å være, eller ikke være.

Rett nok er det slik at ut frå islamsk tenkning generelt ikkje er plass for nokon jødisk stat i Midt-Austen. Landområdet som utgjer Israel må erobrast attende til islamsk område. Israel er slik sett

som ei lita øy i eit hav av fiendar. Hamas er blant dei mest utolmodige med tanke på å få bort staten Israel. Difor brukar dei også alle midlar for å nå dette målet, og er difor ein erklært terrororganisasjon (*Dagen* 20.02 2006).

Metaforen ”ei lita øy i eit hav av fiender” fungerer retorisk fordi den framstiller Israel som den svake part som står overfor overmakten. Israel trenger dermed støtte og forståelse – ikke fordømmelse av omverdenen hvis de blir tvunget til å forvare seg. Israels framtidige handlinger blir dermed legitimert på grunnlag av at de er den svake part som står overfor fiender som er villige til å bruke alle midler. ”Hvis ikke Israel forvarer seg, vil Israel bli utslettet” (*Dagen* 28.01 2006). *Dagen* rettferdiggjør framtidige militære aksjoner ved å gi Israel det Furseth omtaler som en ”etisk carte blanche” (2002:31). Trusselnivået blir sett på som så høyt at militære handlinger ikke bare er rettferdige, men også fullstendig nødvendige. Men verst av alt, ifølge *Dagen*, ville vært hvis Norge og resten av verdenssamfunnet støtter de palestinske selvstyreområdene økonomisk eller politisk fordi: ”All direkte eller indirekte støtte til Hamas og eit Hamas-styrt palestina-arabisk område, er ei støtt til utsletting av Israel” (*Dagen* 20.02 2006). Således peker lederen frem i tid og har en politisk agenda ved at den fordømmer alle politiske tilnærminger i forhold til partiet. Lederen har en preskriptiv tese. Det vil si den oppfordrer til en handling (Bergström og Borèus 2005:96) – nemlig kutt av all støtte til det ”palestina-arabiske” selvstyreområdet. *Dagen* fordømmer i tillegg hvordan europeiske land har opptrådt i forhold til Israel – som de mener har blitt behandlet som en ”salamipølse som man stadig kunne skjære nye biter av” (28.01 2006). Metaforen behandlet som en salamipølse er en typisk overdrivelse – eller på fagspråket hyperbol – som signaliserer at *Dagen* mener Vesten har behandlet Israel respektløst: som et stykke kjøtt som de kan dele etter eget skjønn. Overdrivelsen er et retorisk middel (Conboy 2007:77) som i dette tilfellet retter seg mot leserne med den hensikt at de føler indignasjon på vegne av Israel.

At Hamas kom til makten ved et demokratisk valg, betyr ikke nødvendigvis at de har legitimitet for ”skrekkregimer” har ifølge *Dagen* også utgangspunkt i demokratiske valg.

Vi kan berre gå til Nazi-Tyskland og Hitler. Vi veit kva politisk samkvem og avtalar Hitler førte med seg. Vi veit også korleis gode nordmenn oppfatta samarbeid med det nazistiske styret her i landet under krigen (*Dagen* 20.02 2006).

Dagen trekker dermed paralleller mellom situasjonen i Midtøsten og Hamas’ valgseier, og Hitler og nasjonalsosialistenes maktovertakelse i 1933. *Dagen* mener dermed det er et svik

overfor det norske folk i tillegg til Israel, hvis Norge fortsetter støtten til den palestinske selvstyremyndigheten etter at Hamas vant valget. Når *Dagen* nevner ”politisk samkvem” og ”avtaler” som Hitler hadde, er det såkalte *inferenser*. Det vil si; uuttalte informasjonen og slutninger for å få sammenheng i en tekst (Hillesund 1994:16). Med avtaler er det nærliggende at *Dagen* referer til beslutningen nazistene tok da de forsøkte å utslette jødene, og konsekvensene av det som senere ga opphavet til navnet på folkemordet av rundt seks millioner jøder – Holocaust. Politisk samkvem referer til likhetstrekkene mellom Hitlers og Hamas’ syn på jøder. Dermed er en regjering med Hamas en direkte trussel overfor Israel som nasjon og jødene som folk. I lederartikkelen ”Situasjonen er klarere” som sto på trykk 28. januar 2006, er halvparten av spalteplassen viet en norsk oversettelse av Hamas-charter. Charteret inneholder blant annet referanser til kamp og utslettelse av jøder ved hellig krig, eller jihad, og underbygger dermed faren *Dagen* mener Israel står overfor. I tillegg blir charteret argument i seg selv som umuliggjør forhandling.

Det disse politikerne egentlig sier, er at Hamas må temmes. Det må de gjerne prøve på. Men de kommer ikke til å greie de. De følgende sitatene fra Hamas-charteret viser hvorfor, For Hamas er det per definisjon religiøs blasfemi at jøder styrer over ”hellig muslimsk land”. Blant annet slik taler Hamas-charteret... (*Dagen* 28.01 2006).

Det refereres her til politikere som implisitt sier at Hamas må ”temmes”. Ordrett betyr å temme å gjøre lydige eller dresserte, og retter seg mot disiplineringen av dyr. Dyr handler instinktivt, og Hamas er en terroristorganisasjon som er fundert på islamsk fundamentalisme hvor kampen for Israels utslettelse er programfestet. Dermed er moderasjon, forhandling og pragmatisme ukjente begrep for Hamas. Diplomati og forhandling med partiet er derfor fånyttet, fordi Hamas instinktivt vil falle tilbake til grunnlaget for sin opprettelse: kampen mot Israel. Metaforen ”de ustyrlige ” som står i første avsnitt av samme artikkel, referer til det palestinske folket. Denotativt så er betydningen av ”ustyrlige” at palestinere ikke kan kontrolleres. Konnotativt gir det et bilde av palestinere som voldsomme, lite rasjonelle og umulige å forhandle med. Dette er en form for hierarkisk ”othering” – en diskursiv prosess – hvor palestinere i dette tilfellet blir tillagt egenskaper hvor de blir framstilt som underlegne (Eide 2007).

Men bildet av Hamas som en reel trussel overfor Israel – hvor landet står i fare for å bli utslettet – er ikke entydig. For samtidig som partiet portretteres som fundamentalistiske

terrorister, blir de i ” Hamas kledd naken ” (*Dagen* 16.03 2006), latterliggjort for sin feighet og manglende politiske gjennomslagskraft. Lederartikkelen handler om Israels pågrep av Ahmed Saadat, lederen for *Folkefronten for Palestinas frigjøring*¹⁵.

Tyve år gamle selvmordsterrorister sender man gladelig i døden. Men selv gjør lederne alle store ord til intet når det kniper. Ikke rart at det nå er blitt vanskeligere å rekruttere selvmordsterrorister. Hele det heseblesende skrytebildet Hamas har tegnet av seg selv under de månedlange tautrekkingene om Selvstyre regjering, sprakk tirsdag som en oppblåst ballong (*Dagen* 16.03 2006).

Dagen mener det er forskjell mellom liv og lære – mellom det de politiske lederne preker og politikken de gjennomfører. Avisen ironiserer over at mens unge mennesker er villige til å dø, så sitter de eldre politikerne og prater i store ord, men med lite innhold. Tjuve år unge menn, derimot, er de villige til å ofre. Dette avsnittet er en såkalt allegori som er spekket med metaforer. Ifølge Gripsrud er allegorier eller lignelser ofte brukt til å fortelle moralske læresetninger (2002:181). *Dagen* retter en pekefinger mot lederskapet i Hamas som lite troverdig. Dermed bekrefter de sin tidligere holdning om at Hamas ikke er til å stole på. Like fullt blir Hamas portrettert som feige og dermed ikke en like stor trussel overfor Israel.

5.1.2 Vårt Land mener

Avisen *Vårt Land* var positiv i forhold til at palestinerne gjennomførte et demokratisk valg. Valget ble ikke framstilt som noe som bare fikk konsekvenser for Israel og Vesten. Men de uttrykte allikevel skepsis til at det var et islamistisk parti som fikk flertall. Første avsnittet i lederen ” Hamas ” legger grunnlaget for hvordan avisen forholder seg til situasjonen.

Det beste man kan si om det palestinske valget, er at det er bra at det palestinske valget omsider har fått gjennomført et fritt og demokratisk valg mellom virkelige alternativer. Men når resultatene blir rent flertall til et parti som vil utsette staten Israel gjennom væpnet kamp, så er det dypt bekymringsfullt. I forhold til muligheten for å få en fredsavtale mellom partene i konflikten er man dermed tilbake til start (*Vårt Land* 27.01 2006).

Fra første avsnitt er det tydelig *Vårt Land* er forsiktigere i måten de uttaler seg i forhold til Hamas’ valgseier. Mens *Dagen* mener valget markerer ” dødsstøtet ” for en fredelig løsning, har

¹⁵ Folkefronten for Palestinas frigjøring er en paramilitær, marxistisk organisasjon som ble opprettet i etterkant av Seksdagerskrigen i 1967

Vårt Land mer moderat språkbruk. Adverbet ”dypt bekymringsfullt” mer forsiktig at valgresultatet er et tilbakeslag for fredsprosessen, og at det har ført Israel og Palestina fra hverandre – igjen. Metaforen ”tilbake til start” markerer at det har vært en lang kamp, og er en sammenligning med et brettspill hvor partene steg-for-steg har tilnærmet seg et mål, for deretter å rykke direkte tilbake til start. I nær fremtid er derfor en løsning på konflikten usannsynlig.

Samtidig som avisen mener det er positivt at palestinerne fikk delta i et demokratisk valg, frykter *Vårt Land* hva konsekvensene vil bli hvis andre land i Midtøsten gjennomfører frie valg: ”Det sender sterke signaler til hele Midtøsten om hva innføring i demokrati vil kunne føre til” (27.01 2006). Setningen er tvetydig hvis den sees i sammenheng med *Vårt Lands* positive holdning overfor demokratiske valg. For selv om avisen mener det er bra at det blir avholdt demokratiske valg, kan konsekvensene bli at flere islamistiske partier kommer til makten i Midtøsten. Dette er et såkalt symptomargument (Bergström og Boréus 2005:124) – hvor Hamas’ seier blir sett på som et symptom på en radikaliserings av Midtøsten. Det er truende for andre religiøse i disse landene og spesielt Palestina fordi: ”Mens Fatah var bærer av tverreligiøs nasjonalisme er det nå et rent muslimsk parti som har overtatt makten i det palestinske samfunnet” (27.01 2006).

I motsetning til *Dagen* omtaler ikke *Vårt Land* Hamas som terroristorganisasjon. Men i likhet med førstnevnte, retter de søkelyset mot partiets religiøse røtter. Det at ”Hamas er grunnlagt på at Israels eksistens er blasfemi” (*Vårt Land* 27.januar 2006) – får implikasjoner i forhold til hvordan valgseieren bør bli tolket. I likhet med *Dagen*, mener *Vårt Land* det er umulig at Hamas vil endre sitt ideologiske grunnsyn.

Mange forventer at Hamas vil gjennomgå en utvikling tilsvarende PLO, og etter hvert anerkjenne Israels eksistens. Det er å undervurdere bevegelsen religiøse grunnlag. Hamas er grunnlagt på at Israels eksistens er blasfemi, og at hele landet må være et muslimsk land. Det kommer de ikke til å gi seg på (27.01 2006).

Vårt Land fastslår at Hamas ikke kommer til å modere og endre sitt religiøse og ideologiske ståsted til å godta Israel, fordi å gjøre det ville være ”blasfemi”. Søkelyset blir rettet mot partiets religiøse ståsted, og lederen har en normativ og definitiv holdning til at dette aldri vil endres. Å godta Israel ville være å trosse Guds vilje slik Hamas oppfatter det, og dermed blasfemisk sett i lys av det religiøse fundamentet partiet er grunnlagt på. *Vårt Land* mener

Hamas' standpunkt om at Israel må erstattes til fordel for en islamsk stat, er et "forkastelig prinsipp" (20.03 2006). Selv om avisen framholder at det er moralsk forkastelig, mener *Vårt Land* det ikke er rimelig å kreve at Hamas endrer standpunkt fordi det har et "teologisk fundament". Dermed sier de implisitt at religiøse dogmatiske oppfattelser – som fungerer som vedtatte sannheter – ikke kan endres. Dette er et viktig poeng fordi bibelske "sannheter" kontinuerlig er gjenstand for tolkning i Norge i forhold konteksten det ble skrevet i, noe som tydeligvis ikke gjelder Hamas. Dette er et eksempel hvor standpunkt sakraliseres (Repstad 2002:28). Det innebærer at Hamas' overbevisning om at landområdet som utgjør Israel tilhører muslimene, bør respekteres – eller i det minste, tolereres – siden det er religiøst begrunnet.

Samtidig som *Vårt Land* hevder Hamas aldri vil anerkjenne Israel, retter avisen i likhet med *Dagen* kritikk mot mediernes forståelse av partiet.

I vestlige medier hevdes det stadig håpefullt at Hamas er en pragmatisk organisasjon. Det virker som man med vilje overser at Hamas er en religiøs bevegelse som har som sitt ideologiske fundament at hele Israel skal være et muslimsk land. På dette punktet kan aldri Hamas bli pragmatisk, uten å oppløse seg selv. Men der Hamas kan tenkes å være pragmatisk, er i å anerkjenne at Israel kommer til å være der i overskuelig framtid, og at palestinerne nå er best tjent med å leve i fred (21.02 2006).

De som baserer sin tro på moderasjon fra Hamas' side, er ønsketenkning. Metaforen "hevdes stadig håpefullt" symboliserer den selvmotsigende holdningen vestlige medier har inntatt når de tolker valgresultatet. Samtidig som mediene blir beskyldt for å være ensrettede og bastante i sin mediedekning, hevder *Vårt Land* dette grunner mer i en naiv optimisme som ikke kan underbygges av faktiske forhold. Det dannes et bilde av journalister som forstår situasjonen ut fra et forutbestemt ståsted fordi de "med vilje" overser Hamas' religiøse fundament. Lederartiklene til *Vårt Land* har dermed en mer nøytral språkbruk enn hva tilfelle er i *Dagen*. Men *Vårt Land* anklager allikevel andre vestlige medier for å være subjektive og ta parti. Men i motsetning til *Dagen*, mener *Vårt Land* Hamas må bedømmes i forhold til praktisk politikk – ikke på grunnlag av sitt charter og religiøse fundament. Det kommer tydelig fram i sisteavsnittet til lederen "Ord og gjerning".

PLO anerkjente Israel med ord, men fortsatte med terroren. Om Hamas nekter å anerkjenne Israel med ord, men stanser terroren vil det være langt bedre. Derfor bør den nye palestinske regjeringen

dømmes på sine gjerninger, ikke sine ord. Om de velger voldens vei, blir det umulig for omverdenen å støtte dem (21.02 2006).

Vårt Land uttrykker en svak optimisme i forhold til situasjonen etter at Hamas har blitt valgt. For samtidig som det påpekes partiets dogmatiske religiøse røtter, åpner de for at de kan opptre pragmatisk. Hamas står foran et veiskille hvor det er to valg som leder til to vidt forskjellige utfall – isolasjon eller samarbeid. Partiet bør ikke isoleres før det har fått vise hva de står for. Samtlige av lederartiklene til *Vårt Land* oppfordrer således til å vente og se før partiet isoleres. Selv om partiet er fundamentalistisk og dogmatisk symboliserer Hamas allikevel en historisk mulighet fordi det har midlene og legitimiteten til å avvæpne militante grupper. I motsetning til volden og korrupsjonen som fulgte av Fatahs styre, mener *Vårt Land* mulighetene for mer ordnede forhold er tilstede fordi: ”Palestinerne kan omsider få en regjering som er i stand til å dem et ordentlig styre” (27.01 2006).

Til tross for Hamas ikke bør bedømmes og isoleres før de har mulighet til å vise hva de står for i praktisk politikk, mener *Vårt Land* Israels rett til anerkjennelse har forrang framfor en anerkjennelse av Hamas.

Nettopp derfor er det viktig at det vises en fleksibilitet i forhold til den nye palestinske regjeringen, slik at de ikke presses inn i et hjørne. Det vil ikke være bra dersom palestinerne isoleres og drives inn i armene på ekstremister. Men en slik fleksibilitet må ikke gå på bekostning av det soleklare kravet om Israels rett til å eksistere (*Vårt Land* 20.03 2006).

Fra tidligere å ha inntatt standpunktet; det er verken mulig eller nødvendig for Hamas å anerkjenne Israel, mener *Vårt Land* at det vil være galt av det internasjonale samfunn å anerkjenne Hamas. Det bør heller ikke Norge gjøre, oppfordrer avisen. Det fordi det vil være ”galt å gi sin anerkjennelse til en regjering som vil utslette en nabo fra kartet” (*Vårt Land* 20.03 2006). Avisen er dermed mer forsiktige i sin støtte til palestinerne etter det ble klart at det var en regjering bare bestående av Hamas-medlemmer som ble dannet. I tillegg blir det felt en moralsk dom ved det å anerkjenne partiet, fordi det er ”galt” – en urett overfor Israel.

Metaforen det ”soleklare kravet” slår fast at *Vårt Land* mener Hamas må anerkjenne Israel først – ikke motsatt. Hamas må anerkjenne Israel før Norge eller andre vestlige land kan anerkjenne partiet. Det fordi Israel har uomtvistelig rett til å eksistere, og det må Hamas innse før de kan forvente anerkjennelse fra omverdenen. Argumentet er dermed forskjellig fra *Vårt*

Lands tidligere standpunktet da de mente Hamas bør dømmes på "sine gjerninger, ikke sine ord" (21.02 2006). Et gjennomgående trekk ved lederartiklene til *Vårt Land* er avisens gjentakelser om at Hamas vil "utslette staten Israel". Hamas vil dermed ikke bare kjempe mot Israel i den nåværende situasjonen, men i tillegg fjerne alle spor av Israel. Dermed blir det skapt et bilde hvor det politiske formålet til Hamas bare gjelder å fjerne Israel, fordi grunnlaget til landet er blasfemi. Men i motsetning til *Dagen*, ønsker ikke *Vårt Land* at palestinerne og palestinske myndigheter skal boikottes i tillegg til at den økonomiske støtten skal kuttes. Grunnen til det er frykten for ytterligere radikaliserings situasjon for Israel kan bli farlig.

Dersom derimot den vestlige økonomiske støtten til palestinerne trekkes tilbake, slik at det blir kaos i de palestinske områdene samtidig som Hamas vender seg til Iran for å erstatte den vestlige hjelpen, så er det en utvikling som blir farlig også for Israel (*Vårt Land* 21.02 2006).

Sammenlignet med *Dagen* blir ikke trusselbildet Hamas utgjør i forhold til Israel like alvorlig. Israel står ikke overfor en "dødstrussel", men i stedet en "farlig" situasjon. *Vårt Land* bruker som tidligere nevnt heller ikke like verdiladet språk når de omtaler Hamas i forhold til trusselen de mener partiet utgjør. Standpunktene, derimot, har fellestrekk til *Dagens*: Hamas bør ikke anerkjennes, Hamas kommer ikke endre sitt politiske program og kritikk av partisk mediedekning.

Vårt Lands lederartikler skiller seg ut ved at de uthever en setning fra hver av lederartiklene med fet skrift. I tillegg til overskriften fungerer denne uthevelsen som blikkfang. Hensikten er trolig å trekke ut essensen, eller i det minste noe avisen mener er viktig å legge merke til. I lederen "Hamas" var det setningen "**Hamas er grunnlagt på at Israels eksistens er blasfemi**" (27.01 2006), som ble markert. I "Ord og gjerning" var setningen: "**Det er fåfengt å prøve å presse Hamas til å oppgi aspirasjonen om å erstatte Israel med en muslimsk stat**" (21.02 2006). Mens det i "Hamasregjering" var: "**Det ville være galt å gi sin anerkjennelse til en regjering som vil utslette en nabo fra kartet**" (20.03 2006), som ble uthevet. Dette er et stilistisk grep som er iøynefallende og trekker leserens oppmerksomhet til en bestemt del av teksten. På mange måter virker uthevelsen av de enkelte setningene på samme måte som en ingress. Det vil si, de viser hvilke verdier og hvilket synspunkt avisen har overfor situasjonen (Conboy 2007:17). Uthevelsen signaliserer derfor hva *Vårt Land* mener er det viktigste ved teksten. Forståelse blir dermed at Hamas aldri vil endre seg, i tillegg til at det

blir framstilt som moralsk klandreverdig å anerkjenne partiet. Standpunktet er begrunnet på grunnlag av Hamas' holdninger og religiøse fundament, som ifølge *Vårt Land* – aldri vil endre seg. Således er holdningene og standpunktene overfor Hamas på mange måter lik de i *Dagen*.

5.1.3 Dagsavisen mener

Hamas står overfor et valg, mener *Dagsavisen*. De kan forhandles med og de kan endre politiske målsetninger. "Valgets kval for Hamas" (28.01 2006) er *Dagsavisens* første leder etter valgseieren til Hamas. Overskriften viser at *Dagsavisen* mener Hamas kan oppgi sin målsetting om å utslette Israel. Metaforen "valgets kval" viser til at partiet står foran tøffe valg, og at de må endre deler av sin politikk før de kan bli anerkjent og vurdert som en reel samarbeidspartner. De må først og fremst ta avstand fra deler av sitt politiske charter. Det blir tydeliggjort allerede i første avsnitt av teksten.

Hamas må som regjeringsparti velge: De kan føre en pragmatisk politikk til beste for det palestinske folk. Det innebærer Hamas må oppgi målsettingen om å utslette staten Israel og gå inn for en løsning med to stater. Eller de kan fortsette sin militante kamp mot Israel, med de enorme menneskelige og økonomiske kostnadene det medfører (*Dagsavisen* 28.01 2006).

Hamas blir dermed gitt en mer aktiv rolle i forhold til sin egen skjebne. De blir ikke i like stor grad bundet til sitt religiøse fundament slik det ble framstilt av *Vårt Land* og *Dagen*. Men Hamas må velge. De kan ikke fortsette sin militante kamp mot Israel fordi det vil føre til menneskelig lidelse og økonomisk kaos for palestinerne. Det er dermed tydelig at perspektivet i *Dagsavisens* lederartikkel skiller seg fra de to kristne avisene. *Dagsavisen* ser det først og fremst fra palestinerne ståsted. Det stilles krav til Hamas fordi kampen mot Israel vil ha alvorlige konsekvenser for palestinerne.

Det er tydelige gradforskjeller i hvordan avisene omtaler hva Hamas har som mål og metoder. Mens *Vårt Land* spør om Hamas vil fortsette med "terrorangrep", omtaler *Dagsavisen* Hamas' angrep på Israel som "militante kamp". Forskjellen i begreper tyder på at *Dagsavisen* mener kampen har større legitimitet enn *Vårt Land* og *Dagen*. Mens særlig den sistnevnte avisen framstiller Israel som et offer, mener *Dagsavisen* at Hamas har vist evne til moderasjon til tross for israelske militære angrep.

Hamas har før vist evne til fleksibilitet og tilbakeholdenhet. For eksempel er den ensidige våpenhvilen det siste året blitt overholdt fra Hamas' side. Man har ikke slått tilbake med hevngangrep når Israel har arrestert dets medlemmer og drept ledere med bomber og raketter (28.02 2006).

Hamas blir tillagt en mer aktiv rolle i *Dagsavisens* ledere og blir omtalt i mer positive ordelag enn tilfellet er ved de to andre avisene. Mens Hamas *er* panarabiske hos *Dagen*, og *er* grunnlagt på at Israels eksistens er blasfemi ifølge *Vårt Land*, mener *Dagsavisen* at partiet *bygger* på mange av de samme prinsippene. Bruken av aktivt verb som beskriver handling, i motsetning til det intransitive verbet *er* som grunnfester hva partiet vil forbli, betyr at avisene har ulik forståelse av partiet. Aktive verb tilskriver den det handler om muligheten til å endre sine holdninger, mens verbet *er* beskriver partiet som fastlåst i sin rolle. Ifølge Conboy sier bruken av aktive og passive verb mye om hvilke verdier ulike nyhetsinstitusjonene har (2007:52). Derfor, mens Hamas blir framstilt som en aktør som kan endre seg og har kontroll over sine egne handlinger, tilskriver *Dagen* og *Vårt Land* partiet en rolle som de er bundet av. I lederartikkelen "Hamas som mulig partner" er det tydelig at *Dagsavisen* åpner for muligheten til å forhandle med partiet. Bruken av ordet "partner" viser at avisen mener det er mulig å samarbeide med Hamas – ikke bare tolerere dem. Det innebærer i tillegg at partiet blir gitt legitimitet som representanter for palestinerne.

De slår til og med ikke tilbake med voldsaksjoner når Israel dreper med "bomber og raketter". Dermed blir Israel framstilt som den aggressive part, og *Dagsavisen* mener deres metoder er voldsommere enn Hamas' militante kamp. Ordene "bomber" og "raketter" er en billedliggjøring av Israels metoder, og peker mot Israels militære overlegenhet i forhold til palestinerne. *Dagsavisen* er allikevel ikke bare negativt innstilt til Israel og ensidig positiv til Hamas. For selv om det er flere trekk ved Hamas som taler til deres fordel, blant annet disiplin og fravær av korrupsjon, bygger partiet også på: "en fundamentalistisk islamisme der religiøs fanatisme kan bli et hinder for praktisk, nødvendig tilpasning" (28.01 2006). Holdningene overfor Hamas' politiske plattform kommer dermed tydelig fram. Verken fundamentalisme, fanatisme eller islamisme har noen positive konnotasjoner i den vestlige verden. Vi forbinder begrepene med dogmatiske holdninger som er tilnærmet umulige å forandre. Dermed, Hamas' ideologiske og religiøse plattform kan bli et hinder for samarbeid, men de kan allikevel endre seg. Partiets holdninger kan avskrekke mange land og legitimere kutt i bistand og kontakt, men det vil ifølge *Dagsavisen* få negative konsekvenser.

Det blir problematisk for mange land å opprettholde kontakt til en palestinsk selvstyremyndighet som styres av en militant og tungt bevæpnet gruppering som Hamas. Men dersom USA og Europa fraskriver seg muligheten til dialog og påvirkning ved å kutte bistanden, står bakstreverske krefter i muslimske land klare til å fylle det vakuum som måtte oppstå. Det blir et alvorlig dilemma (28.01 2006).

Avisen frykter, i likhet med *Vårt Land*, for konsekvensene hvis vestlige land kutter kontakten på grunn av at Hamas ble valgt. Det fordi "bakstreverske krefter" – som er bilde på land som lever i fortiden og bygd på udemokratiske prinsipper – står klare til å overta rollen til Vesten. Valget av ordet bakstreverske er et verdiladet begrep med negativ konnotasjoner, og er forbundet med at noen ønsker å føre politikken og utviklingen bakover i tid. Et mer kjent begrep og metafor for bakstreversk er "middelaldersk". Disse kreftene er ofte forbundet med fundamentalistisk religiøsitet, som forherliger fortiden samtidig som de demoniserer samtiden. Dermed er det ikke bare Hamas som står foran vanskelige valg som vil kunne få konsekvenser. Det Vesten beslutter å gjøre vil også kunne innvirke på den politiske situasjonen i området. I den sammenheng mener *Dagsavisen* det er best å se an situasjonen før det besluttes å kutte kontakten med Hamas. Like fullt, *Dagsavisen* mener Hamas ikke nødvendigvis skal anerkjennes på bakgrunn av at de er demokratisk valgt. Forhistorien til partiet gir nemlig grobunn til skepsis.

Man kommer likevel ikke utenom at Hamas med sin fortid som terroristorganisasjon gjør situasjonen i Midtøsten enda vanskeligere. Mer enn 60 angrep mot Israel, de fleste i form av selvmordbomber mot busser og kafeer, vekker ikke internasjonal velvilje. Det er forståelig at israelerne har store problemer med å skulle samarbeide med en mangeårig fiende som har programfestet Israels utslettelse (18.02 2006)

Hamas' tidligere handlinger har skadet muligheten for samarbeid og støtte fra Vesten til partiet. Selvmordsaksjoner "vekker ikke internasjonal velvilje", mener *Dagsavisen*, og ironiserer over følgene partiets handlinger har hatt på opinionen i andre land. Dette er typisk underdrivelse som ironiserer over hvordan selvmordsbombere har svekket deres legitimitet (Gripsrud 2002:182). Hamas' tidligere voldshandlinger har ikke bare svekket deres omdømme, men skapt sinne og avstand i forhold til omverdenen. Dermed er det fullt forståelig, om enn ikke heldig, at Israel og omverdenen har store problemer i å samarbeide med partiet.

Mens kritikk av Israel var fraværende i *Dagen* og forsiktig i *Vårt Land*, går *Dagsavisen* langt i å beskyldte Israel i å sabotere og motarbeide muligheten for en gjensidig to-statsløsning. I lederen "Israels alenegang" mener *Dagsavisen* landet fører sin politikk på egne premisser, uten å forholde seg til konsekvensen av at det kan radikalisere palestinerne.

Valgkampen er i gang foran parlamentsvalget i Israel 28.mars. Tirsdag kom landets forsvarsministers Shaul Mofaz med en utilslørt trussel om å likvidere palestinerne kommende statsminister, Ismail Haniyeh fra Hamas. Nå er det ikke noe nytt at de likviderer Hamas-ledere, men å komme med slike trusler i en avgjørende fase i regjeringsdannelsen i de palestinske områdene, er en voldsom provokasjon som ikke fører noe godt med seg. Selv om det skulle sanke stemmer (11.03 2006).

Israel blir beskyldt for å ha en skjult agenda ved truslene de framfører. Truslene er en del av et maktpolitisk spill hvor hensikten er stemmesanking. Like fullt, Israel kommer med en trussel som ikke kan misforstås, og på bakgrunn av deres tidligere handlinger må den tas alvorlig. Dermed blir Israel beskyldt for bevisst å provosere Hamas og palestinerne for egen vinnings skyld. Og til tross for at *Dagsavisen* mener det er forståelig at Israel har problemer med å "samarbeide med en mangeårig fiende som har programfestet Israels utslettelse"(11.03 2006), tjener trusler ingen hensikt bortsett fra midlertidig politisk gevinst. Videre lovet Israels statsminister, Ehud Olmert, å trekke landets grenser på egenhånd hvis ikke Hamas anerkjenner Israel. Det vil få store konsekvenser for friheten til palestinerne.

Grensen skal gå langs muren som Israel har bygget på de okkuperte områdene. Det innebærer å annektere store deler av Vestbredden og Øst-Jerusalem permanent, og ta kontrollen over Jordan-elven "som en sikkerhetsgrense". Som igjen betyr at en palestinsk stat vil bli fullstendig omringet av israelsk territorium (*Dagsavisen* 11.03 2006).

Dagsavisen godtar ikke ordbruken til forsvarerne av Israels sikkerhetspolitikk. Det gjør de ved å sette anførselstegn rundt "en sikkerhetsgrense" fordi de mener språkbruken er eufemistisk, det vil si forskjønnende. *Dagsavisen* beskriver her en situasjon hvor palestinerne vil bli fanget innenfor et israelsk område. Videre retter de søkelyset på at Israel er en okkupasjonsmakt – et negativt ladet begrep – som derfor fører en lovstridig bygningspolitikk. Det er interessant fordi verken *Dagen* eller *Vårt Land* velger å nevne at Israel okkuperer palestinske områder, noe som av FN har blitt dømt som et brudd på Folkeretten¹⁶. Det at

¹⁶ Se FNs Sikkerhetsråds resolusjon nummer 242

Hamas bryter folkeretten ved å ikke anerkjenne Israel, og heller ikke avstår fra retten til militær motstand, får derimot oppmerksomhet i *Vårt Land* og *Dagen*. Det at Israel bedriver en segregasjonspolitik vil bare bidra til å styrke frontene og gi grobunn for hat, mener *Dagsavisen*. Det kommer fram av den første lederartikkelen til *Dagsavisen*, som er normativ i forhold til hva Israel reaksjon på Hamas valgseier kan bli.

Israel vil nå være fristet til å bryte all direkte kontakt og gå videre med sin egen fremtidige fredsplan. Det innebærer at muren fullføres, slik at israelere og palestinere blir fysisk skilt. Men dette blir ikke noen levedyktig palestinsk stat med internasjonalt anerkjente grenser, som er en forutsetning for fred i Midtøsten. Det vil minne mer om israelskontrollert gigantisk fangeleir. Bak den israelske barrieren vil hat få fremragende vekstvilkår (28.01 2006).

I avsnittet blir det rettet beskyldninger om at Israel driver en segregasjonspolitik hvor en ferdigstilling av muren – som israelske myndigheter omtaler som et sikkerhetsgjærde – vil føre til splid og sterkere fronter mellom palestinere og israelere. På bakgrunn av Hamas' seier vil Israel være fristet til å føre en politikk som ikke tar hensyn til palestinerne. Metaforen ”gigantisk fangeleir” viser at Israel er i ferd med å stenge inne palestinerne slik at de konstant vil være under overvåkning, og dermed leve på Israels nåde. *Dagsavisen* omtaler Israels mulige handlinger som en ”fredsplan” – til tross for at det er tydelig avisen mener planen vil føre til alt annet enn fred. I motsetning til *Dagen* og *Vårt Land*, retter *Dagsavisen* søkelyset mot det de ser på som israelske overgrep – ikke de palestinske. Dermed blir det skapt et bilde hvor Israel er medansvarlig i den nåværende urolige situasjonen.

5.2 Lederartiklene: Norge anerkjenner samlingsregjeringen

I slutten av mars 2007 valgte Norge, som det første landet i den vestlige verden, å anerkjenne den palestinske samlingsregjeringen. Den besto av sekulære Fatah og det islamistiske partiet Hamas. Anerkjennelsen innebar at Norge gjenopptok både den økonomiske støtten og politiske kontakten med den palestinske regjeringen – som lenge hadde slitt med mangel på internasjonal støtte. Reaksjonen på anerkjennelsen lot ikke vente på seg. Umiddelbart møtte den rødgrønne-regjeringen kritikk for å ha tatt en forhastet avgjørelse. Fremst i rekken av politiske meningsmotstandere var Frp og KrF, men også Høyre stilte seg kritisk til avgjørelsen. Først og fremst gikk kritikken ut på at Hamas ikke hadde tilnærmet seg de internasjonale kravene godt nok til at en anerkjennelse kunne rettfrediggjøres. De hadde ikke kategorisk tatt avstand fra bruk av voldelige midler i kampen mot Israel, de hadde heller ikke

gått langt nok i å anerkjenne Israel. Dette mente blant annet EU og USA. SV, som hadde blitt sett på som pådriveren for avgjørelsen, var svært fornøyd med at Norge var først til å anerkjenne samlingsregjeringen. Beslutningen om å normalisere forholdet var, ifølge daværende utviklingsminister, Erik Solheim, først og fremst for å unngå borgerkrig ytterligere destabilisering av regionen. I tillegg var anerkjennelsen en forutsetning for en tostatsløsning, og dermed varig fredsløsning mellom Israel og Palestina ¹⁷.

Norges håp om at flere ville følge deres eksempel og tilnærme seg samlingsregjeringen – viste seg å være forgjeves. Den norske avgjørelsen om å anerkjenne samlingsregjeringen fikk stor medieomtale, og på avisenes lederspalter var reaksjonen alt fra støtteerklæringer til fordømmelse. Men både pressen og nær sagt resten av medie-Norge mente dette var en hendelse av stor betydning, og at Norge igjen kunne påvirke den politiske situasjonen i Midtøsten.

5.2.1 Dagen mener

Anerkjennelsen av den palestinske samlingsregjeringen fikk ikke like stor oppmerksomhet i den kristne dagsavisen *Dagen*, som da Hamas vant valget i 2006. Avisens holdning til Hamas og en anerkjennelse av dette partiet var allikevel utvetydig negativ. Men hvordan forholdt avisen seg så når anerkjennelsen av samlingsregjeringen var en realitet? Lederartikkelen ”Den saudiske panikken” er den første av to ledere *Dagen* hadde i forbindelse med hendelsen.

Den overivrige norske gesjeftigheten i spørsmålet om å gjenåpne pengestøtten til koalisjonsregjeringen mellom Hamas og Fatah er et sørgelig og beklagelig norsk soloutspill. Men det er ingen grunn til å overvurdere spillets betydning i det samlede bildet av det som nå skjer i Stormidtøsten. For det norske spillet handler nærmest bare om smådetaljer i ytterkanten av det egentlige problemet (*Dagen* 22.03 2007).

Dagen mener den norske avgjørelsen var forhastet: både overivrige og geskjeftige. Det var ikke en rasjonell beslutning som lå bak avgjørelsen, men i stedet et ønske om å være først. Det var både trist, i tillegg til en feiltagelse å anerkjenne samlingsregjeringen. Ifølge avisen stikker saken dypere, og er bare et symptom på skillet mellom sunni- og sjiamuslimer hvor Saudi-

¹⁷ Begrunnelsen bak avgjørelsen finnes blant annet på Utenriksdepartementets sider: <http://www.sv.no/partiet/regjering/utviklingsdepartementet/nyheter/dbaFile126555.html>

Arabia desperat forsøker å få i stand ”en bred sunniarabisk allianse mot Irans atomvåpen” (*Dagen* 22.03 2007). *Dagen* mener den norske anerkjennelsen først og fremst handler om selvhevdelse.

Dette viser hvor desperat opptatt saudierne er av helt andre ting enn Hamas og Israel. Og det er det som er bakgrunnen for at Jonas og Jens bare pirker i ytterkanten av det egentlige problemet når de nå har latt en statssekretær kjøre et medieshow sammen med Hamas i Gaza (*Dagen* 22.03 2007).

Dagen mener den rødgrønne-regjeringen er mer opptatt av politikken ”utseende” – ikke innhold – da de omtaler møtene statssekretær Raymond Johansen deltok i, som et ”medieshow”. Beskrivelsen skaper et bilde av en norsk regjering som er mer opptatt av hvordan de framstår, enn av praktiske politiske resultater. Omtalen av utenriksministeren og statsminister som ”Jonas og Jens” – kan ha til hensikt å undergrave den norske avgjørelsen. ”Kompisene” Jonas og Jens lar en statssekretær kjøre et medieshow og bidrar til å tegne et bilde av den norske anerkjennelsen som uten nevneverdig verdi. Den handler bare om ”smådetaljer i ytterkanten av det egentlige problemet”. *Dagen* mener å vite hvorfor Norges politikk vil bli feilslått.

Det paniske saudiske diplomati de siste syv-åtte månedene har faktisk greid å tromme sammen en sunniarabisk allianse. Men for å få den mobilisert måtte man passivisere Hamas og Fatah og tone ned konflikten med Israel. Det er det som er bakgrunnen for Mekka-forhandlingene om et Hamas-Fatah-kompromiss. Og det er det som er årsaken til at den fem år gamle saudiske fredsplanen igjen er blitt samtaleemne (*Dagen* 22.03 2007).

I likhet med de fleste av *Dagens* lederartikler er også dette avsnittet et eksempel på at avisen ofte skriver normative ledere. Det betyr her at de vet bakgrunnen for hvorfor forhandlingene har blitt gjenopptatt. *Dagens* lederartikler har som jeg tidligere var inne på enten en preskriptiv tese – det vil si at den oppfordrer til en viss handling – eller en normativ tese. Lederartiklene er ikke faktuelle. Det vil si ikke-vurderende tekster som verken oppfordrer til en spesifikk handling eller holdning (Boréus og Bergström 2005:96). Avisen vet hva som er bakgrunnen for forhandlingene, og derfor var Saudi-Arabia tvunget til å gjøre den palestinske samlingsregjeringen maktesløs. De måtte passiviseres. Derfor er den norske anerkjennelsen også nyttesløs. Avsnittet har i tillegg en sarkastisk tone. *Dagen* er overrasket over at Saudi-Arabia har greid å ”tromme sammen” en sunniarabisk allianse. Verbet tromme, for å beskrive

hvordan alliansen har blitt dannet, virker nedlatende i forhold Saudi-Arabia fordi det danner et bilde av primitive metoder.

I samme lederartikkel kritiseres også pressen for å ta parti med Hamas og palestinerne – og i likhet med da Hamas ble valgt, beskyldes journalistene for å være partiske.

Norsk utenriksjournalistikk er voldsomt overstyrt av dogmatikk. Derfor er at det sjeldent viktig å forstå den reelle situasjonen. I stedet siles og sorteres nyhetene gjennom dogmatiske briller. Informasjoner som kan styrke raseriet mot USA og Israel slås stort opp. Men iherdige og antagelig svært panikkbetonte saudiske diplomatiske aktiviteten de siste syv-åtte månedene, bryr man seg ikke om å forstå (22.03 2007).

Metaforen ”dogmatiske briller”, skaper et bilde av at norske utenriksjournalister har en forutinntatt holdning hvor vedtatte ”sannheter” må beskyttes. Journalistene blir beskyldt for, i tillegg til ikke å være i stand til å se saken fra begge sider, bevisst sile informasjon med den hensikt å ramme USA og Israel. Journalistene har en agenda med sin mediedekning mener *Dagen*, og det er å skjønne palestinerne og Hamas. Mens USA og Israel får en urettferdig mediedekning, hvor alt det de gjør blir satt i verst tenkelige lys. Det fordi informasjon som kan styrke raseriet – det vi si irrasjonelt sinne – alltid ”slås stort opp”.

I *Dagens* andre og siste lederartikkel tar avisen opp det de igjen mener viser de ”rødgrønnes” forutinntatthet og dårlige politiske innsikt. Lederartikkelen blir skrevet i forbindelse med en uttalelse fra SV-politikeren Ågot, der hun skal ha sammenlignet Hamas med indremisjonen.

Ågot Valle (SV) mener at Hamas ikke er noe søsterparti for SV, men derimot kan sammenlignes med indremisjonen på Vestlandet. Generalsekretær Karl Johan Hallaråker har tvunget henne i saklig retrett med det representative indremisjonssvaret: Indremisjonsfolk er da ikke selvmordsterrorister. Men etter retretten bør vi være klar over at Ågot Valle mener å vite noe om ”fundamentalisme” som gjør at hun fortsatt tenker som om Hamas og indremisjonen var åndelige slektninger. Og hun er neppe alene om det blant de rødgrønne, heller (*Dagen* 27.03 2007).

Lederartikkelen er hovedsakelig et forsvar mot anklagene om at det finnes kristne fundamentalister og kristen dogmatikk. Samtidig er det et angrep på Hamas, islam, i tillegg til ateisme. Det vil si fraværet av tro på guder eller guddommer. Til tross for at fundamentalisme først og fremst er en motreaksjon og kamp mot nasjonalstatens sekulariserende virkning (Brekke 2007), ønsker ikke *Dagen* at kristne skal bli identifisert som

fundamentalister. Trolig på bakgrunn av de negative assosiasjonene som følger av begrepet. *Dagen* mener sammenligningen mellom Hamas og indremisjonen er feilslått fordi indremisjonen ikke er selvmordsterrorister. Indremisjonens tilsvar ”indremisjonsfolk er da ikke selvmordsterrorister”, er en presupposisjon – det vil si en implisitt informasjon som kan leses ut fra teksten (Hillesund 1994:17). Dermed blir Hamas og alle deres medlemmer kategorisert som motstykket av indremisjonen – som selvmordsterrorister. *Dagen* mener det finnes flere i den norske regjeringen som mener det er likhetstrekk mellom indremisjonen og Hamas. *Dagen* skriver videre hvorfor de mener det er en usaklig og fornærmende sammenligning, som viser intoleransen og uvitenheten blant de norske regjeringsmedlemmene. I motsetning til kristendommen og indremisjonen, har ikke Hamas et prinsipp om at den vantro har menneskeverd, skriver *Dagen*. Dermed forsterkes bilde av Hamas som voldelige fundamentalister som ser alle ikke-muslimer – de ”vantro”¹⁸ – som potensielle mål. På den bakgrunn er det moralsk klandreverdigg å sammenligne Hamas og indremisjonen, mener avisen.

I fravær av noe som helst seriøst å anføre mot Hallaråker rykker Ågot Valle tilbake til bakre forsvarslinje. Hamas kan sammenlignes med indremisjonen på den måten at begge vil bygge statsstyring på religion, sier hun nå. Men den påstanden henger heller ikke på greip. For Hamas insisterer på å få tilbake et verdenskalifat som legger all statsstyring under Allah. Men indremisjonen følger derimot Jesu ord om å ”gi Gud det som Guds er, og keiseren det som keiseren er”. Men etiske bud (om for eksempel homoseksuelt samliv) er på den andre siden ikke verdslige statsmakters myndighetsområde, men Guds (*Dagen* 27.03 2007).

Metaforen ”rykker tilbake til bakre forsvarslinje” viser at Valle er på defensiven, men at hun fortsatt ikke vil innrømme at hun tar feil. Heller ikke hennes andre påstand er basert på fakta, fordi Hamas ikke skiller mellom det hellige og det profane. Det gjør derimot indremisjonen, mener *Dagen*. Ved å skape et bilde av Hamas som kun basert på religiøs dogmatikk, mens indremisjonen er mer tosidige, ønsker *Dagen* å avvise at det finnes fellestrekk med kristne og muslimske bevegelser. *Dagen* bruker et sitat fra *Matteusevangeliet*¹⁹ som et argument med den hensikt å vise forskjellen mellom kristendommens teologi og Hamas’. Det er første gang *Dagen* bruker et bibelsitat for direkte å underbygge deres holdning overfor hva de mener er forskjellen mellom Hamas og kristendommen. Det er interessant fordi tidligere ble bibelsitater jevnlig brukt som argument for avisens holdninger og standpunkt (Hirsch 2005).

¹⁸ Vantro/troløs eller ”infidel” var først en kristen benevnelse på de ikke-troende som oppsto på 14-hundretallet, spesifikt rettet mot de som ikke var kristne. Men begrepet har senere blitt tatt i bruk av muslimer – og er i vesten – trolig assosiert med muslimsk ordbruk.

¹⁹ Matt. 22, 15-22

Hamas ønsker å underlegge alle land og all statsstyring under sin gud. Indremisjonen, derimot, er ikke dogmatisk i sin holdning. Verbet ”insisterer” viser at Hamas ikke vil la seg rikke og at de ikke kommer til å endre mening i det å legge all statsstyring under Allah – det arabiske ordet for gud. Like fullt mener *Dagen* at noen etiske regler skal baseres på Guds ord. Avisen anser derfor handlinger de mener bryter med rett og galt – som homoseksuelt samliv – er underlagt Guds myndighetsområde. *Dagen* setter dermed bibelsk moral og etikk framfor statlig lovgivning. Men bare under visse omstendigheter, i motsetning til det fundamentalistiske partiet Hamas. *Dagen* forsvarer dermed indremisjonen ved å peke på bibelske retningslinjer, som de mener illustrerer forskjellen mellom den førstnevnte og Hamas.

Avslutningsvis retter *Dagen* kritikk mot den norske regjeringen for å opptre dogmatisk og intolerant på bakgrunn av sitt politiske og ideologiske ståsted. Det er derfor de ser indremisjonen som en organisasjon tuftet på religiøs fundamentalisme.

Vi mener altså at Ågot Valle slett ikke er alene på rødgrønt lederskapshold om å tro på en slik vulgærvariant av Armstrongs tese. Men den tesen sonderer ikke mellom de to regimentene. Og den er dessuten blind for det faktum at ateismen selv er en religion som ofte opptrer med en like intolerant fundamentalisme som Hamas (*Dagen* 27.03 2007).

Dagen mener den norske regjeringen er bygget på sekulære ideologier og prinsipper – spesielt ateismen – som de mener er en religion som kan være like intolerant og fundamentalistisk som Hamas. *Dagen* underbygger sitt argument med ordet faktum, som viser at ateismen ubestridelig er en religion. Den norske regjeringen er fundamentalister fordi de er ”blind for faktum”. Dermed retter *Dagen* en beskyldning mot regjeringen, som de mener har flere likhetstrekk med Hamas enn indremisjonen. Regjeringens fordommer har dermed også preget deres politiske avgjørelser.

5.2.2 Vårt Land mener

Den kristne dagsavisen *Vårt Land* hadde bare én lederartikkel som tok for seg den norske anerkjennelsen av den palestinske samlingsregjeringen. Avisen mener den norske regjeringen har lagt seg på en modig linje – nesten dumdristig – ved å være den første vestlige regjeringen som anerkjenner samlingsregjeringen – derav overskriften ”Dristig”.

Israel nekter å møte statssekretær Raymond Johansen, etter at Johansen som første representant for vestlige regjeringer har møtt den palestinske statsministeren, Ismail Haniyeh fra Hamas. Norge er så langt det eneste vestlige land som har anerkjent den palestinske samlingsregjeringen, der Hamas er med. Det er et dristig løp den norske regjeringen nå har lagt opp (*Vårt Land* 22.03 2007).

Til tross for at *Vårt Land* mener anerkjennelsen kan ses som et resultat av at SV har ”fått en hånd på rattet”, og mistanker om at Arbeiderpartiet har ”ofret” Israel til fordel for kollegaene i SV – tror avisen ikke det er forklaringen. Dermed mener *Vårt Land* avgjørelsen ble gjort på bakgrunn av politiske pragmatiske avveininger – ikke på grunn av politisk sneversyn. Avisen er allikevel kritiske til SV, som de mener ”i mange måneder har mast om at Norge må oppheve boikotten av Hamas”. Dermed blir SV framstilt som en litt uregjerlig partner som – på bakgrunn av det negativt ladede ordet ”mas” – har krevd at boikotten må oppheves. Til tross for *Vårt Lands* negative holdning overfor SVs utenrikspolitikk, tror de ikke anerkjennelsen er et resultat av SV-politikk.

Vi tror ikke det er så enkelt. Det finnes også gode grunner for det regjeringen har gjort. Selv om den israelske regjeringen nå har fulgt landets lover og dermed nektet å møte en som på samme tur har møtt Hamas, skal man ikke se bort fra at også Israel på lang sikt kan se seg tjent med kontaktene Norge nå har fått. Israel brøt også med Norge den gangen Gro Harlem Brundtland møtte Yasser Arafat første gang. Likevel ble det Norge israelerne vendte seg til da de trengte en formidler av samtaler med palestinerne (*Vårt Land* 22.03 2007).

Vårt Land tegner opp en såkalt vinn-vinn-situasjon hvor også Israel kan tjene på kontakten som nå er opprettet. Den såkalte ”norske kanalen”, der det ble etablert kontakt med palestinske myndigheter, blir ansett som positivt fordi den bidro til å etablere tette politiske bånd og dialog som tidligere var fraværende. Det norske initiativet var til fordel for Israel, til tross for at det på det tidspunktet kunne bli tolket som et svik overfor Israel og jødene. *Vårt Land* mener den samme utviklingen kan skje ved anerkjennelsen av samlingsregjeringen. Derfor ville det være forhastet å trekke en sikker konklusjonen. Allikevel, det at Israel nektet å møte statssekretæren var forståelig fordi det var en naturlig konsekvens av landets lover, mener avisen.

Vårt Land skriver at det er på tide å oppheve boikotten av de palestinske myndighetene fordi det har kommet innrømmelser fra samlingsregjeringens side. En opprettholdelse av boikotten vil ikke føre frem – den vil tvert i mot bidra til å styrke frontene.

Men det er mye som taler for at en fortsatt boikott ikke vil føre til videre endring, snarere til at situasjonen låser seg. Det er bedre å prøve å utnytte de åpninger og innrømmelser som er kommet til å få utviklingen inn i et bedre spor. Det er hva vi opplever at den norske regjeringen gjør. Det gir samtidig regjeringen mulighet til å stille krav til palestinerne – og det bør man gjøre (*Vårt Land* 22.03 2007).

Avisen mener det var riktig å boikotte den rene Hamas-regjeringen som tidligere styrte de palestinske områdene, fordi det har ført til ”åpninger” og ”innrømmelser”. Dermed var det nødvendig å presse Hamas til å erkjenne at deres tidligere politikk var et hinder for fred. Men nå som de tross alt har endret visse standpunkt, er det på tide å oppheve boikotten for å ta prosessen videre før den igjen blir fastlåst. *Vårt Lands* forståelse av den norske avgjørelsen er derfor at den fører situasjonen videre, og er en pragmatisk beslutning som gjør det mulig å stille krav – først og fremst til palestinerne. Ifølge *Vårt Land* ligger ansvaret for innrømmelser og endring av politikk hos palestinerne. I likhet med da Hamas vant valget i 2006, fremstiller *Vårt Land* fortsatt Israels rolle som ubetydelig. Israel blir dermed tillagt en passiv rolle, mens handlingsbyrden for endring fremdeles tillegges palestinerne og Hamas. Like fullt, palestinerne har kommet et godt stykke på vei og de har vist evne til moderasjon – også fra regjeringshold. Men den norske anerkjennelsen er på ingen måte endelig, og bør fortsatt være avhengig av hvordan palestinerne opptrer.

Det viktigste nå er ikke om statsministeren holder fast ved en teoretisk rett til voldsbruk, men om han i praksis sørger for å stanse voldsbruken. Det første som må skje, er at det gripes inn mot dem som skyter Qassem-raketter mot israelsk sivilbefolkning. Hvis den palestinske regjeringen ikke viser seg tilliten verdig, må Norge revurdere sin støtte (*Vårt Land* 22.03 2007).

Avsnittet ovenfor danner et bilde hvor den palestinske regjeringen må holdes ansvarlig overfor handlingene til sin egen befolkning. Dermed må de som sender av gårde raketter, av typen Qassem, anholdes. Hvis det ikke skjer, må Norge vurdere å trekke sin støtte. Dette kravet som står skrevet i avsnittets andre setning, er en inferens som fungerer retorisk med den hensikt at leseren skal forstå situasjonen ut fra en av partenes sak (Hillesund 1994:19). Det fordi den peker mot at det tidligere har blitt sendt raketter med et spesifikt mål – nemlig sivilbefolkningen. Dermed har palestinerne sendt raketter med den hensikt å ramme uskyldige israelere. Rakettene det henvises til ikke har noen styringsmekanismer, allikevel blir det lagt føringer i at sivile har vært målet. For fortsatt å fortjene Norges støtte og anerkjennelse, må den palestinske regjeringen forhindre at det gjentar seg. Hvis det ikke skjer, har

samlingsregjeringen vist at de ikke fortjener fortsatt norsk støtte. Det standpunktet tydeliggjøres ved det modale verbet ”må”. Dermed foretar *Vårt Land* igjen en moralsk og politisk bedømming i forhold til rett og galt, hvor ansvaret for hva som skjer legges på palestinerne.

5.2.3 Dagsavisen mener

I likhet med *Vårt Land* hadde *Dagsavisen* kun én lederartikkel som omhandlet Norges anerkjennelse av den palestinske samlingsregjeringen. Fra første avsnitt legger avisen føringer for hvordan avgjørelsen skal bli forstått.

Norges rolle i Midtøsten har denne uken igjen vært gjenstand for stor oppmerksomhet. Den som går foran i et kontroversielt spørsmål, må regne med motbør. I dette tilfellet har den vært både beskjedent og forutsigbar, med innsigelser stort sett bare fra Israel og fra opposisjonen her hjemme. Internasjonalt er det forståelse for at det også er nødvendig med en viss kontakt med palestinerne viktigste regjeringsparti (*Dagsavisen* 25.03 2007).

Dagsavisen mener avgjørelsen var riktig fordi Hamas er palestinerne viktigste regjeringsparti. Dermed er det fullstendig nødvendig å opprette kontakt, også med Hamas. Ifølge *Dagsavisen* står Norge friere i sin Midtøsten-politikk etter at anerkjennelsen av den palestinske samlingsregjeringen var et faktum. Osloavisen mener det er viktig at Norge benytter seg av de kontaktene de har på palestinsk side fordi: ”I Midtøsten kan man ikke håpe på raske helhetlige løsninger. Derfor må man støtte prosesser som går i riktig retning. Etableringen av en bred palestinsk regjering fortjener slik støtte” (*Dagsavisen* 25.03 2007). Implisitt rettes det her kritikk mot boikottlinjen som har blitt ført av vestlige land og som Norge har fulgt – noe som flere land nå har innsett. Det peker også siste setning i første avsnitt mot. Dermed var det ikke overraskende at kritikken var ”beskjedent” og ”forutsigbar”.

Samtidig som *Dagsavisen* mener anerkjennelsen var riktig beslutning, stiller de fortsatt krav til Hamas – til slutt må også de forhandle med Israel.

Det er et framskritt når også Hamas nå har gått med på å respektere inngåtte avtaler. Likevel må presset opprettholdes for at også Hamas – i likhet med det PLO i sin tid gjorde – uttrykkelig anerkjenner Israels rett til å eksistere. Men man oppnår ingenting ved å forsøke å sulte ut palestinerne, slik det dessverre er forsøkt det siste året. Det skaper utelukkende større hat og større

avstand. Det letter samtidig rekrutteringen til de mest militante palestinske grupperingene (*Dagsavisen* 25.03 2008).

Dagsavisen er tydelig når det gjelder i å stille krav til begge parter – både Hamas og Israel. Metaforen ”å sulte ut” er trolig et bilde på kontrollen Israel har hatt overfor strøm-, vann og andre forsyninger landet har kontroll over, som de i perioder har nektet selvstyrte palestinske områder tilgang. Selv om at hensikten bak disse midlene muligens har vært at Hamas skal etterleve tidligere avtaler, har det virket mot sin hensikt mener *Dagsavisen*. I likhet med lederartiklene fra valget av Hamas i 2006, mener *Dagsavisen* Hamas kan utvikle seg i en mer pragmatisk retning. I motsetning til *Vårt Land* og *Dagen*, tror de partiet kan anerkjenne Israels rett til å eksistere – i ord og i praksis. Dermed er det viktig å opprettholde presset mot Hamas, men den nåværende politikken Israel fører skader deres egen og palestinernes sikkerhet, mener *Dagsavisen*. Neste avsnitt understreker også det poenget.

Denne erkjennelsen har heldigvis flere land enn Norge kommet til. Også USA og land i EU har hatt og vil ha kontakter med den nye palestinske regjeringen, om enn ikke direkte til Hamas’ ministere. Dette til Israels store misnøye. Men Israel lager ris til egen bak. Heller ikke Israel er tjent med at de palestinske områdene isoleres og synker videre ned i katastrofal nød og elendighet. Det vil bare destabilisere hele området, som også Israel er en ufravikelig del av (*Dagsavisen* 25.03 2007).

Igjen rettes det mot kritikk mot Israels politikk som *Dagsavisen* mener er ensidig og kortsiktig. I siste setning framlegges en presupposisjon som kan tolkes at *Dagsavisen* mener Israel ikke forstår at også de er en del av Midtøsten. Metaforen ”ris til en egen bak” underbygger også dette. Derfor bør Israel innse, i likhet med det andre vestlige land nå har forstått, at det er i deres egen interesse kontaktene som nå er opprettet til den palestinske samlingsregjeringen. Også til deres hovedfiende Hamas. Israel framstår dermed på mange måter som deres egen verste fiende. Politikken de har ført til nå kan ikke fortsette fordi den fører til hat blant palestinerne, og dermed ”letter samtidig rekrutteringen til de mest militante palestinske grupperingene” (*Dagsavisen* 25.03 2007). I likhet med lederartiklene fra valget av Hamas tegner *Dagsavisen* dermed et bilde av Israel som låst i sin politikk. Hvis det skal bli fred i Midtøsten må det derfor være en gjensidig anerkjennelse mellom Israel og Palestina.

Fred i Midtøsten kan bare sikres ved å opprette to selvstendige, likestilte og internasjonalt anerkjente stater. Det må Hamas akseptere. Jo før også den israelske regjering innser dette, jo bedre (*Dagsavisen* 25.03 2007).

Dagsavisen ser dermed opprettelsen av en palestinsk stat som en løsning på mange av de konfliktene som eksisterer i Midtøsten. Stikk i strid med hva *Dagen* mener, at en slik stat vil bli en "terroriststat" (*Dagen* 27.01 2006), inntar *Dagsavisen* standpunktet at til og med en regjering med Hamas, kan en tostatsløsning være svaret på mange av problemene i Midtøsten. Det "må" både Hamas og Israel forstå.

5.3 Hva sier nyhetsbildet?

Etter å ha tolket lederartiklene står nyhetsartiklene for tur. Hensikten med analysen av nyhetsartiklene er å finne det som på journalistspråket omtales som "vinkling". Det vil si hva avisene vektlegger mest i artiklene – det som er innfallsvinkelen til å forstå en gitt hendelse. Vinklingen er sammenfallende med de to mediebegrepene jeg tok opp i teorien: priming og framing. Mens priming hovedsakelig handler om hvilke saker og temaer som blir satt på dagsorden og hvilke saker som blir vektlagt i avisene, går framing mer i dybden på selve presentasjonen av nyhetssakene (se 2.3.1 – 2.3.2). Det er først og fremst to aspekter som er viktige for å få fram vinklingen. For det første; hva kommer først i sakene og hvordan dannes det et oversiktsbilde, eller sammendrag. I den sammenheng vil jeg se på to ting: overskrifter og ingresser. Begge disse aspektene er svært viktig for å forstå avisenes virkelighetsbilde, og hvilke verdier de bygger på. Det fordi hvordan avisene velger å vinkle en hendelse ikke er gitt på forhånd, men gjort på bakgrunn av individuelle og redaksjonelle vurderinger.

Headlines reduce the complexity of an event for the purposes of summary and display but they also perform that process of summary in order to reduce the meaning of an event to fit within the already existing parameters of the newspaper's worldview" (Conboy 2005:110)

Overskriftene i avisene sammenfatter det som kan sies å være vinklingen til avisen. Den beskriver kort hvordan avisen forstår en hendelse, og hvordan de setter denne inn i en kontekst – en forståelsesramme. Ingressen bygger videre på overskriften, er lengre og viser også hvilke verdier avisene står for.

The lead, in a news story, is the opening burst of language which summarizes the main story which follows. Leads are complex, linguistically and ideologically, but they are also brief. They succinctly and subtly condense the values and viewpoint of the newspaper” (Conboy 2005:17).

Det tredje og siste aspektet jeg har valgt å rette søkelyset mot, er kildebruken til avisene. Hvilke kilder avisene benytter seg av – i likhet med overskriftene og ingressene – tydeliggjør den redaksjonelle grunnholdningen til avisene. For som Allern skriver: ”Hvilke personer som brukes som åpne kilder og referanser forteller oss noe både om hvem som blir synliggjort og hva som blir prioritert” (1997:9). Hvem er det som snakker, og hva de snakker om?, er dermed helt sentrale spørsmål for å forstå hvor de utvalgte avisene plasserer seg i presselandskapet.

I den følgende analysen vil jeg hovdesaklig rette søkelyset mot det som skiller de ulike avisene fra hverandre. Det innebærer at fellestrekkene ved nyhetsdekningen i de tre avisene ikke blir viet like stor oppmerksomhet. Hensikten med nyhetsanalysen er dermed å trekke frem kontrastene og undersøke hovdetendensene i nyhetsdekningen i *Dagen*, *Dagsavisen* og *Vårt Land*.

5.3.1 Hamas vinner valget

Til tross for at det var forventet at det islamistiske partiet Hamas ville gjøre et godt valg i Palestina, var det få som trodde de ville få flertall i den lovgivende forsamlingen. Det var i hvert fall slik avisene valgte å fremstille det. I likhet med på lederplass, rettet avisene fokus mot det sjokkerte ved seieren. Etter at stemmene var talt opp, ble det 27. januar 2006 klart at Hamas kunne smykke seg med tittelen ”seierherrer”. Slik vinklet *Vårt Land*, *Dagen* og *Dagsavisen* det:

Sjokkerer – Hamas med flertall i nasjonalforsamlingen

Hamas er sikret rent flertall med mellom 70 og 75 representanter i den palestinske nasjonalforsamlingen de neste fire årene. Valgseieren sender sjokkbølger langt utover Midtøsten (*Vårt Land* 27.01 2006).

Hamas overtar Selvstyremyndigheten

Terroristorganisasjonen Hamas lå midt på *Dagen* i går an til å vinne absolutt flertall i Palestinsk Lovgivende Forsamling PLC. Nyheten sjokkerte mange tilhengere av en moderat palestina-arabisk stat (*Dagen* 27.01 2006).

Et jordskjelv i Midtøsten

Mens palestinerne i går feiret i Ramallahs gater, gikk sjokkbølgene etter Hamas' valgseier rundt i verden – til Israel, til de arabiske nabolandene og til USA og EU. Men på Vestbredden gjør islamister seg klare til å overta (*Dagsavisen* 27.01 2006)

To av de tre overskriftene har det ved seg at de er typisk tabloide. I *Dagsavisen* blir valget av Hamas omtalt som et naturfenomen som ryster omverdenen, mens *Vårt Land* skriver at valget ”sjokkerer” og sender ”sjokkbølger” over landegrensene. Felles for dem begge er at de gir et bilde av at det er noe overraskende som har hendt. *Dagen*, derimot, har bortsett fra verdivalg som å omtale Hamas som terroristorganisasjon og palestinere som palestina-arabere i ingressen, en moderat, rent beskrivende overskrift. I motsetning til *Vårt Land* og *Dagsavisen*, kan det virke som *Dagen* hadde forventet valgresultatet. Avisen gir dermed en pekefinger mot de som har jobbet for en tostatsløsning siden de – til forskjell fra *Dagen* – lot seg sjokkere av at en ”terroristorganisasjon” vant. I likhet med lederartiklene viser *Dagen* her en definitiv forståelse av situasjonen – det var som forventet at Hamas vant. Det framgår ikke nødvendigvis av selve ingressen, men hvis man ser det i sammenheng med lederartikkelen fra samme dag (*Dagen* 27.01 2006) blir det tydeliggjort. I tillegg blir valget av Hamas framstilt som noe som umuliggjør opprettelsen av moderat palestinsk stat.

Dagsavisen og *Vårt Land* velger å rette søkelyset mot det de mener er overraskende, og mot de politiske konsekvensene valget vil få for omverdenen. Men valget av Hamas blir på ingen måte framstilt som noe positivt. Begge avisene velger å bruke ladede ord både i overskriften og ingressen. Verken ”jordskjelv”, ”sjokk” eller ”sjokkbølger” har noen positive konnotasjoner. Dermed blir valgseieren til Hamas assosiert med noe som kan få negative konsekvenser – ikke minst i Midtøsten. Men hva sier så de følgende overskriftene og ingressene? Hvordan vinkler avisene det som fulgte i kjølvannet av valget?

Dagen retter søkelyset mot det politiske spillet i Norge i etterkant av Hamas-seieren. Halvparten av nyhetsartiklene til avisen rettet seg mot hva norske politikere mente om situasjonen. Avisen er negativ til de som ønsker en tilnærming med palestinske styresmakter. Hovedtendensen i *Dagens* mediedekning var dermed å vinkle nyhetsbildet opp mot de som ønsket å kutte forbindelsene til Hamas.

- Må isolere Hamas

- Norge må isolere Hamas, krever Frps utenrikspolitiske talsmann på Stortinget, Morten Høglund (*Dagen* 24.02 2006).

Ingen bistand til Hamas-regjering

Kristelig Folkeparti vil ikke gi bistand gjennom en terrororganisasjon. Derfor vil de stille klare krav til en Hamas-ledet regjering i de palestinske områdene (*Dagen* 11.03 2006).

På kollisjonskurs om Hamas

SVs utenrikspolitiske talskvinne i Stortinget, Ågot Valle, deler ikke de synspunktene KrF-leder Dagfinn Høybråten har gitt uttrykk for når det gjelder krav til Hamas (*Dagen* 13.03 2006).

Vil avvente om Hamas respekterer avtaler

Utenriksminister Jonas Gahr Støre (Ap) gjorde det i Stortingets spørretime i går klart at Norge vil avvente hvordan den nye palestinske regjeringen vil opptre før den norske regjering trekker noen konsekvenser med hensyn til fortsatt norsk bistand (*Dagen* 16.03 2006).

Dagen vinkler nyhetsartiklene opp mot meningsforskjellene mellom den rødgrønne-regjeringen og den politiske opposisjonen på Stortinget, som stiller strenge krav til Hamas. Det er opposisjonen som blir framstilt som den aktive part, mens den norske regjeringen hele tiden må forsvare sine avgjørelser. I tillegg blir søkelyset i *Dagens* nyhetsartikler gjennomgående vinklet opp mot hvilke kriterier og krav Hamas må oppfylle før de kan forvente norsk støtte. Israels rolle som aktiv part – i likhet med i lederartiklene – er fraværende. Som jeg vil komme tilbake til senere i kildebruken til avisen, er det gjennomgående pro-israelske kilder som blir sitert. *Dagen* retter fokus mot politikere som ønsker at bistanden og dialogen til Hamas, og de palestinske styresmaktene, skal kuttes under nåværende situasjon.

Dagens redaktør uttrykte på lederplass at Israel er i en forsvarsposisjon hvor de er nødt til å beskytte seg militært. De driver kun en forsvarskrig, mener han. Hamas og andre palestinske organisasjoner, derimot, er aggressorene. Således faller handlingsbyrden til endring hos Hamas – ikke til Israel. Forståelsen av konflikten vil da også påvirke hvordan valget av Hamas blir dekket på nyhetsplass. Ifølge teorien om journalisten som portvokter – det vil si en som velger nyheter og vinklinger på grunnlag av redaksjonelle vurderinger og personlige holdninger (Kim 2002:433), har da Hove en forståelse om hva han mener er viktig og riktig å rette søkelyset mot. Og således hvordan saken bør vinkles.

Som en følge av Hamas-seieren velger *Vårt Land* å rette søkelyset på forholdene til kristne i Midtøsten. *Vårt Land*, som den eneste avisen, knytter valget av Hamas opp mot forfølgelsen av kristne i Palestina og Midtøsten.

Kristne i Midtøsten presset – Mange emigrerer grunnet intoleranse

Hamas-seier og bomberaid mot kirker i Irak i helgen har ført til ny bekymring blant kristne i Midtøsten. Stadig flere flytter ut av regionen (*Vårt Land* 01.02 2006).

– Hamas-seier truer palestinske kristne

Valgseieren for Hamas kommer til å øke presset på de palestinske kristne og føre til at flere forlater landet (*Vårt Land* 30.01 2006)

Betlehem frykter ikke Hamas – Luthersk prest: Valgsjokk gir også muligheter

Den lutherske presten Mitri Raheb i Betlehem advarer kristne mot å få panikk å trekke seg tilbake i frykt for Hamas (*Vårt Land* 30.01 2006).

Ved å undersøke vinklingen i *Vårt Lands* artikler fra denne perioden, er det tydelig at de framstiller valget av Hamas som noe truende. Forklaringen for hvorfor de velger å knytte dette spesifikt opp mot kristnes situasjon, er trolig at de identifiserer seg med denne gruppen på grunn av de religiøse båndene. Thomas Anderson omtaler disse båndene som forestilte fellesskap, hvor mennesker som aldri har møtt hverandre, allikevel føler samhørighet (1996:19). Dette kan sammenlignes med mediedekningen nordmenn som for eksempel er utsatt for ulykker i utlandet, får i kraft av å komme fra Norge – altså identifikasjonskriteriet. Det bildet vil komme enda tydeligere frem når jeg kommer til kildebruken i artiklene. I nyhetsartikkelen ”Kristne i Midtøsten presset...”, dannes det en logisk forbindelse mellom Hamas-seieren og voldelige aksjoner mot kristne andre steder. Hamas-seieren i seg selv er ikke nødvendigvis en trussel, men den blir knyttet opp mot en trend hvor kristne i Midtøsten blir undertrykket. I så måte samstemmer for eksempel ikke bildet som blir tegnet i ”Betlehem frykter ikke Hamas...”, med de to andre artiklene som tar for seg de kristnes situasjon. Der handler vinklingen om at situasjonen for kristne verken har forverret seg eller blitt bedre med Hamas-styre, ifølge en palestinsk kristen prest. Disse tre nevnte artiklene har en tematisk ramme. Det vil si at de setter valget av Hamas i en mer abstrakt kontekst (Allern 2001:54), nemlig kristnes forverrede situasjon på grunn av religiøs forfølgelse i Midtøsten.

Dagsavisen er den avisen som bruker mest spalteplass på mediedekningen i etterkant av Hamas-seieren. I motsetning til de to kristne avisene, så er *Dagsavisen* den eneste som har en fast korrespondent i Midtøsten, den norske jøden Roger Hercz. *Dagsavisen* dekker både det hjemlige politiske spillet, men også situasjonen i Midtøsten ved Hercz. Vinklingene i *Dagsavisen* skiller seg fra de to andre avisene ved at de er mer kritiske til Israel.

Israel truer ny statsminister

Israel truer med å drepe Hamas-leder Ismail Haniyeh, som trolig blir palestinerne nye statsminister (*Dagsavisen* 08.03 2006).

Olmert vil gi Hamas ett år

Ehud Olmert vil gi Hamas ett år på å anerkjenne Israel. Deretter vil han begynne sin egen "fredsplan" – uten å konsultere palestinerne (*Dagsavisen* 30.03 2006)

Nekter å utbetale palestinske penger

Israel stanser alle overføringer til palestinske myndigheter. USA krever at palestinerne betaler tilbake 50 millioner dollar fordi de frykter at pengene skal brukes til terror.

Disse tre sakene retter søkelyset mot Israels rolle i etterkant av valget. Israel blir presentert som en aktør som er villig til å gjøre moralsk klanderverdige ting. De truer med å drepe Hamas' politiske leder og de nekter å utbetale penger. I tillegg vil Israels statsminister Ehud Olmert begynne sin egen fredsplan uten palestinerne. Det er verdt å merke seg at det er satt anførselstegn rundt ordet "fredsplan". Det kan være et bevisst valg av journalisten for å vise hva han mener om planene – at det er slett ingen fredsplan, bare alenegang. Fokuset på Israels rolle i konflikten på nyhetsplass, kan sees i sammenheng med hvordan Israel ble presentert i lederartiklene. *Dagsavisen* gikk der langt i å beskyldte Israel for å kjøre sitt eget løp. Lederartikkelen "Israels alenegang" (11.03 2006) retter seg mot trusselen om å likvidere Ismail Haniyeh. I tillegg inneholder den beskyldninger om at Israels politikk ødelegger for en tostatsløsning". Dermed er det en tydelig tendens at det er en sammenheng mellom vinklingen i nyhetsartiklene og holdningene som kommer til uttrykk på lederplass.

5.3.2 Norge anerkjenner samlingsregjeringen

Beslutningen om å anerkjenne den palestinske samlingsregjeringen ble ikke viet like stor spalteplass som Hamas-seieren. Grunnen til det er journalistisk sett selvforklarende. Det var

ikke en sensasjonell begivenhet, men en hjemlig debatt som etter hvert førte til anerkjennelse. Men opposisjonen på Stortinget, først og fremst KrF og Frp, var negative til avgjørelsen. Det speilet seg også i nyhetsdekningen fra de kristne dagsavisene. Tendensen til å trekke frem opposisjonens synspunkter var særlig fremtredende i *Dagen*, mens den til dels var fraværende i *Dagsavisen*.

Søkelyset for *Dagen* var rettet mot de negative konsekvensene ved anerkjennelsen.

Forhastet å anerkjenne palestinsk regjering

Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet mener det er en forhastet beslutning at Stoltenberg-regjeringen vil normalisere forholdet til den nye palestinske regjeringen (*Dagen* 19.03 2007).

- Fatal feilvurdering fra regjeringen om Midtøsten

- Norges godkjenning av den palestinske samlingsregjeringen er en fatal feilvurdering og en solo-opptreden fra norsk side (*Dagen* 22.03 2007)

Kritiserer Norge for støtte til palestinsk terrorstyrer

Israels ambassadør undrer seg over at Norge gjentar sin støtte til den palestinske regjeringen samtidig som Hamas oppretter en ny terrorgruppe (*Dagen* 28.04 2007).

De tre artiklene faller innenfor det som kalles en episodisk nyhetsramme. Sakene blir personifisert ved at meningsmotstandere mot anerkjennelsen uttaler seg negativt i forhold til avgjørelsen. Politikere fra den politiske opposisjonen i Norge, i tillegg til Israels ambassadør, setter rammen for hvordan anerkjennelsen skal bli forstått. Beslutningen blir omtalt som ”forhastet”, ”fatal feilvurdering” og en ”solo-opptreden”. Anerkjennelsen blir dermed framstilt som noe som kan få dødelige konsekvenser, i tillegg til at den er en ensidig avgjørelse. Forståelsen av hvorfor Norge valgte å anerkjenne den palestinske samlingsregjeringen er ikke vektlagt. I stedet er det de negative konsekvensene av anerkjennelsen som er i fokus. Det bildet blir forsterket ved ordbruken, som i stor grad er negativt ladet.

I artikkelen ”Kritiserer Norge for støtte til palestinsk terrorstyrer” blir den palestinske samlingsregjeringen omtalt som et ”terrorstyrer”. Israels ambassadør bruker ikke benevnelsen ”terrorstyrer” om samlingsregjeringen. Det er derfor rimelig å anta at journalisten selv valgte denne beskrivelsen. Dermed blir det skapt et inntrykk av at Norge støtter voldelige handlinger mot Israel siden den palestinske regjeringen er styrt av terrorister. I motsetning til

nyhetsartiklene i *Vårt Land*, blir det ikke presentert en konkurrerende virkelighetsbeskrivelse. Til tross for at Fatah sammen med Hamas inngår i den nye regjeringen, er det fortsatt et terrorstyre. Dermed bidrar også Norge indirekte til angrep mot Israel. *Dagen* vektlegger i den nevnte artikkelen å rette søkelyset mot det de mener er Hamas' dobbeltspill. På tross av Norges anerkjennelse, velger de fortsatt å opprette terrorgrupper som har til hensikt å ramme Israel. På bakgrunn av teori om medienes tolkningsrammer har nyheter blant annet den hensikt å definere problemstillinger, og gjøre moralske bedømminger (Entman 1993). Samtidig som det blir skapt et inntrykk av at anerkjennelsen var en feilslutning, blir det indirekte pekt mot en "løsning" på problemet – nemlig at Norge igjen trekker sin støtte til den palestinske regjeringen. Slik sett tenderer samtlige av nyhetsartiklene ovenfor i samme retning.

Vårt Land valgte å rette søkelyset mot opposisjonens holdninger overfor anerkjennelsen. Men det var også en tendens å ha vinklinger som var kritisk overfor Israels politikk.

Må anerkjenne Israel – Høybråten vil opprettholde press mot den palestinske regjeringen

Dagfinn Høybråten mener det er forhastet av den rødgrønne regjeringen å avblåse presset på de palestinske selvstyremyndighetene (*Vårt Land* 19.03 2007).

Hamas avviser anerkjennelse – Forsker: Overraskende klar tale

Etter samtaler med en rekke Hamas-ledere, fastslår PRIO-forsker Are Hovdenak at anerkjennelsen fortsatt ligger langt frem i tid (*Vårt Land* 29.03 2007).

Refser Israels aksjoner – Henriksen Waage: Svekker egen sikkerhet

Israel svekker egen sikkerhet når de gjenopptar likvidering av Hamas-ledere og pågriper palestinske ministere og parlamentarikere, advarer forskere (*Vårt Land* 25.05 2007).

To av de tre artiklene handler om Hamas og deres holdninger overfor Israel. Den første nyhetssaken tar for seg opposisjonens – personifisert ved KrF-leder Høybråten – holdning overfor den norske beslutningen om å anerkjenne samlingsregjeringen. I artikkelen blir det lagt vekt på at regjeringen ikke lenger vil legge press på den palestinske regjeringen i å anerkjenne Israel. Det blir dannet en logisk forbindelse ved ingressen, som implisitt sier at en anerkjennelse er det samme som å oppgi presset på den palestinske samlingsregjeringen. Dette er en såkalt presupposisjon – en implisitt informasjon som kan leses ut av teksten (Hillesund 1994:17). Forståelsen av at Hamas aldri vil anerkjenne Israel blir forsterket av neste

nyhetsartikkel. Bildet av Hamas som det eneste hinderet for en fredelig løsning er allikevel ikke entydig. I ”Refser Israels aksjoner” er det Israel som blir tildelt rollen som motstander av fred. Artikkelen referer Hilde Henriksen Waage – en tydelig Israel-kritisk kilde. Det blir dermed dannet et konkurrerende virkelighetsbilde hvor det ikke lenger utelukkende er Hamas som forhindrer en fredsløsning. Israels aksjoner, hvor de dreper og pågriper palestinske folkevalgte, medfører at de også setter seg selv i fare. Felles for de tre sakene er at de har en negativ vinkling, det være seg i forhold til Israel eller Hamas. Det innebærer da at den norske anerkjennelsen blir forbundet med negative tendenser i situasjonen mellom Israel og Palestina.

Dagsavisen retter blant annet søkelyset mot hvordan den norske avgjørelsen vil påvirke forholdet mellom Norge og Israel. Nyhetsartiklene skiller seg fra *Dagen* ved at de har en kritisk vinkling i forhold til Israels framturen. Slik framstilte *Dagsavisen* Norges avgjørelse om å normalisere forholdet til den palestinske regjeringen:

Norge først til Gaza

Israel er bekymret for at flere stater skal følge Norge og innlede forbindelser med den nye palestinske regjeringen. Etter flere år på sidelinjen, er Norges rolle i Midtøsten igjen i internasjonalt fokus (*Dagsavisen* 19.03 2007).

Iskaldt mellom Israel og Norge

Statssekretær Raymond Johansen ble i går morges plent avvist av det offisielle Israel – et svar på at Norge normaliserte forholdet til den palestinske regjeringen med Hamas-lederen Ismail Haniyeh i spissen (*Dagsavisen* 21.03 2007).

Israels arrestasjoner dreper forhandlinger

Arrestasjonene av 33 Hamas-topper er dødsstøtet for muligheten for forhandlinger, mener ekspert. En av de mest moderate Hamas-ministrene ble i går fengslet (*Dagsavisen* 25.05 2007).

I motsetning til *Vårt Land* og *Dagen*, vektlegger *Dagsavisen* at Norge igjen har en rolle i Midtøsten. I ”Norge først til Gaza” blir det samtidig fokusert på Israels reaksjon på avgjørelsen. I overskriften i nyhetsartikkel nummer to, blir forholdet mellom Norge og Israel beskrevet som ”iskaldt”. Konnotativt gir det et bilde av at det er sterke motsetninger mellom de to landene, nærmest fiendskap, som følge av anerkjennelsen. Således fokuseres det på de negative konsekvensene ved den norske avgjørelsen. Men grunnlaget for at forholdet mellom de landene har forverret seg, er Israels skyld. I ingressen av nyhetsartikkelen ”Iskaldt mellom

Israel og Norge”, blir Raymond Johansen ”plent avvist” av Israel. Bruken av adverbet ”plent” antyder at Israels avgjørelse var udiplomatisk. Samme dag som denne artikkelen sto på trykk, var Norges anerkjennelse også tema på lederplass i *Dagsavisen*. Den var tydelig kritisk i forhold til hva avisen så på som israelsk absolutisme (se 5.2.3).

Dagsavisens siste artikkel ”Israels arrestasjoner dreper forhandlinger”, er tydelig i forhold til hvilken part som blir framstilt som det største hinderet for fred. Saken er vinklet opp mot en uttalelse fra Are Hovdenak, en forsker fra Institutt for fredsforskning (PRIO). Overskriften er en metafor for hva konsekvensene av Israels arrestasjoner fører, nemlig at forhandlingene nå er i fred med å ”drepes”. Språket i overskriften og ingressen er verdiladet og inneholder krigsmetaforer, hvor Israel er skyld i den konfliktfylte situasjon.

5.4 Hva sier kildene?

Til nå har jeg sett på hvordan nyhetsartiklene i de tre avisene var vinklet, det vil si hva de fokuserte på, ved overskrifter og ingresser. I denne delen vil jeg undersøke nærmere på hvilke kilder *Dagen*, *Dagsavisen* og *Vårt Land* benyttet seg av i de utvalgte nyhetsartiklene.

Relasjonen mellom journalister har ofte blitt beskrevet som en ”dans”, hvor enten den ene eller andre parten fører (Allern 1997 og Gans 1980). Det peker mot at forholdet mellom journalister delvis dreier seg om forhandling og kontroll. I tillegg fungerer kildene ofte som premissleverandører i forhold til hvordan hendelser skal bli tolket, og som jeg drøftet i teorien (se 2.2.1), kan kildebruken blant journalister være preget av deres egne holdninger og forforståelse. I den sammenheng vil kildene ofte underbygge og bekrefte vinklingene i nyhetsartiklene. Derfor vil det være hensiktsmessig å undersøke hvem kildene er og hva de sier, når de kommenterer Hamas’ valgseier og anerkjennelsen av samlingsregjeringen.

5.4.1 Kildene om Hamas

Dagen baserer kildene sine hovedsakelig på politikere. Nærmere bestemt på KrF- og Frp-politikere. Fremskrittspartiets utenrikspolitiske talsmann, Morten Høglund, og KrF-leder Dagfinn Høybråten, er de to som oftest blir benyttet og sitert av *Dagen*. De følgende eksemplene er sitater fra Høglund og Høybråten, i sammenheng med henholdsvis Hamas’ valgseier og anerkjennelsen av samlingsregjeringen.

Norge kan ikke ha noe forhold til en slik regjering, så lenge den ikke anerkjenner staten Israel og avviser bruk av terror... Politiske og økonomisk støtte til Hamas betyr nei til fred og ja til mer vold og terrorisme (Høglund i *Dagen* 24.02 2006).

Skal Hamas ta de forpliktelsene et regjeringsansvar medfører, må organisasjonen i praksis fornekte sitt eget charter... Vi skal forsvare Israels legitime rett til å leve i fred. Vi skal kjempe mot forslag om Israel-boikott, enten de kommer fra SV eller andre (Høybråten i *Dagen* 11.03 2006)

Norges godkjenning av den palestinske samlingsregjeringen er en fatal feilvurdering og en solo-opptreden fra norsk side (Høglund i *Dagen* 22.03 2007).

Det er forhastet av regjeringen å avblåse presset på de palestinske selvstyremyndighetene. Norge må fastholde kravet om at den nye palestinske regjeringen anerkjenner Israel, forplikter seg på inngåtte avtaler og tar avstand fra vold (Høybråten i *Dagen* 19.03 2007).

Som det framgår av sitateksemplene ovenfor, deler Høybråten og Høglund holdningene og standpunktene til *Dagen*. I likhet med hva avisen uttrykte på lederplass, likestiller Frps utenrikspolitiske talsmann støtte til Hamas som støtte til terror. Høglund mener Hamas er en terroristorganisasjon som vil få bedre kår hvis Norge støtter regjeringen. Dette omtales som en ”fatal feilvurdering”. Ifølge Høglund vil den norske beslutningen dermed få alvorlige konsekvenser for israelere. KrF-lederen går ikke like langt i uttalelsene som Høglund. Høybråten mener likevel at Hamas politiske fundament, umuliggjør norsk støtte. I tillegg befester han KrFs uforbeholdene støtte til Israel, samtidig som han mener anerkjennelsen kom for tidlig.

I utgangspunktet er Høglund og Høybråtens uttalelser ikke spesielt oppsiktsvekkende, og trolig delt av en rekke opposisjonspolitikere. Men i journalistikken er det viktig å spørre seg hvorfor kilder utaler seg slik de gjør, og hvilke interesser som kan ligge bak. Det er dette som går under det Allern omtaler som journalistisk kildekritikk (1997) I tillegg til at Høybråten er leder for politisk parti som er bygget på kristendommen, er han i likhet med Høglund, medlem av *Israels Venner*²⁰. Representanter for denne gruppen må forventes å sympatisere med Israel, og være negative til hendelser som de mener truer israelske interesser. Til tross for at *Dagen* gir spalteplass til regjeringspolitikere som stiller seg bak avgjørelsen om anerkjennelse, er det først

²⁰ Israels Venner er en gruppe stortingsrepresentanter som støtter Israel i Midtøsten-konflikten. Gruppen har 27 medlemmer hvor 16 er Frp-politikere og 10 er KrF-politikere: <http://www.israel-miff.no/tema/stortinget/IsraelsVennerPaaStortinget2005-2009.htm>

og fremst kilder som er negative til Hamas og samtidig er pro-israelske, som setter dagsorden. Deres bilde av situasjonen blir i liten grad utfordret av andre perspektiver.

Samtidig benytter *Dagen* seg av andre kilder som har interesse av å presentere hendelsene i et gitt lys. I artikkelen "Kritiserer Norge for støtte til palestinsk terrorstyrke" (28.04 2007), er Israels ambassadør i Norge, Miryam Shomrat, eneste kilde. Enkilde-journalistikken gjentar seg i "Reagerer på Norges anerkjennelse" (20.03 2007), hvor lederen for *Exodus Nord*²¹ utaler seg kritisk i forhold til Norges politikk. Disse eksemplene, hvor personer som støtter Israel i konflikten er eneste kilde, gjør at deres forståelse av situasjonen står uimotsagt. Et annet interessant trekk ved kildebruken til *Dagen*, er fraværet av palestinske røster. I kjølvannet av Hamas' valgseier og anerkjennelsen av samlingsregjeringen, blir kun to palestinske kilder direkte eller indirekte sitert i *Dagens* nyhetsartikler.

Mahmoud A-Zahar sa denne uken at de kunne klare seg uten de "sataniske" pengene fra USA, og at det ikke ble aktuelt å gi etter for amerikansk eller europeisk press bare for å beholde bistanden. A-Zahar la til at mye av bistanden aldri nådde frem men i stedet ble tatt av korruperte ledere (A-Zahar i *Dagen* 15.02 2006).

– Var Hamas' valgseier et resultat av israelsk "okkupasjonspolitikk"? Nei, mener palestina-arabisk professor. - Det palestinske valget var like mye en protest mot Fatahs politikk og korrupsjon, sier Sari Hanafi ifølge Noradbladet Bistandsaktuelt. (Hanafi i *Dagen* 22.03 2006).

På bakgrunn av uttalelsene til en av stifterne av Hamas, Mahmoud A-Zahar, blir det skapt et bilde av partiet som styrt av politikere som ikke ønsker å forhandle. De ønsker ikke å motta "sataniske penger". Sammenlignet med kildebruken i *Vårt Land* og *Dagsavisen*, som jeg snart kommer til, framstår Hamas' representanter da som umulige å samarbeide med. I artikkelen "Det palestinske valget var en protest mot korrupsjon" (*Dagen* 22.03 2006) utelukkes Israels okkupasjon av palestinske områder som en faktor i valget av Hamas. I artikkelen refereres en palestinsk professor som har blitt intervjuet av bladet *Bistandsaktuelt*²². I denne artikkelen er det imidlertid ikke noe utsagn fra professoren som utelukker at Israels okkupasjon har påvirket valgresultatet. Det er en holdning som han blitt tillagt i ingressen fra *Dagens* side. Bruken av de palestinske kildene reflekterer dessuten et fiendebilde i forhold til vestlige land

²¹ Exodus Nord ble opprettet i 1994, og organisasjonen har som formål å hjelpe jøder i emigrasjonsprosessen fra tidligere Sovjet til Israel: <http://www.exodusnord.org/>

²² Artikkelen i Bistandsaktuelt kan leses her: <http://www.bistandsaktuelt.no/default.asp?ID=3953&t=a>

noe som også kan tas til inntekt for å frita Israel for ansvar i forhold til valgresultatet. I tillegg framkommer det av anførselstegnene ved ordet ”okkupasjonspolitikk” at *Dagen* ikke er enig i den beskrivelsen.

Vårt Land har et bredere kildeutvalg enn *Dagen*. De benytter seg av personer som i har ulike holdninger og standpunkt om Hamas’ valgseier og anerkjennelsen av samlingsregjeringen. *Vårt Land* bruker også kristne kilder, men gjenbruken av disse er ikke like tydelige som hos *Dagen*. I tillegg baserer *Vårt Lands* nyhetsartikler seg på ekspertkilder/autoriserte vitere (se 2.2.1) som er kritiske i forhold til Israelsk og vestlig politikk. Her følger et utvalg av sitater fra kildene i *Vårt Lands* nyhetsartikler.

- Israel vil nå kanskje angre seg for at de ikke strakte seg litt lenger og tilbød Yasser Arafat en avtale palestinerne kunne godta. I stedet har de endt opp med en palestinsk regjering som har langt mindre å gi, sier Hovdenak (Hovdenak i *Vårt Land* 27.01 2006).

- Partiet vil bidra til en islamisering av det palestinske samfunnet, mens vi ønsker et mest mulig pluralistisk samfunn. Håpet er at Hamas vil utvikle seg til et annet og mer moderat parti (Haugen i *Vårt Land* 27.01 2006).

- Folk i Bethlehem merker knapt noen forskjell. Hamas har ikke lagt hindringer i veien for oss kristne, men de har heller ikke klart å gjøre noe med Bethlehems økonomiske underskudd, sier Raheb til *Vårt Land* (Raheb i *Vårt Land* 30.01 2006).

- Hamas er mye ærligere. De sier de vil ha en islamsk stat, og de kommer til å gjennomføre det, sier Weiner. – Om noen år blir Palestina en religiøs Disneypark, med mange religiøse minnesmerker, men ingen kristne som bor der, mener Weiner (Weiner i *Vårt Land* 30.01 2006).

Som utvalget av sitatene viser, benytter *Vårt Land* seg av ulike kilder med forskjellige holdninger i forhold til Hamas’ valgseier. Ekspertkildene Are Hovdenak og Justus Weiner er begge forskere med solid kompetanse i forhold Israel/Palestina-konflikten. Mens Hovdenak ved fredsforskningsinstituttet Prio, mener at Israels lite tilnærmingsvennlige politikk har vært en faktor i valget av Hamas, mener Weiner at valgresultatet viser økende grad av radikalisering av palestinerne. Det vil føre til at kristne vil bli drevet bort fra palestinske områder på grunn av Hamas’ islamisme. Det er ikke nødvendigvis motsetninger mellom disse to holdningene, men det viser likevel en ulik forståelse av hva det bør fokuseres på.

Samtidig blir framstillingen moderert av en såkalt konsekvens ekspert. Den palestinske presten Mitri Raheb, som selv lever i et område hvor Hamas styrer, mener kristne ikke har noen grunn til å frykte det islamistiske partiet. Eksemplene viser at det ikke er én forståelse av Hamas som er dominerende. *Vårt Land* tillater i større grad at konkurrerende virkelighetsbilder kommer på trykk. For samtidig som avisen fokuserer på økende grad av islamsk fundamentalisme, og kristnes forverrede situasjon i Midtøsten, bidrar kildebruken i avisen til at bildet av Hamas nyanseres. Dette ble også gjenspeilet i *Vårt Lands* lederartikler i etterkant av det palestinske valget.

Den samme tendensen i kildebruken til *Vårt Land* gjentar seg i etterkant av anerkjennelsen av samlingsregjeringen. Det kan tyde på at avisen mener det er viktige å veie ulike forståelser opp mot hverandre. Samtidig som Høybråtens uttalelse om at det var en forhastet avgjørelse, og Hamas presenteres som det største hinderet for fred, modereres dette bildet av Israel-kritiske kilder. Det vil si kilder som er negative til den politikken landet fører. KrF-lederens uttalelser blir allikevel vektlagt som betydningsfulle i forståelsen av anerkjennelsen.

- Norge må fastholde kravet om at den nye palestinske regjeringen anerkjenner Israel, forplikter seg på inngåtte avtaler og tar avstand fra vold (Høybråten i *Vårt Land* 19.03 2007).

- Det er forståelig at Israel treffer mottiltak mot rakettangrepene fra Gaza, men massearrestasjoner av politikere på Vestbredden – langt borte fra Gaza – bidrar bare til mindre sikkerhet for Israel (Waage i *Vårt Land* 25.05 2007).

Høybråten fastholder sin tidligere påstand om at Hamas må endre seg. De må gjøre endringene for at det i det hele tatt kan rettferdiggjøres å forholde seg til samlingsregjeringen. Men Israel-kritiske kilder som Hilde Henriksen Waage, tegner et bilde hvor Israel er ansvarlig for den fastlåste situasjonen. Politikken de fører, i tillegg til å være overdrevne maktovergrep, skader deres egen sikkerhet. Dermed er det ikke bare Hamas som utgjør en fare for israelere, men også deres egne folkevalgte, mener hun. I motsetning til lederartiklene ligger det da føringer i nyhetsartiklene hvor Israel og politikken de fører, blir kritisert.

Dagsavisen benytter seg i stor grad av ekspertkilder som representerer ulike norske organisasjoner. Men de skiller seg ut ved i større grad å sitere palestinske politikere, blant annet fra Hamas. De søker ikke spesifikt etter kristne kilder som *Vårt Land*. Mens tendensen til å bruke norske opposisjonspolitikere var tydelig i *Dagen* og tilstede i *Vårt Land*, unngår

Dagsavisen i stor grad å bruke disse. Av det totale utvalget av nyhetsartikler i sistnevnte avis, er det bare én artikkel ”- Inviter Hamas på offisielt besøk” (16.03 2006), som tar for seg opposisjonens synspunkter – nærmere bestemt Erna Solberg og avdøde Jon Lilletun. Det inkluderer både valget av Hamas og den påfølgende anerkjennelsen. Bakgrunnen for det er trolig avisens ideologiske ståsted, hvor den rødgrønne-regjeringens meninger blir vektlagt framfor opposisjonens. Fraværet av Hamas-kritiske norske politikere og bruken av palestinske kilder er dermed den mest fremtredende trenden i avisen.

- Vi vant fordi vi var troverdige, modige og villige til å ofre oss, sa en lykkelig Hamas-leder Ismail Haniyeh, i Gaza. Han forsøkte samtidig å berolige kritikere ute i verden. – Dere har ingenting dere trenger å være redde for, sa han med et smil (Haniyeh i *Dagsavisen* 27.01 2006).

- Vårt samfunn er blitt infiltrert av all slags korrupsjon: Politisk korrupsjon, økonomisk korrupsjon, administrativ korrupsjon og moralsk korrupsjon. Vi lider mer eller mindre under en moralsk krise. Derfor vil vi gjøre vårt beste for å rette opp i situasjonen, i samarbeid med og i samråd med alle velmenende palestinere, også våre brødre i Fatah, sa Rajoub (Rajoub i *Dagsavisen* 28.01 2006).

- Hvis Hamas, som ikke anerkjenner avtalene med oss, og som ikke er villig til å stanse volden, setter oss i en situasjon der vi vil måtte konfrontere en terrororganisasjon, vil ingen være immun, sa Mofaz i går (Mofaz i *Dagsavisen* 08.03 2006).

- En tilbaketrekking lik den vi så i Gaza, med kyss og klem, vil ikke gjenta seg, sa bosetterlederen Pinchas Wallerstein fra Ofra; nordøst for den palestinske byen Ramallah (Wallerstein i *Dagsavisen*)

I tillegg til at disse sitatene viser at *Dagsavisen* benytter seg av palestinske politikere som kilder, illustrer bruken en trend som skiller seg ut. I motsetning til i *Dagen*, framstår ikke kildene i *Dagsavisen* like konfronterende. De gir en beskrivelse av hvorfor Hamas ble valgt og framstiller Hamas-lederen Haniyeh som samarbeidsvillig. I samme artikkel, ”Hamas vil ruste opp moralen” (28.01 2006), blir det likevel rettet fokus mot partiets fundamentalistiske ståsted ved at de ønsker at Koranen skal være styrende i folks liv. Dette gir et bilde av at Hamas ikke er et hvilket som helst parti, men et parti som ønsker et styre basert på islam og sharia-logivning.

Dagsavisen referer kilder hvor israelske politikere framstilles som lite samarbeidsvillige. Fokuset på Israels manglende samarbeidsvillige ble vektlagt blant annet i lederen ”Israels

alenegang” (11.03 2006). Dette kan også sees i sammenheng med at en israelsk bosetter blir brukt som kilde. Dermed blir søkelyset rettet mot en problematikk som er fraværende i nyhetsdekningen i *Vårt Land* og *Dagen*: Israels okkupasjon av palestinske områder. Bosetteren Wallerstein framstår som like aggressiv og klar til å bruke vold som Israels forsvarsminister. Kildebruken og fokuset på israelsk vilje til å bruke voldsmakt er dermed annerledes i *Dagsavisen*, enn i de to kristne avisene. Ifølge Cook (2005) inneholder de fleste nyhetsfortellinger et konfliktraspekt hvor tildeling av roller som protagonist og antagonist er framtrepende. Således framstår ikke Hamas-politikere som det eneste hinderet for en fredsløsning. Denne trenden kommer også til uttrykk i omtalen av den norske anerkjennelsen av samlingsregjeringen.

- Ikke la dere lure, sa Olmert myntet på land i Europa. – Regjeringsplattformen til denne regjeringen oppfyller ikke deres egne krav, den støtter terroren og den anerkjenner ikke Israels rett til å eksistere, sa han (Olmert i *Dagsavisen* 19.03 2007).

- At utdanningsministeren er blant de arresterte er et klart signal om at Israel ikke ønsker å snakke med Hamas. Det er også et signal om at ingen Hamas-topper er trygge, heller ikke politikere som har noen innflytelse på den militære grenen, sier Hovdenak (Hovdenak i *Dagsavisen* 25.05 2007).

Igjen gir en israelsk kilde, nærmere bestemt statsminister Ehud Olmert, et bilde av samlingsregjeringen som bygget på terrorisme. Han sier klart at andre land ikke må følge Norges eksempel og anerkjenne regjeringen. PRIO-forsker Are Hovdenak på sin side retter sterk kritikk mot Israels politikk som han mener dreper forhandlinger. Et interessant poeng er at både *Dagsavisen* og *Vårt Land* benytter seg av denne kilden, men i *Dagsavisen* er han sitert på uttalelser som er mer Israel-kritiske enn i den kristne avisen. Det kan tyde på journalistens egne holdninger er bestemmende i forhold til hvilke sitater som blir brukt og hvilke spørsmål som blir stilt. Det vil si, hva journalistene velger å fokusere på (se 2.2.1).

6. Avslutning

Som det framgår av funnene i analysen av *Dagen*, *Dagsavisen* og *Vårt Lands* mediedekning, er det tydelige skillelinjer mellom avisene. Det som er mest iøynefallende er hvor forskjellig de tre avisene forstår og framstiller hendelsene. Det gjenspeiles både på lederplass og i nyhetsartiklene.

I dette kapittelet vil jeg trekke de store linjene i forhold til hvilke holdninger og standpunkt som framkom ved mediedekningen i de tre avisene. I tillegg vil jeg diskutere og drøfte gjennomføringen av oppgaven, samt diskutere underliggende årsaker for hvorfor mediedekningen framsto slik den gjorde.

6.1 Oppsummering av hovedtrekk

Dagen mener valgseieren er et vendepunkt som innebærer at Israel nå står overfor en stor trussel. Hamas er terrorister med et mål for øye, og det er å utslette Israel (*Dagen* 27.01 2006). Partiet vil ikke vike, og kommer til å jobbe for det målet – uansett. Dermed må Norge og Vesten boikotte regjeringen og slutte å arbeide for en tostatsløsning. Samarbeid med palestinerne under de nåværende omstendighetene, betyr å støtte kampen for å utslette Israel (*Dagen* 20.02 2006). Å samarbeide med den palestinske regjeringen, blir framstilt som et svik overfor Israel og som en utmeldelse fra ”virkelighetens verden” (*Dagen* 27.01 2007). Beskrivelser av Hamas som ”panarabisk” og ”globalistisk” peker mot at partiet ikke vil være fornøyd før de har underlagt seg store landområder. For *Dagen* er valget av Hamas dermed en bekreftelse på hva de har ment siden opprettelsen av Israel. Valgseieren var en bekreftelse på noe avisen har ment i flere tiår (Hirsch 2005); nemlig at en tostatsløsning er umulig. Bakgrunnen for dette framgår av lederartiklene og peker mot en økende grad av radikal islamisme som umuliggjør samarbeid. Valget av Hamas markerte dermed ”dødsstøtet” for troen på en moderat palestinsk stat.

Kildene som refereres i nyhetsartiklene er ofte politikere som er medlem av Israels Venner, eller andre som underbygger *Dagens* egne redaksjonelle linje. Konkurrerende forståelser og virkelighetsbilder er tilnærmet fraværende. Nyhetsbildet som blir konstruert er vinklet opp mot hendelser og uttalelser som umuliggjør samarbeid med palestinerne under Hamas ledelse. Frps Morten Høglund uttalelse til *Dagen* der han sier ”politisk og økonomisk støtte til Hamas

er en støtte til mer vold og terror” (i *Dagen* 24.02 2006) underbygger holdningene og standpunktene som framkommer i lederartiklene til *Dagen*.

Vårt Land uttrykker også skepsis i forhold til Hamas’ valgseier, men de framstilte ikke hendelsen som en bekreftelse på at en tostatsløsning er umulig. Partiet blir likevel framstilt som et hinder for en fredsløsning. Partiet er grunnlagt på at ”Israels eksistens er blasfemi” mener avisen (*Vårt Land* 27.01 2006). *Vårt Land* hevder at Hamas ikke kommer til å endre det standpunktet fordi det er religiøst begrunnet. Dermed blir partiet framstilt som statisk og at de i uoverskuelig framtid vil være bundet av sitt politiske charter, og kampen for utslettelse av staten Israel. ”Det kommer de ikke til å gi seg på”, skriver avisen (*Vårt Land* 27.01 2006). *Vårt Land* hevder at andre medier er naive dersom de tror at Hamas kan endre sitt ideologiske fundament som er grunnfestet i religiøse dogmer. Likevel argumenterer ikke *Vårt Land* for å kutte forbindelsene til partiet før de har fått vist hva de står for i praktisk politikk (*Vårt Land* 21.02 2006).

Da det blir klart at Hamas vil regjere alene, skjer det allikevel en holdningsendring i avisen: ”Det ville være galt å gi sin anerkjennelse til en regjering som vil utslette en nabo fra kartet” (*Vårt Land* 20.03 2006). Likevel inntar ikke *Vårt Land* et like bastante standpunkt som *Dagen*. Dette blir tydeliggjort etter at Norge anerkjenner samlingsregjeringen hvor Hamas er med. Den avgjørelsen stiller avisen seg bak, men under visse betingelser. Hvis Hamas fortsetter sine rakettangrep mot sivile i Israel, bør støtten trekkes (*Vårt Land* 22.03 2007). Dermed har *Vårt Land* en pragmatisk holdning overfor Hamas hvor støtten er avhengig av hvordan partiet opptrer.

Når det gjelder nyhetsartiklene blir fiendebildet av Hamas forsterket i kjølvannet av valgseieren. Som eneste avis knytter *Vårt Land* hendelsen opp mot forfølgelse og vold mot kristne i Midtøsten (*Vårt Land* 30.01 og 01.02 2006). *Vårt Land* åpner allikevel opp for kilder med motstridende syn på nyhetsplass, både i etterkant av valgseieren og anerkjennelsen av samlingsregjeringen. Til tross for at kritikken mot Israel i stor grad er fraværende på lederplass, er ikke bildet like entydig i nyhetsartiklene. Slik sett har *Vårt Land* flere fellestrekk med *Dagsavisen* enn *Dagen* når det gjelder nyhetsdekningen. *Vårt Land* tenderer mot kristne kilder, men benytter seg også av personer som er Israel-kritiske (*Vårt Land* 27.02 2006 og 25.05 2007). *Vårt Land* har imidlertid mest til felles med *Dagen* når det gjelder holdningene som uttrykkes på lederplass.

Dagsavisen mener Hamas ikke er bundet av sitt politiske charter, og at de har vist evne til moderasjon og tilbakeholdenhet til tross for Israelske angrep (*Dagsavisen* 28.01 2006). *Dagsavisen* er likevel kritiske i forhold den religiøse fanatismen som gjør seg gjeldende i partiet. Men avisen mener Israel er et like stort hinder for en fredelig løsning som Hamas, og skriver at det vil være feil å avskrive partiet før de får vist hva de står for (*Dagsavisen* 11.03 2006). Således har *Dagsavisen* i likhet med *Vårt Land*, en pragmatisk holdning overfor Hamas. Men i motsetning til de to kristne avisene er kritikken mot Israel mye tydeligere. *Dagsavisen* har forståelse for at Israel har problemer med å samarbeide med Hamas, men mener allikevel landet fører en svært kritikkverdig politikk: ”Nå er det ikke noe nytt at Israel likviderer Hamas-ledere, men å komme med slike trusler i en avgjørende fase i regjeringsdannelsen i de palestinske områdene, er en voldsom provokasjon som ikke fører noe godt med seg” (*Dagsavisen* 11.03 2006). Kritikken mot Israel gjentar seg i etterkant av anerkjennelsen av den palestinske samlingsregjeringen, som *Dagsavisen* mener var en riktig beslutning (*Dagsavisen* 25.03 2008).

På nyhetsplass rettes fokuset i stor grad mot palestinske politikere. De får anledning til å framføre sine synspunkter og tanker. De framstår heller ikke så uvillige til å samarbeide med omverdenen som man kan få inntrykk av ut fra *Dagens* nyhetsartikler. Samtidig blir synspunktene til medlemmer av den rødgrønne regjeringen i stor grad vektlagt, mens opposisjonens synspunkter nærmest er fraværende. Dermed er det medlemmer av den norske regjeringen som definerer hvordan den politiske forståelsen av de to hendelsene blir.

Mens det var en tendens i å benytte seg av Israel-kritiske kilder i *Vårt Land*, er dette et enda tydeligere trekk ved *Dagsavisens* nyhetsartikler. Lederartiklene tillegger Israel et tungt ansvar for å finne fram til en fredelig løsning på konflikten. Det blir også blir underbygget av kildebruken i nyhetsartiklene. Kilder som Hilde Henriksen Waage, Are Hovdenak og Frida Nome er alle representanter for det synet at Hamas bør være en samarbeidspartner for Norge (*Dagsavisen* 27.01 2006 og 25.05 2007). Samtidig er de kritiske i forhold til politikken Israel og vestlige land har ført. Deres synspunkter og forståelse av situasjonen i Midtøsten som ekspertkilder blir dermed i stor grad vektlagt. Det fører til at nyhetsbildet i *Dagsavisen* skiller seg tydelig fra det i *Dagen*, og i større grad fokuserer på tilnærming til Hamas enn tilfellet er i *Vårt Land*.

Det viktigste som skiller *Dagsavisen* fra de to kristne avisene er at de åpner for at Hamas kan endre sitt standpunkt om å utslette Israel. Hamas blir heller ikke framstilt like låst i sin politikk og religiøse oppfatninger som tilfellet er i *Vårt Land* og *Dagen*. Mens kritikk av Israels politikk er fullstendig fraværende i *Dagen* og svært forsiktig i *Vårt Land*, framviser *Dagsavisen* en tydelig Israel-kritisk holdning i lederartiklene

Men hva kommer så disse forskjellene av, og først, hvor troverdige er forskningsfunnene?

6.2 Evaluering av analysen

Som det ble nevnt innledningsvis i oppgaven har jeg forsøkt å besvare problemstillingen med en eksplorerende tilnærming. Oppgaven er etter min viten den første journalistiske studien som har satt søkelyset på kristne dagsaviser og hvordan den redaksjonelle grunnholdningen i disse avisene kan påvirke mediedekningen. For å undersøke det har jeg valgt en kvalitativ metodisk tilnærming i analysen og tolkningen av tekstene. Selv om denne typen tilnærminger har vært kritisert (Gentikow 2005:56-57), har jeg funnet den hensiktsmessig i min studie. Den kvalitative metoden har ikke som mål å finne "sannheten", men heller å gi innsikt og innblikk i spørsmål som kan være vanskelig tilgjengelig med andre typer metodiske tilnærminger.

Til tross for at kvalitative studier vitenskaplig sett representerer utfordringer i forbindelse med reliabilitet og validitet – har jeg forsøkt å minimere disse problemene. Problemstillingen er avgrenset til å gjelde den kristne dagspresse innenfor et avgrenset tidsrom, med søkelyset på to hendelser (se 3.1-3.1.1). Samtlige leder- og nyhetsartikler i de tre avisene i forbindelse med disse hendelsene – innenfor et avgrenset tidsrom – utgjør det empiriske datamaterialet. Dermed har det ikke vært gjort et utvalg hvor noen avistekster har blitt luket bort på bakgrunn av visse kriterier. Således er datamaterialet relevant i forhold til problemstillingen og dermed også pålitelig. Men hvor troverdig er egentlig funnene i min analyse? Ville en annen forsker kommet til de samme resultatene?

Den eneste måten å besvare det spørsmålet er at en annen forsker tar for seg datamaterialet og gjennomfører sin egen analyse. Derfor har jeg også lagt ved samtlige av tekstene slik at andre har en mulighet til å etterprøve mine funn. Ved å stille de samme spørsmålene og gjennomføre analysen med en lignende metodisk tilnærming, vil da troverdigheten av analysen kunne bli testet. Hvis funnene og konklusjonen til en annen forsker samstemmer

med mine, vil jeg da ha tilfredstilt en god intersubjektivitet. Min metodiske tilnærming overfor det empiriske datamaterialet er allikevel en tolkning. Ifølge Bergström og Boreus vil kompleksiteten av tolkningen være avhengig av hvilke spørsmål man arbeider med (2005:23). Den metodiske tilnærmingen jeg har benyttet, har ikke hatt et klart begrepsskjema eller formulerte hypoteser. I stedet har jeg jobbet ut fra en ”åpen” problemstilling som i liten grad har lagt føringer for hvilken metodisk tilnærming jeg brukte overfor det empiriske datamaterialet. Jeg rettet søkelyset mot hvilke holdninger og standpunkter som framkom ved mediedekningen til avisutvalget. I den sammenheng har jeg definert hva jeg mener med de to termene; holdninger og standpunkter (se 1). I tillegg har jeg benyttet meg av tekstanalytiske verktøy og begreper fra ulike metoder, med den hensikt å gripe den manifeste og latente betydning i tekstene (se 3.2).

I oppgaven har jeg sett hver tekst som unik og gitt utdrag fra samtlige lederartikler. I tillegg har jeg forsøkt å unngå å gi et karikert bilde av tekstene ved overtolkning, det vil si å tillegge tekstene mer- og med-betydninger som det ikke er grunnlag for. Jeg har forsøkt å være konsistent i presentasjonen av funnene i undersøkelsen, og ikke underslått eller undervurdert data på bakgrunn av subjektive valg.

Som jeg tok opp i metodedelen (se 3.1.1), er det lettere å undersøke holdninger og standpunkter ut fra lederartikler enn fra nyhetsartikler. I tillegg har jeg gitt færre teksteksempler fra nyhetsartiklene. Tolkningen og analysen av nyhetsartiklene kan derfor ha en lavere reliabilitet sammenlignet med lederartiklene. Bakgrunnen for valget av denne tilnærmingen overfor nyhetsartiklene ble klargjort i metodedelen (se 3.2). Hensikten med analysen av nyhetsartiklene var dermed å undersøke tendenser ved mediedekningen i de tre avisene sett i et helhetlig perspektiv.

Når det gjelder de semi-strukturerte informantintervjuene av redaksjonsmedarbeiderne i de to kristne dagsavisene, er det åpenbare reliabilitetsspørsmål knyttet til disse (se 3.3). Jeg mener allikevel intervjuene har vært en styrke i forhold til oppgavens funn. Informasjonen som disse gav har i stor grad bidratt til å kontekstualisere og tydeliggjøre sammenhengen med de holdningene og standpunktene som kom til uttrykk i mediedekningen, og da særlig i lederartiklene. Jeg mener derfor det var riktig å få et innblikk i hvordan to sentrale redaksjonsmedarbeidere forholdt seg til Israel/Palestina-konflikten, Hamas og sin kristne tro.

Generalisering er et annet viktig moment i en forskningsoppgave, og ifølge Gentikow (2005) er det ett av spørsmålene som har voldt kvalitative forskere store problemer. Generalisering innebærer å gjøre slutninger fra noe vi vet til noe vi ikke vet (Østbye m.fl. 2002:239). Det vil si at på grunnlag av fakta eller data som kan dokumenteres, utvikler vi andre hypoteser eller ideer som kan overføres til andre samfunnsfenomen som ikke har vært forskerens umiddelbare hensikt å besvare. For min del innebærer generalisering om jeg kan overføre funnene i analysen av mediedekningen til den kristne dagspresse i forhold til temaet i problemstillingen, til å representere et generelt bilde av hvilken rolle *Dagen* og *Vårt Land* har i presse-Norge. I de neste avsnittene vil jeg derfor presentere noen tanker og argumenter til hvordan mine funn kan generaliseres.

I sammenheng med oppgavens formål er det dermed sentralt å stille spørsmålet: reflekterer mediedekningen i *Dagen* og *Vårt Land* avisenes kristne ståsted?

6.3 Kristne føringer i mediedekningen?

Ifølge Hirsch så forholdt både *Vårt Land* og *Dagen* seg til konflikten i Midtøsten ved kristen argumentasjon. Landløftet i Bibelen, blant annet, ble brukt for å rettferdiggjøre israelske handlinger. Bibelhenvisninger og bibelsitater underbygget at Israel hadde en rettferdig sak. Mens dette gradvis endret seg for *Vårt Land*, og de gikk vekk fra å bruke Bibelen for å forstå og tolke situasjonen, skjedde ikke det samme i *Dagens* redaksjonslokaler (Hirsch 2005).

Mine funn, derimot, viser at Bibelen ikke blir brukt som et argument i lederartiklene i *Vårt Land* og *Dagen* – i hvert fall ikke eksplisitt. Det er bare én leder som referer til Bibelen, og den står i ” Hamas og Indremisjonen ” (*Dagen* 27.03 2007). Hensikten var da å tydeliggjøre hva som skilte kristendommen fra islam. For Hove var det også et poeng han framhevet: ”Islam skiller ikke mellom politikk og religion slik som kristendommen gjør” (i intervju 05.03 2008). Men betyr fraværet av bibelhenvisninger at avisenes kristne grunnholdning, og journalistenes egen tro er irrelevant? Er det bare etiske og politiske grunner til at *Vårt Land* og *Dagen* er solidariske overfor Israel og jødene?

Mine funn peker i retning av at den religiøse overbevisningen til journalistene jeg intervjuet, og den redaksjonelle kristne grunnholdningen, faktisk betyr noe. Bakgrunnen for at argumentasjonen i medietekstene ikke direkte kan sies å være forankret i kristne dogmer, kan

være et bevisst valg. Både Rimehaug og Hove ga utrykk for at deres solidariske holdning overfor Israel og jødene, bunnet i etiske og kristne syn. Det som da er interessant var at argumentasjonen i lederartiklene var basert på allmenngyldig resonnementer, framfor eksklusivt kristne argumenter som henviser til Bibelen. Hvis vi ser dette i en større sammenheng, kan det være et resultat av en diskurs hvor henvisninger til Bibelen har liten slagkraft i politikken. Frp og andre som sympatiserer med Israel, som ikke er kristne, kan da finne en felles grunn når religiøse dogmer ikke brukes som argument.. Med en mer allmenngyldig argumentasjon kan dermed kristne og ikke-kristne finne et meningsfelleskap.

I et større utvalg av saker på den politiske dagsorden, er dette – etter mitt skjønn – en fremtredende tendens. I debatten om abort blir for eksempel etiske argumenter om fosteret føler smerte, og veien mot ”sorteringsamfunnet” vektlagt. Det samme gjelder i debatten om homofili hvor argumentet for at dette er unormalt og en sykdom blir vektlagt i like stor grad som at det er synd og strider mot Guds ord. Flere saker kunne nevnes (for eksempel ny ekteskapslov), men poenget er at selv om argumentasjonen er annerledes – er ikke nødvendigvis holdningene og standpunktene det. Dette tar religionssosiologen Pål Repstad opp, og skriver at religiøse legitimeringer trenger begrunnelser for å være troverdig i et delvis sekularisert samfunn (2002:32). Det vil si argumenter som ikke utelukker ikke-troende.

I den sammenheng er det interessant å trekke fram tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik som eksempel. Samtidig som han er kristen og ga støtte til en rekke frelsesarrangementer, blant annet i Midtøsten, klargjorde han aldri at valget var gjort på bakgrunn av sin kristne tro (Brekke 2002). Odd Sverre Hove og Erling Rimehaug, derimot, er tydeligere når de forteller hvordan deres tro innvirker på forståelsen av Israel/Palestina-konflikten. For *Vårt Lands* kommentarredaktør inspirerer hans kristne tro, og oppfattelsen av Jesus som menneskenes frelser, til en språkbruk og en innstilling hvor han forsøker å se Israel/Palestina-konflikten i større perspektiv.

Mens noen ville si at den kristne avisoppgaven var til enhver tid å være på Israels side, så vil jeg si at den viktigste oppgaven er å få forståelse for begge sider. Andre vil jo mene at man skal stå på den undertryktes parts side – altså være partisk for palestinerne (Rimehaug i intervju 20.03 2008).

For Rimehaug er det ingen motsetning mellom det å være en kristen sionist, som ser på opprettelsen av Israel som Guds plan, og samtidig mene at palestinerne har en rettferdig sak.

Hove har mange av de samme teologiske synspunktene, men han ser allikevel politiske hendelser i Midtøsten i lys av kristne profetier (se 4.2). For Hove og Rimehaug er konflikten en del av et større bilde. Spørsmål om hvilke landområder som tilhører hvem, forstås ikke bare på bakgrunn av Folkeretten eller politisk pragmatiske hensyn. Tanker om at et visst landområde har blitt skjendet av Gud til jødene – har også betydning. Hove mener at disse tankene – hvor muslimer, jøder og kristne anser blant annet Israel og Jerusalem som sine hellige områder, som de har en gudgitt rett til – er en årsak til motsetninger.

Det er jo voldsomt sterke fronter; det er full clash. Det er komplett uforenlige motiver. Det finnes etter mitt skjønn ikke kompromissløsninger som er tenkelige. Det er bare én fredsløsning for Midtøsten som jeg vet om, og det er at islamistene må av bitter erfaring skjønne – at de med makt – ikke kan fjerne Israel igjen. Det må de få overbevisende demonstrert slik at de simpelthen skrinlegger det (Hove i intervju 05.03 2008).

Problemet blir da å avgjøre hvilke holdninger og standpunkt som bygger på teologi og hvilke som er et resultat av rent politiske og etiske hensyn. Slik jeg ser det er det en vekselvirkning mellom disse to tankebanene. Til tross for at det kan være et ideal å skille religion og politikk fra hverandre, er de så sterkt forbundet – både på individnivå og i et historisk og samfunnsmessig perspektiv. Dermed er det vanskelig å konkludere med at en enkelt holdning eller standpunkt er motivert av kristen teologi. Det er da viktigere å se på generelle tendenser i mediedekningen som framgår av leder- og nyhetsartiklene. Det fordi tolkningene og forståelsen av jødernes og Israels betydning innenfor den kristne frelsesforståelsen, har endret seg historisk (NTSF 2006) – noe de sikkert kommer til å gjøre igjen.

Vårt Land og *Dagen* henvender seg allikevel til kristne lesere, og de har en kristen redaksjonell grunnholdning. Redaktørene jeg snakket med, mener det religiøse aspektet i Israel/Palestina-konflikten er undervurdert. I den sammenheng står *Dagen* last og brast på Israels side, på bakgrunn av bibelske og etiske hensyn. *Vårt Land* er mer forsiktige og ønsker ikke å være for tydelige i sine standpunkt – enten det er i retning rettferdiggjørelse av israelske handlinger eller fordømmelse av disse. Samtidig som de må ta avstand fra Hamas' holdninger og teologiske fundament, kan de heller ikke bruke Bibelen til å rettferdiggjøre det de skriver på lederplass. Det er viktig å merke seg at disse avisene, i likhet *Dagsavisen*, ikke skriver i et verdimesig vakuum. De har flere hensyn å ta, både i forhold til leserne og i forhold til å være tro mot sin redaksjonelle grunnholdning.

Jeg har ingen empiriske data som viser hva leserne til *Dagen* og *Vårt Land* mener og tror. Derfor blir det vanskelig å si om de deler synspunktene som blir uttrykt i lederartiklene, eller om leserne er enige i forhold til nyhetsbildet som blir konstruert. Men en indikasjon på at de faktisk deler synet til avisene, er at de fortsatt velger å abonnere. Ifølge tall fra Mediebedriftenes Landsforening, leses *Vårt Land* og *Dagen* som nevnt nesten utelukkende av abonnenter. I tillegg så er opplaget til avisene stabilt (Mediebedriftenes Landsforening 2007). Det kan indikere at avisene har funnet en balanse i forhold til mediedekningen, blant annet av Israel/Palestina-konflikten, som har gjenklang blant leserne. Det mener også Odd Sverre Hove:

Det er en bølge av kristenfolk som lengter etter alternative nyheter, og som sitter med et ubehag når de hører på morgennyheter på radio og på vinklingen der. De vil gjerne ha alternative versjoner. Så det betyr en god del for avisens faktiske oppslagsstilling at vi har denne profilen (Hove i intervju 05.03 2008).

Dermed fyller *Vårt Land* og *Dagen* ulike roller som kristne aviser. Den sistnevnte henvender seg til bibeltro kristne som hovedsakelig har tilknytting til frikirker og frimenigheter i Den norske kirke. *Vårt Land* retter seg mot et bredere spekter av lesere, og er en premissleverandør i forhold til flere. Når det gjelder *Vårt Land* vil leserne trolig ha ulike oppfatninger om Israel/Palestina-konflikten. Det er imidlertid rimelig å anta at *Dagens* og *Vårt Lands* kristne profil – i samspillet med sine kristne lesere – faktisk innvirker på mediedekningen av Israel/Palestina-konflikten. Det som er vanskelig, er å konkludere – og finne konkrete eksempler på – når kristne forestillinger påvirker standpunkt og holdninger. Det er imidlertid grunnlag for å hevde at forestillinger om religion og politikk som to atskilte sfærer er forenklet (Brekke 2002). Intervjuene og analysen av leder- og nyhetsartiklene, viser direkte og indirekte en sammenheng mellom religiøse og politiske holdninger som virker inn på forståelsen av Hamas og Israel/Palestina-konflikten.

6.4 Motkulturelle aviser?

Både *Vårt Land* og *Dagen* bygger på en kristen redaksjonell grunnholdning som er uttrykt i visjonsdokumenter og statutter (se 2.6). Disse tar til orde for å vinkle nyheter i lys av kristendommen og ”ta til gjenmæle” mot angrep på ”kristne grunnsannheter”. Vi lever i en tid hvor spørsmålet om religiøse oppfatninger skal ha en betydning i politikken, er en kilde til debatt. I den sammenheng er *Vårt Land* og *Dagen* representanter for et syn hvor ”kristne

verdier” fortsatt bør spille en rolle i politikken. Det uttrykkes eksplisitt på lederplass når politiske og sosiale spørsmål tas opp. Men ulikhetene mellom avisene er ofte like framtrepende som likhetene. *Dagen* er en av de sterkeste røstene i presse-Norge når det gjelder å forsvare kristne ”sannheter” mot angrep. Herunder hører også å forsvare Israel mot kritikk. I boken ”Mediekampen om Israel” (2002) anklager *Dagens* redaktør, Odd Sverre Hove, norske medier for å skape et fortegnert bilde av Israel som indirekte fremmer antisemittiske holdninger:

I tråd med dette ser vi altså i vår tid hvordan giftdosene nå siktes inn mot en hel stat med jøder. Skal jødehatet kunne mobilisere opinionen sterkt nok til å få i stand hele avstraffelseskriger mot en stat, må man sette i verk enorme masseobiliserende løgnkampanjer mot Israel. Det er derfor det er så ufattelig strategisk for jødehatet i vår tid å infiltrere mediene (Hove 2002:176).

Hove mener medieinstitusjoner som NRK og NTB villeder nordmenn, og gjennom en mediekampanje skaper et bilde hvor Israel framstår som overgriperne. I boken hevder Hove at dette er en bevisst taktikk hvor et fåtall journalister filtrerer nyhetene gjennom sine egne fordommer. Denne holdningen ble tydeliggjort i hovedoppgaven til Hirsch da kritikk av Israel ble sidestilt med en form for jødehat (2005:96). For Hove og *Dagen* er det dermed en målsetting å komme med et annet bilde, og forsvare Israel mot det de mener er urettmessig kritikk. Det ønsker de å gjøre enten Israel-kritikken kommer fra ”sekulærfundamentalister” eller moderate kristne, inkludert journalister i *Vårt Land* (Hove i intervju 05.03 2008). Hove mener den politiske ”korrektheten” har tatt overhånd, både på elitenivå i kirken, og i den daglige politiske diskursen. Han mener kristendommens grunnvoller er under angrep.

Det skjer jo i alle de spørsmålene som finnes at det skjer en utvanning av kristne standpunkter. Det har jeg kjempet i mot helt siden jeg var teologistudent – det å ta vare på hele arven. Så jeg er ikke det spor overrasket over utvanningen av den kristne holdningen, og ikke spesielt overrasket at det skjer i *Vårt Land* (Hove i intervju 05.03 2008).

Således er Israel-kritikken bare en del av et bilde hvor kristne oppfatninger – slik *Dagen* ser det – er truet. *Vårt Land* er langt fra like tydelig i sin kritikk av andre mediers dekning av Israel/Palestina-konflikten. Dette illustreres tydeligst når det gjelder språkbruken i de to avisene. *Vårt Land* er i den sammenheng langt mer forsiktige i kritikken. Men i likhet med *Dagen* mener de norske medier er for kritiske i forhold til Israel. Ifølge Rimehaug bunner det i det politiske hegemoniet i norsk presse og media for øvrig.

Jeg tror nok toneangivende media her har blitt veldig prega av nære forbindelser til PLO, hos sentrale medarbeidere. Jeg vil ikke si at det har vært noe falskt bilde de har framstilt, at de har vært bevisst partiske og sånne ting. Men det har vært litt for mye opplagt at det alltid er Israel som har skylda for ting (Rimehaug i intervju 20.02 2008).

I forbindelse med *Vårt Lands* mediedekning av Israel/Palestina-konflikten, sier Rimehaug at avisen er forsiktig med å bruke nyhetsartikler fra NTB. Det på grunn av språkbruken i noen av nyhetsartiklene som legger føringer i forhold til forståelsen av konflikten. Hove og *Dagen*, derimot, unngår nyhetsbyrået fullstendig. Mens Rimehaug ser mediedekningen av Israel/Palestina-konflikten som en motreaksjon fordi: "... norske medier var totalt ukritiske til Israel veldig lenge" (i intervju 20.02 2008), mener Hove endringen i mediebildet ble gjort på bakgrunn av politiske beslutninger.

Denne forandringen i bedømmelse, den kom i kjølvannet av oljekrisen i 1973. Og jeg er nokså sikker på at det var sjokkopplevelsen av å oppdage "at her sitter det noen som vi ikke har brydd oss om – nemlig Saudi-Arabia". Og som reaksjon på den israelske Yom Kippur-krigen og den amerikanske våpenhjelpen, så stengte de igjen oljekranene, og vi måtte plutselig slutte å kjøre bil og ta tog i stedet. Opplevelsen av møtet med rå oljemakt – som det egentlig var – rystet både norske politikere og norske pressefolk, og skapte grobunn for den snuoperasjonen som kom i de følgende årene (Hove i intervju 05.03 2008).

Ulikhetene ved Hoves og Rimehaugs forståelse av bakgrunnen for det endrede mediebildet, er tydelige. Men hva kommer så ulikhetene, gradforskjellene i holdninger og standpunkt av?

Ifølge Hirsch har *Dagen* utviklet en "skyttergravsmentalitet" hvor de ser på seg selv som en av de få som fortsatt støtter Israel (2005). Videre representerer leserne av *Dagen* en annen befolkningsgruppe enn *Vårt Land*. Politisk og religiøst er leserne til *Dagen* trolig en mer homogen gruppe enn tilfellet er ved hovedstadsavisen – både når det gjelder forståelsen av Israel/Palestina-konflikten og andre politiske spørsmål. Mens Hove forteller at leserne deres abonnerer på grunn av Israel/Palestina-dekningen, og at de får økt opplag på grunn av det, er ikke dette tilfellet med *Vårt Land*. Ifølge Rimehaug er tilbakemeldingene på mediedekningen både positive og negative. For samtidig som noen av leserne mener *Vårt Land* er altfor kritiske i forhold til Israel, mener andre de ikke går langt nok i kritikken.

Vi har nesten alltid hatt en del som har syntes vi har vært for kritiske til Israel. Det er ikke noe nytt. Det husker jeg godt fra 80-tallet også. Det nye de siste ti femten åra er at vi har fått ganske mange lesere som mener vi er altfor Israel-vennlig og kritiserer oss for det. Jeg tror ikke det betyr at vi har forandra oss så fryktelig, bortsett fra at vi har blitt med tosidige, men at leserne våre og aktive kristne har fått flere syn representert (Rimehaug i intervju 20.02 2008).

Dette illustrerer at *Vårt Land* og *Dagen*, i likhet med andre abonnentsaviser, må forholde seg til hvordan leserne opplever konflikten. Således må *Vårt Lands* journalister forholde seg til et publikum som trolig i langt større grad oppfatter landløftet, jødene som Guds utvalgte folk og ser hendelser i Midtøsten som en del av Guds plan – på ulike måter. *Dagen*, derimot, hvor leserne i større grad er avgrenset i kjerneområder for kristendommen på Sør- og Vestlandet, trenger ikke å være like forsiktige. Martin Conboy beskriver i "Language of the News" denne vekselvirkningen der aviser presenterer hendelser som sammenfaller med den redaksjonelle profilen, og retter seg mot et demografisk avgrenset lesersegment.

The text of the news media is a linguistic form of social interaction. The social aspect lies chiefly in the fact that the writer can always select from a range of options which always have different levels of significance, and these choices tell us as much about the writer's cultural and institutional location and ideological orientation as they do about the idealized audience. Newspapers in particular spend a great deal of effort maintaining a particular address to their readers (Conboy 2007:103).

Særlig på lederplass blir dette tydeliggjort. Mens *Dagen* kritiserer Hamas, norske medier og norske politikere – samtidig som de støtter og roser Israel – er *Vårt Land* mye mer forsiktige. Til tross for at Oslo-avisen mener det er et hegemoni av pro-Palestina journalister som setter dagsorden, er de ikke like tydelig når de uttrykker det synspunktet på lederplass. I motsetning til *Dagen* kan ikke *Vårt Land* ha like tydelige standpunkter; avisen har flere avveininger de må ta med i betraktningen. Dette reflekteres av undersøkelsen til Hirsch som viste at *Vårt Land* i større grad enn *Dagen* har endret seg i takt med den generelle opinionen i synet på Israel/Palestina-konflikten (2005:103). At denne trenden igjen speiles av mediedekningen av Hamas' valgseier og anerkjennelsen av samlingsregjeringen, er dermed sannsynlig. Således er det ikke *Dagen* som har endret standpunkt og holdninger, men i stedet *Vårt Land* som sakte har tilnærmet seg den dominerende forståelsen av konflikten.

Dagen har et antagonistisk forhold til alle de ser på som meningsmotstandere, og føler at norske politikere så vel som moderate kristne har sviktet Israel. Som Hove utrykte i intervjuet, og som tydeliggjøres i ”Mediekampen om Israel” (2002), er *Dagens* oppgave å bryte ”mediehegemoniet”. De er blant de få Israel-vennene som har som målsetting å balansere et fiendebilde som skapes av ideologisk motiverte journalister. Teun van Dijk hevder at noen grupper utvikler sine egne ideologier hvor forståelsen av rett og galt, oss og dem skaper en polarisering – spesielt når det oppstår interessekonflikter (2001:25). Dermed oppfatter *Dagen* kritikk mot Israel, både som noe truende i forhold til jødene, men også i forhold til deres egen identitet.

I motsatt ende finner vi *Dagsavisen*, som skiller seg ut fra de to kristne avisene ved tydelig Israel-kritisk holdning. Hvis avisen skulle kategoriseres, reflekterer avisens holdninger og standpunkt i en rekke saker, fra innvandring til homofili, det Øyvind Østerud beskriver som mediesosiologien tidsånd – journaliseringen (i Fossum og Meyer 2003:198). At avisen for eksempel forfekter liberale holdninger overfor innvandring, har trolig ikke bred støtte i den norske opinionen. Men sannsynligheten for at dette – i likhet med solidaritet til palestinerne og kritikk mot Israel – har gjenklang blant leserne, er sannsynlig.

Dagsavisen er én av de avisene i Norge som trekker mot venstresiden av politikken. Det framgår blant annet av *Dagsavisens* strategidokument som viser at de skal være en radikal riksdekkende avis med ståsted på venstresiden i politikken (2006). Dette reflekteres også av leserne som i stor grad er AP- og SV-velgere (von der Fehr 1999). Lederartiklene i *Dagsavisen* retter hovedskytset mot israelske overgrep, enten de kommer i form av militære aksjoner eller segregering av folkegrupper. *Dagsavisen* representerer dermed antitesen i forhold til det meste av hva *Dagen* står for. For *Dagen* er Oslo-avisen og likesinnede, et bilde av det politisk korrekte som har dominert norske medier i flere tiår. *Dagens* redaktør, Odd Sverre Hove, berømmer allikevel *Dagsavisen* for å tydeliggjøre forskjellene mellom hva som er egne meninger og holdninger – fra det ”faktiske mediebildet” (i intervju 05.03 2008). Det betyr allikevel ikke at han er enig i beskrivelsen de gir – snarere tvert i mot. Samtidig som Hove mener *Dagsavisen* er mer ærlig i sin mediedekning av Israel/Palestina-konflikten, deler han ikke avisens syn på konflikten. Men de framstiller konflikten på en mer ”skvær” måte, enn for eksempel NRK, mener Hove.

Dette ideologiske hegemoniet går hånd i hånd med å dominere utenriksredaksjonen i for eksempel NRK og NTB. Jeg leser jo *Dagsavisen* hver dag, og beundrer dem en god del og er ofte rystet og forskrekket over dem. Men det er en helt annen opplevelse enn å sitte og hisse seg opp over Sunnanå, for *Dagsavisen* har en skværhet og redelighet som gjør det så lett å vite når jeg er uenig. Det er premissene på bordet på en helt annen måte – ikke minst i Midtøsten-politikken hvor Roger Hercz er deres mann (Hove i intervju 05.03 2008).

På bakgrunn av disse opplysningene, kan da *Vårt Land* og *Dagen* beskrives som motkulturelle aviser? Hvis vi tar utgangspunkt i at en motkulturell avis inntar standpunkt som går på tvers av allmenne oppfatninger og framstillinger i pressen, og som har som mål å utfordre disse, er svaret ”ja” for *Dagen*. *Vårt Land*, derimot, er ikke like kategoriske i sine holdninger og standpunkt overfor Hamas’ valgseier og anerkjennelsen av samlingsregjeringen, som Bergens-avisen. Men som det ble tydeliggjort av lederartiklene, er holdningene sammenfallende på mange punkter. Virkelighetsforståelsen til *Dagen* er at de kjemper en kamp i motbakke, hvor Israel har blitt sviktet av Norge og andre vestlige land. En sentral aktør i dette skiftet har vært mediene, som i sin naivitet har trodd på palestinsk propaganda. Men like viktig, og mer skremmende ifølge *Dagen*, er at dette like ofte framstår som en bevisst taktikk. Mediebildet og virkelighetsbildet avisen da skaper, står i sterk kontrast til framstillingen i for eksempel *Dagsavisen*. Journalistene i *Dagen* har en annen vurdering av hva som er nyhetsverdig og hva som reflekterer et sannferdig bilde av Israel/Palestina-konflikten, og dermed også Hamas. Ifølge teorien om journalister som ”portvoktere”, er utvalget og presentasjonen da et resultat av valg gjort på organisasjonsnivå. Holdninger og standpunkt blant journalistene, i tillegg redaksjonelle føringer, vil da påvirke bildet som blir skapt visse hendelser (Kim 2002:433). Holdningene og standpunktene blant journalistene i *Dagen*, *Dagsavisen* og *Vårt Land* innvirker da også på mediebildet de presenterer.

Selv om *Vårt Land* tegnet et bilde av Hamas som uforanderlige i forhold til sitt teologiske fundament, er forståelsen også at palestinerne har en rettferdig sak. Det uttrykte også Rimehaug, og sa at valget av Hamas ikke betydde at alle palestinerne hadde blitt fundamentalister (i intervju 20.02 2008). Mens fiendebilde i *Dagen* – hvor palestinerne blir assosiert med terrorister – er fremtredende. Israels militære aksjoner blir dermed i større grad legitimert.

Det er en fellesopfatning i kristenheten, bortsett fra de kristne pasifistene, at det er nødvendig å skille mellom rettferdig og urettferdig krig. Kristne har bare lov til å delta i rettferdig krig. Det er et sett av kriterier om hvilke kriger som er rettferdige og urettferdige. Da du anvender de kriteriene på faktabildet i Midtøsten, så faller det faktisk ganske innlysende ut til fordel for Israel og i disfavør av terroristene (Hove i intervju 05.03 2008).

Dermed har *Dagen* en forståelse av Israel/Palestina-konflikten som skiller seg ut fra holdningene som eksisterer i de fleste norske redaksjoner.

7. Litteraturliste

Aardal, Bernt m.fl. (2004): ”Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet”. I: *I valgkampens hete*, Aardal, Bernt, Krogstad, Anne og Narud, Hanne Marthe (red.). Oslo: Universitetsforlaget.

Allern, Sigurd (1999): ”Fortsatt et topptungt kildevalg”. I: *Institutt for journalistikk*, URL: http://www.ij.no/publikasjoner/pressens_verdier/filer/topptungt.pdf. (Lesedato 24.11 2006).

Allern, Sigurd (2001): *Flokkdyr på Løvebakken*, Oslo: Pax Forlag.

Allern; Sigurd (2001): *Nyhetsverdier: Om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser*, Kristiansand: IJ Forlaget.

Allern, Sigurd (1997): *Når kildene byr opp til dans*, Oslo: Pax Forlag.

Berger, Peter L. (1993): *Religion, samfund og virkelighet. Elementer til en sociologisk religionsteori*. Oslo: Vidarforlaget.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2005): *Textens mening och makt. Metodebok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Sverige: Studentlitteratur.

Berlet, Chip & Chamberlain, Pam (2006): ”Running Against Sodom and Osama: The Christian Right, Values Voters, and the Culture Wars in 2006”. I: *Political Research Associates*, side1-22. URL: http://www.publiceye.org/pdfs/Running_Against_Sodom_and_Osama.pdf. (Lesedato 12.10 2007).

Botvar, Pål Ketil (1996): ”Belonging without Believing? The Norwegian Religious Profile Compared with the British one.” I: *Religion and Modernity*, Pål repstad (red.). Oslo: Scandinavian University Press.

Bréchon, Pierre (2003): ”Integration into Catholicism and Protestantism in Europe: the impact on moral and political values:” I: *Religion in Secularizing Society: the Europeans’ religion at the end of the 20th Century*, Halman, Loek og Riis, Ole (red.). Leiden: Brill.

Brekke, Torkel (2002): *Gud i norsk politikk: religion og politisk makt*, Oslo: Pax Forlag.

Brekke, Torkel (2007): *Hva er fundamentalisme?*, Oslo: Universitetsforlaget.

Brown, Nathan J. (2006): "The Aftermath of the Hamas Tsunami". I: *Carnegie Endowment for International Peace*, URL: <http://www.carnegieendowment.org/files/BrownHamasWebCommentary.pdf>. (Lesedato 12.01 2008).

Brurås, Svein (2002): *Etikk for journalister*, 2.utg. Oslo: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke.

Chouliaraki, Lillie & Fairclough, Norman (1999): *Discourse in Late Modernity: Rethinking Critical Discourse Analysis*, Edinburgh: Edinburgh University Press.

Conboy, Martin (2007): *The Language of the News*, London: Routledge.

Conley, David (2002): *The Daily Miracle. An introduction to Journalism*, 2.utgave, Melbourne: Oxford University Press.

Cook, Timothy E. (2005): *Governing with the News: The News Media as a Political Institution*, Chicago: The University of Chicago Press.

Dagen (1919): "Statuttene for *Dagen*". I: *Vedtektene § 4*.

Dagsavisen (2006): "Visjon, formål, verdier og overordnede mål". I: *Overordnet strategi for Dagsavisen*.

Dennett, Daniel C. (2006): *Breaking the Spell: Religion as natural phenomenon*, New York: Viking Penguin.

Dijk, Teun A. Van (2001): "Opinions and Ideologies in the Press". I: *Approaches to Media Discourse*, Bell, A. og Garret, P. (red.): Blackwell Publishers.

Eide, Elisabeth (2007): *To see the world from another place: Othering – local and global*, Forelesning. Oslo: Avdeling for journalistikk, bibliotek- og informasjonsfag, 25.01.2007.

Entman, Robert M. (1993): "Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm". I: *Journal of Communication*, Vol. 43, No. 4, side 51-58. URL: <http://www.blackwell-synergy.com/doi/pdf/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>. (Lesedato 22.01 2008).

Ericson, Richard V. (1989): "Negotiating Control". I: *Negotiating Control. A Study of news sources*, Ericson, R.V og Baranek, P.M. et al. (red.): Open University Press.

Evans, Michael Robert (2002): "Hegemony and Discourse: Negotiating Cultural Relationships through Media Productions". I: *Journalism*, Vol. 309, No. 3, side 309-330.

Fossum, Egil & Meyer, Sidsel (2003): *Er det nå så sikkert? Journalistikk og kildekritikk*, 2.utgave, Oslo: Cappelens Akademiske Forlag.

Furseth, Inger & Repstad, Pål (2003): *Innføring i religionssosiologi*, Oslo: Universitetsforlaget.

Gentikow, Barbara (2005): *Hvordan utforsker man medieerfaringer? Kvalitativ metode*, Kristiansand: IJ Forlaget.

Gjerstad, Tore & Ellingsen, Per (2004): "Bondeviks mektige brorskap". I: *Dagbladet*, papir og nett, URL: <http://www.dagbladet.no/magasinet/2004/12/04/416569.html>. (Lesedato 23.11.2007).

Gjerstad, Tore & Ellingsen, Per (2004): "- Gud har makt i norsk politikk". I: *Dagbladet*, papir og nett, URL: <http://www.dagbladet.no/nyheter/2004/12/11/417280.html>. (Lesedato 23.11.2007).

Gripsrud, Jostein (2002): *Mediekultur, mediesamfunn*, 2.utgave, Oslo: Universitetsforlaget.

Hakim, Semya (2001): "What is Islam?". I: *Rethinking Schools*, URL: http://www.rethinkingschools.org/special_reports/sept11/pdf/Islam.pdf. (Lesedato 11.10 2007).

Herzog, Chaim (1984): *Arab Israeli Wars. War and Peace in the Middle East from the war of the Independence through Lebanon*, New York: Random House.

Hillesund, Terje (1994): *Står det noe nytt? Innføring i analyse av aviser og nyheter*, Oslo: Institutt for journalistikk.

Hirsch, Silje Marie (2005): *Mellom Bibel og menneskerettigheter: En studie av Vårt Land og Dagens vinkling Palestina/Israel-konflikten* (Masteroppgave). Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for sosiologi og samfunnsforskning.

Hodge, Bob & Kress, Gunther (1993): *Language as Ideology*, London: Routledge.

Holmberg, Claes-Göran (1995): "De sagolika nyheterna". I: *Medietextar och medietolkningar*, Holmberg, Claes-Göran og Svensson, Jan (red.). Otta: Bokforlaget Nya Doxa.

Hove, Odd Sverre (2002). *Mediekampen om Israel*, Bergen: Sambåndet Forlag.

Høst, Sigurd (2005): *Det lokale avismønsteret: dekningsområder, mangfold og konkurranse 1972-2002*, Fredrikstad: Institutt for journalistikk.

Høst, Sigurd (2004): *Hva er en avis?: avisbegrepet fra Hellerudkomiteen til Se og Hør*, Fredrikstad: Institutt for journalistikk.

Jørgensen, Marianne W. & Phillips, Louise (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*, København: Roskilde Universitetsforlag.

Kalleberg, Ragnvald (1996): "Forskningsopplegget og samfunnsforskningens dobbeltdialog". I: *Kvalitative metoder i samfunnsforskning*, Holter, Harriet og Ragnvald Kalleberg (red.). Oslo: Universitetsforlaget.

Kim, Hun Shik (2002): "Gatekeeping International News: An Attitudinal Profile of U.S. Television Journalists". I: *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, Vol. 46, No. 3, side 431-452.

McCombs, Maxwell (2004): *Setting the Agenda. The Mass Media and Public Opinion*, Cambridge: Polity Press.

McCombs, Maxwell (2002): "The Agenda-Setting Role of the Mass Media in the Shaping of Public Opinion". side 1-21. URL: <http://sticerd.lse.ac.uk/dps/extra/McCombs.pdf>. (Lesedato: 10.01 2008).

McNair, Brian (1994): *News and Journalism in the UK*, London: Routledge.

McTernan, Oliver J. (2003): *Violence in God's Name: religion in an age of conflict*, New York: Orbis Books.

Mediebedriftenes Landsforening (2008): "Avisenes nettoopplag 2007". URL: <http://www.mediebedriftene.no/novus/upload/pdf/Lesertall/Opplag07.xls>. (Lesedato 20.09 2007).

Norsk teologisk samtaleforum (2006): "Israel og Palestina – en økumenisk utfordring". I: *Norges råds skriftserie*, No. 14. side 1-20. URL: <http://www.norgeskristnerad.no/doc/NNKR/Israel%20og%20Palestina.pdf>. (Lesedato 11.11 2007).

NRK (13.03 2008): "Gud eller evolusjon. Hvem har rett?". I: *Schrödingers katt*.

Ottosen, Rune (2004): *I journalistikkens grenseland. Journalistrollen mellom marked og idealer*, Kristiansand: IJ Forlaget.

Patterson, Thomas (1999): "The News Media: An effective Political Actor?". I: *Political Communication*, Vol. 14, No. 4, side 445-455.

Patton, Michael Quinn (1980): *Qualitative evaluation methods*, London: Sage.

Primoratz, Igor (2007): "Terrorism". I: *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, URL: <http://plato.stanford.edu/entries/terrorism/>. (Lesedato 12.01 2008).

Repstad, Pål (2002): *Dype stille sterke milde. Religiøs makt i det moderne Norge*, Oslo: Gyldendal.

Repstad, Pål (1996): *Religion and Modernity*. Oslo: Scandinavian University Press.

Roksvold, Thore (1989): *Retorikk for journalister*, Oslo: Landslaget for norskundervisning og J.W. Cappelens Forlag.

Storvoll, Sindre (2007): *Kristenfiendtlighet i Pressen? Norske avisers dekning av kristendom og islam* (Masteroppgave). Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for medier og kommunikasjon.

Tewksbury, David & Scheufele, Dietram (2007): "Framing, Agenda Setting & Priming". *Journal of Communication*. Vol. 57, No. 1, side 9-21.

Tveit, Odd Karsten (2005): *Krig og diplomati: Oslo-Jerusalem 1978-96*, Oslo: Aschehoug.

Voksø, Per (1994): *I strid siden freden. Historien om Vårt Land 1945-1995*, Oslo: Vårt Land AS.

von der Fehr, Anne Lise Mørch (1999): *Arbeiderbladets vei til Dagsavisen. Fra Partiorgan til stiftelse* (Masteroppgave). Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for statsvitenskap.

Vårt Land (1997): "Vedtakter for Avisen Vårt Land A/S".

Vårt Land: "Vårt Lands visjon og verdier". I: *Vårt Lands Idé*.

Waage, Hilde Henriksen (2000): "How Norway Became One of Israel's Best Friends". *Journal of Peace Research*, Vol. 37, No. 2, side 189-211.

Youngs, Tim (2006): "The Palestinian Parliamentary Election and the rise of Hamas". I: *House of Commons Library, International Affairs and Defence Section*, side 1-28. URL: <http://www.parliament.uk/commons/lib/research/rp2006/rp06-017.pdf>. (Lesedato 20.01 2008).

Zelizer, Barbie (2004): *Taking Journalism Seriously. News and the Academy*, London: Sage Publications.

Zhu, Jian-Hua Jonathan & Blood, Deborah (1997): "Media Agenda-Setting Theory: Review of a 25-Year Research Tradition". URL: <http://sunzi1.lib.hku.hk/hkjo/view/10/1000100.pdf>. (Lesedato 27.11 2007).

Østbye, Helge, Helland, Knut, Knapskog, Karl & Larsen, Leif Ove (2002): *Metodebok for mediefag*, 2.utgave, Bergen: Fagbokforlaget.

Østerberg, Dag (1994): *Sosiologiens nøkkelbegreper og deres opprinnelse*, Trondheim: Cappelen Akademisk Forlag.

Østlyngen, Trine & Øverbø, Turid (1999): *Journalistikk: Metode og fag*, 2.utg. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Intervjuer

Hove, Odd Sverre (05.03 2008): Sjefsredaktør i *DagenMagazinet*, Bergen.

Rimehaug, Erling (20.02 2008): Kommentarmedaktør i *Vårt Land*, Oslo.

8. Vedlegg

Leder- og nyhetsartikler etter Hamas valgseier (2006)

Dagen, 27.01.2006 (Leder): "Etter Hamas-seieren".

Dagen, 28.01.2006 (Leder): "Situasjonen er klarere".

Dagen, 20.02.2006 (Leder): "Israel, Hamas og terror".

Dagen, 16.03.2006 (Leder): "Hamas kledd naken".

Dagen, 27.01.2006: "Hamas overtar Selvstyremyndigheten".

Dagen, 15.02.2006: "USA og Israel planlegger å knekke Hamas".

Dagen, 24.02.2006: "- Må isolere Hamas".

Dagen, 08.03.2006: "Norge gir penger til interim-regjering".

Dagen, 11.03.2006: "Ingen bistand til Hamas-regjering".

Dagen, 13.03.2006: "På kollisjonskurs om Hamas".

Dagen, 16.03.2006: "Vil avvente om Hamas respekterer avtaler".

Dagen, 22.03.2006: " – Det palestinske valget var en protest mot korrupsjon".

Dagsavisen, 28.01.2006 (Leder): "Valgets kval for Hamas".

Dagsavisen, 18.02.2006 (Leder): "Hamas som mulig partner".

Dagsavisen, 11.03.2006 (Leder): "Israels alenegang".

Dagsavisen, 26.01.2006: "Hamas inntar parlamentet".

Dagsavisen, 27.01.2006: "Endret terrorsyn på Hamas".

Dagsavisen, 27.01.2006: "Et jordskjelv i Midtøsten".

Dagsavisen, 28.01.2006: "Hamas vil ruste opp moralen".

Dagsavisen, 17.02.2006: "Massiv isfront mot Hamas".

Dagsavisen, 20.02.2006: "Nekter å utbetale palestinske penger".

Dagsavisen, 06.03.2006: "Vil flytte bosettere fra Vestbredden".

Dagsavisen, 08.03.2006: "Israel truer ny statsminister".

Dagsavisen, 13.03.2006: "Hamas under press".

Dagsavisen, 16.03.2006: " – Inviter Hamas på offisielt besøk".

Dagsavisen, 18.03.2006: "Hamas regjerer alene".

Dagsavisen, 30.03.2006: "Olmert gir Hamas ett år".

Vårt Land, 27.01.2006 (Leder): "Hamas".

Vårt Land, 21.02.2006 (Leder): "Ord og gjerning".

Vårt Land, 20.03.2006 (Leder): "Hamasregjering".

Vårt Land, 25.01.2006: "Protestvalg gir makt til Hamas".

Vårt Land, 27.01.2006: "Sjokkerer – Hamas med flertall i nasjonalforsamlingen".

Vårt Land, 27.01.2006: "Neppe økt terrorfare med Hamas-styre".

Vårt Land, 30.01.2006: "Bethlehem frykter ikke Hamas – Luthersk prest: Valgsjokk gir også muligheter".

Vårt Land, 30.01.2006: " – Hamas-seier truer palestinske kristne".

Vårt Land, 01.02.2006: "Kristne i Midtøsten presset: Mange emigrerer grunnet intoleranse".

Vårt Land, 18.02.2006: "Israel: Hamas søker Iran-støtte".

Vårt Land, 27.02.2006: "På veg ut?".

Vårt Land, 02.03.2006: "Forventninger til Hamas".

Leder- og nyhetsartikler etter anerkjennelsen (2007)

Dagen, 22.03.2007 (Leder): "Den saudiske panikken".

Dagen, 27.03.2007 (Leder): "Hamas og indremisjonen".

Dagen, 19.03.2007: "Forhastet å anerkjenne palestinsk regjering".

Dagen, 20.03.2007: "Reagerer på Norges anerkjennelse".

Dagen, 22.03.2007: " – Fatal feilvurdering om Midtøsten".

Dagen, 26.03.2007: "SV sammenligner Hamas og vestlandsk indremisjon".

Dagen, 26.03.2007: " – Undergraver presset mot palestinerne".

Dagen, 28.04.2007: "Kritiserer Norge for støtte til palestinsk terrorstyre".

Dagsavisen, 25.03.2007 (Leder): "Norges rolle i Midtøsten".

Dagsavisen, 19.03.2007: "Norge først til Gaza".

Dagsavisen, 20.03.2007: "Vil informere USA om Hamas-samtaler".

Dagsavisen, 21.03.2007: "Iskaldt mellom Israel og Norge".

Dagsavisen, 26.03.2007: "Diplomati på høygir".

Dagsavisen, 27.03.2007: "Fredsinitiativ fra Rice".

Dagsavisen, 10.05.2007: "Indre splittelse hindrer tilnærming".

Dagsavisen, 18.05.2007: "Livsfarlig opptrapping i Gaza".

Dagsavisen, 25.05.2007: "Israels arrestasjoner dreper forhandlinger".

Vårt Land, 22.03.2007 (Leder): "Dristig".

Vårt Land, 19.03.2007: "Må anerkjenne Israel".

Vårt Land, 29.03.2007: "Hamas avviser anerkjennelse".

Vårt Land, 25.05.2007: "Refser Israels aksjoner".

Etter Hamas-seieren

DET BÆRER NÅ MOT at terroristorganisasjonen Hamas overtar hele den palestinarabiske Selvstyremyndigheten etter at Hamas midt på dag i går lå an til å vinne absolutt flertall i de palestinarabiske valgene. Den aller viktigste følgevirkningen dette valgfallet nå bør få, er at hele den vestlige verden straks bør slutte å presse Israel i retning av å godta opprettelsen av en palestinarabisk stat. For nå kan ingen lenger tvile på at det vil bli en terroriststat.

SIDEN ARIEL SJARON stadig ligger i koma, kan ingen vite hvordan han ville ha kommentert gårdsdagens valgføll. Men det burde ikke overraske noen om han nærmet bare hadde trukket litt på smilbåndet og innledet kommentaren med å si at ingen burde ha blitt overrasket over at Hamas vant så overveldende.

NÅ SKJEDDE I MIDLERTID det motsatte. Mediene var i hele går breddefullt av overraskelsesreaksjoner, sjokkreaksjoner og rystede og forskrekkede kommentarer. Det viser hvor merkelig naivt mange i vest har trodd på sine egne fantasier om en fremherskende vilje til moderasjon på arabisk hold.

I VIRKELIGHETEN har det hele tiden vært motsatt. Innenfor islams religiøse horisont er de moderate kreftene mer og mer blitt oppfattet som svikfulle mot Allah, mens det er de militante islamistene som er blitt oppfattet som de egentlig lojale mot arven fra Muhammed selv og Omar, kalifen som etterfulgte ham.

UNDER FØRSTE verdenskrig ble Det ottomanske Imperiet med hovedsete i Tyrkia den store taperen. Vestmaktene delte imperiet opp i de landene vi i dag kjenner: Libanon, Syria, Irak, Saudi Arabia, Kuwait, emiratene, Jemen og altså mandatområdet Palestina (som ble til Jordan og Israel, pluss de omstridte selvstyremrådene). Men dessuten ble kalifatet nedlagt i 1924. Og rest-Tyrkia gjennomførte under ledelse av Kemal Atatürk en sterk av-islamisering.

DET VAR NEDLEGGELSEN av kalifatet i 1924 som fødte den religionspolitiske vekselstrømning. Innenfor islam som i dag er kjent som militant islamisme. Lenge fant man den bare innenfor Muslimsk Brorskap i Egypt. Men etter drapet på Anvar Sadat ble broskapets folk spredt over hele den arabiske verden. Og da sjeik Jassin opprettet Hamas, var han samtidig hemmelig medlem av nettopp Muslimsk Brorskap.

I VEST HAR DE fleste lenge fellobudet graden av moderasjon hos PLO og Fatah. Den er i virkeligheten like militant. Men den er mer nasjonalt palestinarabisk orientert, mens Hamas er usminket panarabisk og globaltisk. Å tro at Hamas kan komme til å anerkjenne Israel, endog bare som en taktisk manøver, er sannsynligvis jevngodt med å melde seg ut av virkelighetens verden.

DERFOR BØR DETTE valgresultatet bety dødsstøtet for all vestlig tro på en moderat palestinarabisk stat. Gir man Hamas en stat, vil den bli en terroriststat. Sannsynligvis vil vi om ikke lenge få langt flere beviser for nettopp det - i bloddrypende konkret praksis fra for eksempel Gazastripen - enn noen i vest vil like.

Situasjonen er klarere

ISRAELS SITUASJON er blitt mange hakk klarere etter at Hamas vant onsdagens overveldende valgseier. Helt siden Oslo-prosessen startet i 1993 har ett av Israels største problemer vært den iboende uklarheten i situasjonen. Hele halve Vesten ville så gjerne tro på myten om at Arafat og PLO var blitt modererte. Og Israel ble følgelig behandlet som en salamipøse som man stadig kunne skjære små biter av for å roe ned de ustyrige. Nå er den tiden over. Nå foreligger det igjen en klar og tydelig enten-eller-situasjon: Hvis ikke Israel forsvarer seg, vil Israel bli utslettet.

OSLO-PROSESSENS arvinger strever riktignok nå på harde livet med å tolke også den nye, Hamas-dominerte, situasjonen inn i en Oslo-prosesseramme. Men selv slike kommentatorer må nå utfordre den arabiske parten. Både EU, Kwartetten og alle andre europeiske land har nå sagt nærmest ordrett det samme: Hamas må velge mellom demokratideltagelse og terrorisme. Selv om dette fremdeles er Oslo-tenkning, betyr det likevel at Israels situasjon er blitt mange hakk klarere, selv i europeisk tenkning.

DET DISSE POLITIKERNE da egentlig sier, er at Hamas må temmes. Det må de gjerne prøve på. Men de kommer ikke til å greie det. De følgende sitatene fra Hamas-charteret viser hvorfor. For Hamas er det per definisjon religiøs blasfemi at jøder styrer over «hellig muslimsk land». Blant annet slik taler Hamas-charteret:

■ **KAMPEN VÅR** mot jødene er blide stor og alvorlig ... Hamas er bare én kvadrant. Vi vil fj slette fra hele den enorme arabiske og muslimske verden, inn til fienden er utslettet og Allahs seier er virkeliggjort. ...

■ **DEN ISLAMISKE** Motstandsbevegelsen (= Hamas) er en gren av Muslimsk Brorskap i Palestina. Muslimsk Brorskap er en universell organisasjon, den største islamske bevegelsen i moderne tid. ...

■ **HAMAS HAR** som mål å reise Allahs banner over hver eneste tommel av Palestina. Under islams vinger kan alle religioners tilhengere ha samokstestens i sikkerhet og trygghet når det gjelder lin, eiendom og rettigheter. ...

■ **PROFETEN** (Allahs velgjerne noster hans og meddele ham sin frelse) har sagt: «Dommens dag kommer ikke før muslimer nedkjemper og dreper jødene. Da skal jøden glemme seg bak stein og tre. Men steinen og treet skal si: O muslim, O Abdullah, det er en jøde som glemmer seg bak meg. Kom og drap ham.» ...

■ **DET FINN IKKE** noen annen løsning på det palestinske spørsmålet enn jihad, den hellige krigen. Tiltak, forslag og internasjonale konferanser er å kaste bort tid og krefter til ingen nytte. ...

■ **DEN DAGEN** PLO bøyer seg for islams måte å leve på, vil vi bli PLOs soldater, og basisen til PLOs bid, som skal brenne fienden. ...

■ **SIONISTINVASJONEN** ... støttes av infiltrerende og spionerende hemmelige bevegelse ... så som frimureriet, Rotary-klubben og Lions-klubben. Alle ... opererer etter sionistenes instruksjoner ...

■ **VI MÅ IKKE** glemme å minne alle muslimer om at da jødene erobret Den Hellige Byen i 1967, sto de på Akse-moskeens dorstikk og sa: «Muhammed er død, og alle tilhengerne hans er kulnfolk.» ...

■ **ISRAEL**, jødefolket og jødene utfordrer islam og sier: «Måtte feltinger aldri sees.» ...

Israel, Hamas og terror

TERRORORGANISASJONEN HAMAS har overteke styringa i dei palestina-arabiske områda. Det vert gjevne ulike forklaringar på kvifor Hamas vann valet. Det er truleg ikkje eit eintydig svar på det, men resultatet er like fullt det same: Hamas sit no med makta, og det er det faktum både Israel og verdssamfunnet må førehalda seg til. Hovudsaka for Hamas er å få bort den jødiske staten Israel, og det inneber ein konstant kamp mot det jødiske folket. Det er den døds-trusselen Israel står overfor med Hamas i regjeringsposisjon i det palestina-arabiske sjølvstyre-området. Ein slik organisasjon og eit slikt styresett kan sjølv sagt ikkje Israel samarbeida med. Det ville vera å samarbeida om si eiga utsletting.

FORKLARINGAR OG BORTFORKLARINGAR av valet hjelper ikkje. Det kan derimot tilslora den faktiske situasjonen og gjera denne enda farlegare enn han alt er. Hamas har vunne, og Hamas har sin program.

RETT NOK ER DET slik at det ut frå islamsk tenking generelt ikkje er plass for nokon jødisk stat i Midt-Austen. Landområdet som utgjer Israel, må erobrast attende til islamsk område. Israel er slikt sett som eit lita øy i eit hav av fiendar. Hamas er blant dei mest utolmodige med tanke på å få bort staten Israel. Difor brukar dei også alle midlar for å nå dette målet, og er difor ein erklært terrororganisasjon.

ISRAEL – OG USA – HAR gjort det heilt klart at landet ikkje kan eller vil samarbeida med det palestina-arabiske sjølvstyret så lenge Hamas med si malsening og sine arbeidsmetodar, sit med makta. Før valet var haldninga omtrent den same i verdssamfunnet elles. Etter valet synest fleire å vakla og famla, og argumenterer ut frå at Hamas er komen til makta ved lovleg og demokratisk val. Dette kommenterer talskinne for Israels ambassade i Oslo, Tamar Rahamimoff-Honing, slik i eit innlegg i Dagsavisen (16. d.m.):

«FLERE HAR APPLAUDERT de demokratiske valgene og den høye valgdeltakelsen. Det er viktig å huske at dei som definerer et demokratisk samfunn, ikke bare er valget i seg selv. Demokratiske nasjoner er bygget på fundamentale verdier som rettsstaten, et kategorisk nei til bruk av vold som et politisk virkemiddel, og toleranse. Et annet fundament for et velfungerende regime er respekten for de juridiske forpliktelser inngått av tidligere regjeringer.»

HAMAS ER PÅ KOLLISJONSKURS med alt dette, og har difor ingen demokratisk legitimitet. Det er ikkje noko nytt at diktatorar, tyrannar og skrekkgregime har utgangspunkt i demokratiske val. Vi kan kan berre gå til Nazi-Tyskland og Hitler. Vi veit kva politisk samkvem og avtalar med Hitler førte med seg. Vi veit også korleis gode nordmenn oppfatta samarbeid med dei nazistiske styrtet her i landet under krigen.

NOREG – OG VERDSSAMFUNNET ELLES — bør kutta ut all støtte til det palestina-arabiske sjølvstyre-området så lenge det vert regjert av ein terrororganisasjon med mål å få bort den jødiske staten. All direkte eller indirekte støtte til Hamas og eit Hamas-styrt palestina-arabisk område, er ei støtt til utsletting av Israel.

Hamas kledd naken

DEN VELLYKKEDE ISRAELSK terroristpågripelsen i Jeriko skjedde samtidig som barna i Israel feiret purimfest. Purimfesten er ein frydefullt barnevennlig fest. Barna kler seg i fargerike klær og fremfører Esters bok som skuespill. Tilskuerne «buu-er» hver gang navnet til den onde Haman nevnes. Na er ikkje navneforskjellen stor mellom Haman og Hamas. Og den vellykkede pågripelsen tirsdag kan på mange måter beskrives som et offisielt israelsk buu-rop til Hamas, og som en ren lærepenge.

FOR DEN VIKTIGSTE politiske følgevirkingen av operasjonen var at Hamas ble kledd politisk naken. Turistminister Rehavam Zeevi fremste morder, PFLP-leder Ahmed Saadat, gjemte seg det meste av tirsdagen bak fengselsmurene i Jeriko, omringet av israelske soldater. Hele dagen gav han via mobiltelefon direkteintervjuer på Al Jazeera og Al Arabiya. Og Al Jazeera koblet ham sammen med Hamas-leder Khaled Mashaal, som var i Saudi Arabia.

MED BRAUTENDE ORD fortalte Saadat til Mashaal at israelerne på høyttaler hadde ropt at han skulle komme ut frivillig. Men han ville «heller ga sin skjebne djervt i møte, enn legge ned våpene og overgi seg». Også Hamas-lederen brukte store ord. Men reell hjelp kanner han ikke tilby Saadat. Kollegaen hans i Hamas-ledelsen, Ismail Hanija, rykket til og med ut med krav til terrorbandene i Gaza om å slutte å kidnappe vestlige hjelpearbeidere.

SENT PÅ ETTERMIDDAG kapitulerte Saadat. De israelske bulldoserne brøt i stykker den siste muren terroristene gjemte seg bak. Da gav de opp og kom ut med hendene i været. Så mye verd var altså forsikringen om å «gå sin skjebne djervt i møte». Tyve år gamle selvmordterrorister sender man gladelig i døden. Men selv gjør lederne alle store ord til intet når det kniper. Ikke rart det nå er blitt vanskeligere å rekruttere selvmordterrorister.

HELE DET HESEBLESENDE skrytebildet Hamas har tegnet av seg selv under de månedlange tautrekkingene om Selvstyreregjering, sprakk tirsdag som en oppblåst balong.

OGSÅ I ISRAELSK innenrikspolitikk kan Jeriko-operasjonen få sine virkninger. For de israelske velgerne fikk tirsdag se med egne øyne at også Olmert synes å ha god kontroll på nervene sine underveis gjennom en nervepirende daglang operasjon. Men avhengigheten hans av forsvarsminister Sjaul Mofaz' militære kompetanse, ble også tydelig i gårsdagens israelske aviser.

FORØVRIG HAR Jeriko-operasjonen demonstrert for hele Israel hvor mye bedre internasjonalt klima Israel nå for tiden har å operere i enn for eksempel for fire år siden da de fem PFLP-terroristene gjemte seg i Arafats hovedkvarter i Ramallah for å slippe unna israelske forfølgere. (Det var ikke de som gjemte seg i Fødselskirken i Betlehem, som Dagen misvisende skrev i går). Selv BBC gjorde tirsdag narr av Abu Mazens forsøk på å gi britene skylden for evakueringen av de britiske og amerikanske fangevokterne. Mens en stri strøm av utenriksminister-telefoner til israelsk UD uttrykte bred internasjonal forståelse for Israels handlemåte.

Hamas overtar Selvstyremyndigheten

Terroristorganisasjonen Hamas lå midt på dagen i går an til å vinne absolutt flertall i Palestinsk Lovgivende Forsamling PLC. Nyheten sjokkerte mange tilhengerne av en moderat palestina-arabisk stat.

000 SVENKE NOME
edt.svenz@dagbladet.no

Opptellingsresultatet fra det palestina-arabiske valget skulle ha kommet tidlig i går formiddag, men ble etter hvert forskyvet til en annonsert pressekonferanse i går kveld. Flere arabiske observatører mente det skyldtes forsøk bak kulissene på å pynte på bildet av den militante islamistiske organisasjonens overveldende valgseier.

Andre fremholdt at Hamas selv hadde kontrollert ved alle opptellinger, og at manipulering neppe var sannsynlig.

Fatah-regjering går av
Selvstyremyndighetens statsminister Ahmed Qurei valgte i går formiddag å ikke være på de offisielle opptellings-

resultatene, men annonserte sin regjerings avgang straks da første meldingene om Hamas-seieren begynte å komme. Selvstyremyndighetens president Mahmoud Abbas sa at det nå blir opp til Hamas å danne ny regjering, og at Fatah ikke vil delta i en Hamas-regjering.

Den Palestinske Lovgivende Forsamlingen PLC har 132 mandater, og Hamas lå midt på dag i går an til å vinne et sted mellom 70 og 80, noe som innebærer absolutt Hamas-flertall. Halvparten av mandatene (66) ble valgt distriktvis, og det ble i går meldt at Hamas i mange av distriktene hadde gjort rent bord og vunnet samtlige distriktsmandater.

Stenger fredsører
I Israel reagerte den politiske høyresiden voldsomt på valg-

resultatet og anklaget USA og Olmert/Sjaron-regjeringen for å ha gjort en stor feil da de tillot Hamas å delta. Også på den høyt rammende venstresiden i Israel var mange kommentatorer i går dypt ulykkelige over valgresultatet, som de mener vil stenge alle dører for fremtidige fredsprosesser.

Misvisende forutsigelser

Tallemenn for de politiske sentrumsmiljøene i Israel utvils seg mer drøyet. De virket ikke fullt så overrasket over at Hamas hadde vunnet og nøyde seg ofte med å fastholde at Hamas er en terroristorganisasjon som Israel kommer til å fortsette å bekjempe usatt.

Nettavisen til Jedit Ahronot mente å vite at israelsk etterretning hadde gitt misvisende forutsigelser som valgresultatet, men siterte både generalstabsjef Dan Halutz og forsvarsminister Sjaul Mofaz på forhåndsuttalelser som var helt åpne for at Hamas kunne vinne.

Styrker Kadima

Kommentator Ahuf Benn i HaAretz mente at valgresultatet ville påføre Olmert-regje-

ringen dens første store krise, men innså samtidig at Hamas-seieren ville styrke Olmerts sentrumparti Kadima ved det kommende israelske valget i slutten av mars.

Den uavhengige arabiske journalisten Khalid Abu Tomeh i The Jerusalem Post siterer Hamas-leder Ismail Hanja på sterke forsikringer om at det ikke kom på tale for Hamas å straffe syn på Israel, anerkjenne Israels rett til å eksistere og begynne å føre fredsforhandlinger med Israel. Han skrev også at selvstyrepresident Mahmoud Abbas var blitt oppringt fra den avdøde Hamas-lederen i Damaskus, Khalid Mashal, som tilbød Fatah regjerings-samarbeid med Hamas.

Abbas' dager talte

Pressesjefet Debka minnet om at Hamas solener til Muslimske Brorskap som er de militante islamistenes teologisk-politiske moderorganisasjon.

Andre kommentatorer spådde at Mahmoud Abbas' dager som selvstyrepresident nå er talte og at han snart vil gå av eller risikere å bli livvokret.

USA og Israel planlegger å knekke Hamas

USA og Israel har innledet seriøse samtaler om hvordan de best kan destabilisere den påtroppende palestina-arabiske regjeringen ledet av Hamas slik at de mislykkes og det blir skrevet ut nyvalg.

KNUT-EINAR NORBERG

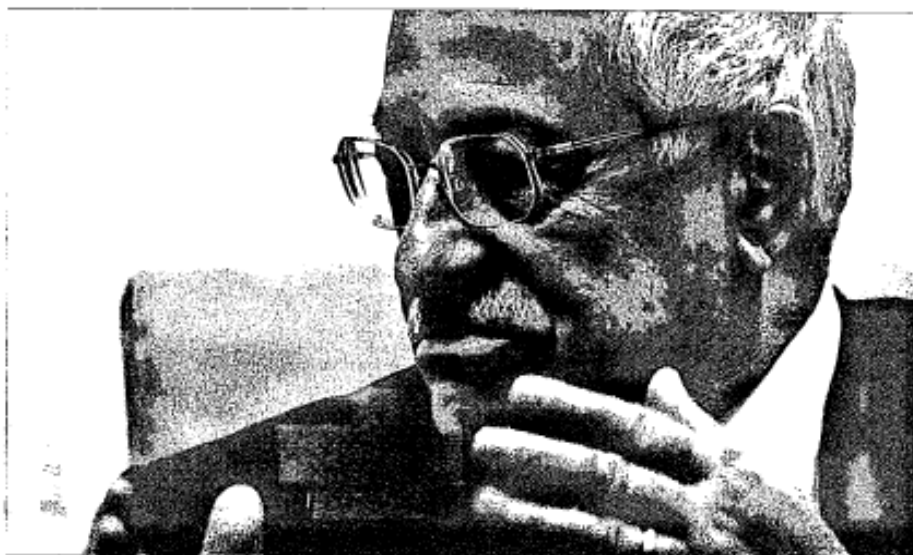
Det viktigste virkemiddelet er penger. Planen er å salte den nye regjeringen i hjel ved å holde igjen vestlig bistand slik at PLO-president Mahmoud Abbas senere i vår eller sommer kan bli tvunget til å skrive ut nyvalg fordi Hamas ikke makter å holde samfunnet i sving. Dersom dette skrittet lykkes håper USA og Israel at palestina-araberne vil være så lei av Hamas at de stemmer inn igjen Fatah-partiet som har vært det ledende politiske partiet innenfor PLO, men som tapte valget til Hamas i januar.

Hemmelig

Avisen The New York Times skriver at israelske representanter og vestlige diplomater har bekreftet at samtalenes innhold er på høyeste nivå i det amerikanske utenriksdepartementet. Hamas vil få anledning til å anerkjenne Israels rett til å eksistere og til å ta avstand fra terror samt å anerkjenne tidligere avtaler PLO har inngått med Israel. Nektet de vil det føre til internasjonal isolasjon.

Målet er å la Hamas ta det endelige ansvaret for utfallet, sier en diplomat avisen har sitert.

Hamas på sin side har avvist alle kompromiss og trusler fra USA og EU, som begge har stemplet Hamas som terrororganisasjon.

VIL HA NYVALG: Planen til USA og Israel er å salte den nye regjeringen i hjel ved å holde igjen vestlig bistand slik at PLO-president Mahmoud Abbas (bildet) senere i vår eller sommer kan bli tvunget til å skrive ut nyvalg fordi Hamas ikke makter å holde samfunnet i sving. FOTO: SCARNO

Hamas-leder Mahmoud A-Zahar sa denne uken at de kunne klare seg godt uten de «sataniske» pengene fra USA, og at det ikke ble aktuelt å gi etter for amerikansk eller europeisk press bare for å beholde bistanden. A-Zahar la til at mye av bistanden aldri nådde frem men i stedet ble tatt av korrupte Fatah-ledere.

Risikofyllt

Den amerikansk-israelske planen er ikke helt uten risiko. Det er ventet at Hamas vil forsøke å få hjelp og bistand fra andre land som Syria og Iran, som begge er fiendtlig innstilt mot USA og Europa. Dersom planen lykkes og det begynner å gå dårlig for Hamas, vil de ventelig legge skylden for dette over på USA og Israel, og de vil trolig appellere til verden om hjelp til å beskytte palesti-

na-araberne mot presset som har oppstått som følge av et demokratisk valg.

Vanskelige tider blant palestina-araberne kan føre til en ny væpnet konflikt med Israel og begynnelsen på en tredje intifada.

PLO-myndighetene går med et underskudd på rundt 70 millioner dollar i måneden etter at de har mottatt 55 millioner dollar i måneden fra Israel i form av skatter og avgifter de har innkrevd på deres vegne.

Underskuddet dekkes hovedsakelig av vestlige givreland i form av bistand. Dersom alt dette tørker inn over natta, vil det føre til et enormt press på regjeringen, og de vil få store problemer med å betale ut lønninger til de 140.000 ansatte i offentlig sektor, som sønger for mat på

bordet til en tredjedel av palestina-araberne.

Restriksjoner på ferdsel

Israelske myndigheter vurderer også å innføre strenge restriksjoner på ferdsel mellom de palestina-arabiske selvstyremrådene i Judea og Samaria og Gaza. De kan også komme til å hindre Hamas-medlemmer i parlamentet fra å reise fra Gaza til Judea. Mange av dem er dessuten etterøkt i Israel for terror.

Dersom Hamas ikke er i stand til å holde samfunnet i gang har PLO-leder Mahmoud Abbas hjemmel til å oppløse regjeringen og å skrive ut nyvalg, noe som er målet.

Valgresultatet

Det er også deite meninger om hvor sterkt Hamas står blant

palestina-araberne. En av de viktigste grunnene til at de vant valget med 74 av 132 plasser i parlamentet, var at de var langt mindre korrupte enn Fatah som har styrt politikk frem til nå. Men en nærmere analyse av valgresultatet viser at de kanskje ikke står så sterkt som først antatt.

Amerikanske myndigheter og Fatah tror at Hamas popularitet er mindre enn det media har meldt til nå. Mange Fatah-kandidater stilte opp og konkurrerte om valgene med hverandre. Det førte til at stemmene ble splittet, og Hamas derfor vant i mange distrikt. Hamas fikk bare 44 prosent av de totale stemmene mens de fikk 56 prosent av plassene i parlamentet. Fatah fikk 42 prosent av stemmene, men bare 34 prosent av plassene. DAGS

- Må isolere Hamas

- Norge må isolere Hamas, krever Frps utenrikspolitiske talsmann på Stortinget, Morten Høglund.

THOR CHRISTIAN SKAVLEN
for christian.skavlen@dagbladet.no

Lederen av Utenrikskomiteen, Olav Akselsen (Ap), avviser kravet. Det er etter at Hamas-talsmannen Sami Abu Zuhri avviste forhandlinger med Israel og forsvarte væpnet motstand, at Morten Høglund (bildet) krever isolasjon av Hamas.

- Norge og andre land kan ikke ha noe forhold til en slik regjering, så lenge den ikke anerkjenner staten Israel og avviser bruk av terror, sier Høglund. Han krever at Norge som formann i givertandsgruppen til de palestinske selvstyremyndighetene jobber aktivt for å isolere den påtroppende Hamas-regjeringen.

- Politisk og økonomisk støtte til Hamas betyr nei til fred og ja til mer vold og terrorisme. Norge har et særlig ansvar som formann i givertandsgruppen for å trekke opp en grense for fremtidig samarbeid med palestinerne. Norge må nå aktivt jobbe for at tiltenkt hjelp til palestinske myndigheter i stedet gis gjennom andre kanaler som hjelp direkte til trengende palestinere.

- Uttalelsene fra Høglund er en oppskrift for å øke krisen i Midtøsten, kommenterer lederen av Utenrikskomiteen på Stortinget, Olav Akselsen (Ap).

- Hvis Norge ensidig skulle gå til boikott av den påtroppende palestinske regjering som er lovlig valgt, så mener jeg det er å vise for det hele det palestinske folket og folk i Midtøsten at Norge og Vesten ikke mente alvor ved å presse på for demokrati. Det blir litt underlig at man kun er for for frøe valg når man liker utfallet av valget.

Akselsen understreker at enhver regjering selvsagt må rette seg etter internasjonal lov. Det må gjelde enten det er en israelsk, palestinsk eller en hvilken som helst annen regjering, men å dømme en regjering før den er kommet i gang, blir helt feil og vil kun bidra til å gjøre situasjonen i Midtøsten enda mer fastlåst.

Akselsen presiserer at Den norske regjering selvsagt ikke kan garantere hvilken holdning den vil ha til Hamas om for eksempel et halvt år.

- Men vi vil gi dem en sjanse til å vise hva de står for. Så per i dag blir det ikke aktuelt for Norge å bryte kontakten med Hamas. **OSLO**

Norge gir penger til interimsgjering

Norge overførte mandag 6. mars 30 millioner dollar (67 millioner kroner) til et internasjonalt spleiselag for å finansiere lønninger til ansatte i den palestinske selvstyremyndigheten. Det norske bidraget vil gå til betaling av lærerlønninger for februar og mars.

- Den norske staten er finansiell nødhjelp i en situasjon hvor den palestinske interimsgjeringen har et akutt behov for hjelp til å utbetale lønninger, sier utenriksminister Jonas Gahr Støre. Over én million palestinere er direkte avhengig av disse inntektene.

- Vårt bidrag er svar på en anmodning fra Kvartettens utsending James Wolfensohn, fremholder utenriksministeren. Også EU, Russland og Saudi Arabia bidrar med midler til dette spleiselaget.

Det er en forutsetning fra givertandene at lønsmidlene utbetales av den sittende interimsgjering. En ny palestinsk regjering basert på Hamas' valgseier forventes å bli etablert senest 28. mars. **OSLO**

Ingen bistand til Hamas-regjering

Kristelig Folkeparti vil ikke gi bistand gjennom en terrororganisasjon. Derfor vil de stille klare krav til en Hamas-ledet regjering i de palestinske områdene.

TON WEISSE
11. september 2006

Det sa partileder Dagfinn Høybråten i sin innledningstale til Landsstyremøtet i Kristelig Folkeparti i Oslo fredag ettermiddag.

Partilederen sa at det første kravet må være at alle medlemmer av en Hamas-dominert regjering må ta avstand fra vold.

De må anerkjenne Israels rett til å eksistere som stat. Og de må godta avtaler som til nå er inn-

gått av de palestinske myndighetene, inkludert det såkalte «Veikartot for fred».

Dette er krav som har bred internasjonal støtte. Vi må gjøre det tydelig for de nye makt-haverne at vold og terror er totalt uakseptabelt. KrF forventer at den norske regjeringen står fast på disse kravene. Ellers kan den ikke påregne ryggeknning hos oss.

Skal Hamas ta de forpliktelsene et regjeringens ansvar medfører, må organisasjonen i praksis

fornekte sitt eget charter. Hamas står i et eksistensielt dilemma. Sjøøre palestinske institusjoner vakkler. Midtøsten står overfor en avgjørende skillevei, sa Høybråten.

Bistand

KrF-lederen la vekt på at bistand er viktig for å utvikle demokrati, menneskerettigheter, godt styresett og bekjemping korruptjon i de palestinske områdene. Utdanning, arbeid og inntekt er viktig for å bekjempe hapløshet, hat og terror.

MÅ GODTA: – Hamas må anerkjenne Israels rett til å eksistere som stat. Og de må godta avtaler som til nå er inngått av de palestinske myndighetene, inkludert det såkalte «Veikartot for fred», sa Dagfinn Høybråten til landsstyremøtet i KrF Oslo i går. **TRON KAMBERG**

– Kristelig Folkeparti mener Norge nå aktivt må bruke den tilitt og innflytelse som vi har opparbeidet gjennom arelangt konstruktivt arbeid for Midtøstens folk.

– Vi skal forsvare Israels legitime rett til å leve i fred. Vi skal kjempe mot forslag om Israels-boikott, enten de kommer fra SV eller andre.

– Vi skal arbeide for at den israelsk-palestinske konflikten løses gjennom fredelige forhandlinger. Ikke gjennom voldsbruk. Vi skal bistå konstruktivt i arbeidet for fred, sikkerhet og demokrati, for godt styresett, menneskerettigheter og økonomisk utvikling.

– Og vi skal vise omsorg for de lidelser både palestinerne og

israelerne utsettes for på grunn av dagens konflikt. Dette er i samsvar med de beste tradisjonene i norsk Midtøsten-politikk. Det handler også om menneskeverd og menneskerett, understreket Dagfinn Høybråten.

Brede løsninger

Midtøsten-politikken og situasjonen etter trykningen av Mohammed-karikaturene var et hovedtemaene i Høybråten's tale. Også kom merende utfordringer i forholdet mellom opposisjon og regjeringen sto sentralt i partileders innledning.

– Vi står sammen med øvrig opposisjon når det er grunnlag for det. Vi blir gjerne med på brede forlik når det er til det beste for landet.

– I tiden som kommer

vil KrF søke brede løsninger om flere store viktige saker for landet. Vi tok initiativ til en ny eldreomsorg. De andre partiene ble med oss. KrF har gjennomslag.

En annen opplagt sak er kirke-stat spørsmålet. Det er åpenbart at vi trenger en bred og samlet løsning på forholdet mellom stat og kirke. Det ville være uklokt å la et så viktig spørsmål avgjøres av knappst mulig politisk flertall.

Pensjonsspørsmålet krever en bred løsning. Det er en sak som hvor langsiktighet er spesielt viktig. Vi vil aktivt engasjere oss i pensjonsdebatten for å få gjennomslag på partileders Dagfinn Høybråten.

2006

Juelsminde

- Den Grønne Lagune

Feriehusutleie

**Familievennlige feriehus,
for 4-10 personer.
Naturskjønne omgivelser.
Priser fra 1710,- / 3320,- dkr. pr. uge.**

On-Line booking
www.lagune.dk

På kollisjonskurs om Hamas

SVs utenrikspolitiske talskvinne i Stortinget, Agot Valle, deler ikke de synspunktene KrF-leder, Dagfinn Høybråten har gitt uttrykk for når det gjelder krav til Hamas.

THOR CHRISTIAN SKAVLEM
Foto: NTB Scanpix/Agot Valle

Hamas har i et demokratisk valg oppnådd flertall i den palestinske befolkningen, noe det kan være mange grunner til. Dessuten går det ikke an å stille krav til Hamas uten samtidig å sette krav til Israel om å følge internasjonale forpliktelser og Folkeretten, sier Valle til Dagen.

Terroristorganisasjon

I sin tale til Kristelig Folkepartis landsstyre i helgen, var partiets leder, Dagfinn Høybråten, meget klar på de krav han mener Hamas, som han karakteriserte som en terroristorganisasjon, må tilfredsstillere for å kvalifisere for å kunne motta bistand. Blant annet må alle medlemmene av en Hamas-liminert regjering ta avstand fra vold, de må anerkjenne Israels rett til å eksistere som stat og de må envidere godta avtaler som til nå er inngått av de palestinske myndighetene, inkludert det såkalte «Veikartet for fred».

I talen sin understreket Høybråten at Kristelig Folkeparti vil arbeide for at den israelsk-palestinske konflik-

OPPSIKTSVEKKENDE: – Det er oppsiktsvekkende dersom regjeringspartiet SV mener at Norge skal vike unna for å stille grunnleggende folkerettslige krav til Hamas, mener KrF-leder, Dagfinn Høybråten. FOTO: SCANPIX

ten løses gjennom fredelige forhandlinger. Ikke gjennom voldsbruk, men bistå konstruktivt i arbeidet for fred, sikkerhet og demokrati, for godt styresett, menneskerettigheter og økonomisk utvikling.

SV-representanten Agot Valle frykter konsekvensene dersom Norge kutter bistanden til Palestina nå.

– Dette vil skape grobunn

for mer fundamentalistiske og uforsønlige krefter i området. Hvis man kutter bistanden til Palestina nå, vil det øke fortvilelsen i befolkningen. Hun tilføyer at Den norske regjering ved hjelp av dialog vil påvirke Hamas til å gjøre sitt for å skape fred i Midtøsten.

Oppsiktsvekkende av SV

– Det er oppsiktsvekkende hvis Agot Valle er uenig i dis-

se kravene, fordi dette er krav som hele det internasjonale samfunn har stilt seg bak, kommenterer KrF-leder, Dagfinn Høybråten overfor Dagen, idet han ramser opp Russland, USA, EU og FN, som alle har stilt seg bak disse kravene. Han tilføyer at han er mildt sagt forbauset dersom regjeringspartiet SV mener at Norge skal vike unna for å stille slike krav.

Høybråten presiserer at han ikke mener at Norge skal stenge av bistanden til Hamas i dag, men at Norge som en tung bidragsyter til de palestinske områdene ikke kan forhandle seg bort slike grunnleggende folkerettslige krav.

DALEN

– Det palestinske valget var en protest mot korrupsjon

Var Hamas' valgseier et resultat av israelsk «okkupasjonspolitikk»? Nei, mener palestina-arabisk professor.

– Det palestinske valget var like mye en protest mot USA som en protest mot Fatahs politikk og korrupsjon, sier professor Sari Hanafi ifølge Nouradbladet Bistandsaktuelt.

– Palestinerne i gaten opplevde det som skandaløst at USA subsidierte Fatahs valgmaterieill og truet med å trekke tilbake bistand, forteller Hanafi.

Professoren hevder at bistandsstøtte som forbi- går selvstyremyndighetene (PA), vil gi de nyvalgte PA-myndighetene svekket legitimitet overfor den palestina-arabiske befolkningen. Det mener han vil

være uheldig for utviklingen.

Bistandsyndlinger

Hanafi tror også at bistandsgivere – som Norge – indirekte kan ha bidratt til Hamas' valgseier ved å skape økt avstand mellom folket og «den vestlige bistandens yndlinger».

– Norge må gi opp sin politiske bistandsagenda i de okkuperte områdene, sier han – og hevder at framveksten av en palestina-arabisk bistandslette har «undergravd den palestinske motstandskampen».

Mye av pengene som er blitt pumpet inn i de israelskadministrerte områdene, skal ha gått som formål å styrke det sivile samfunnet. Men resultatet er i stedet en palestina-arabisk elite av ikke-statlige organisasjoner uten folkelig forankring, i følge Hanafi. DALEN

Vil avvente om Hamas respekterer avtaler

Utenriksminister Jonas Gahr Støre (Ap) gjorde det i Stortingets spontanspørretime i går klart at Norge vil avvente hvordan den nye palestinske regjeringen vil opptre før Den norske regjering trekker noen konsekvenser med hensyn til fortsatt norsk bistand.

THOR CHRISTIAN SKAVLEM
thor.christian.skavlem@agen.no

Kristelig Folkepartis utenrikspolitiske talsmann, Jon Lilletun, gjorde det klart at Hamas må, dersom de fortsatt skal parene norsk bistand, respektere Israel som stat, noe de ikke gjør i dag. Ennvidere må Hamas støtte fredsprosessen i Midtøsten, avstå fra terror og vold og respektere «Veikartet for fred».

– Ingen av disse betingelsene oppfyller Hamas i dag.

Mer uro

I tilknytning til slett spørsmål til utenriksministeren poengterte Lilletun at det palestinske valget, der Hamas fikk rent flertall, har skapt en ny dreining av uroskruen i Midtøsten.

– Dette har skapt uro både blant palestinske, israelske, i arabiske naboland som Egypt og blant alle de som er opptatt av å fremme fredsprosessen i regionen.

Utenriksministeren på sin side var opptatt av å understreke at man ikke må bedrive den foran for dobbelkommunikasjon at man erklærer seg som tilhenger av demokratiske valg, men at man ikke aksepterer utfallet av valget. Han erklærte seg enig med Lilletun i de følelser han la til grunn, og viste til at dette er også i samsvar med regjeringens politikk og hovedstrømningene i det internasjonale samfunn. Utenriksministeren forsikret at Norge står fast ved ønsket om å bidra til en freds løsning med to stater, Israel og Palestina, som lever side om side innenfor sikre og anerkjente grenser, pålit til å respektere inngitte avtaler, avstå fra vold og respekt for Veikartet for fred som FNs Sikkerhetsråd stiller seg bak. Lilletun repliserte at det er en tendens i den norske debatten til å anføre det utenriksministeren gjør, nemlig at når man aksepterer frie valg, så må man akseptere utfallet.

– Dette må ikke være ensbetydende med å akseptere en hvilken som helst politikk, advarte KrF-representanten.

Frykt for kollaps

Utenriksminister Støre gjorde

det klart at det er ingen automatisk at noen skal påregne bistand fra Norge uansett, men at man må gi de palestinske lederne tid og mulighet til å vise om de har respekt for inngitte avtaler. Han uttrykte likevel engstelse for den uro som gjør seg gjeldende blant palestinerne for at det palestinske samfunnet skal kollapse, og advarte derfor mot at vi stiller oss slik at vi leder dette samfunnet inn i en politisk og sosial undergang.

Hamas ansikt er kjent

Premskrittspartiets utenrikspolitiske talsmann, Morten Høglund, grep fatt i utenriksministerens uttalelse om at man må vente og se hvilken politikk Hamas vil føre.

– Vi er relativt godt kjent med hva Hamas står for. Norge er dessverre ikke like tydelig om Hamas som USA og EU er. Jeg tror det er viktig hvilke signaler Norge ber sender ut, sa Høglund, idet han viste til det nest største regjeringspartiets (SVs) Palestina-kampanje, og at noen kan tolke det slik at det er en viss skjevhet i de signalene Norge formidler til utenverdenen.

Utenriksministeren forklarte igjen at Norge her er helt på linje med de internasjonale hovedstrømningene.

– Samtidig må vi opprettholde en viss balanse i de krav vi stiller til begge parter når de gjelder bruk av vold, sa Støre.

Stoler på utlendingsmyndighetene

Arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen (Ap) har tillit til utlendingsmyndighetenes håndtering av saker som gjelder de som konverterer fra islam til kristendommen i Iran.

THOR CHRISTIAN SKAVLEM
thor.christian.skavlem@agen.no

I Stortingets ordinære spørretime i går viste KrF-represen-

STÅR FAST: Utenriksminister Jonas Gahr Støre forsikret at Norge står fast ved ønsket om å bidra til freds løsning med to stater som lever side om side innenfor anerkjente grenser. SKAVLEM/AGN

tanten Jon Lilletun til en rapport fra Amnesty av 16. februar 2006 om at konvertitter i Iran risikerer å miste livet. Lilletun viste også til Utlendingsnemndas praksisnotat av 27. mai 2005 der det heter at «så lenge man har sin nye tro være en privatsak, vil man ikke risikere noe ved å ha konvertert». Lilletun mener det må være fyll i forhold FNs menneskerettighetskonvensjon og FNs flyktningkonvensjon å begrense retten til å konvertere til en privatsak.

Overholder forpliktelser

Hanssen viste til at Norge gir

asyl til mennesker som blir forfulgt på grunn av sin tro og at Norge er bundet av Flyktningkonvensjonen.

– Dette innebærer imidlertid ikke at alle som sier de er forfulgt er reelle flyktninger, eller at alle som konverterer har rett til asyl. I slike saker er det opp til søkeren å gi trovordig dokumentasjon om dette.

Statsråden viste også til at i flere saker har det vært slik at konvertering først har funnet sted etter at de er kommet til Norge og sågar etter at de har fått avslag på sin asylsøknad. Han gav uttrykk for at uten-

dingsmyndighetene, som har nye kjennskap til situasjonen i Iran, vurderer hver enkelt søknad nøye slik at alle får en individuell behandling og som er i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser.

Lilletun var ikke fornøyd med svaret og viste igjen til praksisnotatet fra Utlendingsnemnda.

– Ministeren uttalte at ikke alle som konverterer i Iran automatisk blir forfulgt, og at dødsdom for de som konverterer ikke er blitt praktisert i de senere år.

Dagsavisen

ANSVARLIG REDAKTØR **CARSTEN BLENES**
POLITISK REDAKTØR **ARNE STRAND**
NYHETSREDAKTØR **GEIR ARNE BØRE**
ADM. DIREKTØR **TRUDE LØVÅS HUSJØRD**

Valgets kval for Hamas

Hamas må som regjeringsparti velge: De kan føre en pragmatisk politikk til beste for det palestinske folk. Det innebærer at Hamas må oppgi målsettingen om å utsette staten Israel og gå inn for en løsning med to stater. Eller de kan fortsette sin militante kamp mot Israel, med de enorme menneskelige og økonomiske kostnader det medfører.

Optimister håper at et Hamas som plutselig står med ansvaret for sitt folks velferd, vil vise moderasjon, og bevege seg mot et ansvarlig politisk parti. Hamas har for vist evne til fleksibilitet og tilbakeltholdenhet. For eksempel er den ensidige våpenhvilen det siste året blitt overholdt fra Hamas' side. Man har ikke slått tilbake med hevngrep når Israel har arrestert dets medlemmer og drept ledere med bomber og raketter.

Til Hamas' fordel taler disiplin og fravær av korrupsjon. Blant medlemmer som nå tar plass i parlamentet, er svært mange akademikere. Men Hamas bygger også på en fundamentalistisk islamske der religiøs fanatisme kan bli et hinder for praktisk, nødvendig tilpasning.

Israel vil nå være fristet til å bryte all direkte kontakt og gå videre med sin egen, ensidige fredsplan. Det innebærer at Muren fullføres, slik at israelere og palestinere blir fysisk skilt. Men dette blir ikke noen levedyktig palestinsk stat med internasjonalt anerkjente grenser, som er forutsetningen for fred i Midtøsten. Det vil minne mer om en israelsk kontrollert, gigantisk fangeleir. Bak den israelske barrieren vil misnøye og hat få fremragende vekstvilkår.

Det blir problematisk for mange land å opprettholde kontakt til en palestinsk selvstyremyndighet som styres av en militant og tungt væpnet gruppering som Hamas. Men dersom USA og Europa fraskriver seg muligheten til dialog og påvirkning ved å kutte bistanden, står bakstreverske krefter i muslimske land klare til å fylle det vakuum som måtte oppstå. Det blir et alvorlig dilemma.

Dagsavisen

ANSVARLIG REDAKTØR **CARSTEN BLENES**
POLITISK REDAKTØR **ARNE STRAND**
NYHETSREDAKTØR **GEIR ARNE BØRE**
ADM. DIREKTØR **TRUDE LØVÅS HUSJØRD**

Hamas som mulig partner

USA vil stoppe all amerikansk bistand til den palestinske selvstyremyndigheten med Hamas i regjeringsposisjon. Vi synes en slik beslutning er forhastet. Alle har et krav på å bli bedømt ut fra sine gjerninger, ikke sitt utseende eller sine mer eller mindre forhastede uttalelser. Alle har også en mulighet til å forandre seg til det bedre.

Vi synes derfor det er riktig å vente til den nye palestinske regjeringen har tiltrådt, og har lagt fram sitt regjeringsprogram, før man tar beslutningen om samarbeid eller fordømmelse. Det har skjedd før at plutselig ansvar for et folks skjebne har penset et uansvarlig opposisjonsparti inn på et helt nytt spor.

Man kommer likevel ikke utenom at Hamas med sin fortid som terrororganisasjon gjør situasjonen i Midtøsten enda vanskeligere. Mer enn 60 angrep mot Israel, de fleste i form av selvmordsbomber mot busser og kafeer, vekker ikke internasjonal velvilje. Det er forståelig at israelerne har store problemer med å skule samarbeide med en mangeårig fiende som har programfestet Israels utsettelse.

At Hamas er demokratisk valgt, tilsier ikke uten videre full internasjonal støtte og anerkjennelse. Også Adolf Hitler kom til makten helt ut i tråd med Weimar-republikkens demokratiske spilleregler. Det er lov å velge hvilke regimer man vil samarbeide med. Det må derfor stilles helt klare forutsetninger for fortsatt samarbeid og økonomisk støtte. Israel må anerkjennes og den væpnede klampen må oppgis til fordel for fredelige løsninger.

Det er trogisk at i det israelske ledere er i ferd med å innse at to adskilte, internasjonalt anerkjente stater er eneste vei til fred i Midtøsten, velger palestinere et parti som ønsker å opprette sin egen islamistiske stat på hele området. Dilemmaet er at dersom vestlige land nå velger brudd som sin linje, står fundamentalistiske stater og regimer i Midtøsten klare til å rykke inn i stedet. Det ønsker ikke engang palestinere selv.

Dagsavisen

ANSVARLIG REDAKTØR **CARSTEN BLENES**
POLITISK REDAKTØR **ARNE STRAND**
NYHETSREDAKTØR **GEIR ARNE BØRE**
ADM. DIREKTØR **TRUDE LØVÅS HUSJØRD**

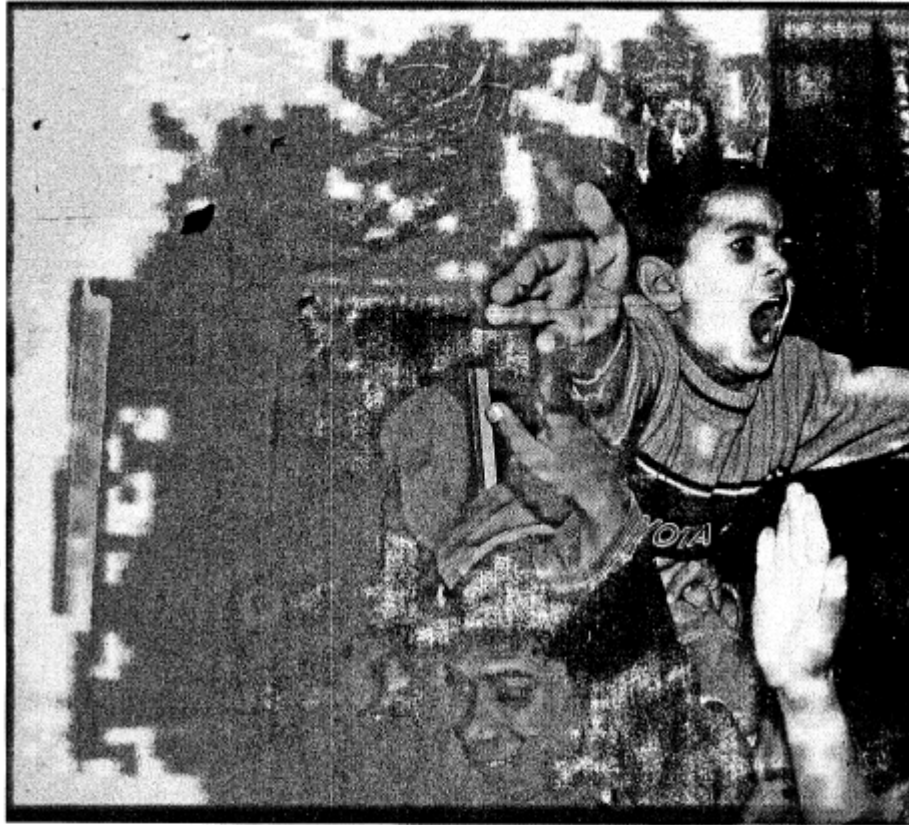
Israels ålenegang

Valgkampen er i gang foran parlamentsvalget i Israel 28. mars. Tirsdag kom landets forsvarsminister Shaul Mofaz med en utislørt trussel om å likvidere palestinernes kommende statsminister, Ismail Haniyeh fra Hamas. Nå er det ikke noe nytt at Israel likviderer Hamas-ledere, men å komme med slike trusler i en avgjørende fase i regjeringdannelsen i de palestinske områdene, er en voldsom provokasjon som ikke fører noe godt med seg. Selv om det skulle sanke stemmer.

Stemmesanking drev trolig også statsminister Ehud Olmert med da han i avisen Ha'aretz i går lovet å trekke Israels «endelige grenser» innen fire år uten å konsultere palestinere dersom Hamas ikke anerkjenner Israel. Grensen skal gå langs muren som Israel har bygget på de okkuperte områdene. Det innebærer å annektere store deler av Vestbredden og Øst-Jerusalem permanent, og ta kontrollen over Jordan-elven «som en sikkerhetsgrense». Som igjen betyr at en palestinsk stat vil bli fullstendig omringet av israelsk territorium.

Det er forståelig at israelerne har vanskelig for å samarbeide med en mangeårig fiende som har programfestet Israels utsettelse. Og at Hamas er demokratisk valgt, gjør ikke automatisk organisasjonen fortjent til internasjonal støtte og anerkjennelse. Men de ensidige og kompromissløse utspillene i den israelske valgkampen er det Hamas minst trenger i arbeidet med å omstille seg fra en massebevegelse til et regjeringsdyktig parti.

Israels ensidige utspill overfor palestinere bringer verken israelere eller palestinere nærmere fred. Vi slutter oss til reaksjonen fra palestinernes sjefforhandler Saeb Erekat etter Olmerts siste utspill: «Veien til fred og sikkerhet går ikke gjennom unilateralisme, og bygging av murer og bosettinger, men snarere gjennom å gjenoppta sluttstatusforhandlingene.»

Palestinske gutter, tilhengere av Hamas, feirer valgresultatet.

Et jordskjelv

JAFFA (Dagsavisen): Mens palestinere i går feiret i Ramallahs gater, gikk sjokkbølgen etter Hamas' valgseier rundt i verden – til Israel, til de arabiske nabolandene og til USA og EU. Men på Vestbredden og i Gaza gjør islamister seg nå klare til å overta.

I ISRAEL:
ROGER MERCEZ

Følge de endelige resultatene som ble offentliggjort i går kveld, får Hamas 76 av parlamentets 132 seter, mens Fatah, som har dominert palestinsk politikk i 40 år, bare fikk 43 seter. I det som er en historisk utvikling, vil Hamas, beryktet og berømt for sine selvmordsangrep,

overta roret i Palestina.

– Vi vant fordi vi var troverdige, modige og villige til å ofre oss, sa en lykkelig Hamas-leder, Ismail Haniya, i Gaza.

Han forsøkte samtidig også å berolige kritikere ute i verden. – Dere har ingenting dere trenger å være redde for, sa han med et smil.

Både i Ramallah og i Jemin kom det imidlertid i går til sammenstøt mellom aktivister fra rivaliserende Hamas og Fatah. I Ramallah forsøkte flere hundre Hamas-aktivister å storme parlamentet – det som snart skal

inntas – etter at en Fatah-aktivist først hadde plantet sitt flagg på bygningen.

ABBAS VIL HA FRED

I går morges innlevete statsminister Ahmed Quria sin avskjedsøknad, og ba president Mahmoud Abbas om at Hamas nå må etablere den neste regjeringen. Presidenten understreket i går at han fortsatt har som mål å få til en fredsavtale med Israel.

– Den nye regjeringen vil arbeide i tråd med palestinsk-israelske avtaler, sa Abbas. Han understreket at dette inkluderte

i Midtøsten

FOTO: SCANPIX/REUTERS

Tillegg Oslo-avtalen, som førte til opprettelsen av den palestinske selvstyremyndigheten, og det såkalte veikartet for fred.

KONSEKVENSER

Over hele Midtøsten kunne folk følge maktskiftet på sine fjernsynsskjermene, noe en ellers har sett lite av i regionen. Sist gang islamister vant et valg – i Algerie i 1992 – endte den demokratiske prosessen i et militærkupp. Denne gangen er taperne villige til å akseptere folkets dom. Hamas-seieren kan få konsekvenser for hele regionen.

For Hamas står foran store utfordringer: Deres valgseier kan få som resultat at den palestinske selvstyremyndigheten mister sin internasjonale økonomiske støtte – fra USA, EU og andre land. Hamas nekter å ta avstand fra sitt erklærte mål om å ødelegge Israel, og skulle landets ledelse også stille seg bak nye selvstyremyndighetene kunne kollapsen – på grunn av pengemangel.

I håp om å opprettholde en brudd til Vesten – og selv til Israel for rent dagligdagse anliggender – tok Hamas i går kveld kontakt med sine

rivaler i Fatah, for å be dem bli del av den nye regjeringen.

Men foreløpig sier Fatah nei.

– Nå skal de få prøve seg, nå skal vi se hva de kan gjøre for det palestinske folket, sa Fatah-toppen Jibril Rajoub i Hebron.

TILBYR VÅPENHVILE

Hamas avviste også i går muligheten for å innlede formelle fredsforhandlinger med Israel. Men de var villige til å tilby noe annet; en våpenhvile.

– Hvis Israel vil fortsette å respektere det som er kalt stillheten, vil vi også gjøre det, sa Mah-

moud a-Zahar, en av Hamas-lederne i Gaza.

Men i Israel vokser pessimismen, og regjeringen til Ehud Olmert satt i går kveld ble det slått fast i en erklæring fra statsministerens kontor at Israel ikke vil forhandle med Hamas.

– Vi vil ikke forhandle med en palestinsk regjering dersom den har medlemmer fra en væpnet terrororganisasjon som vil ha Israel utslettet, het det i kunngjøringen.

utenriks@dagbladet.no

■ Se også kommentar på side 2.

POSITIVT SKRIF

Til tross for at valget er for Hamas, syntetiserer et positivt skillete i Midtøsten på at palestinerne med situasjonen, Bush oppfordret Mahmoud Abbas til å ta over styret, selv om Fatah ledet et nederlag. – Vi ønsker at de med makten, s

ØNSKER FRE

Utenriksminister Riee er overbevist om at palestinske folk er

DREPTE PALEST

en ni år gammel jordanisk personell. Ifølge de som har holdt eksplosiver, sekkedød for de skadte flere timer etter. Den israelske

Endret terror-syn på Hamas

«Hamas har vært en viktig brikke i palestinsk politikk, og å isolere noen med stor oppslutning er å miste muligheten til dialog.»

Frida Nome, forsker

Det er bare få uker siden Norge sluttet å definere Hamas som en terroristorganisasjon. Dermed kan Norge få en langt bedre dialog med palestinerne nye ledere enn EU.

HEIDI KATRINE BANG

Det er ulike definisjoner av terrorister i verden. EU har en egen terrorliste, det samme har FN. Fram til nyttår sluttet Norge opp om EUs terrorliste, der Hamas er oppført som en terroristorganisasjon. Men ved nyttårsskiftet varslet utenriksminister Jonas Gahr Støre at det for Norges del bare skal være FNs terrorliste som gjelder. Denne listen nevner ikke Hamas, og dermed definerer ikke Norge lenger Palestinas valgvinners som terrorister.

ENDRER IKKE SYN

Utenriksminister Jonas Gahr Støre vedgjener at Norge dermed har en annen mulighet til dialog med palestinerne nye regjering enn EU.

– Jeg registrerer at det er situasjonen, men dette endrer ikke norsk standpunkt om å ta avstand fra vold, eller synet på at det skal være demokratiske virkemidler som må løse denne konflikten, sier han.

Norge er foreløpig avvæntende til en Hamas-regjering. I forkant av det palestinske valget, varslet både EU, USA og Israel at de ikke ønsker å forhandle med en regjering som inkluderer Hamas. Støre frykter likevel ikke at palestinerne nye regjering blir isolert i verden.

– Nei, demokratiske må forholde seg til demokrater. Palestinerne valgte en president i fjor, nå har de valgt en majoritetsregjering. Det har vært stor valgdeltakelse, og det vitner om et

Utenriksminister Jonas Gahr Støre ga ved årsskiftet beskjed om at det nå er FNs terrorliste som gjelder for Norge – og der figurerer ikke Hamas. FOTO: ARNE OVE BERGØ

anske om å bruke denne demokratiske kanalen. Vi har dessuten registrert at Hamas den siste tiden har avstått fra bruk av vold nettopp for å delta i en slik prosess. Det vil jeg framheve som viktig, sier han.

NYTT EU-SYN

I går anerkjente EU valget som demokratisk. Men først etter et møte i Europaparlamentet mandag, blir det klart hvordan EU videre vil forholde seg til det palestinske selvstyret. Førsteamanuensis Nils Butenschon ved Norsk sentor for menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo tror EU må omdefinere sitt syn på Hamas.

– Når EU først har anerkjent at valget er gjennomført på lovlig måte, må det få følger for hvordan EU ser på en regjering som går ut fra Hamas, eller der Hamas deltar, sier Butenschon, som er i Midtøsten for å følge det palestinske valget.

At Norge allerede har droppet å definere Hamas som en terroristorganisasjon, tror han vil være positivt for en norsk rolle i fredsforhandlinger mellom israelerne og palestinerne.

PROTESTVALG

Flekk ekspert betegner det palestinske valget som et protestvalg. Og de advarer mot å isolere Hamas og palestinerne som

en følge av onsdagens valg.

– Jeg har generell ingen tro på isolasjon. Det har jeg heller ikke hatt i forhold til Hamas tidligere. Hamas har vært en viktig

«Men dette endrer ikke norsk standpunkt om å ta avstand fra vold.»

Jonas Gahr Støre, utenriksminister

brikke i palestinsk politikk, og å isolere noen med stor oppslutning er å miste muligheten til dialog, sier forsker Frida Nome ved Fredsforskningsinstituttet (PRIO).

Midtøsten-ekspert Hilde Henriksen Waage ved Universitetet i Oslo mener den klokkeste strategi-

en nå vil være å ta Hamas inn i varmen og gjøre dem ansvarlige.

– Da må også Hamas bestemme seg for om de vil være en politisk aktør eller en organisasjon som benytter terrormetoder, påpeker Waage.

Hun mener EU, USA og Israel må se selv opp i et hjerte da de i forkant av valget signaliserte at det kan bli kutt i støtten til Palestina om Hamas kommer til makten.

hilde.berg@prio.uio.no

Hamas vil ruste opp moralen

Palestinerne er desperate etter forandring, derfor vant Hamas valget. Nå kan det komme store omveltninger i det palestinske samfunnet.

HEIDI KATRINE HANG

Mens den vestlige verden fortsatt klarer seg i hodet og løver på hvordan en ytterliggende organisasjon som Hamas kunne vinne det palestinske valget, forbereder palestinerne nye ledere seg på å gjennomføre dyptgripende samfunnsendringer.

Hamas, og Det muslimske broderskapet som Hamas springer ut fra, legger stor vekt på samfunnets moral og hvordan den enkelte skal oppføre seg utenfor hjemmets fire vegger, understreker forsker Frida Nome ved Fredsforskningsinstituttet (PRIO).

MORALSK KRISE

Det er liten tvil om at Hamas ser det som en av sine fremste oppgaver å gjenopprette moralen i samfunnet. I desember ga en av Hamas' ledende kandidater i Hebron, Nayef Rajoub, et intervju med den arabiske TV-kanalen al-Jazeera. I intervjuet slo han fast at palestinerne lider under en moralsk krise.

Vårt samfunn er blitt infiltrert av all slags korrupsjon: Politisk korrupsjon, økonomisk korrupsjon, administrativ korrupsjon og moralsk korrupsjon. Vi lider mer eller mindre under en moralsk krise. Derfor vil vi gjøre vårt beste for å rette opp situasjonen, i samarbeid og samråd med alle velmenende palestiner, også våre brødre i Fatah, sa Rajoub.

LEI AV STILLSTAND

At Hamas ble det største partiet i den palestinske nasjonalforsamlingen, kom som en overraskelse på så vel Hamas som andre arabiske land og Vesten. Ekspertene er enige i at palestinerne har stemt i protest.

Dette er en protest på mange nivåer, både mot okkupasjon, mot landbyenes krasning, mot krig, korrupsjon og terror. Men først og fremst er det en kjempeprotest mot PLO og Fatah, sier Mjøstoen-ekspert Hilde Henriksen Waage ved Universitetet i Oslo.

Det er klart at mange av

Hamas' velgere kan godta en løsning der Israel og Palestina lever i fred ved siden av hverandre, selv om dette ikke er Hamas' agenda.

Selv om jeg har støttet Fatah lenge, stemte jeg på Hamas. Jeg er glad de vant, selv om det var helt overraskende. Jeg håper Fatah nå lærer av sine feil, sier butikkinnhaveren Hindi i Remal på Gaza til al-Jazeera.

Det er mange grunner til at Hamas fikk så mange stemmer. Det er sikkert mange som har stemt som ikke ville møtt seg inn i Hamas. Men fordi dette har vært et protestvalg, har mange stemt ut fra et ønske om forandring. Folk er lei av stillstand, tilbakeslag og korrupsjon, og ønsker i desperasjon enhver forandring velkommen, sier Frida Nome.

Ønsket om moralsk opprydding kan gi store endringer på flere områder i det palestinske samfunnet.

Man skal leve i pakt med Sharia og Koranen. Samtidig har Hamas fylt et vakuum i det palestinske systemet og sørget for velferdsgoder. Bevegelsen har vært sentral i alt fra å bygge barnehager til sykehus. Det er ikke rart om befolkningen har et positivt inntrykk av dem. Hamas har dessuten vært veldig kritisk til korrupsjonen hos de palestinske myndighetene, og det er godt mulig det nå kommer en bedre fordeling av godene, mener Frida Nome.

Nome er usikker på hvilken betydning det vil bli for palestinske kvinner at Hamas nå får regeringsmakten.

Det er mye segregering i samfunnet fra før, og det kan hende det blir enda større skille mellom hva kvinner og menn kan gjøre. Men det kan også hende at Hamas ønsker en god kontakt med det internasjonale samfunnet og dermed velger en annen retning. Hamas er ikke Taliban, de jeg har truffet i Hamas' ledelse har høy utdannelse. Det finnes mange former for islamisme, hvordan de vil praktisere sin makt gjensår å se, sier Nome.

heidi.hang@defogvics.no

Hammas inntar

JAFFA (Dagsavisen): Hundretusener strømmet i går til valgurnene på Vestbredden og i Gaza for å delta i det palestinerne kalte «demokratiets bryllup». De fleste stemmene gikk til den regjerende Fatah-bevegelsen, men vinnerne ble de militante aktivistene i Hamas.

I ISRAEL:
ROGER HERCZ

Ifølge de første valgprognosene i går kveld vil Fatah, partiet til president Mahmoud Abbas, få rundt 40 prosent av stemmene, mens islamistene i Hamas lå an til å vinne rundt 30 prosent. I det neste parlamentet skal det sitte 132 representanter, halvparten valgt på lokale lister, halvparten på landsbaserte lister. Einnå gjenstår det å se hvordan stemmene blir fordelt mellom representantene, og de endelige tallene vil første være klare om noen dager.

Umiddelbart etter at president Abbas avga sin stemme, erklærte han at han håper å kunne gjenoppta fredsforhandlingene med Israel. Abbas avviste Israels nei til forhandlinger så lenge Hamas forblir bevapnet eller innlemmes i regjeringen.

ØNSKER FORHANDLINGER

– Vi er klare til å forhandle, sa Abbas i Ramallah. – Vi er israelernes partnere, de har ingen rett til å velge sine partnere, sa han.

Likevel var det Hamas som ble den store vinneren. De ønsket faktisk ikke å vinne flertallet, for det ville tvinge dem til nær kontakt med Israel. Det de ønsket var å bli det store alternativet, og det ble de.

Utenfor alle de 1.003 valglokale på Vestbredden og i Gaza sto sikkerhetsstyrker i går klare med sine Kalasjnikovgeværer. Men valgdagen passerte uten dramatiske hendelser. Nesten som glemt var angrepene de siste ukene mot valgkontorene i Gaza. Over 900 utenlandske observatører, ledet av tidligere president Jimmy Carter, fulgte også nøye med.

RO OG ORDEN

I byer, landsbyer og flyktningleire strømmet palestinerne til urnene for å avgi sin stemme. Valget ble gjennomført i ro og orden, mest som en demokratisk festival. Galene var farget med valende flagg – de gule til Fatah, de grønne til Hamas.

Kanskje var valget, etter fem års blodig konflikt med Israel, et forsøk på å vinne tilbake en viss form for politisk stabilitet. Denne gangen hadde også de ytterliggående kreftene i Hamas en interesse i å ivareta ro og orden, ettersom de var grupperingen som var ventet å vinne stort i valget. Og nå vil nettopp Hamas, best kjent for sine selvmordsaktiviteter, innla en bred og stor fløy i det palestinske parlamentet.

KOMPROMISSLØST

Men etter i flere dager å ha ført med moderate uttalelser om forhandlinger med Israel, var tonen til Hamas-lederne i går, mot slutten av valgdagen, en annen.

En leder avviste tvært sjansene for at Hamas ville avvapne seg, mens bevegelsens toppleder, Mahmoud A-Zahar, sa at bevegelsen aldri ville forandre «ett eneste ord» i sitt partiprogram, som krever at Israel blir fjernet og erstattet av en stat styrt i henhold til islamsk lov. I charterets paragraf sju snakker Hamas faktisk til og med om et religiøst krav om å «drepe jøder».

Valget i går markerte et dramatisk vendepunkt. Fra i dag av vil islamistene i Hamas være en del av den palestinske selvstyremyndigheten, og den politiske situasjonen på Vestbredden og i Gaza er plutselig en annen. Enkelte liberale krefter, spesielt i østene rundt Ramallah, frykter nå for kvinners rettigheter og religiøs toleranse.

– Jeg håper Hamas vil bli holdt utenfor regjeringen og vil forbli en opposisjon i parlamentet, sier Bassem Eid, en ledende palestinsk menneskerettighetsaktivist.

VAKTBIKKJE

Trolig vil Hamas fokusere på sin kamp mot den interne korrupsjonen i selvstyremyndighetene, noe som også var deres viktigste valgkamplofte. Med sitt sterke inntrykk i parlamentet, har de nå også befestet sin posisjon som en slags vaktbikkje når det gjelder Abbas sine fredsforhandlinger med Israel. Men i går kunne Hamas-lederne bare love folket bedre dager.

– Vi skal bygge opp igjen det som er blitt ødelagt av Israel og av korrupsjonen, sa a-Zahar.

stenrke@dagsavisen.no

Palestinske ungdommer vifter med Hamas-flagget foran bygningen som ble ødelagt.

Fatahs stormtroppe

NABLUS: – Vi er Fatahs stormtropper, sier en av lederne for al-Aqsa-martyrenes brigader i Nablus.

NILS-INGE KRUGAUS

Hamdi er en jaget mann. Øynene hans hviler aldri mens vi snakker sammen, og en liv-

vakt følger også omgivelsene nøye. I flere år har han lekt katt og mus med israelske kommandosoldater, mer enn én gang har han unnsjuppet gjennom kloakksystemet under gamlebyen i Nablus.

– Det virker kanskje rolig her nå, men når mørket senker seg, er det krig. Nesten

hver eneste natt ninger mellom forteller Hamdi.

Vi treffer ham lokale i sentrum iført en slitt ml likhet med sine rer han ikke vå dagen, etter opp palestinske myn

Abdel Aziz Duik, en geografiprofessor fra Vestbredden, er utpekt av Hamas som president i parlamentet.
FOTO: SCANPIX/REUTERS

Massiv isfront mot Hamas

En palestinsk regjering ledet av et voldelig Hamas vil ikke få noen økonomisk bistand fra USA. Israel truer med å bryte all kontakt. Hamas regner med å ha sin regjering klar allerede i begynnelsen av mars.

ERIK SAGFLAAT

Fra amerikansk side kreves det at Hamas må oppgi sitt mål om å ødelegge staten Israel. Det kreves også at Hamas går inn for en fredelig løsning av konflikten i Midtøsten. Representantenes hus i USA går mot en stemme inn for å stoppe all direkte bistand til den palestinske selvstyremyndigheten med mindre disse kravene etterkommes.

«Vi ønsker å sende en klar melding om at USA ikke vil å støtte terrororganisasjoner, sier republikanernes leder i «Huset», John Boehner, ifølge BBC.

TERRORORGANISASJON

President George W. Bush er ikke bundet av en slik resolusjon. Men også fra Bush-administrasjonen er det gitt klare signaler om at en palestinsk regjering ledet av Hamas, vil føre til at USA vurderer sitt samarbeid med selvstyremyndigheten.

Både USA og EU har stemplet Hamas som en terrororganisasjon etter mer enn 60 angrep mot Israel de senere år, først og fremst

selvmordsbomber utløst på busser i rushtiden og i fullsatt kafeter.

USA og EU krever at Hamas må anerkjenne Israel, gi avkall på bruk av vold og akseptere de avtaler som er inngått mellom Israel og palestinerne.

EGNE TOPPFOLK

Det nyalgte palestinske parlamentet trer sammen for første gang søndag. Hamas vant 72 av de 132 plassene. Det er blitt signalisert at Hamas vil besette alle ledende posisjoner både i regjeringen og parlamentet med sine egne toppfolk. Det har vært spekulert på om Hamas vil trekke inn et stort antall teknokrater og mer uavhengige eksperter for å mildne inntrykket av et ytterliggende, islamistisk regime.

Ismail Haniyeh, av mange betraktet som en sannsynlig statsminister, sier til nyhetsbyrået AP at Hamas vil ha sin regjering klar i løpet av to uker.

Hamas har utpekt Abdel Aziz Duik, en geografiprofessor fra Vestbredden, som president i parlamentet. Han sier at straks regjeringen er dannet, vil Hamas legge fram sin egen fredsplan. Denne bygger på en langsiktig våpenhvile med Israel. Dette forslaget har tidligere fått en meget kjølig mottakelse av israelerne, som krever avvæpning.

erik.sagflaat@spisbiser.no

Nekter å utbetale pales

JAFFA (Dagsavisen): Israel stanser alle overføringer til palestinske myndigheter. USA krever at palestinerne betaler tilbake 50 millioner dollar fordi de frykter pengene skal brukes til terror.

I ISRAEL
ROGER HERCZ

Bare 24 timer etter at islamistene i Hamas formelt overtok flertallet i det palestinske parlamentet, svarte Israel med å stanse all overføring av skattepengene som de innkasserer på palestineres vegne. I alt kan det palestinske myndigheter få opp til 400 millioner kroner mindre å rutte med i måneden.

Ettersom Hamas har flertallet i parlamentet, har den pale-

stinske selvstyremyndigheten i praksis blitt en terroristmyndighet, sa Olmert under det ukentlige stybråds møtet i går, og la til at "Israel aldri vil gå med på dette".

KREVER PENGER TILBAKE

Hamas nekter å anerkjenne Israels rett til å eksistere, og framholder at bevegelsen også har en rett til å gjennomføre nye selvmordsaksjoner. Hamas har allerede sagt seg noe siden valgseseren i januar, og snakker nå om at de kan gå med på en våpenhvile med Israel i bytte mot en full is-

raelsk tilbaketrekning fra Vestbredden.

Også USA øker presset. Washington krever å få tilbake rundt 50 millioner dollar som nylig ble gitt palestinerne. Washington sier de frykter pengene vil gå til selvmordsaksjoner. Også EU vurderer den økonomiske støtten, og i mellomtiden søker Hamas i disse dager å hente inn mer penger fra Iran og arabiske naboland.

Abdel Aziz Duaiik, en Hamas-aktivist som lørdag ble utnevnt til den nye formannen i palestinerne's parlament, forsvarte Is-

raels sanksjoner. - Dette er en gal beslutning, og israelerne må revurdere valget. Dette vil bare øke hatet, sa han.

Men også palestinerne's president Mahmoud Abbas, som ble valgt i et separat valg for et år siden, krever en videre moderasjon av Hamas. En dragkamp kan ventes mellom Abbas, som kommer fra det mer sekulære partiet Fatah, og den kommende statsministeren Ismail Haniyeh fra Hamas.

Også på grasroten i Palestina vokser uvisheden rundt hvorvidt Haniyas vil bruke sitt pari-

tinske penger

amentsflertall til å tvinge gjennom en mer konservativ politikk; i henhold til bevegelsens tolkning av Islam. Hamas har allerede besluttet at et umstridt kasino i Jeriko aldri lenger skal gjenåpnes, men mer alvorlig er spørsmål om kvinners rettigheter og forholdene for den kristne minoriteten.

VIL HA DIALOG

Statsministerkandidaten fra Hamas har likevel lovet å samarbeide med president Mahmoud Abbas.

Vi vil delta i dialog, og alt vil ligge på bordet. Vi vil å diskutere

teret, lover Ismail Haniyeh.

Hamas vil ikke forplikte seg til å fortsette fredssamtaler med Israel, slik Abbas krever. Men Samtidig sier Haniyeh at han vil unngå en skarp dialog med presidenten, skriver NTB.

- Vi er uenige. Hamas har sitt eget program og politiske visjon, og vi kommer til å løse disse uenighetene med presidenten gjennom dialog, sa Haniyeh før møtet i går.

SKJØT UNGDOMMER

I går ble også to steinkastende palestinske tenåringer skutt og drept av israelske styrker i flyktningleiren Balata nær Nablus.

Soldatene gjennomførte leiren på jakt etter militante palestinere, og åpnet ild da de støtte på en gruppe steinkastende ungdommer.

To 18-åringer ble drept i sammenstøtet, mens en tredje ungdom ble såret, melder palestinske sykehuskilder. Ifølge den israelske hæren skal ungdommene ha lagt en bombe i veikanten.

To bevapnede palestinere ble også drept i går i et israelsk flyangrep i Khan Yunis på Gazastripen.

Et israelsk fly angrep i Khan Yunis på Gazastripen.

Vil flytte bosettere fra Vestbredden

JERUSALEM (Dagsavisen): Bare uker før valget i Israel-annonserte i går Kadimah, partiet til statsminister Ehud Olmert, en ny tilbaketrekning fra Vestbredden. Samtidig frykter islamistene i Hamas at al-Qaida vil prøve å etablere seg i Gaza.

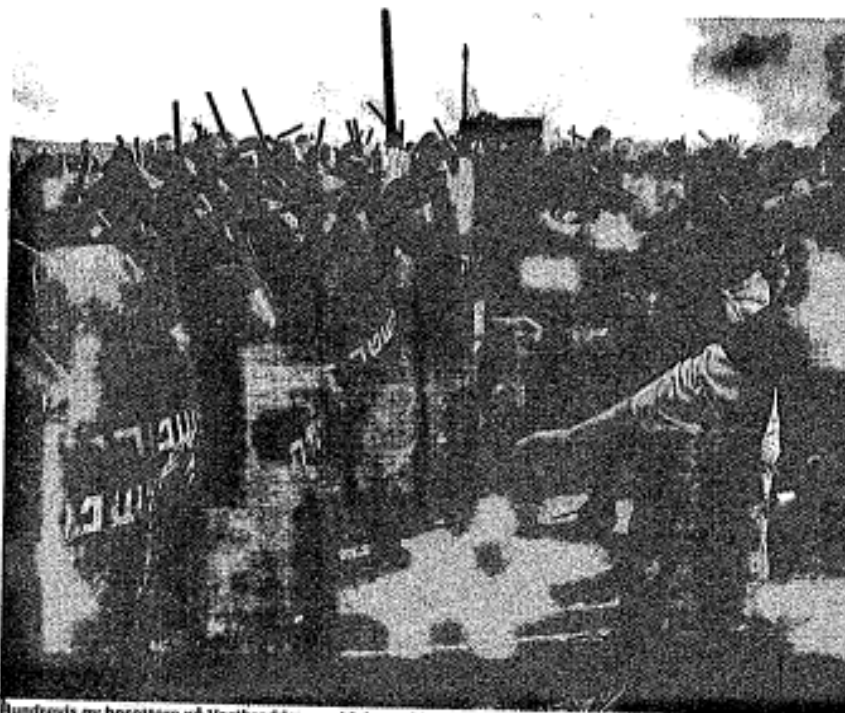

I ISRAEL:
ROGER HERCZ

Ifølge Avi Dichter, tidligere etterretningssjef og en av Olmerts nære rådgivere, vil Israel innlede arbeidet med tilbaketrekningen umiddelbart etter valget i slutten av mars. Minst tolv bosettinger på okkuperte Vestbredden vil bli tvangsbevokret. Men likevel skal ikke planen være identisk med fjorårets tilbaketrekning fra Gaza.

– Denne gangen vil det kun bli en sivil tilbaketrekning, ikke en militær tilbaketrekning, sa Dichter i går morges til israelsk radio. Mens Israel i august i fjor trakk seg helt ut av Gaza og overlatt området til palestinsk kontroll, akter Israel denne gangen kun å flytte sine egne bosettere, mens armeeen fremdeles vil kontrollere selve landområdet.

Forslaget blir lansert midt i valgkampen, og blir først og fremst sett på som et forsøk fra Olmert på å befeste sin posisjon i de siste ukene som gjensstår. Likevel vitner forslaget om at Ariel Sharons tilbaketrekning fra Gaza i fjor, etter 38 års okkupasjon, skapte et politisk jordskjelv i Israel – i dag er det ikke lenger nødvendigvis negativt å foreslå nye tilbaketrekninger.

Hundrevis av bosettere på Vestbredden var i februar i kontrovers med politiet. Nå foreslår partiet til statsminister Olmert en tilbaketrekning av sivile bosettere fra området.

KADIMAH TILBAKE

Ifølge helgens meningsmålinger, ligger Kadimah og Olmert nå an til å få rundt 37 av Knessets 120 seter. De største utfordrerne, Arbeiderpartiet fra venstresiden og det mer nasjonalistiske Likud-partiet, ligger an til å få rundt 17 seter hver. Men Olmerts problem er imidlertid at hans parti nå taper fra uke til uke, mens Likud på meningsmålingene bare ser ut til å bli styrket.

I Moskva fortsatte i går de diplomatiske samtalen mellom de palestinske islamistene i Hamas og Russlands regjering. Mens USA krever at Hamas anerkjenner Israel før noen diplomatiske samtaler kan innledes, tok Russland en annen kurs i det som Moskva forklarte var et håp om å få Hamas til å forandre sitt syn. Men det hele gikk ikke helt i henhold til Moskvas plan.

– Vi mener at Israel ikke har

noen rett til å eksistere, fastholdt Hamas-lederen Moussa Abu Marzouk, og la til at «Hamas aldri vil ta noe skritt» for å anerkjenne sin nabo. Russlands utenriksminister Sergei Lavrov hadde fortalt Hamas-delegasjonen at de, som partiet som nå skal forme den neste palestinske regjeringen, må anerkjenne Israel og respektere de midlertidige avtalene som er blitt inngått.

AL-QAIDA, NEI TAKK!

Hamas-lederne i Moskva måtte i går også ta seg av en uventet oppøll. Fra sitt skjulested trolig på grensen mellom Pakistan og Afghanistan, appellerte Ayman al-Zawahiri, Al Qaedas nummer to, til Hamas og palestinerne om å fortsette sin kamp mot Israel. Han kom også med hard kritikk av styret til Fatjeh, som innilf valget i januar har dominert palestinsk politikk helt siden selvslettet.

– De sekulære i den palestinske myndigheten har solgt Palestina for smuler. Å gi dem legitimitet er imot islam. Ingen palestiner har rett til å avstå et eneste sandkor, sa al-Zawahiri. Fra forhandlingsbordet i Moskva avviste Hamas-ledelsen enhver tilnærning fra al-Qaida. – Når Hamas tar en avgjørelse, blir det ene og alene gjort av Hamas' lederskap og i det palestinske folkets interesse, sa Mohammad Nazzal, talsmannen.

Hamas frykter at utenforstående islamister vil forsøke å blande seg inn i deres anliggende, på samme måte som den palestinske frigjøringsorganisasjonen PLO i sin tid fryktet innblanding fra arabiske land. Hamas frykter også en internasjonal isolering etter sin valgseier i januar, og en al-Qaida-innblanding vil ikke gjøre det lettere å innhente økonomisk støtte.

F
V
C
ve
sl
vn
M
rei
.
sle
til
da
Og
hei
pr
I
når
i gi
get
den
F
kan
det
Ke
stilt
nye

Israel truer ny statsminister

Israels forsvarsminister Shaul Mofaz. FOTO: SCANPIX/AP

JERUSALEM (Dagsavisen): Israel truer med å drepe Hamas-lederen Ismail Haniyeh, som trolig blir palestinerens nye statsminister.

I ISRAEL:
ROGER HERCZ

Det er Israels forsvarsminister Shaul Mofaz som kommer med den utslørte trusselen. Han sier nå at om volden skulle fortsette under Palestina-regjeringen ledet av Hamas, vil Israel «trekke sine egne konklusjoner».

– Hvis Hamas, som ikke anerkjenner avtalene med oss og som ikke er villig til å stanse volden, setter oss i en situasjon der vi vil måtte konfrontere en terrororganisasjon, vil ingen være immun. Ikke bare Ismail Haniyeh, ingen vil være immun, sa Mofaz i går.

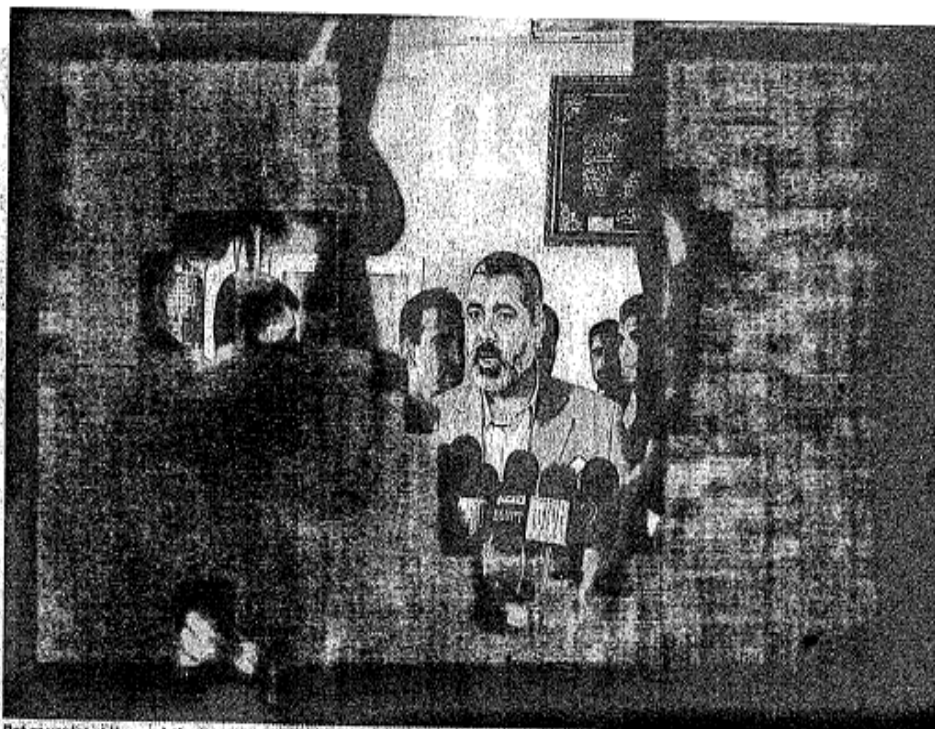
– ISRAELSK TERROR

Israelmis har lenge hatt livet av det øverste lederskapet ikke bare i Hamas, men også i organisasjoner som Islamske Yihad og Fatah. Blant Hamas-lederne som er blitt drept i israelske rakettangrep er Ahmed Yassin og hans medarbeider, Abdelaziz Rantisi, begge i 2004.

I Gaza beskrev Hamas i går den israelske trusselen som «terrors».

– Vi forkaster en slik utpresningspolitikk. Israelske trusler vil ikke skremme oss, sa talsmannen Sami Abu Zuhri.

De siste fem årene er det an-

Det er ventet at Hamas-leder Ismail Haniyeh blir palestinerens nye statsminister. Nå truer Israel med å ta livet av både ham og andre dersom volden mot Israel fortsetter under den nye Palestina-regjeringen.

FOTO: SCANPIX/REUTERS

tatt at Hamas har stått bak minst 60 selvmordsangrep mot restauranter og busser inne i Israel.

Også for trusselen fra Israel, trusseleningen Israel på bestemmningen. Bare 24 tkokepunktetere angreperetidligere angreperisraelaktivister familjefekaktivister Fatahislamskearn som befatahseg på gaten. Ibfant ble ogsagatenpikag de palestinske geriljaaktipalestiniskeageriljaaktivisteneensvarlene israelske byen Ashkeloisrael-skerlyenr Gaza.

«KUPP» I PALESTINA

Heller ikke i det palestinske parlamentet i Gaza har det vært rolige dager. Mandag hadde parlamentet sin første sesjon et-

ter at islamistene i Hamas vant valget i januar. Raskt endte hele åpningsdebatten i en høylytt krangel mellom Fatah – valgets tapere – og Hamas-representantene.

Kort tid senere stoermet Fatah-representantene, som tilhører fraksjonen til avdøde Yassir Arafat, ut av salen. Da berettyet Hamas anledningen til å forandre lover og anordninger, slik at president Mahmoud Abbas, Fatahs leder, ble ytterligere svekket.

På gaten utenfor marsjerte væpnede Fatah-aktivister og skjet i luften rett ved parlamentbygningen.

Thyeb Abdel Rahim, en av presidentens rådgivere, anklaget Hamas for å ha gjennomført «et kupp».

– Hamas prøver å forandre regimet i Palestina, hvdet han.

FRYSER BOSETTINGENE

Og dette er bare toppen av problemisten. Eitersom Israel ikke lar Hamas-folk passere gjennom landet til Vestbredden, satt parlamentet i to separate saler, en i Gaza og en på Vestbredden, knyttet sammen ved hjelp av videokonferanse.

I tillegg er også rundt 10 prosent av parlamentets 132 representanter faktisk innsatte i israelske fengsler, og deres seter ble symbolsk fylt med større portretter av hver og en dem.

På den israelske siden pågår valgkampen samtidig for fallt. 28. mars skal israelerne velge arvtakeren eller bevisstløse

Ariel Sharon. I håp om å vinne sentrumsvelgerne, lovet fungerende statsminister Ehud Olmert i går at han i løpet av de neste årene vil stanse investeringene i de jødiske bosettingene på okkuperte Vestbredden. Men Olmerts Kadimah-parti er svekket på meningsmålingene, og kommentatorer spekulerer i hva slags kondisjoner som faktisk kan bli dannet etter valget. For kanskje kan Kadimah finne felles ideologisk grunn både med Arbeiderpartiet og Likud, men mellom partilederne, Olmert, Amir Peretz og Benjamin Netanyahu hersker det en dyp personlig forakt.

roger.hercz@dagsavisen.no

Hamas under press

JAFFA (Dagsavisen): Islamistene i Hamas har i helgen vært villig til å inngå enkelte kompromiss i håp om å vinne støtte til sin regjering. Verken for palestinerne president Mahmoud Abbas – eller et foreløpig samkjørt USA og EU – er dette tilstrekkelig.

I ISRAEL
ROGER HERZ

Helt siden sin overraskende valgseier i slutten av januar har de ytterliggende kreftene i palestinske Hamas vært under sterkt internasjonalt press for å moderere seg. Hamas, som har stått bak flere titalls selvmordsangrep inne i Israel, blir bedt om å amenigjene sin nærmeste nabo hvis den neste regjeringen skal vinne støtte utenfra.

I helgen foreslo Hamas å unngå problemstillingen ved hjelp av kreativ omskriving. I stedet for å gjenta paragrafen fra sitt eget charter der det står at Israel ikke har rett til å eksistere og må ødelegges, sa Hamas at ingen palestinsk gruppe – og da heller ikke Hamas – har rett til å ta slike avgjørelser. Det er «folket» som skal ta slike avgjørelser.

Ifølge den femte artikkelen i regjeringsprogrammet står det: «Spørsmålet om å anerkjenne Israel er ikke innenfor myndigheten til en enkelt fraksjon eller regjeringen, men en beslutning for det palestinske folket.» Enkelt så dette som et forslag om mulig folkeavstemning, andre ser bare et forsøk på å unngå internasjonalt press.

MOTSTANDSKAMP

I andre paragrafer var det få forandringer. Hamas fastholder retten til motstandskampens inntil øndelens er innfridd, uten at det denne gangen står noe om hva målene er. I paragraf tre understrekes det også at hvis en selvbevåelse blir innført, vil ikke dette bety at Hamas gir avkall på verken sine mål eller sin etikk.

Men på lørdag sa en ikke-navngitt kildet på president Abbas sitt kontor at Hamas plønen ikke var tilstrekkelig.

Forhandlinger er veien til fred mellom Israel og palestinerne, skal kildet ha sagt, ifølge satellittkanalen al Jazeera.

Senere berøktet Hamas at Abbas hadde avvist deres plan.

Presidenten har gitt Hamas inntil 28. mars å danne regjering. Men allerede på fredag gjentok EU at den neste palestinske regjeringen ikke vil bli gitt ytterligere økonomisk støtte hvis Hamas ikke anerkjenner Israel. Hamas har imidlertid allerede blitt lovet nye penger fra Iran, og i helgen skal Saudi-Arabia ha sagt at de vil stille seg bak den neste palestinske regjeringen.

– Vi diskuterte ikke tall, men de lofte en utmerket støtte, sa Hamas-medlemmet Ezzat El-Resheq i Riyadh etter sitt møte med kongefamilien i Saudi-Arabia.

NETTELLING

Over i Israel fortsetter nedteilingen for valget om to uker. Mens israelske ledere i valgkamperperioder vanligvis inntar kompromissløse posisjoner vis-à-vis palestinerne, har fungerende statsminister Ehud Olmert forsøkt en ny kurs: Han understreker gang på gang at han vil fortsette tilhøretrekningene fra Vestbredden.

I intervju i flere israelske aviser i helgen sa Olmert at han aldri å trekke Israel ut av mesteparten av Vestbredden og fjern alle bosetningene east for denne nye linjen. Men han sa også at Israel ville beholde flere større bosettingablokker inne på okkupert Vestbredden, inkludert byen Ariel, Øst-Jerusalem og Ma'ale Adumin nær Jeriko.

Olmerts plan ble raskt angrepet fra den nasjonalistiske høyresiden, ledet av tidligere statsminister Benjamin Netanyahu. – Olmerts kommer bare til å gi mer løst til selvmordsaktiviteter i Hamas, sa Netanyahu i går.

I meningsmålingene får Olmerts Kadimah-parti fremdeles rundt 37 av Knessets 120 seter, mens både Arbeiderpartiet og Likud ligger an til å få rundt 17 seter hver.

Abbas, den palestinske presidenten, har allerede gitt sin støtte til Olmert, og sagt at han ønsker å forhandle med ham etter valget. Hamas laustok den motsatte holdningen.

– Israels ensidige tilhøretrekning fra palestinske områder er en krigserklæring mot det palestinske folket, sa Haled Meshal, bevegelsens øverste leder.

Hamas-tilhengere vinket med flagg og ønsket den palestinske parlamentspresidenten Aziz Duweik velkommen til Rabias i går. De ytterliggende kreftene i palestinske Hamas er ulikt tilstrekkelig internasjonalt press for å moderere seg.

FOTO: SCANPIX/REUTERS

JAFFA (Dagsavisen): Ehud Olmert vil gi Hamas ett år på å anerkjenne Israel. Deretter vil han begynne sin egen «fredsplan» – uten å konsultere palestinerne.

I ISRAEL:
ROGER HERCZ

I går formiddag innkalte Olmert toppene i det nyskapte Kadima-partiet for «politiske samtaler». Blant de oppmøtte var tidligere statsminister Shimon Peres, utenriksminister Tzippy Livni og forsvarsminister Shaul Mofaz. Inntil valgdagen hadde de alle forholdt seg rolige – vel vitende om at de alle satt i samme båt – og at tegn til indre splittelse kunne skremme velgerne vekk fra det uprøvde partiet.

Nå er valgdagen over og knivene ute. Ifølge meningsmålingene skulle Kadima fått mellom 35 og 40 seter i Knesset, i stedet fikk de kun 28. Partiet er svekket før koalisjonsforhandlingene, og flere av toppene i partiet frykter nå at de vil miste sine statsrådsposter til nye koalisjonspartnere.

VENTE ET ÅR

I en telefonsamtale med president George Bush, snakket Olmert om sin framtidige regjering.

– Jeg ønsker å danne en så bred koalisjon som mulig, skal

Olmert ha fortalt Bush. Det betyr at han trolig ikke bare vil inngå en allianse med Arbeiderpartiet som ventet, men også med et høyreparti som det ultraortodokse Shas.

Ifølge uttalelser fra Olmerts rådgivere vil den nye statsministeren gi den Hamas-ledete palestinske regjeringen ett år på seg til å anerkjenne Israel og starte fredsforhandlinger.

Hvis ikke, vil Israel ta ensidige skritt og trekke seg ut fra deler av Vestbredden – uten å samkjøre dette med palestinerne. I alt vil rundt 70.000 jødiske bosettere bli tvangsevakuert.

– Hvis palestinerne er vise nok til å handle, vil vi i den nærmeste framtiden sitte sammen på forhandlingsbordet og skape

«En tilbaketrekning lik den vi så i Gaza, med kyss og klem, vil ikke gjenta seg.»

Pinchas Wallerstein, bosetterleder fra Ofra

en ny virkelighet, sa Olmert.

– Hvis ikke, vil Israel ta sin skjebne i egne hender, sa han til Kadima-lederne. Olmert ble for få år siden den første høyrelederen som snakket om en tilbaketrekning fra Gaza.

VIL MØTE MOTSTAND

Kadima-politiker Otniel Schneller, som har vært med på å planlegge den neste tilbaketrekningen, sier at Israel akter å holde fast ved flere såkalte

bosettingsblokker inne på okkuperte Vestbredden, men vil fjerne de mer isolerte bosettinger. Han sier at Israel ville trekke seg ut uansett, men skulle det skje uten fredsforhandlinger, vil israelske tropper fortsette å patruljere området som blir evakuert.

Bosetterne på Vestbredden, som ble de store taperne i valget, advarte i går at en ny tilbaketrekning ikke vil skje uten motstand.

– En tilbaketrekning lik den vi så i Gaza, med kyss og klem, vil ikke gjenta seg, sa bosetterlederen Pinchas Wallerstein fra Ofra, nordøst for den palestinske byen Ramallah.

Den palestinske presidenten Mahmoud Abbas kritiserte i går Israels planer om å handle alene.

– Valgresultatet vil ikke forandre noen ting hvis ikke Olmert selv forandrer seg og tar avstand fra ideene om alenegang, sa

Abbas under et toppmøte med arabiske ledere i Sudan.

Arabiske ledere oppfordret Israel til å akseptere Beirut-forslaget fra 2002 som snakker om en fred i bytte mot en tilbaketrekning fra alle okkuperte områder. Den arabiske ligaen lovte også å støtte den palestinske selvstyremyndigheten – som er i en alvorlig økonomisk krise – med rundt 350 millioner kroner i måneden.

roger.hercz@dagsavisen.no

Hamas

DET BESTE man kan si om det palestinske valget, er at det er bra at det palestinske folket omsider har fått gjennomført et fritt og demokratisk valg mellom virkelige alternativer. Men når resultatet blir rent flertall til et parti som vil utsette staten Israel gjennom væpnet kamp, så er det dypt bekymringsfullt. I forhold til muligheten for å få til en fredsavtale mellom partene i konflikten, er man dermed tilbake til start.

SEIEREN FOR Hamas innebærer et historisk maktskifte. Mens Fatah var bærer av en tverreligiøs nasjonalisme, er det nå et rent muslimsk parti som har overtatt makten i det palestinske samfunnet. Det sender sterke signaler til hele Midtøsten om hva innføring av demokrati vil kunne føre til.

EN MENINGSMÅLING i fjor vår viste at bare fem prosent av palestinerne ønsker seg en islamistisk stat. Det har også lenge vært flertall for forhandlinger og fredsavtaler med Israel i den palestinske befolkningen. Når de likevel så klart har støttet Hamas, er nok det første og fremst et nei til Fatah, og alt Fatah har stått for av maktsbruk og korrupsjon. Israel har heller ikke gitt Fatah noen hjelpende hånd. Selv tilbaketrekkingen fra Gaza ble gjort uten noen forhandlinger med Fatah.

HAMAS HAR nå muligheten til å få slutt på kaoset, volden og korrupsjonen som preger det palestinske samfunnet. Fatah verken kunne eller ville avvapne konkurrerende grupper. Det kan Hamas om de vil. Hamas har dessuten lenge hatt et velferdssystem på grusomt som de nå vil kunne bygge ut. Palestinerne kan omsider få en regjering som er i stand til å gi dem et ordentlig styre.

DET STORE spørsmålet blir hva Hamas vil gjøre i forhold til Israel. Vil de fortsette den væpnede kampen, vil de fortsette med terrorangrep inne i Israel? Hvis de gjør det, vil det bli umulig for Israel å tilnærme seg det nye palestinske styret. Og det vil bli umulig for omverdenen å fortsette å støtte den palestinske regjeringen.

MANGE FORVENTER at Hamas vil gjennomgå en utvikling tilsvarende PLO, og etter hvert anerkjenne Israels eksistens. Det er å undervurdere bevegelsens religiøse grunnlag. Hamas er grunnlagt på at Israels eksistens er blasfemi, og at hele landet må være et muslimsk land. Det kommer de ikke til å gi seg på.

DET MAN kan håpe på, er at en palestinsk regjering uggart fra Hamas likevel vil legge opp til fredelig sameksistens. Hamas har, i motsetning til hva Arafat hadde, muligheten til å stanse all terror hvis de vil. Derfor bør ikke et Hamasstyre isoleres før de har fått sjansen til å vise hva de står for.

Hamas er grunnlag på at Israels eksistens er blasfemi.

Ord og gjerning

DET KUNNE vært et håpss øyeblikk i konflikten mellom Israel og palestinerne. I Israel har det omsider blitt flertall for et senterparti som vil dele landet med palestinerne. Og palestinerne holdt for første gang valg og laites et korrupt styre. Det er et nytt og styre. Haken ved det hele var at palestinerne i stedet valgte islamister som vil utsette staten Israel. Dermed er Midtøsten igjen i dyp krise, og det famles etter nye posisjoner.

NÅR ET naboland får en regjering med det erklærte program å utsette ditt eget land med vold, er det rimelig og forståelig at det fører til reaksjoner. Og så Norge ville hatt problemer med å gi økonomisk støtte til naboen i en slik situasjon. I Israel er det snart valg, og en regjering som ikke viser fasthet i en slik situasjon, ville ligge tyrt an.

IVESTLIGE medier hevdes det stadig håpefullt at Hamas er en pragmatisk organisasjon. Det virker som man med vilje overser at Hamas er en religiøs bevegelse som har som sitt ideologiske fundament at hele Israel skal være et muslimsk land. På dette punktet kan Hamas aldri bli pragmatisk, uten å oppløse seg selv. Men der Hamas kan tenkes å være pragmatisk, er i å erkjenne at Israel kommer til å være der i overskuelig framtid, og at palestinerne nå er best tjent med å leve i fred.

DET ER helt riktig at det legges internasjonalt press på Hamas. Men presset må legges på gjerninger, ikke på ord. Det er så fæfengt å prøve å presse Hamas til å oppgi aspirasjonene om å erstatte Israel med en muslimsk stat. Derimot kan Hamas presses til i praksis å avstå fra vold og terror og til å la være å islamisere det palestinske samfunnet. Det er en form for pragmatisme det går an å forvente.

DERSOM HAMAS gjør det palestinerne valgte dem til å gjøre, det vil si rydde opp i korrupsjon og løsløshet, få sosiale institusjoner til å fungere, få de frie terrorgruppene under kontroll, så er det også Israels interesse at det skjer. Dersom derimot den vestlige økonomiske støtten til palestinerne trekkes tilbake, slik at det blir kaos i de palestinske områdene, samtidig som Hamas vender seg til Iran for å erstatte den vestlige hjelpen, så er det en utvikling som blir farlig også for Israel.

PLO ANERKJENTE Israel med ord, men fortsatte med terror. Om Hamas nekter å anerkjenne Israel med ord, men stanse terroren, vil det være langt bedre. Derfor bør den nye palestinske regjeringen dømmes på sine gjerninger, ikke sine ord. Om de velger voldens vei, blir det umulig for omverdenen å støtte dem.

Det er så fæfengt å prøve å presse Hamas til å oppgi aspirasjonene om å erstatte Israel med en muslimsk stat.

Hamasregjering

HAMAS HAR presentert en statsrådsliste for en ny palestinsk regjering, og det blir en ren Hamas-regjering. Når Hamas ikke har lyktes i å få med seg noen flere, skyldes det delvis at Fatah ikke ønsker å ta regjeringsansvar etter nederlaget ved valget. Men viktigst var det at Hamas ikke ville medvirke til en regjeringsplattform som Fatah kunne godta.

HAMAS ER en ideologisk bevegelse med det grunnleggende prinsipp at Israel må vekk til fordel for en islamsk stat. Selv om vi mener det er et forkastelig prinsipp, er det ikke mulig å forlange at Hamas skal forandre sin ideologiske plattform, som har et teologisk fundament.

MEN NÅR man danner regjering for det palestinske folket, så må statsrådene fra Hamas akseptere at disse prinsippene ikke kan ligge til grunn. En palestinsk regjering må bygge på de avtalene som tidligere regjeringer har inngått. Det vil blant annet si en anerkjennelse av Israels rett til å eksistere.

SELV OM Hamas vant valget, betyr ikke det med nødvendighet at de har fått mandat fra det palestinske folket til å si opp avtalene som er gjort og gå til væpnet kamp for å fjerne Israel fra kartet. En rekke meningsmålinger har vist et stabilt flertall blant palestinerne for en freds løsning med Israel. De må ha stemt på Hamas av andre grunner.

DEN PALESTINSKE presidenten Mahmoud Abbas sier han vil prøve å overtale regjeringen til å bygge sitt program på inngåtte avtaler, fordi noe annet vil innebære en isolasjon som vil skade det palestinske folket. Det ville da også være galt av det internasjonale samfunn å gi sin anerkjennelse til en regjering som vil utsette en nabo fra kartet. Det bør heller ikke Norge gjøre.

DEN ISRAELSK regjeringen har ikke noe mot at det palestinske styret blir isolert. Ehud Olmert vil trekke opp grensene for en palestinsk stat på egen hånd, og da passer det bra å kunne vise til at det ikke er mulig å snakke med den palestinske regjeringen. Denne dynamikken burde Hamas forstå og forholde seg til.

NETTOPP DERFOR er det viktig at det vises en fleksibilitet i forhold til den nye palestinske regjeringen, slik at de ikke presses inn i et hjørne. Det vil ikke være bra dersom palestinerne isoleres og drives i armene på ekstremister. Men en slik fleksibilitet må ikke gå på bekostning av det soleklare kravet om Israels rett til å eksistere.

Det ville være galt av å gi sin anerkjennelse til en regjering som vil utsette en nabo fra kartet.

Protestvalg gir makt

Forsker: Velgerne er lei av den gamle garde.

Geir Ove Fonn
geirof@vif.no

22.11.07

Det kan være en fordel for palestinsk demokrati at Hamas i dag gjør et godt valg, mener forsker.

På meningsmålingene ligger islamistene i Hamas an til å få rundt 30 prosent av stemmene ved valget til nasjonalforsamling. Partiet kan dermed bli jevnstort med Fatah, som hittil totalt har dominert palestinsk politikk.

– Framgangen til Hamas skyldes først og fremst at det regjerende Fatah etter ti år med makten har svært lav troverdighet i den palestinske befolkningen. Folk har ikke fått verken den fred eller den velstandsøkning de forventet, sier forsker Gro Hasselknippe ved fagbevegelsens forskningsstiftelse FAFO.

Hun betegner dagens valg som et protestvalg. Ikke minst er velgerne lei av den gamle garde i Fatah som har fulgt med fra PLOs eksilutøvelse. De blir kritisert for å berike seg selv og sine slektninger gjennom korrupsjon, og for å mangle evne til å skape disiplin og sikkerhet i de okkuperte områdene.

Ukorrupte. – Folk kritiserer blant annet ledende Fatah-medlemmer med monopol på sementtilvirking for å ha beriket seg på betonglevering til muren Israel bygger, sier Hasselknippe.

Samtidig som tussøyen med Fatah er stor, profiterer Hamas på at de framstår som ukorrupte og dessuten driver en rekke helsetentre og velferdstiltak som kommer vanlige palestinere til gode. Omfanget av det sociale arbeidet er likevel usikkert. I en

Palestinske tilhengere av den islamistiske partibevegelsen Hamas veiver med flaggene under en valgkampanje tidligere i uken. På meningsmålingene ligger partiet an til å få rundt 30 prosent av stemmene ved valget til nasjonalforsamling. Hamas kan dermed bli jevnstort med Fatah, som hittil totalt har dominert palestinsk politikk. Foto: Starco Reuters

meningsmåling utført av FAFO for jul svarte bare sju prosent av de spurte at de får hjelp fra islamistiske organisasjoner.

Hvis dagens valg ender som forventet, kan resultatet bli at palestinerne får en samlingsregjering med deltagelse av et parti – Hamas – som Israel anser som en dødsfiende og avviser å forhandle med, og som USA og

EU stempler som en terroristorganisasjon.

Legitimt. – Sjansene er store for en nasjonal samlingsregjering. I FAFOs meningsmåling på Gaza og Vestbredden svarte 94 prosent at de ønsker en samlingsregjering der Hamas deltar. Velgerne tror at dette må til for å få slutt på korrupsjon og ul-

legal vold, sier Hasselknippe.

Hun mener derfor det er en fordel for det palestinske demokratiet at Hamas gjør det godt i dagens valg. Havnet partiet i regjering, kan det styrke de mis-

derate og pragmatiske kreftene i Hamas.

Det er de siste dagene kommet signaler om at Hamas kan være villig til å akseptere Israels innenfor 1967-grensene, og

«Israel kan ikke kommunisere med terroristorganisasjoner»

Tzipi Livni, Israels utenriksminister

til Hamas

PALESTINSK VALG

I dag kan 1,5 millioner palestinere gå til valg på ny nasjonalforsamling for de palestinske selvstyreordningene. Det er ti år siden forrige valg.

Palestinere på Vestbredden, Gaza og i Øst-Jerusalem har stemmerett. En million palestinere med israelsk statsborgerskap og fire millioner eksilpalestinere kan ikke stemme.

Det skal velges 132 representanter blant 700 kandidater i 16 valgkretser. Det er reservert plass til seks kristne kandidater.

Representantene velges for fire år. Sammen med presidenten kontrollerer nasjonalforsamlingen de palestinske selvstyremyndighetene (PA).

De to fremste partibevegelsene er Fatah – som i dag sitter med makten i PA – og Islamistiske Hamas. Hamas deltar for første gang i et slikt valg, etter at partiet gjorde det skarpt i fjorårets lokalvalg.

Etter valget utpeker president Mahmoud Abbas ny statsminister, og ber vedkommende danne regjering. Denne må godkjennes av nasjonalforsamlingen.

tone ned den væpnede kampen mot okkupasjonen. Det er likevel tvilsomt om Hamas vil legge ned alle våpen og gå ensidig inn for en forhandlingslinje. Fortsatt mener et stort flertall av palestinere at voldelige aksjoner mot okkupasjonen er legitimt, og de gir selvmordsaksjonene æren for Israels tilbaketrekning fra Gaza.

Avhengig av bistand. Ifølge Hamas-lederen Mahmoud al-Zahar er ikke indirekte samtaler med

Israel noe tabu. Israels utenriksminister Tzipi Livni vil derimot ikke ha noe med Hamas å gjøre, selv om de skulle vinne dagens valg.

– Israel kan ikke kommunisere med terroristorganisasjoner, sier Livni.

– I regjering vil Hamas trolig gå inn for å forlenge den våpenhvileavtalen som ble inngått i fjor. Også i Hamas vet man at palestinere er helt avhengig av fortsatt bistand fra utlandet for å fungere. Kuttet øko-

«Framgangen til Hamas skyldes først og fremst at det regjerende Fatah etter ti år med makten har svært lav troverdighet i den palestinske befolkningen»

Gro Hasselknippe, forsker ved fagbevegelsen/forskningsstiftelse FAFO

nomisk støtte fra USA og EU kan ikke selvstyremyndighetene klare seg. Rundt halvparten av den palestinske befolkningen er direkte eller indirekte avhengig av offentlige lønninger, påpeker Hasselknippe.

Stor usikkerhet. Selv om FAFO-forskeren er optimist, påpeker hun at det hersker stor usikkerhet om veien videre. Fortsatt er okkupasjonen hard, og innenfor det palestinske samfunnet kan maktkampen forverre seg. Håpet er at Hamas ønsker å «levere» til velgerne, og at yngre og mindre korrupte krefter overtar hegemoniet i Fatah.

Organisasjonen International Crisis Group (ICG) kom like før valget med en rapport som anbefaler vestlige land en tilnæringspolitikk der Hamas blir oppmuntret til å velge en politisk kurs uten vold. ICG har forhåpninger om at Hamas vil bli mindre militant dersom de får makt gjennom lokalt og nasjonalt styre.

Sjokkerer

Hamas med flertall i nasjonalforsamlingen

Geir Ove Fonn
geof@vl.no

Hamas er sikret rent flertall med mellom 70 og 75 av 132 representanter i den palestinske nasjonalforsamlingen de neste fire årene. Valgseieren sender sjokkbølger langt utover Midtøsten.

Israels fungerende statsminister Ehud Olmert kalte umiddelbart inn sine sikkerhetsrådgivere til krisemøte da de dramatiske resultatene fra valget ble kjent i går formiddag. Samtidig kom det fra hele verden krav om at den islamske motstandsbevegelsen Hamas må anerkjenne Israel og avstå fra vold.

Vil samarbeide. En triumferende Hamas-leder Ismail Haniya oppfordrer verdenssamfunnet med USA i spissen om å respektere valgresultatet: «Jeg ber den amerikanske re-

geringen om å respektere det palestinske folkets vilje og resultatet fra valget. Hamas skal ikke arbeide alone, men sammen med de andre gruppene som representerer det palestinske folk, så Hamas-lederen på en pressekonferanse i går.

Forsker Are Hovdenak ved Institutt for fredsforskning (Pris) mener at det radikale valgresultatet på mange måter er en konsekvens av israels politisk de siste årene.

Israel vil nå kanskje angre seg for at de ikke struktet seg litt lenger og tilbud Yasser Arafat en avtale palestinerne kunne godta. I stedet har de endt opp med en palestinsk regjering som har langt mindre å gi, sier Hovdenak.

Pragmatisk. Pris-forskeren sier at Hamas har vokst seg store gjennom væpnet kamp, velferdstiltak og folkelig misnøye med Fatah, men også fordi de har fått sympati gjennom Israels systematiske kampanjer for å likvidere Hamas-ledere.

– På samme måte som det var

terroraksjonene fra Hamas som brakte Likud til makten i Israel i 1996, har Israels likvidering og harde linje under antirasen bidratt sterkt til den seier Hamas nå har fått.

Hovdenak tror Hamas vil legge seg på en pragmatisk linje der de samarbeider med opposisjonen og toner ned den militære kampen mot Israel, for å sikre seg den politiske grunnens valgseieren har åpnet for. Han har likevel svært vanskelig å se for seg en vei tilbake til forhandlingsbordet i den palestinske israelske konflikten.

Kirkens Nudhjepps representant i Jerusalem, Hans Morten Høgen, er ikke glad for at Hamas-seieren.

Partiet vil bidra til en islamisering av det palestinske samfunnet, mens vi ønsker et mest mulig pluralistisk samfunn. Høgen er at Hamas vil utvikle seg til et annet og mer moderat parti.

Hamas-følgere stemmer ut i gaterne. Takkren i går for å feire seieren i det palestinske valget.

Neppe økt terrorfare med Hamas-styre

Geir Ove Fonn
geof@vl.no

Hamas har vokst seg store gjennom væpnet kamp og terror mot Israel, samt sosialt arbeid blant palestinerne. Hee prøver vi å gi svar på noen av spørsmålene som reiser seg etter onsdagens valgseier.

Vil palestinerne få en ren Hamas-regjering?
Med flertall i nasjonalforsamlingen er Hamas grunnlag for en ren Hamas-regjering. Hamas sa i går at de ønsker en koalisjonsregjering, men Fatah-talsmann

Saeb Erekat svarte at partiet til gå i regjering med Hamas.

Hva vil en Hamas-regjering bety for palestinerne?
Hamas kan – hvis de vil – bestemme at sosialogring skal gjelde i grunnloven som etter planen skal vedtas innen neste etter valget. De fleste observatører tror Hamas vil oppføre pragmatisk, og i liten grad endre det palestinske samfunnets religiøse fagdomenaltistiske retning.

Vil Hamas fortsette sitt arbeid for bedre vilkår for palestinerne?
Sjal partiet befattet sin politiske

makten må de levere det de har lovet. En ny start og et bedre liv for palestinerne. Økonomisk støtte til palestinerne fra USA og andre land kan umiddelbart tørke inn hvis Hamas ikke tar avstand fra vold. Israels politikk blir avgjørende for palestinerne økonomiske utvikling. Endrer det med konfrontasjon og senere sikkerhetstiltak, vil palestinerne bli enda mer utrymte.

Vil Hamas oppgi sin væpnede kamp mot Israel?

De fleste tviler på at Hamas vil gi avstått på retten til væpnet

kamp mot okkuperen for Israel trekker seg tilbake til grensene fra før seksdagerskrigen i 1967. Forsatt står desuten Hamas på sin mål om islamsk styrer i hele Palestina. I praksis er Hamas villig å oppføre mer moderat. De kan bli tvung med tenkes å overopne militærgrupper når de nå selv får kontroll med palestinerne sikkerhetsapparat.

Blir det flere terrorangrep mot Israel?

Hamas har det sagt årene spekkert av våpenhvile. Organisasjonen er disiplinert med god kontroll over sine egne,

og med mindre situasjonen tilspisser seg er det lite sannsynlig at Hamas vil utføre selvmeds-angrep mot Israel. Det kan ikke utelukkes hvis maktkamp og utbrytere hvis militante krefter mener Hamas-ledelsen blir for moderat. Islamsk jihad vil trolig fortsette med terror, og det kan også tenkes at den væpnede fløyen til Fatah – al-Aqsa – vil ry til terror for å løse problemer for Hamas.

Hva betyr valgvederlaget for Fatah?

Et sterkt spillet og korrumpert Fatah må bygge seg opp på nytt

etter velgernes misillustotem. Trolig vil den eldre garde fra PLOs eksiltilværelse bli presset ut av yngre krefter. Det er uenighet i Fatah om partiet skal gå inn i en samarbeidsregjering med Hamas.

Hvordan vil Israel forholde seg til en Hamas-regjering?

Israel krever at Hamas tar avstand fra vold og anerkjenner Israel som stat. I første omgang vil den ikke anerkjennende fredsprosessen forbli frosset, og Israel vil fortsette sin ensidige politikk overfor palestinerne. Det kan bety at Israel uten for-

handlinger settor fortgang i tilbakevending fra mindre viktige områder på Vestbredden, men definerer grenser som inkluderer de aller fleste og mest folkerike israelske bosettingene.

Vil givordene kutte sin støtte til palestinerne?

Hvis ikke Hamas på en eller annen måte gir signaler om at de forlater voldslinjen, er det vanskelig å se for seg fortsatt amerikansk økonomisk støtte. EU lover fortsatt støtte og samarbeid med den demokratiske valgte regjeringen, forutsatt at den bruker fredelige midler.

Hva sier norske myndigheter om Hamas-seieren?

Norge vil forholde seg til en mulig Hamas-regjering som til enhver annen demokratisk valgt regjering. Utvandringsminister Jonas Gahr Støre holder fast ved sine sentrale kravene til fredsprosessen: At man avstår fra vold, og begge folkene skal kunne leve innenfor internasjonalt anerkjente grenser, og at forhandlinger er eneste vei til fred. Som forfatter i givordgruppen for Norge er spesielt anner for å hindre et økonomisk strupetak på en allerede utarmet palestinsk befolkning.

På veg ut?

Abbas truar med å gå. Hamas opnar for å godkjenne Israel.

Elin Yigrestad
elin@vri.no

22.11.10

Palesti-

naranes president Mahmoud Abbas truar med å trekkje seg. Han vil ikkje vere løpegut for Hamas.

– Det kan komme til eit punkt der eg ikkje får gjort plikta mi, seier Abbas i eit intervju med den britiske TV-kanalen ITV, ifølgje BBC.

Flilde Henriksen Waage, førstestamansens i historie ved Universitet i Oslo, trur at det er sannsynleg at president Abbas vil gjere alvor av trugsmål.

Utakknemleg jobb. – Dersom eg var Abbas, ville eg ikkje hatt den utakknemlege jobben som Hamas har førespegla han. Fatah-rørsas Abbas har ikkje noko politisk mandat etter at Hamas vann valet i januar, og er dømt til å måtte jobbe på Hamas sine premisser. Det trur eg at verken han eller Fatah-rørsla vil sjå seg tent med, seier ho.

– **Kva rolle er han førespegla?**
– Dei nye sjølvstyremaktene ønskjer å bruke Abbas til å ta seg av kommunikasjonen med USA, Israel, EU og FN. For Hamas er det ein optimal situasjon: Dei tek seg av velgjerdspolitikken som undanning, omsorg og orden, medan dei gjev Abbas og Fatah-rørsla den vanskelege oppgåva med å halde kontakten med omverda, seier ho.

Ein overlegen siger. Mahmoud Abbas vart vald til president for ein periode på fire år i januar i

febr. I januar i år vann sj Hamas ein overlegen siger mot Abbas Fatah-rørsle i valet på sjølvstyremakt i dei sjølvstyrte områda. I januar vann dei sjølvstyrte gjennomførte valet har Vesten sett ei palestinsk godkjenning av Israel som ei vilkår for å oppretthalde den økonomiske bistanden under det nye regime. Støre gjevjarar som USA og EU krev også at Hamas gjev opp den væpna kampen.

Henriksen Waage teiknar eit svært dystert bilete av situasjonen.

– Abbas er den vesle brua over til Vesten. Forsvinn han, blir også det halmstrøet brote, seier ho.

Godkjenne Israel. I eit intervju med den amerikanske avisa The Washington Post seier den komande statsminister Ismail Haniyeh at det under visse vilkår kan komme på tale for Hamas å godkjenne Israel, sjølv om han ikkje gjer det klart kva form ei slik godkjenning vil ta.

– **Kan Abbas trugsmål om å trekkje seg frå presidentvervet presse Hamas i ei ytterlegare pragmatisk retning i forholdet til Israel?**

– Ja, absolutt. Men problemet er at Vesten og Israel driv Hamas attende gjennom sin ukloke bistandspolitik. Det er absurd politikk å krevje at eit okkupert folk skal godkjenne okkupasjonsmakta. Vestens strategi om å stoppe pengeoverføringar er ei oppskrift på krig, og vanskeleg gjer Abbas rolle ytterlegare, seier Henriksen Waage.

– **Korleis vil rolle endre seg?**

– Abbas har tidlegare vore forhandlingspartnar med dei lands som no forsvorar

straffertiltak. Vidare demonstrerte valet at Abbas ikkje har tillit att i eiga befolkning. Det er umogleg å gjennomføre harde forhandlings- og vanskelege kompromiss utan heimleg støtte, seier ho.

Randen til samanbrot. Henriksen Waage meiner det palestinske samfunnet er på randa til samanbrot, politisk og økonomisk.

– Pengekassa er tom, og samtidig florerer det av væpen. Dei einaste tilhengjarane Abbas har att, er å finne i tryggleiksstyrkane. Men som følge av Vestens tiltak, vil dei ikkje få utbetalt løningar til å forsørge familiare sine. Iran står derimot klare og er meir enn villige til å bidra. Det seier seg sjølv at ingen fornuftig politiskar kan oversjå den situasjonen som det

vil føre med seg. Rolla til Abbas blir endå vanskelegare, seier ho.

Henriksen Waage held ingen ting stående i forholdet til Israel og Vesten:

– Eg kan ikkje i min beste vilje forsø at denne politikken er eit uttrykk for eit ønske om fred. Strategien er ei oppskrift på å sende Hamas i armene på Iran, seier ho.

Betlehem frykter

Luthersk prest: Valgsjokk gir også muligheter.

Geir Ove Fonn
geirof@v1.no

22.11.03

Den lutherske presten Mitri Raheb i Betlehem advarer kristne palestinere mot å få panikk og trekke seg tilbake i frykt for Hamas.

Den markante presten tror at pragmatiske Hamas-ledere om nødvendig vil tolke Koranen på nytt for å beholde den politiske makten velgerne har gitt dem. Han frykter foreløpig ikke undertrykkning av kristne. Siden i fjor har Hamas sittet ved makten i Jesu fødeby.

– Folk i Betlehem merker knapt noen forskjell. Hamas har ikke lagt hindringer i veien for oss kristne, men de har heller ikke klart å gjøre noe med Betlehems økonomiske underskudd, sier Raheb til Vårt Land.

Den lutherske presten betegner Hamas som særdeles pragmatiske. Han tror ikke at de vil styre i tråd med sitt omdiskuterte charter.

– Hamas kan ikke lenger lene seg behagelig tilbake i stolen og

– Hvis Hamas prøver en radikal islamisering og innfører sharialov, så blir det en utfordring for alle, ikke bare kristne, mener den lutherske presten Mitri Raheb i Betlehem. Foto: Scampor

påpeke alt som er galt. Nå må de ta ansvaret selv. Hamas kan finne forsvaret for alt i Koranen, enten de vil slåss eller ha fred med Israel. Nå må de svette for å finne grunnlag for en ansvarlig politikk.

Islamisering. Raheb ser ikke bort fra at Hamas vil presse fram en islamisering av samfunnet, men han mener like fullt det politiske jordskjelvet gir muligheter.

■ Det frie valget demonstrerte at det palestinske demokratiet har modnet. Fatah, som har sittet med makten i alle år, gir fredelig fra seg makten.

■ Etter å ha blitt stemt ut av velgerne, blir PLO og Fatah nødt til å erkjenne at de ikke kan fortsette med korrupsjon og vanstyre.

■ Hamas blir tvunget til å ta ansvar og leve opp til sine løfter. Det blir ikke lett, men det vil modne Hamas.

■ Palestinerne må utforme en ny identitet. I den prosessen må også kristne delta i endringen, i stedet for å få panikk.

– Hvis Hamas prøver en radikal islamisering og innfører sharialov, så blir det en utfordring for alle, ikke bare kristne. Også mange moderne og sekulære palestinere vil stå opp mot en slik utvikling, sier Raheb. Han oppfordrer verdenssamfunnet til å legge press for å endre Hamas, men dette må skje gjennom dialog, og ikke boikott.

I Betlehem har Hamas etter fjorårets lokalvalg alliert seg med den lokale kristne lederen i den sekulære palestinske frigjøringsfronten PFLP. Ifølge en rapport fra International Crisis Group (ICG), har Hamas slått raskt ned på selverklært «moralpolitikk», og de har gjort et poeng av å ikke forstyrre den religiøse status quo i de palestinske områdene.

Intoleranse. Restauranter i Betlehem, en by som er av-

Hamas-tilhengere feiret fredag seieren. Nå advarer den lutherske presten

hengig av turistinntekter for å overleve, ble holdt åpne under muslimenes fastemåned ramadan. Også alkoholserving ble tillatt av Hamas, og under julefeiringen ble det lagt aktivt til rette for kristne pilegrimer.

Det finnes samtidig eksempler på intoleranse. På Gaza ble en rapkonsert i fjor avbrutt av Hamas, og i byen Qalqilya på Vestbredden ble en musikkfestival stanset angivelig fordi Hamas anså at den var «vestliggjort» og i strid med sharia. Det blir også

pekt på at kvinnelige ansatte i Hamasstyrte lokalsamfunn går med slør.

I sitt valgkampanifest gikk Hamas inn for islamsk sharialov som det prinsipielle grunnlaget for lovgivning, og islamistiske kandidater fremmet kjønnskille ved universitetene. Til stor applaus krevde de også at det allerede stengte spillekasinoet i Jeriko skulle rives.

Sharialov. Kirkens Nødhjelps representant i Jerusalem, Hans

ikke Hamas

« Hamas har ikke lagt hindringer i veien for oss kristne, men de har heller ikke klart å gjøre noe med Betlehems økonomiske underskudd»

Mitri Raheb, luthersk prest i Betlehem

Morten Haugen, forventer at flere samfunnsområder vil bli mer islamisert enn i dag. Hamas har for eksempel allerede styrket sin innflytelse i det palestinske handelskammeret.

– Men det er ikke nødvendigvis slik at islamsk innflytelse i næringslivet trenger være verre

enn renlyrket liberalistisk økonomi, påpeker Haugen.

KN-representanten påpeker at det siste utkastet til ny palestinsk grunnlov er basert på shariaprinippet. Han frykter at Hamas vil svekke en reformprosess for bedre vern av kvinners rettigheter i lovgivningen, for

eksempel når det gjelder femicide (æresdrap).

Haugen mener det er mindre grunn til å frykte for rettighetene til kristne og andre religiøse minoriteter. Hittil har signalene fra Hamas vært at disse gruppene ikke skal få forverrede vilkår.

– Hamas-seier truer palestinske kristne

Erling Rimehaug

erling@vln.no

22.3.2018

Valseieren for Hamas kommer til å øke presset på de palestinske kristne, og føre til at enda flere forlater landet.

Det mener den israelske forskeren Justus Weiner, som de siste åtte årene har arbeidet med situasjonen for palestinske kristne.

Weiner er i disse dager i Norge i forbindelse med at hans bok om religiøs frihet for palestinske kristne kommer ut på norsk. Boka er dedikert til Ahmed El-Achwal, en palestiner som i 2004 ble drept etter å ha omvendt seg fra islam til kristen tro. Weiner mener Hamas står bak mange slike angrep på kristne.

Religionsfrihet. – Selv om Arafat var troende muslim, var det også kristne i hans administrasjon, og han snakket pent om betydningen av de palestinske kristne. Den palestinske grunnloven sier at den bygger på muslimsk sharialovgivning, men nevner også religionsfrihet og menneskerettigheter. Hamas er mye ærligere. De sier de vil ha en islamsk stat, og de kommer til å gjennomføre det, sier Weiner.

Weiner viser til et intervju Wall Street Journal hadde for en måned siden med Hassan Masalmeh, som leder Hamas-fraksjonen i bystyret i Betlehem, der han sier at Hamas ønsker å gjeninnføre den spesielle skatten «al-jeziya», som alle ikke-muslimer måtte betale under de ottomanske sultanene.

Moderasjon? – Mange mener at Hamas må moderere seg når de nå får den politiske makten?

– Det tror ikke jeg. Jeg tror de mener det de sier.

– Men kan ikke folk få det bedre når ukorruperte Hamas tar kontrollen?

– Alt er bedre enn anarkiet de har hatt i det siste. Men det er ikke en islamistisk stat palestinerne vil ha, slik jeg kjenner dem. De har levd nær det isra-

«Selv om Arafat var troende muslim, var det også kristne i hans administrasjon, og han snakket pent om betydningen av de palestinske kristne»

Justus Weiner, israelsk forsker

elste demokratiet – de vil ha de samme mulighetene selv.

Overgrep. Weiner ser tendenser til at palestinske kristne omsider våger å snakke høyt om trakasseringen de er utsatt for fra muslimer. Han ser det som et tegn på at det til slutt har blitt for mye for dem.

Som eksempel trekker han blant annet fram det såkalte Betlehemdossieret. Kristne ledere i Betlehem, flere av dem med nære forbindelser til Fatah, la fram dokumentasjon på 93 overgrep og 140 ulovlige eiendomsvertagelser som har rammet kristne i Betlehem. Dokumentasjonen ble levert til president Abu Mazen i fjor høst, men han har ikke gjort noe med det.

Weiner tror at disse forholdene, samt nedgang i turismen når Hamas overtar kontrollen, vil føre til at enda flere kristne forlater Jesu fødeby.

«Om noen år blir Palestina en religiøs Disneypark, med mange religiøse minnesmerker, men ingen kristne som bor der», mener Weiner.

«Om noen år blir Palestina en religiøs Disneypark, med mange religiøse minnesmerker, men ingen kristne som bor der»

Justus Weiner, israelsk forsker

Kristne i Midtøsten presset

Mange emigrerer grunnet intoleranse.

Geir Ove Fonn

geirof@vl.no

22.10.03

Hamas-seier og bomberaid mot kirker i Irak i helgen har ført til ny bekymring blant kristne i Midtøsten. Stadig flere kristne flytter ut fra regionen.

Søndag eksploderte bomber utenfor fire kristne kirker samt kontoret til Vatikanets utsending i Irak. Tre ble drept og 15 skadet i den åpenbart målrettede aksjonen. Angrepene rammet blant annet to kirker i Kirkuk, der to ble drept utenfor Jomfrukirken og en tredje person i en annen kirke.

Aksjonen kom få dager etter at islamistene i Hamas vant en sjokkartet valgseier i de selvstyrte palestinske områdene. En omfattende gjennomgang utført av BBC News – blant annet basert på tall fra World Christian Database – viser at den kristne minoriteten i Midtøsten er presset og at antallet kristne går ned i hele regionen. I løpet av de siste 20 årene er rundt to millioner kristne flyttet fra Midtøsten.

Irak: Etter den amerikanskledede invasjonen for snart tre år siden har angrepene på kristne økt. Velbeslåtte kristne har vært blant målene for ran og kidnappinger. Ubekreftede antakelser går ut på at 40-60.000 av en kristen befolkning på mellom 700.000 og én million har forlatt landet siden 2003.

Israel: Andelen kristne har sunket fra 2,8 prosent i 1949 til 2,1 prosent i 2004. Det antas å være 150-200.000 kristne i

landet. Noen analytikere mener at det vil være få kristne tilbake om 20 år, mens andre mener det er usannsynlig at kristne vil forsvinne fra Det hellige land.

Vestbredden og Gaza: Andelen kristne er sunket til 40-90.000 på grunn av lave fødselstall og mange som emigrerer til land som USA, Australia og Chile. Kristne i palestinske områder

Seks bilbomber ble søndag utløst utenfor kristne kirker i Bagdad og den nærer ut til å ha vært koordinert, ifølge irakisk politi. Fire av bilbombene rammet i disse angrepene.

utgjør anslagsvis to prosent av den arabiske befolkningen, mot 15 prosent i 1950. Tre fjerdedeler av Betleheims kristne bor nå i utlandet, og det skal bo flere kristne fra Jerusalem i Sydney enn i fødebyen. Rapporter spriker om hvor omfattende forfølgelse og annen diskriminering

kristne utsettes for på Vestbredden og Gaza.

Iran: Tallet på kristne antas å gå ned. Anslagene varierer fra 80.000 til 400.000 kristne, av en befolkning på 69 millioner.

Golfstatene: Her er det få inn-

ordirakiske byen Kirkuk. Bombene gikk av omtrent samtidig, og angrepene mot kirker i den irakiske hovedstaden Bagdad, og seks personer skal ha blitt

Foto: Scampla Reuters

fødte kristne, men mange kristne gjestearbeidere. I de fleste av disse landene er det trosfrihet, men forbud mot forsøk på å omvende muslimer til kristen tro.

Egypt: Den amerikanske eksperten Robert Betts anslår at det bare er ti millioner kristne i

Midtøsten, og av dem bor seks millioner – hovedsakelig koptiske kristne – i Egypt. Kirkene selv hevder at det er opp mot 11 millioner kristne i landet.

Syria: Med opp mot 10 prosent av befolkningen kan de kristne utgjøre nærmere 1,8 millioner.

Andre anslag er på under én million. Det finnes lite sikker statistikk, men antallet kristne er på vei ned på grunn av lave fødselstall og utflytting.

Jordan: Mens de kristne i 1970 utgjorde fem prosent av befolkningen, er andelen nå bare tre-fire prosent. Det vil si at det er rundt 200.000 kristne i Jordan. Det er generell religionsfrihet, og ni av 110 parlamentsseter er reservert kristne.

Libanon: Ingen andre land i Midtøsten har en større andel kristne, med mer enn en tredjedel av befolkningen. Trolig utgjør kristne rundt 1,5 millioner av en befolkning på fire millioner, men antallet sank kraftig under borgerkrigen fram til 1990. Maktfordeling sikrer at det er en kristen president, en sunnimuslimsk statsminister og en sjiamuslimsk president i nasjonalforsamlingen.

Tragisk. – Vi ser en tragisk utvikling der landene i Midtøsten sakte, men sikkert tømmes for kristne. Spesielt uheldig er dette med tanke på fredsprosessen i Midtøsten, der det er viktig å balansere en muslimsk dominans, sier Gaute Gunleiksrud, tidligere ansatt i Bibelselskapet som lenge har fulgt utviklingen for kristne i regionen.

Gunleiksrud ser ikke bort fra at kristne minoriteter i realiteten kan være borte fra regionen om få år. Han oppfordrer nå til dialog med Hamas og fortsatt støtte til palestinerne sak:

– Det er viktig at palestinerne får fortsatt støtte fra Vesten, også fra kristne. Vi må ikke overlate til sionistiske kristne å være den kristne røsten i konflikten, sier Gunleiksrud.

En av de to nyvalgte kristne Fatah-representantene fra Jerusalem i den nye palestinske nasjonalforsamlingen, Bernard Sabella, sier i en kommentar at han er optimist og ikke skremt av valgresultatet.

Israel: Hamas søkjer Iran-støtte

Ishmael Haniyeh i sentrum for statsminister-spekulasjonar.

Johannes Morken
johannes.morken@v4i.no 22 310 338

Medan USA vil stogge all pengehjelp og Israel fryr alle pengeoverføringar, prøver Hamas å skaffe det palestinske sjølvstyret penge-støtte frå Iran, hevdar Israel.

Den israelske forsvarsministeren Shaul Mofaz åtvare i går EU's utanriksminister Javier Solana om at Israel veit at Hamas har prøvd å skaffe seg pengar frå Iran, melder israelske aviser.

Ishmael Haniyeh som truleg blir ny palestinsk statsminister, får ei vanskeleg oppgåve.

I dag opnar den nye palestinske lovgjevande forsamlinga etter valet som gav Hamas ein overveldande seier. Etter møtet er det venta at president Mahmoud Abbas vil be Hamas danne ny regjering.

Førsteplass. I går varsla talsmann for Hamas at organisasjonen hadde nominert Ishmael Haniyeh som statsminister. Haniyeh er rekna som ein av dei noko meir pragmatiske i den ytterleggjånnde rørsla. Han er ein av Hamas-toppene i Gaza og stod på førsteplass på Hamas-lista ved valet i januar.

Haniyeh sjølv avviste at Hamas hadde bestemt seg. Men utanfor det grøne og kvite huset hans i ei smal gate i Shateh-flyktningleiren i Gaza, gav det hektiske livet inntrykk av at den komsande statsministeren stod i

I går varsla talsmann for Hamas at organisasjonen hadde nominert Ishmael Haniyeh som statsminister. Her er han fotografert under fredagsbøen på Gaza i går.

Foto: Scamper/Reuters

sentrum for ei omfattande møteverksemd før ei regjeringdanning. Gjester koin og drog i stor fart.

Meir moderat. Den israelske avisa The Jerusalem Post skreiv i går at det i lukka møte i Beirut og Damaskus er førebudd endring av charteret, «grunnlov» til Hamas. Ei ny utgåve er meint å skulle vise ei meir moderat utgåve av Hamas og vere formulert i eit meir politisk språk og ikkje så prega av anti-jødisk ordbruk.

Dokumentet vil ikkje ge opp målet om ein slutt på den jødiske staten og danning av ein palestinsk stat mellom Middelhavet og Jordanelva. Men ei kjelde avisa har snakks med, seier do-

kumentet opnar for ei langvarig våpenkvile (hudna) dersom Israel dreg seg attende til grensene før krigen i 1967 – det vil seie å overlate heile Vestbreidda og Gaza til palestinarane. Men i det presset Hamas er no, vil eit slikt dokument måtte vente for ikkje å signalisere at Hamas gjev etter, heiter det.

Ber land fryse bidrag. Torsdag gjorde den amerikanske utanriksministeren Condoleezza Rice det klart for Kongressen at all pengestøtte til eit Hamas-styrt palestinsk maktapparat må stogkast. Ho vil også be andre land om å fryse bidrag til det palestinske styret. Rice skal neste veke på reise til fleire arabiske land.

The Jerusalem Post skreiv i går at den israelske regjeringa vurderer å sremple det palestinske sjølvstyret under Hamas som ein fiende, ein terrororganisasjon, på line med Syria, Libanon og Libya.

Forsvarsminister Shaul Mofaz har sagt ja til forslag om at dei to grensepasseringane frå Gaza til Israel skal bli sett på som internasjonale passeringar.

Dersom statsminister Ehud Olmert godtek forslaget, vil palestinarane måtte betale toll og andre avgifter på vareflyt over grensa.

Det vert også vurdert å halde alle palestinske arbeidrarar ute frå Israel og at dette skal gjelde frå søndag når Hamas overtek.

G
O
sl
Ein
and
ter
gre
Jeru
Si
skje
gru
kyr
der
fils
lru
pat
for
dis
I
vil
ne
til
ha
ter
arl
H
mi
de
og
all
D

Forventninger til Hamas

Geir Ove Fonn
gfof@ol.no

22.11.07

Palestinske velgere har store forventninger og stiller klare krav til valgvinseren Hamas. Mer enn ni av ti etterlyser bedre økonomi og lavere arbeidsledighet.

Det viser en meningsmåling blant 1000 voksne palestinere på Vestbredden, Øst-Jerusalem og Gaza, utført av Palestinian Center for Public Opinion (PCPO) i forrige uke.

Store krav. Meningsmålingen er blant de første som er tatt opp etter valget til ny palestinsk nasjonalforsamling. Den viser at velgerne har store forventninger:

- 80 prosent mener Hamas må videreføre våpenhvileavtalen med Israel.
- Nesten 93 prosent svarer at Hamas må forbedre de økonomiske forholdene og få ned arbeidsledigheten.
- 90 prosent sier Hamas må bekjempe korrupsjon.
- Litt over halvparten av de spurte mener Hamas bør anerkjenne Israel.
- Flere enn seks av ti mener skytingen av al-Qassam-raketter mot Israel fra Gaza må opphøre.
- 70 prosent mener fredsprosessen med Israel må gjenopptas.
- 85 prosent mener Hamas må samle inn våpen som ikke har livens.
- 85 prosent krever reformer og endringer i de palestinske selvstyremyndighetene.
- Godt over halvparten av de spurte mener Hamas må bruke makt mot grupper eller organisasjoner som bryter våpenhvileavtalen.
- 85 prosent krever slutt på løsløse tilstander og etterlyser økt sikkerhet.
- Bare 15 prosent mener Hamas bør oppgi kravet om rett til retur for palestinske flyktninger i bytte mot økonomisk kompensasjon.

Støtter presidenten. Drøyt 40 prosent av de spurte mener at Ismael Haniyyeh er den som er best egnet til å lede en kommen-

de palestinsk regjering.

Målingen viser at et lite flertall av de spurte ønsker en samlingsregjering der også Hamas deltar.

Samtidlig sier sju av ti at de i større eller mindre grad støtter president Mahmoud Abbas i hans stilling.

Den første oppgaven palestinske velgere unisont krever fra Hamas er å løse de økonomiske problemene og bekjempe arbeidsledigheten, sier direktør Nabil Kaakali ved Palestinian Center for Public Opinion (PCPO).

Sju av ti støtter president Mahmoud Abbas. Foto: Saqqa

Costa Cafe Bar

Vi arrangerer private fester i våre lokaler, og har spanske kokker til å diske opp for anledningen!

Og hvis du skal ha festen hjemme, kan vi levere catering.

Klikk deg inn på våre nettsider: www.costa-cafebar.no og bestill tepes catering fra oss!

Eller ring oss på telefon: **97 60 70 70**

Vi ligger sentralt på Ålsten og Tøyen. www.costa-cafebar.no

Den saudiske panikken

DEN OVERIVRIGE NORSKE gesjeftigheten i spørsmålet om å gjenåpne pengestøtten til koalisjonsregjeringen mellom Hamas og Fatah er et særegent og beklagelig norsk solospill. Men det er ingen grunn til å overvurdere spillets betydning i det samlede bildet av det som nå skjer i Stormidøsten. For det norske spillet handler nærmest bare om smådetaljer i ytterkanten av det egentlige problemet.

NORSK UTEENRIKSJOURNALISTIKK er yoldsomt overstyrt av dogmatikk. Derfor er det det sjelden viktig å forstå den reelle situasjonen. I stedet siles og sorteres nyhetene gjennom dogmatiske briller. Informasjoner som kan styrke rasiet mot USA og Israel slås stort opp. Men den iherdige og antagelig svært panikkbetonte saudiske og antagelig svært panikkbetonte saudiske diplomatiske aktiviteten de siste syv-åtte månedene, bryr man seg ikke om å prøve å forstå.

DET VAR ETTER Libanonkrigen i fjor sommer Saudi Arabias ledende strateger, kong Abdullah og prins Bandar Sultan, fant det tvingende nødvendig å mobilisere en bred sunniarabisk allianse mot Irans atomvåpen. Iran truet riktignok primært Israel. Men saudierne innså brått at bomben reelt truet maktbalansen mellom sjia og sunni mye sterkere.

TIDLIGERE GIKK GRENSEN mellom sjia og sunni tvers gjennom Irak. Det var Saddams tyranniske regime som i praksis kontrollerte den. Men etter Saddams fall innsier saudierne at de har fått grensen flyttet til sin egen dørstokk langsmed Hormuz-stredet (der verdens oljetankerne «tilfeldigvis» passerer ut og inn hver dag). Det er til og med lekket ut at Iran i all stillhet har okkupert Musandam-halvøya i Oman på sørsiden av Hormuzstredet. Iranske styrker kan nå skyte på oljetankerne fra begge sider av stredet samtidig, den dagen konflikten kommer på spissen.

DET PANISKE SAUDISKE diplomati de siste syv-åtte månedene har faktisk greid å tromme sammen en sunniarabisk allianse. Men for å få den mobilisert måtte man passivisere Hamas og Fatah og tone ned konflikten med Israel. Det er det som er bakgrunnen for Mekka-forhandlingene om et Hamas-Fatah-kompromiss. Og det er det som er årsaken til at den fem år gamle saudiske fredsplanen igjen er blitt samtaleemne.

SAUDIERNER ER IKKE reelt opptatt av å få planen iverksatt. De bruker den bare som samtaleemne for å skape sterkt lim mellom grupperingene innen den sunniarabiske alliansen.

SAUDIERNER SKAL (ifølge The Jerusalem Report's siste nummer) endog ha truet Iran med å gi Israel og USA blankofullmakt til å fly over saudisk territorium under et angrep på Iran. Og i de hjemmelige bakkanalene med Iran har de vekselvis økket og truet, parallelt med et helt register av diplomatiske styrkedemonstrasjoner, så som isolering av Syria og freding av Libanons truede regjering.

DETTE VISER HVOR desperat opptatt saudierne er av helt andre ting enn Hamas og Israel. Og det er det som er bakgrunnen for at Jonas og Jens bare pirker i ytterkanten av det egentlige problemet når de nå har latt en statssekretær kjøre et medieshow sammen med Hamas i Gaza.

Hamas og indremisjonen

ÅGOT VALLE (SV) MENER at Hamas ikke er noe søsterparti for SV, men derimot kan sammenlignes med Indremisjonen på Vestlandet. Generalsekretær Karl Johan Hallaråker har tvunget henne i saklig retrett med det representative indremisjonssvaret: Indremisjonfolk er da ikke selvmordterrorister (se Dagen 26.03.07). Men etter retretten bør vi være klar over at Ågot Valle mener å vite noe om «fundamentalisme» som gjør at hun fortsatt tenker som om Hamas og indremisjonen var åndelige slektninger. Og hun er neppe alene om det blant rødgrønne, heller.

ÅGOT VALLES FØRSTE POSISJON sa altså at Hamas har mer til felles med indremisjonen enn med SV. Hallaråker hørte henne si dette i en radiodebatt. Og han karakteriserer med rette sammenligningen mellom Hamas og indremisjonen som underlig, uforskammet og vrøvlet. For det er vrøvl å stemple indremisjonfolk som selvmordterrorister.

HALLARÅKERS MOTANGREP er helt uimotsigelig. Ågot Valle har ikke er vettugt ord å anføre til forsvar for sammenligningen sin på dette avgjørende punktet. Hamas og islam har ganske enkelt ikke noen toregimentslære som sonder mellom åndelig og verdslig regimente. Og Hamas har heller ikke noe prinsipp om at også den vanlige har menneskeverd. Derfor skiller man ikke mellom drap på sivile og militære, men avvise krigens folkerett på det punktet.

IFRAVÆR AV NØE SOM helst seriøst å anføre mot Hallaråker rykker Ågot Valle tilbake til sakre forsvarslinje. Hamas kan sammenlignes med indremisjonen på den måten at begge vil bygge statsstyring på religion, sier hun nå. Men den påstanden henger heller ikke på greip. For Hamas insisterer på å få tilbake et verdenskalifat som legger all statsstyring under Allah. Men indremisjonen følger derimot Jesu ord om å «gi Gud det som Guds er, og keiseren det som keiserens er». Statsstyring er i dette skriftordet verdslige statsmaktens ansvar. Men etiske bud (om for eksempel homoseksuelt samliv) er på den andre siden ikke verdslige statsmaktens myndighetsområde, men Guds.

ÅGOT VALLES EGEN POSISJON er til sammenligning også uttrykk for religion. Den har en praktisk ateistisk side fordi den går ut fra at Gud ikke har rett til å gi etiske bud i konkurranse med dem som styrer stater. Dermed slår hun seg selv på munnen i samme øyeblikk som hun sier nei til å bygge statsstyring på religion.

NÅ VAR DET TILFELDIGVIS Ågot Valle som for en del år siden på TV karakteriserte Ole Abel Sveen og Jan Byggstad som «representantar for den norske greina av fundamentalismen». Og det var et vulgær ekko av religionsforsker Karen Armstrongs tese om «fundamentalismen» som en tverrreligiøs strømning.

VI MENER ALTSÅ AT Ågot Valle slett ikke er alene på rødgrønt lederskapshold om å tro på en slik vulgærvariant av Armstrongs tese. Men den tesen sonder heller ikke mellom de to regimentene. Og den er dessuten blind for det faktum at ateismen selv er en religion som ofte opptrer med like intolerant fundamentalisme som Hamas.

Forhastet å anerkjenne palestinsk regjering

Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet mener det er en forhastet beslutning at Stoltenberg-regjeringen vil normalisere forholdet til den nye palestinske regjeringen.

TOR WEIBYE
tor.weibye@dagen.no

– Det er forhastet av regjeringen å avblåse presset på de palestinske selvstyremyndighetene. Norge må fastholde kravet om at den nye palestinske regjeringen anerkjenner

Israel, forplikter seg på langvarige avtaler og tar avstand fra vold.

KrF-leder og medlem av Stortingets utenrikskomité, Dagfinn Høybråten. – Jeg synes det er en forhastet beslutning, og det er et klart signal at Norge som den første vestlige regjeringen går ut og gir denne anerkjennelsen, sier Fremskrittspartiets utenrikspolitiske talsmann, Morten Høglund, til Dagen.

Høglund mener at Norge kanskje kunne ha strukket seg like langt som amerikanerne.

– De vil forholde seg til de medlemmene av regjeringen som ikke er Hamas-medlemmer og avvente at den nye regjeringen tar de nødvendige skritt i forhold til avstandstagen til vold og anerkjennelse av Israel. Norge har gått allfor langt, sier Høglund.

– Mar Norge med dette forplitt sin sjanse som en fredsmegler med tillit i begge leire?

– Jeg føler at man har gjort

FORHASTET: Den nye palestinske samlingsregjeringen, som ledes av statsminister Ismail Haniyeh (tv.), ble lørdag kveld tatt i ed av president Mahmoud Abbas. – Det er forhastet av regjeringen å avblåse presset på de palestinske selvstyremyndighetene, mener KrF-leder og medlem av Stortingets utenrikskomité, Dagfinn Høybråten. FOTO: NINA SØRESEN, SØRESEN, SØRESEN

det relativt lenge og dette er bare en bekræftelse av det. Vår posisjon som en objektiv partner er i ferd med å forsvinne helt, svarer Frp-talsmannen.

Fredsbidrag?

Dagfinn Høybråten mener at en samlingsregjering er et positivt bidrag til å få slutt på borgerkrigen i de palestinske områdene.

– Om det også kan bidra til en mer fredelig utvikling i forholdet til Israel gjenstår å se, påpeker Kristelig Folkepartis leder.

Høybråten mener at den

palestinske regjeringserklæringen er utilstrekkelig i forhold til de kravene det internasjonale samfunnet har stilt, og mener det er forhastet å avblåse presset for en etterkommelse av kravene.

– Norge må bruke sine kanaler i Midtøsten til å bygge opp under en fredelig utvikling basert på kravene om respekt for avtaler, avstandtagen fra vold og anerkjennelse av Israel. Å spille solo ved å avblåse presset på de palestinske selvstyremyndighetene vil snarere kunne undergrave håpet om en slik utvikling,

mener Dagfinn Høybråten.

Fortsatt vold

KrFs medlem i utenrikskomiteen er kritisk til uttalelsene fra den palestinske statsministeren i forbindelse med regjeringdannelsen søndag. – Uttalelsene om at all motstand mot Israel er legitim, tyder ikke på at regjeringen tar avstand fra terrorhandlingene.

– Det er derfor misvisende når den norske regjeringen nå uttaler at den legger til grunn at den palestinske samlingsregjeringen oppfyller kravene,

mens det heretter bare er overfor Hamas som organisasjon at Norges krav består, påpeker Høybråten.

KrF-lederen mener det også blir viktig hvilken rolle den arabiske verden nå tenker å spille framover og viser til at det forestående arabiske toppmøtet kan bli avgjørende i den sammenheng.

Viktig imøtekommelse

I en møte med pressen i lørdag sa utenriksminister Jonas Gahr Støre at den palestinske samlingsregjeringen tar viktige skritt i retning av å imøtekomme de krav som det internasjonale samfunnet har satt.

– På dette grunnlag vil derfor Norge gjenoppta politiske og økonomiske forbindelser med den palestinske regjeringen, sa Støre. SAGEN

Olmert oppfordrer til fortsatt boikott

Israels statsminister Ehud Olmert forventer at verdenssamfunnet fortsetter boikott

net om å anerkjenne Israel, overholde tidligere inngåtte

med de øvrige regjeringsmedlemmene i enkeltsaker.

Reagerer på Norges anerkjennelse

MARTIN DRANGE

Grethe Tangen Olsen er rystet over at Regjeringen nå velger å anerkjenne den palestinske samlingsregjeringen på tross av at den ikke har anerkjent Israels rett til å eksistere og faktisk fortsatt oppfordrer til å bekjempe Israel med alle midler.

Olsen er leder for Exodus Nord, som er en hjelpeorganisasjon for terrorofre og immigranter i Israel.

– Uttrykket «nyttige idioter» er skapt av palestinske tjenestemenn om giverne bak de veldige pengebeløp som er gitt siden 1994. Bare Norge har ansvar for rundt seks milliarder kroner. Vi vet fra velinformerte kilder at omlag halve beløpet har gått til millitær opptrapping mot Israel, inkludert våpen, opplyser Olsen.

Hun forteller at fattige

palestinere ofte ikke får noe, men at de blir tilbudt 40 shekel for å kaste stein på jøder, eller 40 dollar dersom de skyter med skarpt.

– En selvmordsbombers familie får 20.000 dollar når udåden er gjort, og deretter 2.000 dollar hver måned så lenge nære slektninger lever. Så vet vi litt om hvor pengene våre går til, sier Olsen, som mener at regjeringen burde ta denne pengestøtten opp til alvorlig vurdering. DAGEN

Islamsenter ved Universitetet i Oslo

Universitetet i Oslo håper å etablere et islamsenter fra høsten 2008. Professor Haakon Benestad leder et utvalg som utreder etableringen av et slikt senter. - Vi begynner å få ferdig utkast til studieplaner, sier Benestad til Aftenposten. Senteret skal etter planen tilby studier av ulike sider ved islam, som innføring i de forskjellige religiøse retninger og forhold

det mellom islam og andre religioner. Språk, litteratur og juss er andre elementer i undervisningen.

Universitetet håper å kunne tilby studiet i bachelor- og mastergrad fra høsten 2008. Senere kan det også bli mulighet for doktorgrad. **ms**

Foreslår nød-SMS til politiet

Politiet bør opprette et nødnummer på SMS for å være mer tilgjengelig for ungdommer. Det mener kriminologistudent Siri Berge (19). Hun har sendt justisminister Knut Storberget (Ap) et brev hvor hun legger fram sitt forslag, men har foreløpig ikke fått svar. Berge peker på at SMS er ungdommens måte å kommunisere på, og at

mange ville føle seg mer trygge og kunne sende en tekstmelding. Dessuten kan en slik melding være mer diskret. - Jeg ser for meg situasjoner der for eksempel må gjemme seg for en crip. Da ville det være lettere å se en SMS i all stillhet, enn å måtte rope ved å måtte snakke med politiet i telefon, sier hun til VG. **ms**

SV sammenligner Hamas og vestlandsk indremisjon

Indremisjonsfolk får ingen unnskyldning fra SVs talskvinne i Stortingets utenrikskomité. I stedet forsterker hun sin sammenligning med Hamas.

BJØRN ARILD HATLEM
bjorn.arild.hatlem@dagen.no

- Det jeg sa i debatten på NRK radio fredag, var at Hamas overhodet ikke kan kalles noe søsterparti for SV, men at de kanskje har mer til felles med indremisjonen på Vestlandet, forteller stortingsrepresentant Ågot Valle til Dagen. Temaet for innringingsprogrammet «Rett på» var Norges anerkjennelse av den palestinske regjeringen. Generalsekretær i Indremisjonsforbundet hørte Valles uttalelser.

Slagord og fordommer
- Hvis dette er gjennomsnittet av hennes presisjonsnivå, sier det ganske mye om nivået og fordom-

mene rundt dette spørsmålet. Det hun sa om folkerett og slike ting virket også veldig slagordpreget og lite presist, sier Karl Johan Hallaråker.

Han synes at sammenligningen mellom Hamas og indremisjonen på Vestlandet er både underlig og uforskammet.

- Hun sverter indremisjons-

folk på et fullstendig falskt grunnlag ved å sammenligne med en bevegelse i den palestina-arabiske verden som er fanatisk og som tar livet av folk med selvmordsterrorisme, sier Hallaråker.

- Bør si unnskyld

Han opplever det som noe vrøvl når fredelige folk på Vestlandet blir stemplet på den måten.

- Valle bør komme med en forklaring og en utfraholdt unnskyldning for at hun i det hele tatt lot slike tanker komme ut i det offentlige rom, sier Hallaråker.

SV-politikeren ser ingenting grunn til å be om unnskyldning, for hun mener å se flere fellestrekk.

Homofili og kvinnesyn

- Hamas er en bevegelse som vil bygge styringen på religionen. Det er også indremisjonen på Vestlandet et uttrykk for. Jeg vil tro i synet på homofili. I synet på kvinner i samfunnet vil nok indremisjonen ha kommet noe lenger enn Hamas, men du skjønner hva jeg mener, sier Valle.

Hun legger til at de to bevegelsene vil at religionen skal ha en sterk stilling når det gjelder å styre staten, hva man skal lære i skolen og hva man i det hele tatt skal bygge samfunnet på.

SELVRANSAKELSE: SVs talskvinne Ågot Valle mener sammenligningen kan føre til at indremisjonen og KrF spår seg selv om det er rett å støtte Israel som fører en så brutal terror overfor det palestinske folket. **FOTO: SCANDIA/ARBY**

Med indremisjonens sterke tilknytning til Israel skjønner hun at de reagerer på å bli sammenlignet med en organisasjon som de assosierer med terror.

- Støtter Israels terror

- Men det er i grunn bra at de gjør for da blir neste utfordring for indremisjonen, men også for KrF, å spørre om det nå rett at vi så til de grader følger Israel i tykt og tynt? Er det ikke sånn at okkupanten Isra-

el fører en brutal terror overfor det palestinske folket? Og kan det være sånn at mange bevegelse som vil ha et fritt land har blitt kalt terrorister, mens de ser seg selv som frihetskjempere?

- Misforstått om terror

SV-politikeren presiserer at hun på ingen måte forsvarer bruken av selvmordsbomber, og at det ikke var denne delen av Hamas hun sammenlignet med. Det var mer det at det

religiøse fundamentet skulle styre nasjonen, og der har ikke SV så mye til felles med Hamas.

- Hvis indremisjonsfolk tror at jeg stempler dem som terrorister, har de misoppfattet meg. Tvert i mot har jeg stor respekt for indremisjonen, selv om jeg ikke er enig med den. Jeg er heller ikke enig med Hamas, men jeg respekterer at det er de som er palestineres folkevalgte, sier Valle. **ms**

Miryam Shomrat. - Jeg så på israelsk tv at Hamas annonserer en ny enhet av kvinnelige selvmordsbombere. Det var et skremmende å se og høre, sier Shomrat.

Kritiserer Norge for støtte til palestinsk terrorstyrke

Israels ambassader under seg over at Norge gjentar sin støtte til den palestinske regjeringen samtidig som Hamas oppretter en ny terrorgruppe.

BJØRN ARILD HATLEM
bjorn.arild.hatlem@dagbladet.no

- Torsdag morgen forsvarte utenriksminister Jonas Gahr Støre igjen Norges beslutning om å normalisere forholdet til den palestinske regjeringen. Samtidig var det i Gaza en stor Hamas-demonstrasjon der de ba om terror mot Israel.

Dette sier ambassadør Miryam Shomrat. Dagen møter henne på KrF's landsmøte i Molde.

Skremmende

- Jeg så på israelsk tv at Hamas annonserer en ny enhet av kvinnelige selvmordsbombere. Det var et skremmende å se og høre, sier Shomrat.

Terroristene var dekket helt til i svart, bortsett fra øynene. Det var et utall mikrofoner fremfor dem. Jeg kan ikke forstå at den norske regjeringen ikke er klar over det som foregår i virkeligheten i Gaza, sier ambassadøren.

Fører ikke til fred

Hun under seg over at den norske regjeringen kan stå ved sin beslutning om sneklønnelse, uten å komme med krav og betingelser som må oppfylles først.

- Alle disse folkene jeg så, var vægnet til tennene. Det var Hamas-folk, og det er Hamas som har statsministeren. Ingen kan si at Hamas ikke har makt til å sørge for at det handles etter Oslo-avtalene, sier Shomrat.

Hun er sikker på at Norge har gode intensjoner, men er redd for at landets politikk på dette området ikke fører til fred.

- Hamas er en terrororganisasjon og denne regjeringen er ledet av Hamas. Siden etableringen av denne samlingsregjeringen har

vi sett at man fortsetter med å opplynde til vold, motstand og hat mot Israel i moskene og i politikken, sier ambassadøren.

Den norske regjeringen hevder at samlingsregjeringen har akseptert avtalen som PLO signerte med Israel. Men Israel mener at fakta viser noe annet.

- Eri av punktene i Oslo-avtalene var at oppødringen til hat og vold mot Israel må opphøre. Det er en viktig del av avtalene som ikke er oppfylt, sier Shomrat.

Hun er glad for at hun ble invitert til KrF's landsmøte, og merket seg med glede den store applausen fra forsamlingen da partileder Dagfinn Høybråten uttrykte støtte til Israel.

- Til sammenligning ble jeg trist da jeg på Aps landsmøte opplevde at de applauderte kraftig da statsminister Jens Stoltenberg sa stolt at Norge er det første landet som etablerer forbindelse med den nye palestinske samlingsregjeringen. Inntil nå er den også den siste, sier Shomrat.

- Fatal feilvurdering fra regjeringen om Midtøsten

- Norges godkjenning av den palestinske samlingsregjeringen er en fatal feilvurdering og en solo-opptreden fra norsk side.

TOR WEIBYE
 torweibye@dagen.no

Det sier Fremskrittspartiets utenrikspolitiske talsmann, **Morten Høglund**, til Dagen etter at han tok saken opp med statsminister Jens Stoltenberg i Stortingets muntlige spørretime onsdag. Høglund har på ingen måte endret oppfatning av regjeringens handling i Midtøsten etter runden med statsministeren.

- Vi fikk høre at det ikke blekkes noe av Norges godkjenning av regjeringen er en koordinert kampanje med andre land. Dette er en solo-opptreden fra Norge, først og fremst presset fram av SV, understreker Høglund, og fortsetter:

- Regjeringen tolker det som kommer fra palestinsk side helt annerledes enn det for eksempel EUs formannsskap gjør.

- Samtidig snakker statsministeren mot egen politikk. I pressemeldingen søndag skrev han at de oppfatter kavene til Hamas som innfridd. I dag sier han at de er fullt klar over at kravene ikke er innfridd.

Bra med samling

Høglund er enig med statsministeren i at det er bra at de har funnet sammen på palestinsk side og at det kan være starten på noe positivt.

- Men Norge har gått for

FOR LANGT: Morten Høglund i Frp mener: Den norske regjering har gått for langt i sin støtte til den Hamas-ledede palestinske samlingsregjeringen. - Norge er ikke tjent med på isse så langt foran alle andre, påpeker Høglund. ILUSTRASJONSPOTO, AP-FOTO, SCAPPE

langt i denne saken. Regjeringen har forskuttet resultatet av en politikk som man ikke har sett noe av foreløpig. Norge er ikke tjent med på isse så langt foran alle andre, påpeker Høglund.

Statsministeren sa blant annet i sitt svar at representanter for andre regjeringer har møtte andre representanter for den samme palestinske regjeringen.

- Det er altså flere som ønsker regjeringen velkommen. Det spesielle med Norge er at vi på politisk nivå har møtt en statsminister.

Best å snakke med dem

I et svar til Jan Petersen (H) sa

Stoltenberg at å snakke med Hamas er den beste måten å presse organisasjonen på.

- Det er det vi gjør, blant annet gjennom de samtalene statssekretær Raymond Johansen hadde. Vi snakket med Yassir Arafat i sin tid. Det var viktig for dialog og derigjennom anerkjennelse av Israel, påpeker Stoltenberg.

Overfor Dagen påpeker Morten Høglund at dialog om de internasjonale kravene ikke er god nok grunn for anerkjennelse av den palestinske regjeringen.

- Norge har vært i dialog med president Adbas og Hamas så lenge at de er godt kjent med våre krav. Det er

ennå viktigere å skape trygghet, sikkerhet og fred og å få slutt på voldsspiralen. Da må man stå unison mot voldbruken. Jeg har ingen forståelse for at Norge kan fravike det prinsippet av hensyn til dialog.

- Vi er også opptatt av å ha dialog med de som ønsker fred og som vil sette seg ned ved forhandlingsbordet. Jeg har ikke sett signaler om at det er en linje som Hamas-delen av regjeringen støtter, sier Høglund.

Gjør som vi har sagt

I et svar til Ingebrigt Sørfonn (KrF) sa statsministeren at regjeringen i denne saken gjør

det som både han selv og utenriksministeren tidligere har lovet.

- Dialogen skal vi bruke til å legge press på palestinerne slik at de sørger for å få kontroll over de palestinske territoriene, stanser utskytingen av raketter, frigir den fengslede israelske soldaten og bidrar til en fredlig utvikling.

- Vi skal forsette å gjenta de tre hovedkravene om anerkjennelse av Israel, avstandstagen til vold og respekt for inngåtte avtaler. Vi tror at dialog er bedre enn isolasjon, sa Stoltenberg. SDG

Norges rolle i Midtøsten

Norges rolle i Midtøsten har denne uken igjen vært gjenstand for stor oppmerksomhet. Den som går foran i et kontroversielt spørsmål, må regne med motbør. I dette tilfellet har den vært både beskjeden og forutsigbar, med innsigelser stort sett bare fra Israel og fra opposisjonen her hjemme. Internasjonalt er det forståelse for at det også er nødvendig med en viss kontakt med palestinerne viktigste regjeringsparti.

Under ledelse av utenriksminister Jonas Gahr Støre har Norge valgt en kurs som er uavhengig av vår største allierte USA og også av EU. Men også her låter det til å være forståelse for de norske kontaktene. I Midtøsten kan man ikke håpe på raske, helhetlige løsninger. Derfor må man støtte prosesser som går i riktig retning. Etableringen av en bred palestinsk regjering fortjener slik støtte.

Det er et framskritt når også Hamas nå har gått med på å respektere inngitte uttaler. Likevel må presset opprettholdes for at også Hamas – i likhet med det PLO i sin tid gjorde – uttrykkelig anerkjenner Israels rett til å eksistere. Men man oppnår ingenting ved å forsøke å sulte ut palestinerne, slik det dessverre er forsøkt det siste året. Det skaper utelukkende større hat og større avstand. Det letter samtidig rekrutteringen til de mest militante palestinske grupperingene.

Denne erkjennelsen har heldigvis flere land enn Norge kommet til. Også USA og land i EU har hatt og vil ha kontakter med den nye palestinske regjeringen, om enn ikke direkte til Hamas' ministre. Dette til Israels store misnøye. Men Israel løger ris til egen bak. Heller ikke Israel er tjent med at de palestinske områdene isoleres og synker videre ned i katastrofal nød og elendighet. Det vil bare destabilisere hele området, som også Israel er en ufravikelig del av.

Fred i Midtøsten kan bare sikres ved å opprette to selvstendige, likestilte og internasjonalt anerkjente stater. Det må Hamas akseptere. Jo før også den israelske regjering innser dette, jo bedre.

Dybde

Frp-leder Siv Jensen påstår at hun ofte skrur av TV når debattprogrammet Holmgang i TV2 er på lufta. Jensen etterlyser mer dybde i debattprogrammene på TV. Det kan sies mye om Siv Jensen, mye bra også, men hun bidrar ikke akkurat med dybde og saklig tyngde når hun selv er på Holmgang og i andre debattprogram.

UTENRIKS

sykehuset kort tid etter. Politiet er på utkikk etter to tenåringer som ble sett nær åstedet. (NTB-Reuters)

Overlevert av: Erik Saghaug | Post: utenriksdagsavisen.no

Norge først til Gaza

JERUSALEM (Dagsavisen): Israel er bekymret for at flere stater skal følge Norge og innlede forbindelser med den nye palestinske regjeringen. Etter flere år på sidelinjen, er Norges rolle i Midtøsten igjen i internasjonalt fokus.

ROGER HERCZ

I ISRAEL

Under det ukentlige regjeringsmøtet i Jerusalem i går tok statsminister Ehad Olmert opp reaksjonene i den vestlige verden etter at den nye palestinske samlingsregjeringen kun på beting i helgen.

– Ikke la dere lure, sa Olmert i en appell rettet på land i Europa.

– Regjeringplattformen til denne regjeringen oppfyller ikke deres egne krav, den støtter terrorismen og den anerkjenner ikke Israels rett til å eksistere, sa han.

Israel besluttet å ikke ha noen kontakt med den nye regjeringen, inkludert statsminister Ismail Haniyeh fra Islambevegelsen Hamas. Olmert sa at fra nå av vil Israel kun forholde seg til president Mahmoud Abbas fra avdøde Yasser Arafats Fatah-fraksjon. Og han vil kun diskutere humanitær hjelp, ikke politiske anliggender. Forsvarsminister Amir Peretz foreslo, tross statsministerens avvisning, samtaler rundt en endelig fredsavtale med palestinerne.

FØRSTE REGJERINGSMØTE

Et par timer før Israels ledelse kom sammen i Jerusalem, holdt den nye palestinske regjeringen sitt første møte i Gaza. Øverst på dagsordenen var en diskusjon om hvordan en kunne bryte ut av den internasjonale isolasjonen, og Norges beslutning om å opprette fulle forbindelser ble nevnt.

Mustafa Barghouti, informasjonsministeren, fordømte Israels posisjon.

– Dette var trist. Beslutningen viser bare at israelerne ikke ønsker å lytte, sa Barghouti.

I et avisintervju i går morges, uttrykte Barghouti også håp om at flere land «vil følge Norges beslutning om å gjøre slutt på blokaden».

Umiddelbart etter regjeringsmøtet fant imidlertid Hamas det nødvendig å offentliggjøre en kunngjøring der det ble understreket at bevegelsen fremdeles står fast på sin avvisning av staten Israels rett til å eksistere. Likevel mener analytikere at Hamas' umiddelbare målsetting i dag vil være å stabilisere forholdene i Gaza, og ikke å fortsette kampen med Israel.

FRYKT FOR FATAH

I Fatah vokser samtidig frykten for at samlingsregjeringen vil føre til ytterligere svekkelse av den sekulære bevegelsen, og at den fra nå kan vil komme i skyggen av Hamas. Og mens islamistene tar skritt for å forandre skolepensumet, offentliggjorde den palestinske nasjonalpoeten Mahmoud Darwish en sterkt kritisk artikkel under tittelen «Vi ønsker ikke Habbas».

I dag reiser UD's statssekretær Raymond Johansen inn i Gaza for politiske samtaler med Palestinas nye utenriksminister Ziad Abu Amar. Senest i går pågikk ennå sporadiske kamper mellom stormiliter med tilknytning til Hamas og Fatah. BBC's journalist Alan Johnston holdes også fremdeles fanget av geriljakaktiviteter i Gaza, og den norske delegasjonens biler er ventet å bli godt bevoktet.

Så etter flere år på sidelinjen, blir Norges rolle i Midtøsten igjen lagt merke til. Palestinske media fokuserte på beslutningen til Jens Stoltenbergs regjering, det samme gjorde israelske aviser og radiostasjoner. I et intervju

Norges anerkjennelse av den palestinske samlingsregjeringen vekker internasjonal oppsikt. Her er utenriksminister

med israelsk radio i går, appellerte også Palestina nye utenriksminister Abu Amar til Olmert om å innlede et «nytt samarbeidsforhold».

Igen andre vestlige regio-

ringer har foreløpig gått så langt som Norge i sin anerkjennelse av den nye palestinske regjeringen. USA har sagt at Washington vil opprettholde kontakter med den nye mado-

rate siden i koalisjonen, som finansminister Salam Fayyad og representantene fra Fatah, men ikke Hamas.

USA ser på Hamas som en terrengorganisasjon, og med sin

Jonas Gahr Støre (Ap) i møte med den palestinske presidenten Mahmoud Abbas.

ARKIVFOTO: AP/SCANPIX

erklarte politikk i Midtøsten, er det i dag umulig for Washington å samarbeide med en bevegelse som står bak selv-mordsangrep. Men ettersom Norge står utenfor vektutgangs-

EU og dermed kan spille en friere rolle, er spørsmålet om USA og Norge under utenriksminister Jonas Gahr Støres siste besøk i Washington ble enige om en arbeidsfordeling,

der Norge kan stå for nettopp de forbindelsene USA ikke kan tillate seg å ha.

roger.hercz@dagsavisen.no

Vil informere USA om Hamas-samtaler

GAZA BY (Dagsavisen): Norske diplomater planlegger å oppdatere USA om samtaler med Hamas-ledelsen i Gaza. – Vi har og har hatt en god dialog med amerikanerne, sier statssekretær Raymond Johansen i UD.

ROGER HERCZ

I GAZA

Med fire skuddsikre biler kjørte i går den norske delegasjonen, med UD:s statssekretær Raymond Johansen i spissen, inn i Gaza. Tre livvakter utstyrt med halvautomatiske våpen og kikkersikte fulgte diplomatenes til hvert møtested.

Første stopp var hos utenriksminister Ziad Abu Amr. Ikke bare er Norge det første vestlige landet til å gjenopprette fulle forbindelser med regjeringen. Abu Amr selv hadde ikke rukket å flytte inn i sitt nye kontor.

Abu Amr, en uavhengig kandidat verken tilknyttet islamistene i Hamas eller det mer sekulære Fatah, var takknemlig for Norges støtte. Nå appellerer han til Israel om nye fredsforhandlinger.

– Vi er forpliktet til å løse konflikten med fredelige midler og forhandlinger, sa han.

STABILITET

Etter utenriksministeren har det videre til det nye kontoret til Ismail Haniyeh, statsministeren. Haniyeh, den lokale Hamas-lederen, fortalte at hans regjering vil fokusere på interne forhold, spesielt på å skape en viss stabilitet etter måneder med interne kupper.

– Vi ønsker å bedre sikkerheten for det palestinske folket. Vi må også finne veier å redusere folkets lidelser på, sa Haniyeh.

Men samtidig som Johansen satt i samtaler med Haniyeh, gjennomførte geriljaaktivister

angrep mot israelske arbeidere ved grensen. Hamas påtok seg ansvaret for skytingen. Så annonserte egyptiske sikkerhetsstyrker at de hadde arrestert en palestiner på vei til Israel for å gjennomføre et selvmordsangrep på vegne av Hamas. Og i flyktningleiren Shati, ikke langt fra der Johansen hadde sine møter, ble en palestiner fra Islamske Jihad drept og ti andre skadd da sprengstoff eksploderte under konstruksjonen av en bombe.

KREVER HANDLING

Statssekretær Johansen beskrev sine samtaler som åpne og ærlige.

– Etableringen av denne brede samarbeidsregjeringen er det beste alternativet. Nå er det ikke lenger nok med ord. Vi må se handling, og volden må ta slutt, sa han etter møtet med statsminister Haniyeh i Gaza.

Norge håper at andre land vil følge etter og gjenopprette fulle forbindelser med den nye regjeringen. USA, som anser Hamas som en terrororganisasjon, vil imidlertid kun forholde seg til regjeringsrepresentantene fra andre fraksjoner, som Fatah-bevegelsen til president Mahmoud Abbas. Johansen planlegger å oppdatere amerikanerne om sine møter med Hamas-toppene.

– Vi har og har hatt en god dialog med amerikanerne. Jeg vil ta opp våre inntrykk fra samtalerne, og jeg tror nok de vil sette pris på dette, sa Johansen til Dagsavisen.

Statssekretæren uttrykte imidlertid håp om at Norges støtte til regjeringen ikke fører til styrking av akkurat Hamas.

– Arbeiderpartiet deler jo ikke Hamas sin samfunnsvisjon. Derfor har vi kontakt med pre-

UD:s statssekretær Raymond Johansen (t.v.) møtte i går Hamas-lederen Ismail Haniyeh.

FOTO: SCANPIX/REUTERS

sident Abbas fra Fatah. Jeg tror vi nå har en situasjon som vil kunne demme opp for islamistene, sa Johansen.

ANERKJENNER IKKE

Ifølge palestinerenes regjeringsplattform, skal Abbas ha ansvaret for forhandlinger med Israel. Hamas, som har flertallet i parlamentet, har likevel ingen planer om å diskutere en fredsavtale på tvers av sine prinsipper.

– Vi skal presse på og korrigere hvis noe ikke er som det

skal, sa statsministerens talisman Ghazi Hamad til Dagsavisen.

Said Siyam, en annen toppleder, gjentok i Gaza i går at «det er ikke en sjans for at vi noen- sinne anerkjenner Israel». Hamas sitt fokus i dag er på innenriks- anliggender. Bevegelsen er villig til å tilby Israel en våpenhvile, men ikke noen endelig fred.

ISRAELS «NEI»

Uansett er ikke Israel villig til å snakke med den nye regjeringen. Israel er «dypt bekymret» for et

Norges støtte vil føre til en «renvaskings» av Hamas i Vesten. Ifølge palestinske kilder skal nå toppledelsen fra Sverige og Belgia besøke Gaza. Men selv om Israels statsminister Ehud Olmert bokstøtter den palestinske regjeringen, ser flertallet av israelerne ut til å ønske en dialog. Ifølge en meningsmåling i avisen Yedioth Aharonoth i går, ønsker 39 prosent av israelerne en dialog med Hamas, mens ytterligere 19 prosent sier man skal ha en dialog, men kun med Fatah.

rogar.hercz@dagbladet.no

UTENRIKS

Utenriksminister Erik Solholt (post.utenriks@dagbladet.no)

«Et enda lettere så kampen mot terror er veldig positive både videre med Erik Solholt».

Iskaldt mellom Israel og Norge

HERZLIAN (Dagsavisen): Statssekretær Raymond Johansen ble i går morges plent avvist av det offisielle Israel – et svar på at Norge normaliserte forholdet til den palestinske regjeringen med Hamas-lederen Ismail Haniyeh i spissen.

ROGER HERCZ

I ISRAEL

Israels utfrysing av den norske diplomatiske delegasjonen kan bli en markering som gjør det vanskeligere for Norge å spille rollen som brobygger mellom partene. Episoden kom bare måneder etter at avisen Yedioth Aharonot offentliggjorde, basert på kilder i israelsk UD, at Norge anses som «mest anti-israelske» i Vest-Europa.

Statssekretær Johansen avviser alle slike anklager.

«Vi betrakter oss fortsatt som en venn og alliert med Israel, og håper at vi vil ha kontakt. Vi har stor forståelse for at forholdet til den palestinske regjeringen er et sensibelt og vanskelig spørsmål for Israel, sier Johansen til Dagsavisen.

Han skulle i går blant annet ha hatt møter på israelsk UD i Jerusalem. Etter at han ble avvist på offisielt hold, hadde han et langt møte i Tel Aviv med Collette Avital fra det israelske Arbeiderpartiet.

RIKTIG SKRITT

Norges støtte til den palestinske koalisjonen er først og fremst ment å styrke de mer moderate kreftene i koalisjonsregjeringen. Hamas er imidlertid i dag splittet mellom en mer militant fraksjon og den delen som heller ønsker at den islamistiske bevegelsen forsikrer sin posisjon innad i det palestinske samfunnet. Ennå er det for tidlig å si hvilken fraksjon det er som vil komme til å dominere bildet.

«Vi mener fortsatt at det var riktig å normalisere forholdet til den palestinske regjeringen, understreker Johansen.

«Dette er en bred koalisjon, det beste alternativet som finnes. Med vårt skritt ønsker vi å gi regjeringen en sjans, en mulighet. Men nå er det opp til palestinerne å levere, og

den palestinske ledelsen må ta avstand fra volden, sier Johansen.

Han håper og tror at Norge nå har bevyttet veien slik at flere vestlige land kan normalisere forholdet til den palestinske regjeringen.

DRUKNER I TERROR

«Dette er en samlingsregjering som drukner i terror og som det internasjonale samfunnet må unngå, sier David Baker, en talsmann på statsminister Ehud Olmerts kontor.

Han siktet til to Hamas-relaterte episoder mandag, først da grenseaktivister åpnet ild mot israelere ved grensen, og så da egyptiske myndigheter arresterte en palestiner som skal ha sagt han var sendt for å utføre et selvmordsangrep på vegne av Hamas.

Michael Melchior, den tidligere rabbineren i Oslo og i dag formann for undervisningskomiteen i det israelske parlamentet, uttrykte i går fortvilelse over palestinske karebøker som nettopp det Hamas-styrte undervisningsdepartementet har utgitt. Lærebøkene avviser staten Israels rett til å eksistere, mens selvmordsaksjoner blir glorifisert, sa en fortvilet Melchior.

FN SKUFFET

I New York uttrykte FNs generalsekretær Ban Ki-moon, som i neste uke selv skal besøke regionen, i går «skuffelse» over den nye palestinske regjeringen.

«De første rapportene fra denne samlingsregjeringen ser ut til å være litt skuffende, sa han.

Både USA og EU står foreløpig fast ved sin beslutning om ikke å gi direkte økonomisk støtte til regjeringen. Samtidig hadde amerikanske diplomater møter med finansministeren Salam Fayyad, en statsråd uten tilknytning til Hamas, og flere europeiske stater har allerede invitert utenriksminister Ziad Abu Amr. Utenriksminister Abu Amr har gjennomgått de siste dagene oppgjøret til Israel om å gjenoppta fredsforhandlingene. Israel nekter å forholde seg til andre enn president Mahmoud Abbas fra Fatah-fraksjonen, men sier samtidig at fredsforhandlinger ikke vil komme på tale i dag.

Diplomati på høygir

JAFFA (Dagsavisen): Verdens ledere sto i går i kø for mekle mellom israelere og palestinere. Først kom FNs generalsekretær Ban Ki-moon og så kom USAs utenriksminister Condoleezza Rice. Høyt på dagsordenen var fredsplanen til Saudi-Arabia.

ROGER HERCZ

I ISRAEL

Under møtet i Ramallah søkte Palestinas president Mahmoud Abbas FNs hjelp til å innlede forhandlinger om en endelig fredsavtale med Israel.

«Vi ønsker nye sluttforhandlinger, sa i går talsmannen Yasser Abed Rabbo. «Amerikanerne prøver å bli liv i fredsprosessen.

KREVER KONTAKT

Ven statsminister Ehud Olmert vil ikke forhandle fred så lenge Hamas-bevegelsen, som leder den palestinske regjeringen, søker å merkegjøre Israel. Men så får han kritikk også fra sin ure allierte, USA. I går krevde Rice at Olmert innleder «ubestanselige» kontakter med palestinerne.

«Det er ekstremt viktig å etablere en felles dagsorden for å gå framover henimot en palestinsk stat, sa han.

Både Rice og FNs generalsekretær skygger imidlertid unna Hamas-siden i den palestinske samlingsregjeringen.

I det som kan sees som en kritikk av Norges posisjon, sier FNs generalsekretær at giften ikke er inne for å innlede kontakter med Hamas.

«På dette tidspunktet har jeg ingen planer om å møte statsminister Imail Fianiyeh eller noen annen Hamas-statsråd, sa han. FN-lederen håpet imidlertid at den nye regjeringen vil møte verdenssamfunnets krav.

«Jeg håper den tar skritt for å vise en forpliktelse til freden, sa han.

NYTT LOKOMOTIV

Det diplomatiske høygiret kommer bare to dager før arabiske toppledere skal møtes i Riyadh for å diskutere nye fredsaktiviteter i Israel. I 2002 besøkte Saudi-Arabia en plan som lovfull arabisk anerkjennelse av Israel hvis landet trekker seg ut

av alle okkuperte områder. Saudi-Arabia har i de siste månedene overtatt rollen Egypt til nå har hatt – som lokomotiv i den arabiske verdenen.

I går kom nye leksjoner som snakket om at Israels Olmert kan ha hatt et nytt brennende møte med en ledende representant for det saudiarabiske kongehuset. Møtet skal ha funnet sted for bare få dager siden. Hvis dette er riktig, drøide det seg trolig om prins Bandar, en av drivkreftene bak Saudi-Arabias fredsdiplomati. I regional målestokk er et møte mellom en israelsk og saudiarabisk leder oppsiktsvekkende. Formelt representerer de stater som anser hverandre som fiender.

LITE POPULÆR

Over i Israel leder imidlertid Olmert en vaklende regjering. Toppolitiket i Israel ser i dag ut til å være gjennomsvart av kriminelle elementer, og aldri tidligere har en statsminister i landet hatt så lav støtte. Folke meningsmålinger ønsker kun 1,8 prosent av israelerne Olmert som statsleder.

Presidenten i landet, Moshe Katsav, har suspendert seg selv etter avsløringer om at han kan ha vedtatt mistet til av sine kvinnelige assistenter. Olmert selv er under etterforskning for å ha brukt sine kontakter til å

berike seg, blant gjennom gunstige eiendomskjup. Justisministeren, politigefen og sene sjøen har hver og en måttet trekke seg de siste månedene på grunn av tvilsomme skandaler.

VENTER AVGANG

Og nå, sist ute er finansminister Abraham Hirschson. Politiet mistenker i dag at Hirschson kan ha mottatt millionbelep i kontanter, levert i konvolutter hjemme på døren hans. Hirschson er også en nær venn av statsministeren, og politiets mistanker har gått i Olmerts retning også når det gjelder denne siste avsløringen. Hvis Hirschson trekker seg – noe som kan skje i løpet av de neste dagene – vil dette bli nok et slag mot Olmerts regjering og hans politiske slagkraft.

Også tidligere statsminister Ariel Sharon var under politietterforskning da han i sin tid la fram planen om å trekke Israel ut av Gaza. Hans kritikere hevdet da at Sharon bare søkte å fjerne fokus fra etterforskningen, og enkelte mener i dag at Olmert vurderer å gjøre noe lignende – for eksempel ved et mulig fredsutspill. Til forskjell fra Sharon, som innad i landet alltid hadde en kjerne som støttet ham, er imidlertid Olmert, Israels mektigste mann, i dag en leder uten venner.

Fredsinitiativ fra Rice

JERUSALEM (Dagsavisen): Bare en dag gjenstår før det viktige arabiske toppmøtet i Riyadh. USAs utenriksminister Condoleezza Rice foreslår separate forhandlinger med israelerne og palestinerne.

ROGER HERCZ

ISRAEL

Etter å ha snakket med Jordans kong Abdullah i Amman, var utenriksminister Rice klar til å annonsere sin plan for de nye fredsambisjonene.

– Jeg skal ikke ta over dialogen mellom israelerne og palestinerne. Men jeg skal hjelpe til, fortalte hun til sin israelske kollega Tzipi Livni.

Etlike planer, skal dialogen føre til opprettelsen av en palestinsk stat, og USA skal selv stå for mye av meklingen mellom Israels statsminister Ehud Olmert og Palestinas president Mahmud Abbas. I forkant av toppmøtet i Riyadh, prøver Rice i går det smaltarabiske initiativet som lover løst fred med sine arabiske naboer hvis landet trekker seg tilbake fra alle okkuperte områder.

– Det arabiske initiativet kan åpne bevegelse i fredsprosessen, sa hun.

SIGNALER FRA RIYADH

Morges skal toppledere fra den arabiske liga samles i Jeddah i Saudi-Arabia, og en viss spenningsbar forventer man i forkant av toppmøtet. Høyt på dagsorden står nettopp den arabiske

USAs utenriksminister Condoleezza Rice møtte sin israelske kollega Tzipi Livni i går.

FOTO: SCANPIX/AFP

fredsplanen fra 2002. Olmert har i senere tid silt seg mer positiv til initiativet. I går signaliserte også Saudi-Arabias utenriksminister Saud al-Faisal at fredsforslaget kan bli justert for å imøtekomme enkelte av Israels krav.

Også Norges utenriksminister Jonas Gahr Støre er ventet å delta på toppmøtet i Riyadh. Både USA og FN avstår imidlertid fra å følge Norges eksempel når det gjelder direkte kontakter med Hamas-siden i den nye palestinske regjeringen. Den amerikanske fredsplanen er basert på kontakter med president Abbas, som er fra Fatah-fraksjonen.

I dag skal to stortingsrepresentanter fra Fremskrittspartiet møte Israels utenriksminister Tzipi Livni. Kåre Fostervold og Jørund Rytman vil overrekke et brev fra partileder Siv Jensen, som i sterke ord tar avstand fra den norske regjeringens tilnærming til islamistbevegelsen Hamas. Statssekretær Raymond Johansen i UD ble i forrige uke avvist av det offisielle Israel etter hans møter med den palestinske statsministeren Ismail Haniyeh fra Hamas-fraksjonen.

HAMAS SVEKKET

Etølge en meningsmåling som ble gjennomført av al Najsh-

universitetet i Nablus på Vestbredden, er Hamas svekket i den palestinske folkeopinionen. Bare 25 prosent av de spurte sa de ville stemme på Hamas ved neste valg. Og nær en to tredjedel av de spurte mente at Hamas har mislykkes som regjeringsparti. Rndt 48 prosent mente at den palestinske regjeringen må etterkomme verdenssamfunnets krav, som blant annet snakker om en anerkjennelse av Israel.

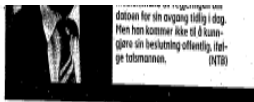
I Middøsten hersker det både skepsis og usikkerhet til Washingtons plutselige forsøk på å fremme en dialog mellom palestinerne og israelerne. Til nå har administrasjonen til presi-

dent George W. Bush umålt å fremme seriøse forsøk i fredsprosessen. Optimistene snakker i dag om en slags «nå eller aldri»-situasjon: Bush i sine siste to år kan stå langt friere som før. Hvis ikke noe skjer nå, vil fredsprosessen trolig legges på is i lang tid framover – gjennom USAs neste valgkamp og innvil en ny president har fått etablert seg. Pessimistene, som ikke tror på noen kursendring fra Washingtons side, peker ganske enkelt på Bush sin innsats til nå.

roger.hercz@tdg.no

UTENRIKS

Nettside: en.dagsavisen.no

...en regjering som støtter for sin oppgave til dag. Men han kommer ikke til å kanye sin beretning offentlig. (NTB)

Indre splittelse hindrer tilnærming

JAFFA (Dagsavisen):
Statsminister Ehud Olmert satt på en nyhet han trodde kunne forandre mye: I lekkasjer til pressen fortalte han om hemmelige forhandlinger med palestinerne. Statsministeren fikk ikke stort mer enn en overskrift.

ROGER HERCZ

ISRAEL

Olmert regner med merkante framgang i forhandlingene innen sommeren, hat det i den israelske avisen Ha'aretz. Hemmelige forhandlinger kunne anses opp med på det triste bildet i Midtøsten. Hele 15 år har passert siden dagene i Oslo, og nye samtaler med palestinerne president Mahmoud Abbas kunne kanskje skape nytt håp. Men folk her trakk bare litt øyegitt i skuldrene.

Olmert blir ikke trodd. Statsministeren er i trøbbel, hans regjering er i ferd med å gå opp i linning, og det er ikke første gang at «hemmelige forhandlinger» er blitt løst for å vinne gunst. Forjengeren Benjamin Netanyahu gjorde det samme da han vant valget i 1996. Men hans arabiske forhandlingspartene viste seg å være så hemmelige at de trolige ikke engang visste om seg selv.

ØKT KAO

I likhet med Olmert, må også palestinske Abbas bruke tid til å ta seg av problemer hjemme, og heller ikke hos ham kan fremskrittene være øverst på dagsorden. Imidlertid dreide spilletaken som fører det palestinske samfunnet seg om rivaliseringen mellom hans Fatah-bevegelse og islamistene i Hamas. Nå har langt mer ekstreme grupperinger begynt å tråkke seg fram i Gaza. I går kom for første gang et

En palestinsk gutt kikker på et utbomt bilveik som ble truffet av en israelsk rakett mandag. Israels statsminister Ehud Olmert har lekket om hemmelige

offisielt livstegn fra gruppen som berder å holde den kidnappede BBC-journalisten Alan Johnston, som ble holdt ferd i mars. I en video levert til TV-kanalen al Jazeera krevde Islams Hær blant annet at Storbritannia må løslate muslimere fra deres fengsler.

– Alle muslimer må utbilles mot dette onde klostret mot den islamske nasjonen, het

det i videoopptaket. Johnstons presseskort ble avbildet, et tegn på at gruppen virkelig sitter på ham. Det antas at den mektlige Daghmush-klassen i Gaza står bak kidnappingen. Gruppen antas å holde den israelske soldaten Gilad Shalit.

Sist mandag gikk militante islamister også til angrep mot en FN-skole i Gaza og drepte en mann og drept seks andre,

inkludert et skolebarn. I en lepeseddel som så ble distribuert i Gaza, ble FN anklaget for å «spire kristendommen».

SØKER STATSMINISTER

–Vi vil fortsette å drepe dem. De prøver å konvertere våre muslimer under dekket av en internasjonal organisasjon, anklager en gruppe som kaller seg Jihadia Salafiya.

I Israel er ikke spørsmålet om man vil se ømmerket framgangs i fremskrittene innen sommeren, slik Olmert berder, men om statsministeren fortsatt vil være den som styrer landet. Selv parlamentariskere fra hans eget Kadima-parti ønsker nå å lytte ut statsministeren. I går var toppkandidatene Shimon Peres og utenriksminister Tzipora Livni. ... Koalitionspartene

Arbeiderpartiet truer med å trekke seg fra regjeringen mot slutten av måneden.

Årsaken til Olmert's dramatiske svekkelse er, i tillegg til alle korrupsjonsskandalene rundt ham, krigen i Libanon i fjor. Den såkalte Winograd-rapportens foreløpige konklusjon har allerede avret Olmert. I dag klokken ni offentliggjertes hittil hemmeligstemplede avbr. av

statsministeren. Olmert er ikke ventet å komme styrket gjennom dagen.

Men tross alt skal likevel Olmert og Abbas møtes søndag, på ordre fra USAs utenriksminister Condoleezza Rice. Verdensbanken kritiserte i en ny rapport i går Israel for å hindre palestinsk økonomisk vekst blant annet gjennom sine omfattende veispenninger på okkuper-

te Vestbredden. Halve Vestbredden er utenfor rekkevidde for palestinerne selv, sa Verdensbanken.

USA, som nå prøver å skape snitt mellom partene, har gitt Israels og palestinerne en liste med tiltak de må ta for å bedre forholdet. Abbas svarer sjas, Olmert sa «skansekje».

oggr herc@tdgvgvbcu.no

UTENRIKS

Utenriksminister Erik Solheim (sp) utenriksdepartementet

stendig tilgjengelig om det er snakk om skat eller busk. Det handler om signalet. Det er undertykningen, og jeg synes ikke vi skal akseptere det, fremholder lederen for det høyreorienterte partiet. (NTR)

Livsfarlig opptrapping i Gaza

..... en utspisning mar rapt i Storbritannia, sier Blair og han ikke angrep på angjørelsen.

..... den austropgpende statsminis- terens på en svært gjennytlig prosse- konferansen i Det hvite hus i går.

..... utspisning mar rapt i Storbritannia, sier Blair og han ikke angrep på angjørelsen.

JAFFA (Dagsavisen): Tross våpenhvilen mellom de palestinske fraksjonene, fortsatte i går kampene mellom Hamas og Fatah i Gazas gater. Israelske krigshelikoptre slo også til mot flere bygninger tilhørende Hamas-geriljaen.

ROGER HERCZ

I ISRAEL

Ytterst få våger seg ut i gatene i Gaza i disse dager. Den islamistiske Hamas-geriljaen har utplassert snikskyttere på husene rundt omkring i Gaza, og bare å stikke hodet ut av vinduet kan være farlig. Vagabonde menn i svarte linlandsbøtter patruljerer gatene med automatvåpene klare.

FIRE VÅPENHVILER

– Det finnes ikke kanger noen røde linjer, sier Al Jazeras journalist Nour Odeh, som selv måtte søke tilflukt inne i et kontor da kulene og granatene kom forlig nær.

Forsøpig har fire våpenhviler kommet og gått, og i de siste døgnes kamper har minst 45 palestinere mistet sine liv.

Både Fatah-styrkene, tilknyttet president Mahmoud Abbas, og Hamas-styrkene, tilknyttet statsminister Ismail Haniyeh, har nå etablert sine egne, separate vesperringe i Gaza. Biler blir stoppet og inspisert – i et håle som kan minne om dagene i Beirut på slutten av syttitallet.

FLERE DREPTE

I går ble en Hamas-aktivist, som forsvarte Det islamske universitetet i Gaza, skutt og drept av en snikskytter. Senere, under en bognavelse av en Hamas-aktivist, ble to andre drept og 14 såret, da væpnede menn åpnet ild mot gravfølget. De fleste drapene fe siste dagene har vært regelrette henrettelser av motpartens aktivister. I dag, etter en uke med kamper, er det hevn som i stor grad preger angrepene.

President Abbas avviste i går sin planlagte reise fra Vestbredden til Gaza for å besøke å snakke sammen nok en våpenhvile med statsminister Haniyeh. Samlingsregjeringens framtid er nå høyst usikkert. Den internasjonale bolkekotten er

Hamas har vært med på å forverre levekårene for folk i Gaza, men kampene de siste dagene har nå vist at islamistene kan være i ferd med å tvinge Fatah til side. Også snikstene, islamister nærmere tilknyttet al-Qaidas ideologi, vil trolig komme styrket ut av kampene. De siste månedene har restauranter, apoteker og selv skoler blitt bombet.

HUMANITÆR KRISE

Ennå venter ytterligere en forverring for palestinerne i Gaza. Siden forrige fredag har grensene inn i Gaza vært stengt, også Kumi-passegen fra Israel, og vekst med medisiner eller drivstoff har kommet inn. Om få dager vil forsyningene ta slutt, og en humanitær krise vil kunne bryte ut.

– Vi må stoppe blodbadet, for det som skjer setter ikke bare samlingsregjeringen i fare, men også den palestinske nasjonen og kampen, sier Saeb Erekat, den kjente palestinske fredsforhandleren.

Men i går anklaget Hamas sine rivaler i Fatah for å ha gjennomført «krigsforberedelse», og sprøkkruken reduserte mulighetene for et virkelig samarbeid mellom partiene ytterligere.

Siden kampene brøt ut har Hamas også avfyrt i gjennomsnitt rundt 50 raketter daglig mot den israelske byen Sderoth, som ligger like utenfor Gaza. I går innledet de israelske myndighetene en evakuering av byens innbyggere.

ISRAELSKE ANGREP

– Vi har fått nok, sa Miri Eisin, en talskvinne for statsminister Ehud Olmert.

– Israel vil forsvare sine innbyggere mot Hamas sine raketter, sa hun.

I de israelske angrepene ble minst fire mennesker drept og over 40 andre såret. Helikoptrene angrep også en bil der en militær leder i Hamas skal ha kjørt. Hamas svarte med å løse nye selvmordsangrep mot mål inne i Israel.

Og i går, for første gang på flere måneder, sendte den israelske hæren stridsvogner inn i Gaza. Regjeringen under statsminister Olmert skal også ha gitt klarsignal til nye offensive aksjoner i dagene som kommer.

roger.hercz@dagsavisen.no

«Vi må stoppe blodbadet, for det som skjer setter den palestinske nasjonen og kampen i fare.»

Saeb Erekat, palestinsk fredsforhandler.

De me

Israels arrestasjoner dreper forhandlinger

Arrestasjonene av 33 Hamas-topper er dødsstøtet for muligheten for forhandlinger, mener ekspert. En av de mest moderate Hamas-ministerne ble i går fengslet.

NILAS JOHNSEN

Som eneste vestlige land har Norge normalisert forholdet til den palestinske samlingsregjeringen. Ingen andre land har fulgt oppføringen om å gjøre det samme. Håpet Norge har uttrykt om at samlingsregjeringen og Israel skulle sette seg ved forhandlingsbordet fikk en alvorlig knekk i går, da Israel i går rykket inn og arresterte 33 Hamas-ledere.

— En ny negativ utvikling som vi ser på med stor bekymring. Det vil gjøre det enda vanskeligere å få Hamas til å opptre ansvarlig, det svekker muligheten for å få til forhandlinger og det vil trolig ikke sette en stopper for rakettangrepene mot Israel, sier Norges spesialutsending til Midtøsten, Svein Selje til Dagsavisen på telefon fra Damaskus.

VIL IKKE SNAKKE

Selje er særlig overrasket og skuffet over at den palestinske utsoningsministeren Nasser al-Deen al-Shaar er blant de arresterte. Han blir sett på som en av de mest moderate Hamas-ministrene i regjeringen.

Midtøsten-ekspert og forsker ved Institutt for fredsforskning (PRIO), Are Hovdenak tolker arrestasjonen av nettopp al-Shaar som et tegn på at Israel heller ikke i framtiden ønsker noen forhandlinger med Hamas.

— At utsoningsministeren er blant de arresterte er et klart signal om at Israel ikke ønsker å snakke med Hamas. Det er også et signal om at ingen Hamas-topper er trygge, heller ikke

Kona til den palestinske utsoningsministeren Nasser al-Deen al-Shaar, viser sammen med sønnen et bilde av sin fengslede mann. Shaar er blant de mest moderate Hamas-ministrene, men ble likevel arrestert av Israel i går. FOTO: SCANPIX/AP

politikere som ikke har noen innflytelse på den militære grenen, sier Hovdenak.

Vet å arrestere rene politiske ledere svekkes den moderate fløyen i Hamas, og de som ikke tror på politikk og kun ønsker vagnnet strid styrkes, mener forskeren.

— BEDRE ENN SKUDD

Hovdenak tror heller ikke arrestasjonene vil stoppe rakettangrepene, og selv om dette oppgis som grunn tror han Israel også har et annet mål.

— Hamas har truet med selvmordsaksjoner, men det har ikke kommet noen. Jeg tror Israel ønsker å teste hvor svekket Hamas er, sier Hovdenak.

Han mener trusselen om to av dage absolutte toppledere som statsminister og Hamas-leder Ismail Haniyeh gjør mer inntrykk på organisasjonen enn arrestasjoner.

Israels forsvarminister Amir Peretz gikk i går ut og sa at arrestasjoner er bedre enn skudds- og krevde en stans i rakettangrepene mot Israel.

Samtidig gjennomførte flyvåpenet flere bombeangrep mot Gaza by, der flere personer ble skadd i går. Tidligere på dagen ble to bygninger israelerne hevdet var finansieringskontorer for Hamas bombet i stykker.

Hamas svarte med å love å angripe flenden over såk på vårt okkuperte land, altså en ny trussel om angrep inne i Israel. Palestinas president Mahmoud Abbas ber Hamas om å stanse rakettangrepene øyeblikkelig, slik at det blir mulig å inngå en våpenhvile med israelerne.

EU, FN og flere europeiske land uttrykte i går bekymring over de siste ukens interne kamper mellom palestinske fraksjoner, rakettangrepene på Israel, og israeliske bombeangrep og arrestasjoner.

Israels ytterliggende president Mahmoud Ahmadinejad knyttet arrestasjonene opp til uroen i Libanon, og truet med at Israel vil bli stryket opp med rots hvis landet angriper isabelendet på nytt.

nlm.johnsen@pavisen.no

vårtland

- politisk fri og uavhengig kristen dagsavis -
Grunnlagt 1945

Sjefredaktør/administrerende direktør
HELGE SIMONNES

Dristig

NB!

22. mars
1607

ISRAEL NEKTER å møte statssekretær Raymond Johansen, etter at Johansen som første representant for vestlige regjeringer har møtt den palestinske statsministeren, Ismail Haniyeh fra Hamas. Norge er så langt det eneste vestlige land som har anerkjent den palestinske samlingsregjeringen, der Hamas er med. Det er et dristig løp den norske regjeringen nå har lagt opp.

DET GÅR an å se dette som et resultat av at Sosialistisk Venstreparti har fått en hånd på rattet i utenrikspolitikken. SV trenger en seier etter mange nederlag i regjeringen, og SV har nå i mange måneder mast om at Norge må oppheve boikotten av Hamas. Det gir grobunn for mistanker om at Arbeiderpartiet har ofret Israel til fordel for SV.

VI TROR ikke det er så enkelt. Det finnes også gode grunner for det regjeringen har gjort. Selv om den israelske regjeringen nå har fulgt landets lover og dermed nektet å møte en som på samme tur har møtt Hamas, skal man ikke se bort fra at også Israel på lang sikt kan se seg tjent med de kontaktene Norge nå har fått. Israel brøt også med Norge den gangen Gro Harlem Brundtland møtte Yasser Arafat første gang. Likevel ble det Norge israelerne vendte seg til da de trengte en formidler av samtaler med palestinerne.

BOIKOTTEN AV den nå avgåtte Hamas-regjeringen har gitt resultater. Det har ført til at man i stedet har fått en samlingsregjering som har lovet å forholde seg til inngåtte avtaler, der også Israel er part. Regjeringen har ikke innstemt kravene som det internasjonale samfunnet har kommet med. Den har ikke sagt rett ut at den anerkjenner Israel, og statsministeren har fremholdt at palestinerne har en rett til å yte voldelig motstand mot Israel. Det

er all grunn til å fortsette å kreve at den palestinske regjeringen endrer holdning her.

Nå er det bedre å prøve å utnytte de åpninger og innrømmelser som er kommet enn å fortsette boikotten.

MEN DET er mye som taler for at en fortsatt boikott ikke vil føre til endring, snarere til at situasjonen låser seg. Det er bedre å prøve å utnytte de åpninger og innrømmelser som er kommet til å få utviklingen inn i et bedre spor. Det er hva vi opplever at den norske regjeringen gjør. Det gir samtidig regjeringen mulighet til å stille krav til palestinerne - og det bør man gjøre.

DET VIKTIGSTE nå er ikke om statsministeren holder fast ved en teoretisk rett til voldsbruk, men om han i praksis sørger for å stanse voldsbruken. Det første som må skje, er at det gripes inn mot dem som skyter Qassem-raketter mot israelsk sivilbefolkning. Hvis den palestinske regjeringen ikke viser seg tilliten verdig, må Norge revurdere sin støtte.

Synspunkter på ledere? Send oss en e-post: leder@vl.no

Må anerkjenne

NTB 19. mars 2007

Høybråten vil opprettholde press mot den palestinske

Alf Kjetil Walgermo
alf@vl.no

22 310 391

Dagfinn Høybråten mener det er forhastet av den rødgrønne regjeringen å avblåse presset på de palestinske selvstyremyndighetene.

Norge må fastholde kravet om at den nye palestinske regjeringen anerkjenner Israel, forplikter seg på inngåtte avtaler og tar avstand fra vold. En samlingsregjering er et positivt bidrag til å få slutt på borgerkrigen i de palestinske områdene. Om det også kan bidra til en mer fredelig utvikling i forholdet til Israel gjenstår å se, sier KrF-leder og medlem av Stortingets utenrikskomité, Dagfinn Høybråten, i en kommentar til den nyutnevnte palestinske regjeringen.

Ønskes velkommen. Lørdag ble det kjent at Norge normaliserer forholdet til palestinernes samlingsregjering og opphever begrensningene på politisk og økonomisk kontakt med regjeringen. Samtidig godkjente den palestinske lovgivende forsamlingen den nye samlingsregjeringen, som har ministre fra både Fatah og Hamas, i tillegg til enkelte uavhengige medlemmer.

Jeg ønsker velkommen dannelsen av den palestinske samlingsregjeringen. Norge vil nå oppheve tidligere selv pålagte begrensninger på politiske og økonomiske kontakter med den palestinske regjeringen, sa statsminister Jens Stoltenberg i en tale til Hordaland Arbeiderpartis årsmøte, ifølge NTB.

I en pressemelding karakteriserer Høybråten regjeringserklæringen som utilstrekkelig i forhold til de kravene det in-

Dagfinn Høybråten (KrF) tror ikke den nye palestinske samlingsregjeringen vil ta avstand fra terrorhandlingene. Foto: Scanpix

NY REGJERING

Lørdag godkjente den palestinske lovgivende forsamlingen den nye samlingsregjeringen, som har ministre fra både Fatah og Hamas.

Samtidig meldte statsminister Jens Stoltenberg at Norge normaliserer forholdet til palestinernes regjering og opphever begrensningene på politisk og økonomisk kontakt.

Dagfinn Høybråten (KrF) mener det er forhastet av Stoltenberg-regjeringen å avblåse presset på de palestinske selvstyremyndighetene.

ternasjonale samfunnet har stilt, og mener det er forhastet å avblåse presset for en etterkommelse disse kravene.

'Solospill'. - Norge må bruke sine kanaler i Midt-Østen til å bygge opp under en fredelig utvikling basert på kravene om respekt for avtaler, avstandtagen fra vold og anerkjennelse av Israel. Å spille solo ved å avblåse presset på de palestinske selvstyremyndighetene vil snarere kunne undergrave håpet om en slik utvikling, mener Høybråten.

KrF-lederen synes at uttalelsene fra den palestinske statsministeren i forbindelse med regjeringdannelse om at all motstand mot Israel er legitim, ikke tyder på at regjeringen tar avstand fra terrorhandlingene.

- Det er derfor misvisende når den norske regjeringen nå uttaler at den legger til grunn av den palestinske samlingsregjeringen oppfyller kravene, mens det heretter bare er overfor Hamas som

organisasjon at Norges krav består, påpeker Høybråten.

Forventer boikott. Israels statsminister Ehud Olmert oppfordrer verdenssamfunnet til å fortsette boikotten av de palestinske selvstyremyndighetene, som ble innført etter at Hamas vant valget for vel ett år siden.

- Vi forventer at verdenssamfunnet ikke gir etter for den nye palestinske samlingsregjeringen, sa Olmert på sitt ukendige regjeringsmøte i går, ifølge NTB. Olmert mener den nye

regjeringen ikke etterkommer kravene fra verdenssamfunnet om å anerkjenne Israel, og holde tidligere inngåtte avtaler og ta avstand fra bruk av vold.

- Vi kan ikke ha kontakt med regjeringen eller dens myndigheter når det er en regjering som ikke aksepterer kravene fra verdenssamfunnet, sa Olmert, og la til at han kommer til å opprettholde kontakten med palestiner president Mahmoud Abbas

Støtte. I sin tale lørdag ga statsminister Jens Stoltenberg den palestinske

palestinske selvstyre- myndighetene vil kunne undergrave håpet om en fredelig utvikling»

KrF-leder Dagfinn Høybråten

Presidenten for de palestinske selvstyremyndighetene, Mahmoud Abbas (til høyre) og statsminister Ismail Haniyeh smiler etter en tale Abbas holdt i parlamentet i Gaza i helgen. Den rødgrønne regjeringen opphever nå begrensningene på kontakten med den palestinske regjeringen. KrFs Dagfinn Høybråten synes det er forhastet å gå over til et normalisert forhold.

Foto: Scanpix-Reuters

Presidenten med det som nå er oppnådd: – Vi vil fortsette den aktive støtten til presidenten i arbeidet med å etablere en uavhengig palestinsk stat, fastslo Stoltenberg.

Også utenriksminister Jonas Gahr Støre føyer seg inn i grøntalliansjonskoret: – Vi vil fortsette den aktive støtten til presidenten i arbeidet med å etablere

en palestinsk stat fri fra okkupasjon. Jeg vil gi min støtte til den amerikanske utenriksminister Condoleezza Rice i hennes bestrebelse på å igangsette forhandlinger, sier Støre i en pressemelding.

– På bakgrunn av den nye regjeringens politiske plattform legger Norge til grunn at palestinske myndigheter vil respektere

de grunnleggende internasjonale normer som gjelder respekt for inngåtte avtaler, avstandtagen fra vold og anerkjennelse av Israels rett til å eksistere. Det vil nå bli viktig for den nye regjeringen å følge opp i handling forsoningsarbeidet blant palestinerne, og gjennomføring av politiske og økonomiske reformer, sier Støre.

Hamas avviser a

NB! 29. mars 2007

Forsker: Overraskende klar tale.

Geir Ove Fonn

geirof@vl.no

22 310 431

Etter samtaler med en rekke Hamas-ledere, fastslår PRIO-forsker Are Hovdenak at anerkjennelse av Israel fortsatt ligger langt fram i tid.

Hovdenak har de siste to ukene møtt en rekke ledende Hamas-politikere både på Gaza, Vestbredden og i Syrias hovedstad Damaskus. Han møtte en klokkelklar holdning fra Hamas-lederne:

– De var uventet klare på at det foreløpig ikke er aktuelt for Hamas å anerkjenne Israels rett til å eksistere. Hamas-lederne understreket at en slik anerkjennelse først er aktuelt å gå inn på når det ligger en fredsavtale på bordet, sier Hovdenak.

Hamas-politikerne ga inntrykk av å være hardt presset mellom sine ideologiske mål, og en pragmatisk holdning i forhold til å innfri forhåpninger om en bedre tilværelse for den palestinske befolkningen. De gjorde det samtidig klart at de ikke er villige til å la seg presse av internasjonal boikott til å gi avkall på ideologiske prinsipper.

Mot sin hensikt. – Det er en gjennomgående oppfatning at den internasjonale boikotten har virket helt mot sin hensikt. I stedet for å styrke de pragmatiske kreftene innenfor Hamas, har det styrket de radikale. Hamas vil for all del unngå å bli oppfattet som at de presses til innrømmelser, sier Hovdenak.

Hamas-lederne forklarte PRIO-forskeren at de ikke øns-

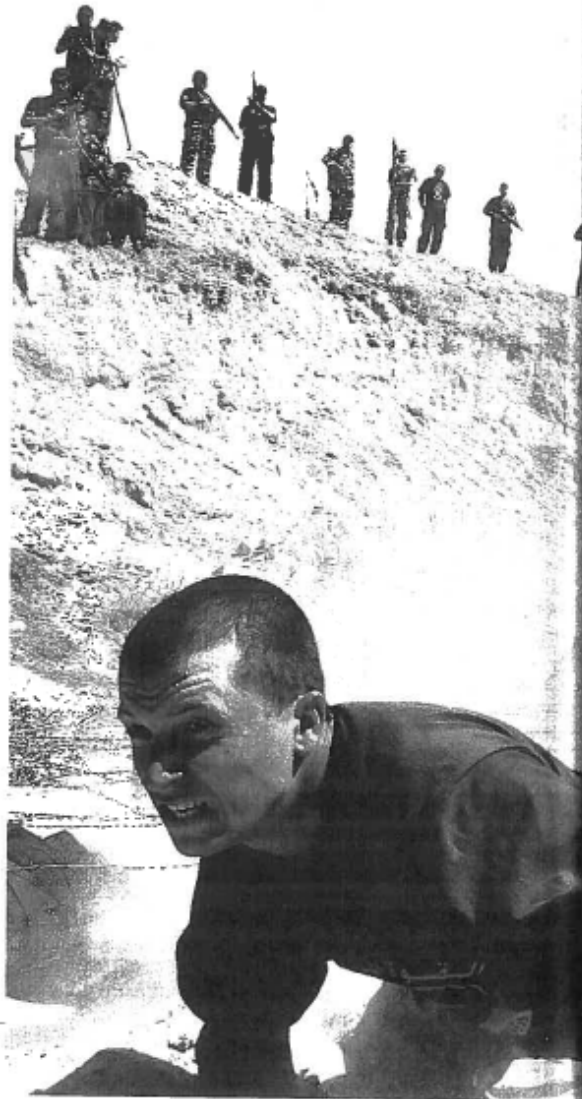
ker å gå i samme fellen som de mener at Fatah, PLO og Arafat gjorde, ved å gi Israel store innrømmelser – inklusive anerkjennelse – før forhandlingene startet. Deres oppfatning er at palestinerne fikk svært lite igjen for slike innrømmelser.

Frykter kompromisser. – Derfor kan vi ikke vente at Hamas innfrir det internasjonale kravet om å anerkjenne Israel før det eventuelt foreligger en fredsavtale de finner akseptabel. Hamas påpeker at det ikke er behov for noen slik anerkjennelse, fordi anerkjennelsen fra PLO fortsatt gjelder. Også PLO brukte mange år på å komme fram til anerkjennelse, påpeker Hovdenak.

De palestinske politikerne Hovdenak snakket med frykter at Den arabiske liga skal komme med kompromisser som svekker det palestinske kravet om flyktningers rett til retur til deres hjem i Israel. Den palestinske statsminister Ismail Haniyeh oppfordret før toppmøtet i Riyadh i går de arabiske lederne til ikke å fire en tøddel på dette kravet.

Skuffelse. I dag avsluttes toppmøtet i Saudi-Arabias hovedstad, der deltakerne har prøvd å børste støv av en fem år gammel arabisk plan for løsning på konflikten mellom Israel og palestinerne. For utenriksminister Jonas Gahr Støre ble toppmøtet en skuffelse – han reiste hjem igjen fra Saudi-Arabia uten å holde sin planlagte tale.

– Den norske anerkjennelsen av samlingsregjeringen vakte stor oppmerksomhet og glede i de palestinske områdene. Jeg har kritisert at Norge gikk inn på boikottlinjen etter valget. Nå er det grunn til å gi regjeringen honnør for å tørre å gå foran og føre en så uavhengig politikk, noe det har vært liten tradisjon for, sier Hovdenak.

PRIO-forskere tror at gjenopprettelse av internasjonal kontakt med de palestinske institusjonene, er en forutsetning for å gjenreise palestineres håp om en bedre fremtid. Hamastopper både i partiet, i regjeringen og i politbyrået i Damaskus fremholdt overfor Hovdenak at det beste man kan håpe på, er en langsiktig fredsavtale med Israel.

– Dersom Israel kan oppfylle

deres krav, mener Hamas at de kan gi Israel den sikkerhet de etterlyser, slik de har vist gjennom en ensidig våpenhvileavtale gjennom to år. Når det gjelder palestinske raketter mot Israel, påpekte Hamas-lederne at det er jihadgrupperinger og Fatahs al-Aqsa brigader som står bak disse, sier Hovdenak.

10-20-års perspektiv. Hamas-lederne gjorde det klart at deres

merkjenne

Palestinske medlemmer avlegger avgangseksamen for å bli tatt opp i sikkerhetsstyrken til Hamas. – Den internasjonale boikotten av den tidligere Hamas-regjeringen har virket helt mot sin hensikt, sier PRIO-forsker Are Hovdenak. Han viser til at de radikale kreftene i Hamas er styrket.

Foto: Scanpix

ønske er en våpenhvileavtale i et 10-20-årsperspektiv, der Israel trekker seg tilbake til 1967-grensene, trekker ut settlere og anerkjenner en palestinsk stat med Øst-Jerusalem som hovedstad. I så fall vil de også gripe inn og stanse rakettene som avfyres mot Israel.

Hamas mener at de kan gi Israel en langt bedre sikkerhetsgaranti enn Fo-

tah. Samtidig sier de at så lenge okkupasjonen pågår, så har de rett til å gjøre motstand. Og de kommer med en advarsel: Dersom USA og Vesten fortsetter med ensidig støtte til Israel mens de boikotter valgte palestinske myndigheter, så vil «al-Qaida vinne neste valg».

– Med det mener de at oppslutningen vil gå over palestinske grenser

ger som ser på USA og Vesten som sin fiende, mens Hamas-lederne understreker at det for dem er Israel som er fienden, sier Are Hovdenak ved Institutt for fredsforskning.

Diskuter situasjonen i Midtøsten på vl.no/diskuter

Refses Israels

Henriksen Waage: Svekker egen sikkerhet.

Geir Ove Fonn
geirof@vl.no

22 310 431

Israel svekker landets egen sikkerhet når de gjenopptar likvidering av Hamas-ledere og pågriper palestinske ministre og parlamentarikere, advarer forskere.

Israelske styrker pågrep i går morges 33 sentrale Hamas-politikere i en kampanje nord på Vestbredden for stanse den palestinske rakettrusselen mot Israel. Blant de pågripne var utdanningsminister Nasser Shaer og regeringsmedlem Abdel Rahman Zeidan, samt tre parlamentarikere og fire ordførere.

Aksjonen får knusende kritikk av Hilde Henriksen Waage, professor i historie ved Universitetet i Oslo.

Mindre sikkerhet. – Det er forståelig at Israel treffer motiltak mot rakettagrepene fra Gaza, men massearrestasjoner av politikere på Vestbredden – langt borte fra Gaza – bidrar bare til mindre sikkerhet for Israel. Det er samtidig nok en spiker i likelisten som rommer politisk kaos på palestinsk side.

Henriksen Waage sier at arrestasjonene – sammen med Israels gjenopptakelse av likvidasjoner av Hamas-ledere og luftangrep mot Gaza – vil svekke de moderate palestinske krefter og fremme militante og ekstreme krefter.

– Lærdommen for palestinerne synes å være: «Det er ikke noen vits med demokrati der vi stemmer inn lovlig valgte representanter. Israel gjør likevel som de vil, og det internasjonale samfunn straffer oss». Dermed øker troen på at det eneste som nytter er å bygge seg opp mili-

Henriksen Waage sier at arrestasjonene vil svekke de moderate palestinske krefter og fremme militante og ekstreme krefter. Foto: Scanpix

tært som Hizbollah, med håp om å kunne ydmyke Israel, sier Henriksen Waage.

Ifølge Israels forsvarsminister og leder av Arbeiderpartiet, Amir Peretz, er det bedre å gå til pågripelser enn å utløse et blodbad i kampen for å nøytralisere Hamas:

– Arrestasjoner er bedre enn skudd. Arrestasjonen av disse Hamas-lederne sender et klart budskap til den militære organisasjonen om at vi krever rakettagrepene stoppet, sa Peretz i går.

Henriksen Waage mener at det bak disse uttalelsene og Israels handlemåte, ligger et desperat forsøk fra en kraftig svekket Peretz og en enda svakere statsminister Ehud Olmert til å vise handlegkraft overfor sin hjemlige opinion.

– Israel ser seg tjent med en politikk som bidrar til å svekke palestinske myndigheter og dermed en fredsprosess Israel ikke ønsker, til fordel for ensidige israelske tiltak. Samtidig viser palestinerne en enestående evne til å ødelegge for seg selv, slik vi ser gjennom den blodige interne maktkampen som pågår i Gaza, sier professor Henriksen Waage.

Kampviljen. Faforsker Gro Hasselknippe er enig i at utviklingen med arrestasjoner av

palestinske politikere, samt fortsatt internasjonal boikott, vil radikaliserer den palestinske befolkningen:

– Gårsdagens arrestasjoner er fra israelsk side ment å svekke Hamas, men slike aksjoner øker snarere anerkjennelsen av Hamas i den palestinske befolkningen. Det finnes knapt den palestiner som ikke mener at Qassam-raketter mot Israel er en legitim måte å kjempe mot okkupasjonsmakten. Det er fønt og fremst kampviljen til Hamas som får støtte, ikke deres islamistiske ideologi, mener Hasselknippe.

Hun minner om at israelske styrker i fjor sommer gikk til en lignende aksjon. Da ble over 60 Hamas-tjenestemenn pågripet, deriblant fire ministre. Fortsatt sitter 39 politikere og to tidligere ministre i israelsk forvaring.

Lavmål. – Palestinerne ser det som et stort paradoks at vestlige land først ber dem holde valg, og så ikke anerkjenner de som blir lovlig valgt. Den internasjonale boikotten har ført til enorme sosiale problemer, og sinnet rettes i økende grad mot hele det vestlige samfunn og vårt system, ikke bare mot Israel og USA, sier Hasselknippe.

Den pågående israelske aksjonen mot Gazastripen og Vestbredden har til nå kostet minst

Hamas den på og øke

12 siviltinere ikke st Gazas ne ble et Qa: denne offere noven Her den is filiret

s aksjoner

14-månedsgjenger Hamed Bitawi blir pågrepet av israelske soldater i en kampanje nord på Vestbredden for å stanse den palestinske raketttrusselen mot Israel. Forskere mener massearrestasjonene svekker troen på demokratiet og øker kamplivjen blandt palestinerne.

Foto: Scanpix/Reuters

12 sivile og 25 militante palestiner livet, men den har hittil ikke sparsert rakettangrepene fra Gazastripen. En israelsk kvinne ble drept og 16 andre såret i et Qassam-angrep mot Sderot denne uken - det første døds-offeret i et slikt angrep siden november i fjor.

Henriksen Waage mener at den israelsk-palestinske konflikten nå er på et faretruende

lavmål, der mangelen på sterke politikere på begge sider gjør at det ikke finnes utsikter til forhandlingsløsning. Hasselknippe sier at det eneste håpet er at det internasjonale samfunn først fjerner sanksjonene mot selvstyremyndighetene, for deretter å legge beinhardt press på både Israel og palestinerne for å gå i dialog med tanke på en forhandlingsløsning.

«Israel ser seg tjent med en politikk som bidrar til å svekke palestinske myndigheter og dermed en fredsprosess Israel ikke ønsker»

Hilde Henriksen Waage,
professor ved
Universitetet i Oslo

Intervjuguide

- **Avisens profil**

- Hvilket publikum retter avisen seg mot
- Den redaksjonelle grunnholdningen
- Verdier og livssyn (har den endret seg)

”På bibelsk grunn å bringe godt oppbyggelig stoff, særlig til søndag og høytid. (Dagens Vedtekter)

”Å ta til gjenmæle mot angrep på de kristne grunnsannheter, samt behandle religiøse og sosiale spørsmål i kristendommens lys.

”I den utstrekning bladet kan makte de, å stille alt alminnelig arbeid inn under moralens og kristendommens lys”.

- Hva betyr det?
- Hvordan preger dette det redaksjonelle innholdet?

Israel/Palestina

Opinion har gradvis endret seg til å bli mer kritisk

- Er dette et prioritert utenriksområde (hvorfor)
- Blir spørsmålet diskutert innad i redaksjonen (ulike meninger og holdninger?)
- Hvordan forholder du deg til situasjonen (som kristen)
- Påvirkning i forhold til mediedekningen
- Redaksjonelle retningslinjer i forhold til situasjonen (står journalistene fritt)
- Hvordan ser dere på den generelle mediedekningen (andre aviser og medier)
- Bibelen som rettesnor i forhold til holdninger/tolkninger
- Tilbakemelding på mediedekningen

Hamas

- reaksjonen på valget
- holdningen overfor partiet
- Fokus på Hamas charter (som umuliggjør forhandling)
- Hvilke valg/tanker gjør du deg når du skriver om situasjonen (hva føler du det er viktig å rette søkelyset på)